

ANKARA
HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

DİVAN ŞAİRLERİNİN KASİDELERİNDE DUA KISMI

ELİF NADİME AYDIN

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Ahmet MERMER

YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİMDALI

EYLÜL- 2019

DİVAN ŞAİRLERİNİN KASİDELERİNDE DUA KISMI

Elif Nadime AYDIN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİMDALI**

**ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

EYLÜL 2019

Elif Nadime AYDIN tarafından hazırlanan “Divan Şairlerinin Kasidelerinde Dua Kısmı”adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Ahmet MERMER

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Emekli)

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum .....

Başkan : Prof. Dr. Orhan KURTOĞLU

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Edebiyat Fakültesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum .....

Üye : Prof. Dr. Halil ÇELTİK

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum .....

Tez Savunma Tarihi: 12/09/2019

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Figen ZAİF

Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Elif Nadime AYDIN

12.09.2019

DİVAN ŞAİRLERİNİN KASİDELERİNDE DUA KISMI

Yüksek Lisans Tezi

Elif Nadime AYDIN

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
Eylül 2019

ÖZET

Bu çalışma genel anlamda dua ve Klasik Türk edebiyatı geleneği içerisinde kasidelerin dua bölümlerinin incelenmesini kapsamaktadır. Burada, çalışmaya dâhil edilen on beş Klasik Türk şairinin kasidelerinden hareketle Klasik Türk şiirinde dua bölümlerinin nasıl oluşturulduğu görülmüş ve genel bir değerlendirme yapılmıştır. Çalışmanın sonunda XV. yüzyıl ile XIX. yüzyıl arasında yazılmış kasidelerin dua bölümlerinin farklı şairler tarafından aynı gelenek içerisinde nasıl yazıldığı incelenmiş olunacak benzer ve farklı yönler ortaya konacaktır. Bu inceleme dâhilinde öncelikle dua bir kavram olarak ele alınmış ardından kronolojik olarak Türk inanç ve kültüründe duanın önemi, gelişimi, değişiminin görülebilmesi açısından farklı dönemlerde verilen edebi ürünlere birkaç örnek verilmiştir. Daha sonra çalışmamız dâhilindeki Klasik Türk şiiri şairlerinin kasideleri üzerinden duaya ve dua bölümlerine bakışları değerlendirilmiştir. On beşinci yüzyıldan on dokuzuncu yüzyıla kadar Klasik Türk şiiri geleneği içerisinde ürün vermiş on beş şairin kasidelerinin dua bölümleri tespit edilip açıklandıktan sonra dualar sınıflandırılmış ve dua bölümlerine geçişte kullanılan kalıp ifadeler tablolaştırılmıştır. Son olarak çalışmamızda kasidelerini incelediğimiz şairlerin yazdıkları dua bölümleri üzerinden bu bölümlerin oluşumuna tesir eden birkaç kavram üzerinde kısaca durulmuştur. Çalışma sonunda elde edilen önemli bulgular sonuç kısmında belirtilmiştir.

Bilim Kodu : 31402
Anahtar Kelimeler : Klasik Türk Şiiri, Kaside, Dua, Klasik Türk Şiirinde Dua
Sayfa Adedi : 309
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Ahmet MERMER

THE PRAYER PART IN THE CASES OF DIVAN POETS

(M.S.THESIS)

Elif Nadime AYDIN

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL FOR ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY

September 2019

ABSTRACT

This work includes analysing the pray parts of odes which fall under the tradition of Classical Turkish literature in general. Hereby, based on odes of Classical Turkish poets included in the study, it is clearly understood that how the pray parts were created in Turkish poetry. A general assessment was done. At the end of the search, similar and different aspects will be revealed and it will defined how the pray parts of the odes (produced between XV-XIX centuries) were written in the same tradition by different poets. In this study, firstly pray is considered as a concept and then, chronologically, the importance of pray in the Turkish faith and culture, in order to see the change, change of literary products given in different periods are given a few examples. Then, the views of classical Turkish poetry poets were evaluated on the basis of their odes and their pray sections. The fifteen poets who produced work within the tradion of Classical Turkish poetry from the 15th era to 19th were ascertained and explained. Then, the prayers were classified and the terms that used in the praying parts were tabularized. Finally, we focused on a few terms that affects the formation of praying sections which were written by the poets whose odes examined in our work earlier. Important findings that obtained at the end of the study are stated in the conclusion.

Science Code : 31402

Key Words : Classical Turkish Poetry, Qasida, Pray, Pray in Classical Turkish Poetry.

Page Number : 309

Supervisor : Prof. Dr. Ahmet MERMER

TEŐEKKÖR

Kıymetli fikirleriyle bu alıŐmaya esin kaynağı olan Prof. Dr. Cem DİLÇİN'i rahmet ve minnetle anıyorum.

alıŐmalarım esnasında, engin bilgisiyle beni yönlendiren, gerek tez konumun seiminde gerekse ulaşamadığım kaynakları temin etmede yardımlarını esirgemeyen ve sorularımı cevaplama sabrını gösteren, alıŐmamamın her aşamasını özenle takip eden danışman hocam Prof. Dr. Ahmet Mermer'e Őükranlarımı sunarım.

Ayrıca yardımlarından dolayı hocam Do. Dr. Neslihan Ko Keskin'e ve tezimi hazırlarken bana karşı gösterdiği sabır ve hoşgörüden ötürü eşime de teşekkür ediyorum.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR.....	x
1. GİRİŞ.....	1
2. DUA.....	3
2.1. Duanın Tanımı ve Önemi.....	3
2.2. Türk Kültüründe Dua Kavramı.....	5
2.3. Klasik Türk Şiirinde Dua.....	9
2.4. Klasik Türk Şairlerinin Duaya Bakışı.....	11
3. KLASİK TÜRK ŞİİRİ ŞAİRLERİNİN KASİDELERİNDE DUA BÖLÜMLERİ VE NESRE ÇEVİRİLERİ.....	23
3.1. XV. Yüzyıl.....	23
3.1.1. Şeyhî'nin Kasidelerinde Dua.....	23
3.1.2. Ahmet Paşa'nın Kasidelerinde Dua.....	34
3.1.3. Necâfî Bey'in Kasidelerinde Dua.....	53
3.2. XVI. Yüzyıl	65
3.2.1. Bâkî'nin Kasidelerinde Dua	65
3.2.2. Fuzûlî'nin Kasidelerinde Dua.....	77
3.2.3. Hayâlî Bey'in Kasidelerinde Dua.....	90
3.2.4. Taşlıcalı Yahyâ Bey'in Kasidelerinde Dua	96
3.3. XVII. Yüzyıl	109
3.3.1. Nâilî Kadîm'in Kasidelerinde Dua	109
3.3.2. Neffî'nin Kasidelerinde Dua.....	126
3.3.3. Mezâkî'nin Kasidelerinde Dua.....	161
3.3.4. Bağdatlı Rûhî'nin Kasidelerinde Dua.....	174
3.4. XVIII. Yüzyıl.....	191
3.4.1. Şeyh Gâlib'in Kasidelerinde Dua	191
3.4.2. Nedim'in Kasidelerinde Dua.....	201

3.5. XIX. Yüzyıl	225
3.5.1. Osman Nevres'in Kasidelerinde Dua	225
3.5.2. Şeref Hanım'ın Kasidelerinde Dua.....	236
4. DUA BÖLÜMLERİNİN SINIFLANDIRILMASI	245
4.1. Şairlerin Kendileri İçin Ettikleri Dualar	245
4.1.1. Tevhidlerde Geçen Dualar.....	245
4.1.2. Naatlarda Geçen Dualar	248
4.1.3. Şairlerin Din ve Tarikat Büyükleri İçin Ettikleri Dualar.....	254
4.2. Şairlerin Padişah ve Diğer Devlet Görevlileri İçin Ettikleri Dualar	258
4.2.1. Memduhun Sağlığı İçin Edilen Dualar	258
4.2.2. Memduhun Düşmanları İçin Edilen Beddualar	260
4.2.3. Memduhun Ailesi ve Sevenleri İçin Edilen Dualar	262
4.2.4. Memduhun Mutluluğu İçin Edilen Dualar	264
4.2.5. Memduhun Bela ve Kazalardan Korunması İçin Edilen Dualar	266
4.2.6. Memduhun Talih ve Kaderinin İyi Olması İçin Edilen Dualar	268
4.2.7. Memduhun Makamının Devamlılığı İçin Edilen Dualar.....	270
4.2.8. Memduhun Uzun Ömürlü Olması İçin Edilen Dualar.....	273
4.2.9. Memduhun Devletinin ve Devrinin İyiliği İçin Edilen Dualar	276
4.2.10. Memduhun Ömrünün İyi Geçmesi İçin Edilen Dualar.....	279
4.2.11. Memduhun Yeni Zaferler Kazanması İçin Edilen Dualar	283
5. KASİLERİN DUA BÖLÜMLERİNE GEÇİŞTE KULLANILAN KALIP İFADELER.....	287
6. REDİFLERİN DUA BÖLÜMLERİNE ETKİSİ	303
7. SONUÇ	305
KAYNAKLAR	307
ÖZGEÇMİŞ	309

TABLULARIN LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 5.1: Şeyhî'nin Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler	287
Tablo 5.2: Necâtî'nin Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler	287
Tablo 5.3: Ahmet Paşa'nın Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler.....	288
Tablo 5.4: Taşlıcalı Yahyâ'nın Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler	288
Tablo 5.5: Hayâlî'nin Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler	288
Tablo 5.6: Bâkî'nin Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler	289
Tablo 5.7: Fuzûlî'nin Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler	289
Tablo 5.8: Neffî'nin Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler	290
Tablo 5.9: Mezâkî'nin Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler.....	292
Tablo 5.10: Bağdatlı Rûhî'nin Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler	293
Tablo 5.11: Nâilî'nin Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler.....	294
Tablo 5.12: Nedîm'in Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler.....	295
Tablo 5.13: Şeyh Gâlib'in Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler....	295
Tablo 5.14: Şeref Hanım'ın Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler ...	295
Tablo 5.15: Osman Nevres'in Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler.	296

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar

Açıklamalar

a.g.e.

Adı Geçen Eser

Çev.

Çeviren

Ed.

Editör

Haz.

Hazırlayan

N.

Naat

K.

Kaside

TDK

Türk Dil Kurumu

TDV

Türk Diyanet Vakfı

YKY

Yapı Kredi Yayınları

1.GİRİŞ

Bireylerin manevi dünyasının yapı taşı olan duaların Türk kültürü içinde önemli bir yeri vardır. İslamiyet öncesi ürünlerde ‘alkış’ ismiyle karşımıza çıkan iyi dileklerin ifadesi İslamiyet’in kabulüyle birlikte ‘dua’ olarak adlandırılmıştır.

Türk edebiyatının her devrinde kendine yer bulan dualara Klasik Türk şiirinde de sık sık rastlanılmaktadır. Klasik Türk şiiri ürünlerinden olan kasidelerin son beyitlerinde iyi dileklerin dile getirildiği bölüm de ‘dua bölümü’ olarak adlandırılır.

Bu çalışmada Cem Dilçin’in “Fuzûlî’nin Kasidelerinin Dua Bölümleri Üzerine”¹ isimli makalesinden hareketle XV ile XIX. yüzyıl arasında yazılmış kasidelerin dua bölümlerinin içerik, söyleyiş ve anlatım açısından nasıl işlendiği ortaya konulmaya çalışılmış, söz konusu makalede ele alınan dua bölümlerinin belirleyicisi ve geçişi mahiyetindeki kalıp ifadeler on beş şairin divanında yer alan kasideler içerisinde tek tek incelenmiştir.

Bu tezde Klasik Türk şiiri geleneği içerisinde eser vermiş olan Şeyhî, Ahmet Paşa, Necâti Bey, Bâkî, Fuzûlî, Hayâlî, Taşlıcalı Yahyâ Bey, Nâilî Kadim, Nef’î, Mezâkî, Bağdatlı Rûhî, Şeyh Gâlib, Nedîm, Osman Nevres, Şeref Hanım’ın Türkçe divanlarındaki kasidelerin dua bölümlerini tespit etmek, incelemek, değerlendirmek ve sınıflandırmak yoluyla kasidelerin dua bölümleri hakkında genellemelere ulaşılmaya çalışılmıştır. Şairlerin seçimindeki ana esas Cem Dilçin’in makalesi olmuştur. Söz konusu çalışmadaki yedi şaire Klasik Türk şiirinin geneline ayna tutması amacıyla aynı gelenek içerisinde ürün vermiş olan sekiz şair daha eklenmiştir. Bu sekiz şair belirlenirken ana esas şairlerin dualarının özgünlüğü olmuştur. Ayrıca söz konusu şairlerin yaşadıkları dönemin zihniyetini ve edebi geleneğini başarıyla yansıtmış yansıtmadıklarına da dikkat edilmiştir. Kasidelerin dua bölümleri hakkında yaptığımız tezle bu alanda hazırlanmış çalışmalara bir yenisini eklemek ve ileride yapılacak çalışmalara yeni bir pencere açmak amaçlanmıştır.

Arap ve İran edebiyatının etkisiyle şiir dünyamıza giren kasideler, memduhu övmek ve yüceltmek gibi amaçlarla yazılan manzum eserlerdir. Günümüzde, Divan şiirinde kasideler üzerine yapılmış birçok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalarda kasideler tür, şekil ve muhteva yönünden incelenmiş; bazı araştırmacılar tarafından da farklı şairlerin kasideleri ortak bir özellik çerçevesinde karşılaştırılıp değerlendirilmiştir. Bazı

---

¹Dilçin, C. (2000). Fuzulî’nin Kasidelerinin Dua Bölümleri Üzerine. *Türkoloji Dergisi*.13 (1), 193-202

çalışmalarda ise kasidelerin tarihi gelişimi ele alınmış ya da kasidelerin nesib ve methiye bölümleri bağımsız olarak incelenmiştir. Yapılan bu çalışmada ise kasidelerin yalnızca dua bölümleri üzerinde durulmuştur. Yaşadıkları yüzyıllar esas alınarak seçilmiş olan şairlerin dua bölümlerini nasıl yazdıkları incelenip fişlenmiş ve belli kategorilere ayrılmıştır. Böylelikle kasidelerdeki dua bölümlerinin Türk edebiyatı tarihi içerisindeki gelişimi ve değişimi bir bütün halinde gösterilmeye çalışılmıştır.

2.DUA

2.1. Duanın Tanımı ve Önemi

“Arapça bir sözcük olan, dua kelimesi, “çağırarak, seslenmek, istemek; yardım talep etmek” manasındaki da’vet ve da’va kelimeleri gibi masdar olup, “küçükten büyüğe, aşağıdan yukarıya vaki olan talep ve niyaz” anlamında isim olarak da kullanılır.”²

“Kulun bütün benliğiyle yüce yaratana yönelerek ondan istek ve dilekte bulunması anlamında dini terim ve bu amaçla icra edilen bir ibadet şeklidir.”³

İnsan yaratılışı itibariyle bakıldığında kusursuz olmayan bir varlıktır. Var oluşunun ilk anlarından itibaren birçok olay ve durum karşısında acizlik göstermiştir. Bunun başlıca örneklerinden biri de açlık ve susuzluk gibi fiziksel ihtiyaçlarıdır. Çoğu insan susuzluğa üç-dört günden fazla dayanmamaktadır. İlk insanları düşünecek olduğumuzda onların başlıca sorunlarından birinin de tabiat olaylarına ve vahşi hayvanlara karşı korunma ihtiyacı olduğunu söyleyebiliriz. Yaşadığımız çağda bile büyük çapta yıkıcı olan doğa olaylarına karşı çaresizliğimiz devam etmektedir. İnsanoğlu, zaman içerisinde aklını kullanarak birçok alanda olduğu gibi teknoloji ve tıp alanında da büyük gelişmeler göstermiş ve sayısız ihtiyacını kolaylıkla gidermenin yollarını bulmuştur. Günümüzün tüketmeye odaklanmış toplum yapısında ise insanların en büyük ihtiyaçları maddi değil, manevi boyutta olanlarıdır. Elini attığında istediği hemen hemen her şeye ulaşan insan sahip olduğu tüm olanaklara karşın tam anlamıyla mutlu olamamakta ve iç huzuru bulamamaktadır.

Tarih boyunca insanlık, farklı şekillerde iç huzuru yakalamaya çalışmıştır. Bu yolculukta onların en büyük yardımcıları ise inançları ve dinleri olmuştur. Bu inançların temelini ise insanoğlunun kendisinden daha yetkin bir güce bağlanma istekleri oluşturmaktadır. İnsanlık, ihtiyaçlarını karşıladığını düşündüğü tabiat varlıkları ve gök cisimlerine bile bu suretle yönelmiştir.

Tek yetkin gücün Allah olduğuna inanılan İslam dininde ise insan kulluğunun ve acizliğinin farkında olarak yaratıcısına yönelmeyi ve ondan dilemeyi bir ihtiyacı olarak görür. Bu yüzden tüm içtenliği ve sevgisiyle ona dua ederek rahatlar.

Duanın bu etkisine Mevlana’nın açısından bakacak olursak, şu sözleri onun bu konudaki düşüncelerini yansıtır niteliktedir:

² Cilacı, O. (Ed). (1994). *TDV İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: TDV Yayınları.

³Cilacı, a.g.e.

“Biz ney gibiyiz. Bizdeki ses sendendir. Biz dağ gibiyiz, bizdeki yankı sendendir... Ey, sanatları hoş gören Allah’ım! Bizi oynatan sensin. Kazanıp kaybetmemiz sendendir.”⁴

Dua eden bireyde yüce bir varlığın onu koruduğu hissi oluşur. Bu vesileyle kişi özellikle zor zamanlarında yalnız olmadığını düşünür. İçindeki istek ve pişmanlıklarını dua yoluyla dile getiren kişi içsel baskılardan kurtulur ve bunalıma girme olasılığı azalır. Kendisinden güçlü birinin varlığını kabullenip ona sığınan kişide kibir ve kendini beğenmişlik gibi olumsuz hasletler de azalmış olur. Daha birçok yönden düşündüğümüzde dua etmenin kişiyeye pek çok faydası olduğunu görürüz.

---

⁴ Mevlânâ.(2002). *Konularına Göre Açıklamalı Mesnevi Tercümesi*. C.1. (Çev. Şefik Can). İstanbul: Ötüken Neşriyat, 48.

2.2. Türk Kültüründe Dua Kavramı

Toplumların birçoğunda olduğu gibi Türk toplumunda da dua olgusu, tarihi boyunca sosyal hayatta önemli bir yer tutmuştur. Kişinin gerek kendisi gerekse başkaları için ettiği dualar Türk toplumunun iyi niyetinin ve samimiyetinin birer göstergesidir. Türklerin İslamiyet'i kabulünden önce dua kavramı Eski Türkçe'de alkış kelimesiyle karşılanmıştır.

“Alkış, alkamak ‘hayır duada bulunmak, beğenmek, övmek’ fiilinden elde edilmiş bir isimdir.”⁵

“İnsanlık tarihinin en eski dönemlerine ışık tutan destan, sözlü gelenek ortamında halk diliyle yaratılan, kahramanların olağanüstü maceralarını anlatan ve ezgi eşliğinde söylenen tahkiyeye dayalı uzun şiirlerin genel adıdır.”⁶

Destanlar, onu oluşturan toplumun başından geçen büyük olaylara dayanır. Toplumu derinden etkileyen bu olaylar sözlü gelenek etrafında şekillenerek bazen de varyantlaşarak nesilden nesile aktarılır. Böylece toplumsal hafızaya eklenerek milli bir değer kazanır.

İslamiyet etkisinde oluşan eserlerle İslamiyet öncesinde meydana getirilen edebi ürünlerde dua kavramı aynı olmamasına karşın benzer yönler taşımaktadırlar. İslamiyet öncesinde duanın yerini tutan alkışlar iyi dileklerin ve umudun sözcüleridirler. Milletlerin varlığının önemli dönemlerini aydınlatan destanlarda da dualar, alkış ya da kargış şeklinde karşımıza çıkmaktadırlar.

Oğuz Kağan Destanının İslami varyantında Oğuz Kağan'ın Müslüman olmayan annesinden sütünü emmemesi üzerine annesi imana gelerek dua eder:

*“Elini göğse kaldırıp, çocuğun sütünü emmesi için Allah'a yalvardı ve Oğuz o anda anasını emmeye başladı.”*⁷

Yine aynı eserde Oğuz Kağan, Moğollara şöyle beddua eder:

*“Sırtınıza köpek derisinden elbiseler giyin, avdan başka bir şey yemeyin, Türkistan'a bir daha dönmeyin.”*⁸

Ergenekon Destanı'nda demir dağı eritmek için toplanan Türkler en yaşlı kişinin önderliğinde Tanrı'ya yalvarmaları sonrasında demir dağı erir:

⁵Akalın, L.S. (1990). *Türk Dilek Sözlerinden Alkışlar ve Kargışlar*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 73-74.

⁶Öcal, M.O. (2004). Destan Tanımı ve Eski Türk Destanları. *Millî Folklor*, 16 (62), 5.

⁷Gömeç, S. (2009). *Türk Destanlarına Giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları, 61.

⁸Gömeç, a.g.e., 65.

“Türkler hep bir ağızdan “Tanrı Türk’ü korusun!” diye bağıryorlardı ve o anda yeryüzünün efendisi bu kavmi esirgedi.”⁹

Yapısı ve içeriği yönüyle destandan halk hikâyesine geçiş ürünü olarak görülen Dede Korkut Hikâyeleri, İslamiyet’e alışma aşamasında olan Türklerin yaşantısına ayna tutmaktadır. Bu yüzden eski gelenekler ile yeni dinin bu eserde yan yana yürüdüğü görülmektedir. İçerik açısından bakıldığında eski geleneklerin henüz terk edilememiş olduğu, beylerin içtikleri içkiden ya da Deli Dumrul’un Azrail’e kafa tutmasından anlaşılabilir. İslamiyet’in kabulü ile birlikte dua kavramının artık hayatın en önemli unsurlarından biri olduğu bu eserin tüm hikâyelerinde yer almasından dolayı söylenebilir. Söz konusu eserin tüm hikâyelerinin sonunda Dede Korkut gelerek dua eder. Bunlardan biri de Dirse Han Oğlu Boğaç Han’ın hikâyesidir:

“Yerli kara dağların yıkılmasın.

Gölgelice yüksek ağacın kesilmesin.

Hep akan güzel suyun kurumamasın...”¹⁰

Duha Koca oğlu Deli Dumrul hikâyesinde Azrail’in istediği cana karşılık karısı, Deli Dumrul için Allah’a şöyle dua eder:

“Alırsan ikimizin canını birden al!

Kor isen, ikimizin canını birlikte koy!

İyiliği bol, Yüce Tanrı!”¹¹

Basat’ın Tepegöz’ü öldürdüğü hikâyenin sonunda Dede Korkut gelip kopuz çalar ve Basat için hayır duaları eder:

“Kara dağa ulaştığında aşıt versin!

Kanlı kanlı sulardan geçit versin!

...

Yüce Tanrı yüzünü ak etsin Basat!”¹²

Tarih boyunca pek çok millet ve medeniyet çeşitli sebeplerle din değiştirmiştir. Bu değişim ile birlikte toplumların vermiş olduğu birçok eserin de mahiyetinde değişiklikler

⁹Gömeç, a.g.e., 207.

¹⁰Binyazar, A. (2004). *Dede Korkut*. (Üçüncü Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 134.

¹¹Binyazar, a.g.e., 214.

¹²Binyazar, a.g.e.,251.

yaşanmıştır. Din değiştirme milletlerin manevi dünyalarını tekrar yapılandırırken onların fikirlerini, hayata bakış açılarını ve ihtiyaçlarını da yeniden şekillendirmiştir. Örneğin, Türklerin İslamiyet'ten önceki yemek yeme şekilleri ile İslamiyet'ten sonraki arasındaki farklardan biri yemeğe besmele çekerek başlamalarıdır.

Türklerin İslamiyet'i kabulü edebiyatları üzerinde de etkili olmuştur. Bu şekilde, yazdıkları eserlerin hem içeriği hem de şekilleri baskın Arap kültürünün etkisiyle yeni değerler kazanmıştır. Beyit, kaside, gazel, mesnevi bunlardan sadece birkaçıdır.

İslamiyet'in etkisiyle yazıldığı bilinen ilk eser Yusuf Has Hacıp tarafından kaleme alınan Kutadgu Bilig'tir.

“Kutadgu Bilig, 11. yüzyıl Karahanlılar devri Türk-İslam kültür muhitinin ortak bir ürünü olup İslamî dönem Türk kültürünün ilk manzum siyasetnamesidir.”¹³

İslamiyet'in en önemli ritüeli olan duaya Kutadgu Bilig'de bolca yer verilmiştir. Daha eserin ilk sayfalarından itibaren Yusuf Has Hacıp Allah'a dua etmeye başlar:

“77 Tanrım, rabbim ancak sensin, hepimizi yarlığa; bütün müminlere didârını nasîb et.”¹⁴

İyi niyet ve hürmet göstermenin en açık yollarından biri de insanların birbirlerine dua etmesidir. İslami dönem eserlerimizin hemen hemen hepsinde yazarlar eserlerinin okunduğu müddetçe var olmanın yolunu onlar için edilecek dua ile sağlamaya çalışırlar. Bu geleneğin ilk temsilcilerinden olan Yusuf Has Hacıp de okuyucularından vefalarını göstermelerini ister:

“75 Bu Türkçe beyitleri senin için tanzim ettim; ey okuyucu, okurken unutma, bana dua et.”¹⁵

İslamiyet etkisiyle Türk kültürüne katılan önemli konulardan biri de -başta Hz. Muhammed olmak üzere- peygamber sevgisidir. Tarih boyunca insanlığı aydınlatan ve insanların ortak hafızasına sayısız katkıda bulunup onlara ışık olan peygamberler Müslümanlar için saygın ve kutsal kişilerdir. Özellikle kıyamet günü Hz. Muhammed'in yardımını ve şefaatinin dileyen Müslümanlara yazar şöyle tercüman olmaktadır:

---

¹³Adalıoğlu, H. H. (2009, 26-27 Ekim). *Bir Siyasetnâme Olarak “Kutadgu Bilig”*. Doğumunun 990. Yılında Yusuf Has Hacıp ve Eseri Kutadgu Bilig” adlı Uluslararası Sempozyumda sunuldu, İstanbul.

¹⁴Yusuf Has Hacıp. (1959).*Kutadgu Bilig II Tercüme*(Çev. R.R. Arat). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları II. Seri No: 20, 7.

¹⁵Yusuf Has Hacıp,a.g.e., 7.

“47 Ey Tanrım, benim gönlümü gözet; kıyamette beni sevgili Peygamber ile birlikte haşret.”¹⁶

“48 Kıyamette dolunay gibi yüzünü göster; ey Tanrım, kendisini bana şefaathçi kıl.”¹⁷

Yazar, insanlığın en çok dilediği şeylerden biri olan uzun ömrü ise Allah’tan şu şekilde talep etmektedir:

“379 Ben sana şimdi yalvarıyorum ve şunu diliyorum: beni bir parça daha yaşat, ömrümü uzat.”¹⁸

Geçmişten günümüze kadar duaların Türk toplumunda hayatın birçok yerinde kullanıldığını görürüz. Henüz bebeklik döneminde dinledikleri masal ve ninnilerle dua kavramı annelerinin dilinden yaşamlarına girmektedir:

“Ayakucum ayva dalı,

Baş ucum sırma dalı,

Yardımcım olsun Hz. Ali.

Oğlum ninni ninni,

Eşrefim ninni”¹⁹

...

---

¹⁶Yusuf Has Hacıp,a.g.e., 15.

¹⁷Yusuf Has Hacıp,a.g.e., 15.

¹⁸Yusuf Has Hacıp,a.g.e., 37.

¹⁹Çelebioglu, A. (1982). *Türk Ninniler Hazinesi*. İstanbul, 47.

2.3. Klasik Türk Şiirinde Dua

Toplumların kültürlerinin ve hayata bakışlarının gelişiminde coğrafi ve dini değişikliklerin etkisi büyüktür. Karahanlıların onuncu yüzyılda İslamiyet'i kabul etmeleri Türklerin sosyal hayatına ve fikir dünyasına birçok yenilik kazandırmıştır.

“Türk toplumunu yeniden yapılandıran bu yeni sistemle birlikte İslamiyet öncesi niteliklerden bir kısmı inanç, fikir ve gönül olarak bağlanılan yeni medeniyetle birlikte terk edilmiş, bir kısmı daha da kuvvetlenirken, pek çok yeni nitelikler de fertlerin şahsiyetine ve toplum hayatına katılmıştır.”²⁰

Arap edebiyatı kaynaklı ürünler İran kültürü aracılığıyla Türk şiirine gerek şekil gerek içerik yönünden birçok yenilik kazandırmıştır. Gazel, mesnevi, kaside bunlardan birkaçıdır. Bu nazım biçimlerinde kasidede olduğu gibi ayrı bir bölüm halinde verilmese de dua örneklerine rastlanmaktadır.

Türk şiirine İslamiyetin kabulünden sonra giren “Arap edebiyatının bir ürünü olan kasidenin milattan önce beşinci yüzyıla kadar uzanan çok eski bir tarihi vardır. Kelime birçok mana yanında “kastetmek, niyet etmek” manalarını da içine almaktadır.”²¹

Şairlerin kaside yazmalarındaki ana esas genel olarak devlet büyüklerine karşı olan saygı ve hürmetlerini göstermek ve bu yolla iyi dileklerini bildirmektir. Şairlerin kaside yazmalarındaki amaçlardan biri de devlet büyüklerine istek ve dileklerini iletme. Kasidenin bu şekilde aslında kişi ve devlet arasında bir köprü görevi gördüğü de söylenebilir. Kaside ayrıca, caize geleneği çerçevesinde şairler için bir gelir kapısı haline de gelmiştir. Devlet büyüklerine sunulan bu eserler, şairlere onların takdirini kazandırmıştır. Hatta kimi şairler yazdıkları kasideler sayesinde padişahların affına bile nail olmuşlardır. Padişahın bünyesinde bulunan şairlerin onu övmeleri ve yüceltmeleri gerek dönemlerinde gerekse şiirlerin okunması yoluyla asırlar sonrasında bile memduhların itibarını artırmıştır.

“Kasidenin beş ana bölümü vardır: Nesîb/teşbîb, maksûd, tegazzül, fahriye ve dua. Her kasidede bütün bölümlerin bulunma zorunluluğu yoktur. Kaside olabilmesi için biri maksûd olmak üzere en az iki bölümünün bulunması gerekir.”²²

²⁰Özakupınar, Y. (1997). *İslam medeniyeti ve Türk kültürü*. İstanbul, 32-33.

²¹Çavuşoğlu, M. (1986). Kaside. *Türk Dili Dergisi*, 52 [Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri), 415, 416,417], 17.

²² Aydemir, Y. (2002). Türk Edebiyatında Kaside. *Bilig*, 22,133-168.

“Kasidelerin dua bölümlerinde şairler methettikleri kişi için sağlık, uzun ömür, mutluluk, devletin ve mevki'nin daim olması dileklerinde bulunur, yani, dua eder.”²³

Kaside nazım türü yanında kaside nazım şekliyle yazılmış olan tevhid, naat, mersiye gibi şiirlerde de dua bölümleri karşımıza çıkabilmektedir. Kaside nazım türü ile yazılmış olan şiirlerde genellikle memduha dua edilmektedir. Ancak tevhid ve naat türünde yazılmış olan şiirlerde şairin daha çok kendisi için dua ettiği görülmektedir. Bu şiirlerde şair günahlarından tövbe edip bağışlanma diler. Naatlarda ise kıyamet gününde şefaata umduğunu dile getirir. Tarih türünde yazılan şiirlerin çoğunda da şiire konu olan kişi hakkında dua edilebilmektedir. Yalnız bu dualar ayrı bir bölüm halinde değildir.

Klasik Türk şiirinde dualar şairlerin özgünlüklerini ortaya koymalarında ve toplumsal hayata ayna tutmalarında önemli değerlerden biri olarak görülebilir. Dualar Türk kültüründe bireylerin doğumlarından ölümlerine kadar onlara eşlik etmektedirler. Türk edebiyatının birçok ürününde olduğu gibi Klasik Türk şiiri geleneği çerçevesinde verilmiş eserlerde de dua kavramına sık sık rastlanmaktadır.

---

²³Mermer, A. , Koç Keskin, N. (2016). *Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*. (3. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları, 51.

2.4. Klasik Türk Şairlerinin Duaya Bakışı

Klasik Türk şiirinde kaside şairlerinin dua bölümlerini incelediğimizde onların dua kavramına bakışları hakkında pek çok fikir elde ederiz. Klasik Türk şiiri şairleri şiirlerinde dua kavramını sadece bir olgu olarak değil aynı zamanda kasidelerinin sonunda yapılması zorunlu bir eylem olarak da işlemişlerdir. Hatta Nefî, Mezâkî gibi birçok şair kasidenin sonunda dua etmenin bir gelenek haline geldiğini de şiirlerinde anlatmışlardır. Şairler dua edecekleri zaman özellikle duanın gücünden dem vurarak iyi dileklerinin bu yolla kabul edileceğini düşünmüşlerdir.

Klasik Türk şiiri şairlerinin dua bölümlerinde ettikleri duaların gücünü artırmaya yönelik tavsiyelerde bulunmaktadırlar. Bunlar arasında seher vakti edilen duanın ya da sık sık tekrarlanan duanın daha makbul olduğu konusu şairler tarafından çokça dile getirilmiştir.

Klasik Türk şiiri Türk toplumunda ne gibi uygulamalar ve yaşantılar olduğunu okuyucularına yansıtmaktadır. Dua konusunda Türk toplumunun ne düşündüğü divan şairlerinin eserleri vasıtasıyla görülebilir.

Klasik Türk şairlerinin kasidelerine bakıldığında duanın onlar için iyi dileklerin içtenlikle anlatmanın bir yolu olduğunu görülmektedir. Bu yüzden şairler, memduhlarına iyi dileklerde bulunurken bu dileklerin kabul makamının Allah olduğunu söylerler:

*Vaktidir kim du'â yerine yete
Müstecâb ede Kadü'l-hâcât*

(Şeyhî, K.13/31)

*Hemân şimden geri vakt-i du'â-yı pâdişehdir kim
Du'âsın her kişi 'arz-ı cenâb-ı gird-gâr eyler*

(Mezâkî, K.8/110)

*Başla du'â-yı devlete arz-ı niyâz et Hazrete
Ol şâh-ı sâfi-niyyete imdâd ede Rabbu'l-Hakem*

(Şeyh Gâlib, K.19/39)

*Söz âhir oldu du'â-yı cemîle başlayalım
Ola ki anı kabûl ede İzed-i Allâm*

(Bağdatlı Rûhî, K.2/30)

Övülen kişinin ne denli sevildiği ve onun ne kadar kıymetli bir insan olduğu o kişiye dua edenlerin çokluğu ile ifade edilir. Hatta sultanın devletine dua etmek yerine başka bir işle uğraşmanın günah olacağı söylenir. Ayrıca edilecek duanın açıktan da gizliden de olabileceği şu örnekteki gibi ifade edilebilmektedir:

*Eder du'âyı zâhir ü bâtında ins ü cân
Okur senâyi gece vü gündüzde şeyh ü şâb*

*Zirâ du'â-yi devlet-i Sultân-ı rüzigâr
Var iken ayruğ işe günâh ola irtikâb*

(Necâti, K.3/47, 48)

Klasik Türk şairlerinin dua ile ilgili sık sık dile getirdikleri fikirlerden biri de seher vakti edilen duaların kabul edilme ihtimalinin daha yüksek olduğudur:

*Şâhâ Necâti medhini kıldı seher-redif
K'olur karîb icâbete ekser du'a seher*

(Necâti, K.9/48)

Emellerine ulaşan kişilerin hemen devlet için halis dileklerde bulunarak dua etmeleri gerekir. Ayrıca devlet için edilen dua şairin ifadesiyle tüm insanların ortak duasıdır:

*Necâtî ber-murâd oldun du'a-yi devlete başla
Du'a-yi devleti hõd virdidir bu cümle insanın*

(Necâti, K.13/37)

*Başla du'â-yi devlet-i mahdûma kim du'â
Nazmın nihâyetinde ehem-i umûr olur*

(Nâilî Kadîm, K.24/37)

*Söz yeter gayrı hemân başla du'âya Nevres
Ki anın hayr du'âsı bize evlâ vü ehem*

(Osman Nevres, K.14/77)

*Budur hulâsa ki yokdur muhassenâtına had
Du'ây-ı devletin etmek ehemmi ü evlâdır*

(Nâilî Kadîm, K.21/30)

Devletin iyiliği için edilen dualar insanların onu işitip kabul edilmesini dilemeleri için yazılır. Şairler, çoğu kez bu iyi dilek sahiplerine de dua etmeyi unutmazlar:

*Edeyim devlet duâsın işitip âmin için
El açanlar her belâlardan emîn olsun emîn*

(Necâti, K.20/58)

*Hemîşe çarh-ı felek gibi üstivâr olsun
Ola du'âmıza âmin diyen belâdan emîn*

(Taşlıcalı Yahyâ, K.19/55)

Övülen kişilere dua etmenin yollarından biri de din büyüklerinin onlardan memnun olup onlara şefaet etmesi yönündedir. Çünkü kasidede övülen kişi böylesine büyük bir iltifata layıktır:

*Dört yanından du'â-yi Çâr-yâr-i bâ-şafâ
Hem nasîr ü hem zahîr ü hem şefî ü hem mu'în*

(Necâti, K.20/60)

Müslümanların önemli gördüğü konulardan biri de bir işe başlarken dua etmek gerektiğidir. Ahmet Paşa bu gerekliliği şu şekilde anlatır:

*Vird-i zebân et anı sen ber-devâm
Ansız işe başlama k'olmaz tamâm*

(Ahmet Paşa, K.1/8)

Alınan dualar, ebedi şeref ve saygınlık bulmanın önemli yollarından biridir. Saygıdeğer kişiler için hem bu dünyadan hem de başka âlemlerden dua almak onların ne derece kutlu kişiler olduğunu gösterir:

*Dü cihân ehlinin du'âsı ile
Şeref ü izz-i câvidân buldun*

(Ahmet Paşa, K.24/37)

Eğer bir devlet iyi yönetiliyorsa ve halkının ihtiyaçlarını karşılıyorsa o zaman insanlar bu devletin duacısı olurlar. Ahmet Paşa da devlete dua etmesinin sebebinin bu yönetimden herkesin memnun olup ona dua etmesi olduğunu anlatır. Şiir yazmakla yapmak isteği asıl şeyin de devlete dua etmek olduğunu şöyle göstermiştir:

*Eyyâm-ı devletin ola pâyende haşre dek
Bu devletin du'âcısı çün ins ü cân imiş*

(Necâti, K. 26/16, 17)

*Ahmed bu fenn-i şi're şurû etmeden murâd
Vird-i du'â-yi devlet-i Şâh-ı cihân imiş*

(Ahmet Paşa, K.26/16)

Tüm ihtiyaçları karşılandığı için dua eden bir başka şair de şöyle söyler:

*Du'âm oldur Hudâ-yı Lem-yezel her matlabın versin
Bana her matlabım zîrâ o şâh-ı kâm-rân verdi*

(Şeyh Gâlib, K.17/23)

Şiirde asıl önemli olan şeyin dua etmek olduğunu Mezâkî şu şekilde dile getirir:

*Ya'ni Hakk'a du'âlar eyleyelim
Ki du'âdır asıl nazımda ehem*

(Mezâkî, K.5/40)

İnanışa göre duaların kabul edildiğinin düşünüldüğü en önemli makam Müslümanların kıblesi olan Kâbe'dir. Burada insan her duasının karşılığını bulur. Kaside şairleri şiirlerinde bu fikri zaman zaman dile getirirler:

*Varıp eşigine şâhûn du'â-yı devlet oku
Kabûl olur harem-i Ka'bede du'â-yı gedâ*

(Taşlıcalı Yahyâ, K.12/42)

Yahyâ Bey, dua etmenin Allah yolunda ibadet eden kişinin ihmal etmemesi gereken bir iş olduğunu söyler:

*Şâh-ı devrâna du'â vakti durur ey Yahyâ
'Âbid olana 'ibâdetde gerekmez ihmâl*

(Taşlıcalı Yahyâ, K.14/37)

İnsanoğlu için ibadetlerin en kıymetlisinin gönülden edilen dua olduğunu şair şöyle ifade eder:

*Günü gündenden yeg ola nevrûz-ı sultânî gibi
Âdeme ey dil du'âsı tâ'at-i evlâ imiş*

(Taşlıcalı Yahyâ, K.30/22)

Divan şairlerinin dua ederken kullandıkları yaygın yollardan biri de duanın kabul edilmesi için sıklıkla dile getirildiğini anlatmak amacıyla özellikle zaman kavramı hakkında çeşitli benzetme ilgileri kurmalarıdır. Bunu yaparken de genellikle iki ya da daha fazla sayıda beyit birbirine bağlaçlarla bağlanır:

*Nice kim cünd-i şitâ gâret edip gülzârı
Eyledikçe anı maglûbşeh-i mülk-i bahâr*

*Düşmanınun ola pijmürde bahâr-ı 'ömri
Vird idindi Hayâlî bunu leylen vü nehâr*

(Hayâlî, K.2/22, 23)

Şairler, dua bölümünde Türk kültüründe sıklıkla görülen uygulamalardan biri olan din büyüklerine ya da bağlı oldukları tarikat büyüklerine dua edip onlardan şefaathet ya da hayır dua beklemeyi konu edinirler. Mevlevî şairlerinden olan Şeref Hanım'ın ve Şeyh Gâlib'in Mevlana için yazdığı şiir sonunda ettiği dua da buna örnek olarak gösterilebilir:

*Ümmîd budur ancak son demde Şeref-zâra
Allah adın evrâd et yâ hazret-i Mevlânâ*

(Şeref Hanım, K.5/12)

*Hâk-i pâyından eder Gâlib ümîd-i ihsân
Kân-ı iksîr-i du'â Hazret-i Mevlânâdır*

(Şeyh Gâlib, K.3/18)

Hanımların gücünün yetmeyeceği ya da yapabileceği bir şeyin olamayacağı durumlarda onların elinden gelen tek şeyin dua etmek olduğunu Şeref Hanım şöyle ifade eder:

*Şeref elden gelir ancak du'âdır dilerim Hak'dan
Olalar Hızır ile dâ'im berâber 'asker-i islâm*

(Şeref Hanım, K.20/18)

Dua, Şeref Hanım'a göre şairin halinin arz edilmesinde bir araçtır:

*Bilindi hâl-i garîbim du'âya başlayalım
Ki 'arz-ı hâl-i perîşânım olmasın noksân*

(Şeref Hanım, K.21/30)

Özellikle kasidelerin dua bölümlerine geçmeden hemen önce şairler zaman zaman şimdiye kadar söyledikleri sözlerin boş olduğunu belirttikten sonra duanın önemi üzerinde dururlar. Bir işi sonlandıracağımız zaman yapacağımız son eylemin dua olması günlük hayatımıza da karşılığını bulabileceğimiz bir değerdir:

*Ey Mezâkî nice bir lâf u güzâf eyle du'â
Kim du'â ile olur her sühanın pâyânı*

(Mezâkî, K.9/81)

Mezâkî'ye göre dua sözleşmenin bağlayıcısıdır:

*Vaktidür vâsıtâtü'l-'akdi du'â eyleyelim
Girih-i râbıta-ı hâtıme-i tûmârı*

(Mezâkî, K.18/117)

Mezâkî'nin dua hakkındaki fikirlerinden biri de onun mananın bekçisi olduğudur:

*Gel du'â ile eyle hatm-i kelâm
Kim du'â pâsbân-ı ma'nâdur*

(Mezâkî, K.21/100)

Türk toplumunda genel olarak bilinen ve ifade edilen “Âlemlerin yaratılışı dua ile.” sözünü ve meşguliyetlerin en önemlisinin dua olarak nitelendirildiğini Mezâkî şöyle yansıtır:

*Hemân el aç du'âya kim derler
Şugl-ı kâr-ı ehem mübârek-bâd*

*Devlet-i pâdişâh-ı 'âlemde
Hâsıl-ı kân u yem mübârek-bâd*

(Mezâkî, K.24/47, 48)

Nefî'nin bu konudaki düşüncesi şu şekildedir:

*Du'â-yı devleti dünyâyâ lâzım
Husûsâ ehl-i isti'dâda elzem*

(Nefî, K.49/42)

Eskiden şehirlerin akrep, yılan, leylek gibi canlılardan korunması veya saklanan hazinelerin ele geçirilmesinin önlenmesi adına yaptırılan tılsımların etki edebilmesi için duaya ihtiyacı olduğunu Mezâkî şöyle ifade eder:

*Hemân şimden gerü kıl bir du'â kim
Mü'essir ola çün hırz-ı yemânı*

(Mezâkî, K.26/33)

Şair, duanın insanların uzun işlerini kolaylaştırdığını aşağıdaki örnekte olduğu gibi hatırlatır:

*Söz yeter başlayalım gayrı du'âya Nevres
Ki du'â ile müyesser olur emr-i mi'ser*

(Osman Nevres, K.3/59)

Şairin ifadesiyle insanlar emellerine dua ile ulaşır:

*Yetişir gayrı sühan du'âya başla Nevres
Ki du'â yümnü ile feth olur ebvâb-ı emel*

(Osman Nevres, K.12/46)

Osman Nevres, dua etmeyi en gerekli iş olarak görüp onu farz sayar:

*Nevres artık yetişir kıssa du'â eyleyelim
Farzdır lâzımı terk etme dururken elzem*

(Osman Nevres, K.13/58)

Şeyh Gâlib de onunla aynı görüştedir. Çünkü dua vefanın göstergesidir:

Farz-ı evveldir du'â-yı devleti munsıfların

Lafz-ı bismi'llâh ile tev'em leb-i gûyâsına

(Şeyh Gâlib, K.27/26)

Memduhuna dua etmek kimi şairlere göre farzken Nefî'ye göre de vaciptir:

Cân u dilden bana vâcibdir du'ân etmek senin

Hakdan ümmîdim budur ede du'âmı müstecâb

(Nefî, K.62/39)

Duanın kabul edilmesinde en önemli nokta onun içtenlikle dilenmesidir. Çaresizlik ve ağlama eylemi genellikle bebekliğe ve çocukluğa ait olan bir harekettir. İnsan ağladığı an bir çocuk gibi masum ve günahsız görünür. Allah karşısında tüm bencil hislerinden kurtulur ve yalnızca ondan medet umar. Bu samimi hava içerisinde dökülen gözyaşının duanın kabul edilmesindeki etkisi çok büyüktür:

Ümmîd o kim du'âna ola mûcib-i kabûl

Sûz-ı derûn u derd-i dil ü çeşm-i eşk-bâr

(Bâkî, K.9/23)

Budur du'ası sana Nefî-i şikeste-dilin

Ki dâ'imâ olasın şâd u hurrem ü bî-gam

(Nefî, K.37/39)

Bâkî, duaların göğü dolaşıp sonra da Allah tarafından kabul edildiğini ve bu duaların insanı bağına basıp canı gibi koruduğunu söyler:

Hudâvendâ Hudâ ol zât-ı pâke hırz-ı cân olsun

Du'â-yı müstecâb-ı tâ'ifân-ı 'arş-ı Rahmânî

(Bâkî, K.14/35)

Nedim'e göre dua etmek melekçe bir harekettir.

Gâyete erdi Nedîmâ söz du'â hengâmıdır

Destin aç rûhâniyân-ı âlem-i bâlâ gibi

(Nedîm, K.16/52)

Dua, šiire meleklere yarařır bir kutsallık verir:

*Nazm âhir oldu başlayalım şol du'âya kim
şi're havâss-ı ed'iye-i kutsiyân verir*

(Nefi, K.5/87)

Nedîm'in deyişiyle yaratılanların gelebileceği son nokta duadır:

*Gayri sen ey hâme meşgul ol du'â-yı devlete
Kim du'âsı ehl-i tab'ın gâyet-i kusvâsıdır*

(Nedîm, K.36/34)

şeyh Gâlib, kaside yazarların şiirin bitiminde dua etmesinin bir gelenek olduğunu şöyle açıklar:

*Bed' edelim du'âya ki olmuş du'â-yı hayr
Söz âhirinde âdet-i nazm-âverân gibi*

(şeyh Gâlib, K.13/39)

Bu geleneğe dair Nefi'nin sözleri de şu şekildedir:

*Söz dükendi başla ey Nef'i du'âya sıdk ile
Çünkü âdetdir du'a ol dem ki söz pâyân bulur*

(Nefi, K.9/41)

*Du'â-yı devletin etse acep mi sıdk ile şimdi
Ki söz pâyâna erince du'â emr-i mukarrerdir*

(Nefi, K.15/64)

şairlerin en büyük korkularından biri eserlerinin haddinden fazla uzaması ve bu yüzden okuyan ya da dinleyeninde usanç oluşturmasıdır. Kasidenin aşırı uzatılmayıp dua ile bitirilmesiyle o şairlerin kurtarıcısı konumundadır:

*Ne yapsın Gâlib-i bitâb evsâfında kâsırdır
Edip tatvîl nazmı korkum oldur ki usan verdi*

(şeyh Gâlib, K.17/21)

Devlet için dua eden şairin itibar kazanacağı Nefi tarafından şöyle ifade edilir:

*Başla şimden sonra ey Nef'î du'â-yı devlete
Bir du'â et kim ola hüsn-i kabûlün mazharı*

(Nefî, K.15/62)

Nefî'ye göre dua arşa yol alır:

*Yeter şimden geri tasdî'a ruhsat yokdur ey Nef'î
Suhan hatm oldu hengâm-ı du'â-yı arş-peymâdır*

(Nefî, K.48/68)

Şaire göre duanın kabul edilene kadar tekrarlanması gerekir:

*Demidir sıdk u safâ ile du'â eyleyelim
Tâ kabûl ede anı hazret-i Hakk azze ve cell*

(Nefî, K.54/47)

Nâilî, insanın kıyamete kadar anılmasının vesilesi olarak ona edilen duaları görür:

*Anulup hayr ile nâmın ola ey sadr-ı güzîn
Haşre-dek elsîne-i nâsda evrâda bedel*

(Nâilî Kadîm, K.19/37)

Bağdatlı Ruhi'ye göre duaya başlarken onun kabul edilmesi ümidi taşınmalıdır:

*Kabûl olmak ümîdiyle du'â-yı hayra âgâz et
Bilirsin yok nihâyet lutf-ı ihsânında Mevlânın*

(Bağdatlı Rûhî, K.3/31)

*Sözün me'âl-i bülendi du'âya başlayalım
Ola ki anı kabûl eyleye İlahin-nâs*

(Bağdatlı Rûhî, K.9/34)

Şaire göre sözün güzelliği duadan gelmektedir:

*Ola du'â-yı hayrile hatm-ı kelâmdır
Rûhî du'âya başla odur ahsenü'l-makâl*

(Bağdatlı Rûhî, K.26/24)

Fuzuli, memduhun duasının Allah rızası için yapılması gerektiğini belirtir:

Dil ü cândan Fuzûlî 'izz ü ikbâline ol şâhin

Rızâ-yı Hak için dâ'im du'â-gûy u senâ-hândır

(Fuzûlî, K.14/17)

Birinin iyiliği için edilen dua o nerede olursa olsun muhatabına ulaşır:

Ola vâsıl kanda olsan devlet ü ikbâline

Her du'â kim sıdk ile eyler Fuzûlî hâk-sâr

(Fuzûlî, K.43/29)

3. KLASİK TÜRK ŞİİRİ ŞAİRLERİNİN KASİDELERİNDE DUA BÖLÜMLERİ VE NESRE ÇEVİRİLERİ

3.1. XV. Yüzyıl

3.1.1. Şeyhî'nin Kasidelerinde Dua ²⁴

Şeyhî'nin divanında kasideler bölümünde on beş tane şiir yer almaktadır. Bu şiirlerin tamamı gazel kafiyeli yazılmıştır. En uzun kasidesi altmış beyitten oluşurken en kısası on dört beyitten oluşmaktadır. Bu çalışma kapsamında incelenen şiirlerinin sekiz tanesi başlıklıdır. Bunun dışındaki yedi şiir ise başlıksızdır. Şair; divanının kasideler bölümünde tevhid, münacat, naat, methiye türünde şiirler yazmıştır. Şeyhî'nin kasidelerindeki dua bölümleri özgünlük ve söyleyiş gücü bakımından bu çalışmaya dahil edilen diğer şairlerin dualarına göre daha zayıftır.

1.

...

23 *Kesme Şeyhî havf ile ol bahr-ı rahmetten recâ
Kim olur bir katresi bin bin cihan cürmüne bes*

“Ey Şeyhi, bir damlası cihanın bin kusuruna kâfi gelen o rahmet denizinden endişe edip de ümidini kesme!”

24 *Zât-ı bî-çün gibi çün vasfi yoludur bî-kerân
Hiç kes bulmadı ol sahraya haddi sözü kes*

“Kendisine neden niçin diye sorulamayan Allah'ı anlatmanın yolları sınırsızdır. Sözü kes, çünkü hiç kimse o sahranın sonunu bulamamıştır.”

²⁴İsen, M., Kurnaz, C. (1990). *Şeyhî Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 27-71.

2.

...

14 *Zikr-i mecdin olmasa ruh u melek olur helak*
Fikr-i hamdın kılmasa nefis-i nefis urmaz nefes

“Azametın anılmazsa ruh ve melek helak olur. Can seni övmezse nefes alamaz.”

3.

...

52 *Ana vü âline Haktan tahıyyât ile selâm*
Hisâbı çün katarat-ı sehâb ü add-i rimâl

“Bulutların damlaları ve kumların sayısınca hayır duaları ve selamlar ona ve onun ailesinedir.”

53 *Bu câm-ı şî'r ile Şeyhî şarâb-ı tevhîdi*
Bu resme sun ki salasına reşk ilete zülâl

“Ey Şeyhi! Bu şiir kadehi ile tevhit şarabını bu yazıya sun ki berrak suyun iç açıcılığını (bile) kıskandırsın.”

54 *Cevahirin dökegör çün senin durur bâzâr*
Zamane bay' ü can müşteri cihan dellâl

“Mücevherlerini dök, çünkü pazar senindir. Zaman satıcı, can müşteri (alıcı), cihan (ise) müşterileri çekendir.”

55 *Aceb mi fark-ı helâl u haram eden derse*
Niceye nazm haram u bu şî're sihr helâl

“Helal ve haramı ayırt edene şaşılır mı derse nicelerine nazım haram, bu şiire ise sihir helaldir.”

57 *Bülûğ-ı akl olıcak dilber-i perî-sıfâtı*
Kabulden koya mı ayb-ı hâl ü yâ halhal

“Aklı erecek peri sıfatlı güzeli halhalından ya da beninin kusurundan dolayı dışlamak olur mu?”

58 *Görürse ayb u halel setr ü sed eder arif
Hased durur nola ger ta 'n eder ise cühhâl*

“Arif kişi kusuru ve bozukluğu görürse (onu) örter ve kapatır. Eğer cahiller hasetlenip iftira eder, kötü söz söylerler ise buna şaşılır mı?”

59 *Gurur kılma ki seyf-i sühan değil kâtı'
Çü etmeye kişi kat '-ı alâyık u eşgâl*

“Gururlanma! Çünkü kişi münasebetlerini ve işini kesmedikçe sözün kılıcı keskin değildir.”

60 *Sefer uzak kısacık ömr ü azuk az iş çok
Zamane fırsatı fevt etmeden kıl isti 'cal*

“Sefer uzak, ömür kısacık, azık az, iş çoktur. Elindeki fırsatı kaybetmeden acele et!”

4.

...

14 *Avare hâtırı gibi bîçâre Şeyhî'nin
Derd ü gam ü belâlar ile mübtelâ haki*

“Biçare Şeyhi'nin başı; avare gönlü gibi dert, gam ve belalara tutulmuştur.”

15 *Râhm eyle ben za'ife bu gamdan necat ver
Hod-râyılık durur kalanı sen Huda haki*

“Allah'ım! Her şeyin en doğrusunu sen bilirsin. Bana merhamet et! Ben zayıf kuluna bu gamdan kurtuluş ver.”

5.

...

46 *Ey hâce kime yalvarayın ben gedâyiçin
Sen şâhdan şefâ'at umar hâce vü gedâ*

“Sen şahtan, efendiler de köleler de şefaata umar. Ey efendi! Ben köle kendim için kime yalvarayım?”

47 *Men' etme teşneden katarât-ı terahhumu
Çün menba'-ı keremsin ü ser-çesme-i sehâ*

“Susayanlardan merhamet damlalarını esirgeme! Çünkü sen, kerem kaynağı ve cömertlik pınarısın.”

48 *Şart-ı şefâ'at ümmete cürm ü günâh ise
Çoktur bu derd bizde demidir k'ere devâ*

“Ümmete şefaatin şartı kabahat ve günah ise bu derd bizde çoktur, artık deva demi gelmiştir.”

49 *Yâ Rab be-hakk-ı nûr-ı Muhammed ki pertevi
Doldurdu yer ü göğü kamu nur ile ziyâ*

“Ey Allah'ım! O, Muhammed nuru ki onun parlaklığı gerçekten yeri ve göğü tamamen nur ve ışık ile doldurmuştur.”

50 *Koma bizi cihan zulemâtında dâllîn
Nûr ile müstakîm sırâtına ihdinâ*

“Bize cihan karanlığında yolumuzu şaşırtma, nur ile (bizi) dosdoğru yola ilet.”

6.

...

31 *Yakıp seni bu havf odu küllî küil edeydi
Bahr-ı kereme canının olmasa ricâsı*

“Kerem denizine canının ricası olmasa bu korku ateşi seni yakıp kül ederdi.”

32 *Tezhîb-i sıfat etmeğe tedbîr-i amel kıl
Taktîr iledir gerçi ki olmuş u olası*

“Vasfını kıymetlendirmek istersen işlerini tedbirli yap. Gerçi olmuş ve olacak olan (ancak) Allah’ın takdiri iledir.”

33 *Şükr eyle kamu acz ile k’ol hayy u kavînin
Şâkir kula bildin ki mezîd oldu atası*

“Tüm acizliğine şükür et! Çünkü o kudretli Allah’ın şükreden kula ihsanı artmıştır.”

34 *Çün âciz ol ihsâ-yı senadan kamu mahlûk
Yâ Rab ne dil ile kılalım şükr ü sipâsı*

“Ey Rabbim! Tüm yaratılanlar seni methetmekten acizken sana nasıl dua edip şükranlarımızı sunalım?”

7.

...

29 *Fazl u kemâl-i ma’rifet ehli şu ilmedir
Kim şehri Mustafâ ola vü babı Bü’l-Hasen*

“Fazilet ve olgunluk bilgisinin ehline bu ilmin şehri Mustafa ve kapısı Hasan olsun.”

30 *Sultân-ı şer’ önünde gerekmez şi’âr-ı şi’r
Bürhân-ı Hak katında nedir rây-ı Berhemen*

“Şeriatın sultanı önünde şiirin izi gerekmez. Hakkın delilinin katında Berhemen’in hükmü de nedir?”

8.

...

38 *Şeyhî ko vasfî şerhin oku du’â-yı devlet
K’ol ilm-i bîkerâna Allah oldu a’lem*

“Ey Şeyhi! Övgüyü bırak, devlet için duaya başla! Çünkü o sınırsız ilme nişan olan Allah’tır.”

39 *Nice k’ola ağızda ahbâr-ı câm-ı Cemşîd
Nice ki gele dile destân-ı Zâl ü Rüstem*

40 *Olsun sana müselleme ey pâdişâh-ı a'zam*
Hem resm-i rezmi Rüstem hem câm-ı meclis-i Cem

“Ey yüce padişah! Ağızlarda Cemşid’in kadehinin adı geçtikçe, Zal ve Rüstem’in destanı dile geldikçe Rüstem’in savaş yolları da Cem’in meclisinin kadehi de sana teslim olsun.”

41 *Ömrün cihâna hemser gerdin sipihre efsere*
Devrin devâma müncer bahtın bekâyâ munzam

“Ömrün cihana yoldaş, tozun semaya taç, devrin nihayetsiz, bahtın daim (olsun).”

9.

...

49 *Gül yüzünün gülşenine ermesin bâd-ı hazân*
Kim sa'âdet burcunun ol gün meh-i tâbânıdır

“Gül yüzünün gül bahçesine sonbahar rüzgârı ermesin. Çünkü o, saadet burcunun parlayan ayıdır.”

10.

...

33 *Vakt- ı du'â erişti seni vü hasudunu*
Bîçare Şeyhî ömrü ola kıla medh ü zem

“Dua vakti erişti. Biçare Şeyhi, ömrü oldukça seni övsün; sana haset edenleri ise kınasın.”

34 *Her beyti midhatinde kılayidi bir bahar*
Dil gülşenini kaplamasayidi har u ham

“Keşke gönlün gül bahçesini diken ve eğrilik kaplamasaydı da her beyti senin övgünle bir bahar kılsaydı.”

35 *Mes'ûd nice kim ola her ıyd-ı baht ile*
Pîrûz nice kim gele nev- rûz pür haşem

“Her talih bayramı ile mesut oldukça nevrüz tüm ailesine ve sevdiklerine hayırlar getirsin.”

36 *Görmeye devletin güneşi zerrece zevâl
Ermeye sıhhatin gülüne şemme-i elem*

“Devletinin güneşi zerre kadar zeval görmesin, sıhhatinin gülüne küçük bir elem bile ermesin.”

11.

...

19 *Şükr kıl fakrınile etme şikâyet Şeyhî
Derdine şâh-ı kerîm eyleye dermân-ı kerem*

“Ey Şeyhi! Fakirliğine şükret, ondan şikâyet etme; (böylece) cömertlerin en ulusu derdine derman versin.”

20 *Eller içre ne kadar k'anıla insâfu sehâ
Diller içre nice kim şen ola destân-ı kerem*

“İller içinde merhamet ve cömertlik ne kadar anılırsa gönüllerde de kerem destanı o kadar şen olsun.”

21 *Başlana adın ile nâme-i dibâce-i cûd
Yazıla vasfın ile defter ü divân-ı kerem*

“Cömertlik kitabının ön sözüne adın ile başlansın, kerem divanı ve defteri senin vasfın ile yazılsın.”

22 *Dâyim ola tapına ıyd-ı safa vakt-ı sa'id
Eşiğinden verile âb-ı sehâ nân-ı kerem*

“Saadet bayramın ve şenlik vaktin dâim olsun, cömertlik suyu ve kerem ekmeği senin eşiğinden verilsin.”

12.

...

33 *El- kıssa gussa kıssasının yok nihâyeti*
Binlerde birini edemez hâtır intihâb

“Sözün kıyası: ‘Keder hikâyesinin sonu yoktur, onun binlercesinden birini (de) gönül seçemez.’”

34 *Lutfun hazînesinin edersen zekâtını*
Şeyhî n’olur efâzıl ola sâhibü’n-nisâb

“Ey Şeyhi! İyilik hazinesinin zekâtını versen ne olur? Mal mülk sahipleri (hep) faziletliler olsun.”

35 *Nice ki yer ü gök bıraka sâye subh u şam*
Şekli bunun sanavber ü levni anun sedâb

“Yer ve gök sabah ve akşam gölge bıraktıkça bunun şekli sanavber ve onun rengi sedâb olsun.”

36 *Düşmen sezâb gibi perişân u bî-sebat*
Kalbin sanavberi pür ola piste-veş lebâb

“Düşman, sedef otu gibi perişan ve dayanıksız olsun; kalbin sanavberi fıstık gibi lebâb dolsun.”

37 *Ebr-i bahâra zerresi yetişse lutfunun*
Yağmur yerine yere döker dürrü bî-hisâb

“Bahar bulutuna, lutfunun zerresi yetişse bahar bulutu yere yağmur yerine sayısız inci döker.”

38 *Bâd-ı sabâya şemmesi feyz ola cûdunun*
Hâr ü hası gül eyleye sîrâb ola gülâb

“Seher yeline cömertliğinin zerresi bereket versin. (İşte bu yel) Çalı çırpıyı gül eylesin, (böylece) gül suyu suya kansın.”

39 *Hayrî 'l-beşer hakı sana hayr ola hâtimet*
Hayrî 'd-du 'â budur ola hayr ile müstecâb

“En hayırlı insanların son sözleri sana hayır versin. Hayır duam, dileklerimin hayır ile kabul olmasıdır.”

13.

...

31 *Vaktidir kim du 'â yerine yete*
Müstecâb ede Kadü 'l-hâcât

“Artık vaktidir, dua yerine ulaşsın, tüm ihtiyaçları yerine getiren Allah (dualarımızı) kabul etsin.”

32 *Âlemü 'l-gayb-i hatırın misli*
Nakş-ı dîvâr u sûret-i mir 'ât

“Duvarın nakışı ve aynanın sureti kalbin gizli âlemi gibidir.”

33 *Tûr oldur şehâ ki Mûsâ-vâr*
Kalb Tûrunda gözledin mirkât

“Ey padişah! Tur dediğin, Hz. Musa gibi kalbin Tur’unda derece gözlemektir.”

34 *Baş urup ayağına el bağlar*
Sen ayağ içicek benîn ü benât

“Sen ne zaman kadehini içecek olsan oğlanlar ve kızlar sana boyun eğip kadeh sunarlar.”

35 *Ne yer ehli ferîşteler gökde*
Çağırır nûş bâd âb-ı hayât

“Yeryüzünde insanlara yardım için görevlendirilmiş gökteki melekler âb-ı hayatı tatlı bir rüzgâr ile çağırır.”

36 *Görmiye bu kasîdenin mislin*
Hatt-ı Sivas u hutta-i Tokat

“Ne Sivas hududu ne de Tokat diyarı bu kaside gibisini görmesin.”

37 *Şükr k’eflâk içinde vâfirdir
Midhatinde bunun gibi ebyât*

“Şükürler olsun ki felekler içinde, bunun gibi seni öven beyitler pek çoktur.”

38 *Şeyhi ’ye çün zâ’îfdür rahm et
Nicemâ derler anı yabana at*

“Niceleri, onu yabana at derler. (Ama sen) Şeyhî’ye rahmet et çünkü o pek güçsüzdür.”

39 *Gerçi gül desteliğine yaramaz
Bari odunluğ etmeye mi onat*

“Gerçi, onu gül destesine katamazsın. Hiç olmazsa, (onu) odun olarak kullan da işe yarasın.”

40 *Ravzasına Resûl-i Yezdânın
Erdiğince tahiyyât u salavât*

41 *Hizmetine yakın ola dileğın
Devletinden ırâğ ola nekebât*

“Allah’ın resulünün ravzasına hayır dua ve salâvat erdiğince dileğın, onun hizmetine yakın olsun; devletinden felaketler uzak olsun.”

14.

...

41 *Oğul oğullarının oğlu oğluna düğ gün et
Bu baht u payeye görmeye kimse pâyânı*

“Oğluna, torunlarına ve onların da oğullarına düğün et, kimse bu bahtın ve rütbenin sonunu görmesin.”

42 *Ne var değilse ganî mülk ü mâl ile Şeyhî
Saçıya dilden eder dürr ü gevher-efşânı*

“Şeyhî, bol mal ve mülk sahibi değilse ne olmuş! O, inci ve mücevher saçan sözlerini gönülden söyler.”

43 *Nice ki ferr ile cevlân edip arûs-ı felek
Münevver eyleye âyîne gibi meydânı*

44 *Bu urs u işret ü ayş içre kâ'im ol dâ'im
Müşerref eyle cemâlinden ehl-i devrânı*

“Güneş, parıltısıyla dönüp dolaştıkça meydanı ayna gibi aydınlık eylesin. Bu şenlik arasında daima dimdik dur, (aydınlık) yüzünle dünya ehlini şereflendir.”

15.

...

28 *Egerçi âb-ı revândır sözü'n gurur etme
Ki olur şarâb amelsiz bîkî'atin keserâb*

“Her ne kadar sözü'n kalbe ferahlık verse de mağrur olma! Çünkü şarap amelsizse çöldeki seraba benzer.”

3.1.2. Ahmet Paşa'nın Kasidelerinde Dua²⁵

Ahmet Paşa'nın divanının kasideler bölümünde toplam kırk altı tane şiir yer almaktadır. Bu çalışmaya dahil edilen kasidelerinden yirmi altı tanesi başlıklı iken yirmi tanesi başlıksızdır. Ahmet Paşa'nın kasidelerinden en uzununu yüz on dokuz beyitten oluşurken en kısası sekiz beyitten oluşmaktadır. Genel olarak yazdığı kasidelerde beyit sayısı yirmiden fazladır. Kasidelerinin büyük kısmı gazel kafiyeli olmasına rağmen mesnevi nazım şekliyle yazdığı şiirler de bulunmaktadır. Kasideleri tür açısından incelendiğinde tevhid, naat, münacat, bahariye, hazaniye, şitaiye, rahşiye gibi birçok türde şiir yazdığı görülmektedir. Bu şiirlerin dua bölümlerini oluştururken de işlediği konuya uygun bir dua ile şiirini sonlandırmıştır. Ahmet Paşa'nın kasideleri ve buna bağlı olarak kasidelerinin dua bölümleri Şeyhî'ye göre hem nicelik açısından fazla hem de nitelik açısından daha başarılıdır. Ayrıca, Ahmet Paşa'nın kasidelerindeki dualar Şeyhî'ye göre daha özgün bir şekilde dile getirilmiştir.

1.

...

8 *Vird-i zebân et anı sen ber-devâm*
Ansız işe başlama k'olmaz tamâm

“Dilinde sürekli dua olsun. İşe duasız başlama, çünkü işini tamamlayamazsın.”

2.

...

117 *Bakâ bulduğunca zemin ü zemân*
Sebât ettiğince bu kevn ü mekân

118 *Kul olup cihân halkı ihsânına*
Muti' ola yer yüzü fermanına

“Vakit ve yer var oldukça ve kâinat yerinde durdukça cihan halkı ihsanına kul olsun ve yeryüzü fermanına boyun eğsin.”

119 *Skender gibi var çü benden hezâr*
Hızır gibi ömrün ola bî-şümâr

²⁵Tarlan, A. N. (1992). *Ahmet Paşa Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 23-116.

“İskender gibi binlerce kölen var. Ömrün de Hızır gibi hesapsız (uzun) olsun.”

3.

12 *Ol mâha nispet et ne kadar var ise şeref
Ol şâha nispet et ne kadar var ise ulâ*

“Ne kadar şeref varsa o aya nispet et ve ne kadar şan varsa o sultana nispet et.”

13 *Nûnla beyân olunmuş izâ’ş şemsü küvviret
Ol gün güneşde nûr-ı Muhammed komaz zıyâ*

“Güneşin bürölüp dürüldüğü zaman, Nûn Sûresi ile dile getirilmiştir. O gün geldiğinde Hz. Muhammed’in nuru güneşte ışık bırakmaz.”

4.

25 *Cihân-dârâ cihân durdukca var ol
Cihânın cânısın sen pâ-y-dâr ol*

“Ey büyük hükümdar! Cihan durdukça var ol! Sen cihanın canısın, makamında ebedi kal!”

26 *Felek emrine râm olsun hemîşe
Güneş bezmine cân olsun hemîşe*

“Felek, emrine daima boyun eğsin. Güneş, meclisine daima can olsun.”

7.

13 *Her ümidim gülünü dermeğe her subh umarım
Açıla bâğçe-i rahmeti dervîşlerin*

“Her sabah ümitlerimin gülünü dermek için dervişlerin rahmet bahçelerinin açılmasını umarım.”

14 *Ola k’islâh ede hicrândaki hayrânlığım
Dem-i vuslatda olan hayreti dervîşlerin*

“Ayrılıktaki tutkunluğumu dervişlerin kavuşma anındaki hayretlerinin iyileştirmesini dilerim.”

8.

...

9 *Umarım hâlis ola zer gibi bu kalb-i siyâh
Kimyâdır bilirim sohbeti dervîşlerin*

“Umarım bu kararmış kalp altın gibi saf hale gelir. Bilirim, dervişlerin sohbetleri (taşı altına çeviren) kimyadır.”

10 *Ahmedâ Âb-ı Hayât-ı ebedi ister isen
Gel gör uş hâk-i der-i halveti dervîşlerin*

“Ey Ahmed! Ölümsüzlük suyunu istersen gel de dervişlerin şu halvet kapılarının toprağını gör.”

11 *Bu senâ murgu uçarsa ne aceb Sidreye dek
Bağlıdır şeh-perine mithat-i dervîşlerin*

“Bu övgü kuşu yedinci kat göğe dek uçarsa buna şaşılır mı? Dervişlerin övgüsü kuşun kanadındaki en uzun tüye bağlıdır.”

9.

...

9 *Devâsın derdime zahmuma merhem
Buyursan nola derdimin devâsın*

“Derdime derman olsan ne olur! Sen derdime derman, yaralarım merhemsin.”

10 *Murâdım şem'in uyar kim gam-ı dil
Mükedder kıldı bu bezmin safâsın*

“Muradımın mumunu yak! Çünkü gamlı gönül, eğlence meclisini kederlendirdi.”

11 *Yâ irgür ben müridini murâda
Yâ gönlümden çıkar dünyâ hevâsın*

“Ya dünya eğlencesini gönlümden çıkar ya da beni muradıma erdir.”

12 *Şeh-i a'zamsın ey şeh an beni kim
Unutmaz lutf ıssı şeh gedâsın*

“Ey padişah, sen yüce bir sultansın, beni an. Çünkü köleler lütfeden sahiplerini unutmaz.”

13 *Muhammed hakkı Ahmed düştü hâke
Elini al ki zill-i Kibriyâsın*

“Ey Ahmed! Muhammed hakkı toprağa düştü, o hakkı yerden kaldır çünkü Muhammed Allah’ın yeryüzündeki gölgesidir.”

10.

...
14 *Belâ vü derde giriftardır dil-i bîmâr
Demi durur k’ide timâr Şeyh Tâc-üd-din*

“Hasta gönül bela ve derde tutulmuştur. Artık Şeyh Tâc-üd-din’in ona bakma vakti gelmiştir.”

15 *Hücûm-ı leşker-i gamdan halâs olur Ahmed
Olur ise ana gam-hâr Şeyh Tâc-üd-din*

“Ahmed, eğer Şeyh Tâc-üd-din ona tasalanırsa gam ordusunun hücumundan kurtulur.”

11.

...
102 *Bahtın güneşi maşrık-ı devlette münevver
Ömrün gülü gülzâr-ı sa’âdetde mutarrâ*

“Talihinin güneşi devletin doğusunda parlasın, ömrümün gülü saadet bahçesinde taptaze olsun.”

103 *Servin ki şeref bâğına bir gül-bün-i terdir
Var iki budağında iki gonce-i ra’nâ*

“Senin uzun boyun şeref bahçesinde taze açılmış bir gül fidanıdır. Onun her iki budağında da çift renkli gonca vardır.”

104 *Aslını ser-efrâz edip ol dâ'im ü bâki*
Fer'ini refî' eylesin Allah-ı Te'âlâ

“Yüce Allah, seni sonsuza kadar daima önder kılıp nurunu yüceltsin.”

105 *Bünyâd-ı sarâyına budur ahsen-i tarih*
Kim ede mübârek tapına hayy-i tûvânâ

“Saray yapına en güzel tarih budur. Güçlü, kuvvetli Allah mübarek etsin.”

12.

...
58 *Var ol nice ki terbiyet-i âfitâb ile*
Devrân içinde sengi kıla rûzigâr lâ'l

“Güneşin bereketi ile nice (yıllar) var ol! Senin devrinde zaman taşı (bile) lale çevirsin.”

59 *Dünyâ haracı dürc-i hazinende derc olup*
Her gün kapında harc ola yüz bin katâr lâ'l

“Dünya haracı hazinende biriksin. Her gün kapında yüz bin katar lal harcansın.”

13.

...
32 *Ahmed hevây-i zülfün ile çünkü hâk ola*
Kabri giyâhı sümbül ola hâk-dânı misk

“Ahmed, zülfünün hevesine düştüğü için toprak olsun. Onun kabrinin bitkisi sümbül olsun ve mekânı misk kokularıyla dolsun.”

33 *Tâ kim mu'attar olmağa bâzâr-ı kâ'inât*
Attâr-ı bâd-ı subh-dem açar dükkân-ı misk

“Kâinat pazarını güzel kokularla doldurmak için sabah rüzgârının aktarı misk dükkânını açar.”

34 *Bezm-i çemende micmere-gerdân olup sabâ
Gül dâmenin açâ ve tuta bûstânı misk*

“Yeşil mecliste sabah rüzgârı dönüp estikçe gül, eteğini açsın ve bahçeyi misk kokusu sarsın.”

35 *Lûtfun nesimi dâmen-i dehri pür eyleyip
Hulkun demiyle doldura ceyb-i cihânı misk*

“Cömertliğinin esintisi devrin eteğini sarsın; ahlakının nefesiyle misk, cihanın cebini doldursun.”

14.

...
17 *Var ümîdim ona kim dâmen-i afvın örtessin
Bi-edebâne düştüyse ba'zı edâsı gönlümün*

“Gönlümün kimi tavrı edebe aykırı düştüyse ümidim, onları bağışlayıcı eteğin ile örtmendir.”

18 *Bu mu düşer ki hecr ile oda yakasın Ahmed'i
Tut ki eline aşkının düştü yakası gönlümün*

“Ahmed'in payına düşen onun ayrılık ateşinle yanması mıdır? Tut, çünkü gönlümün yakası aşkının eline düşmüştür.”

15.

...
42 *Hurrem olsun gül yüzün feth ü zafer tahtında kim
İzz ü devlet bâğının tâze gül-i handanıdır*

“Gül yüzün fetih ve zafer tahtında neşe içinde olsun. Çünkü o, yücelik ve mutluluk bağının tebessüm eden taze gülüdür.”

43 *Müstedâm olsun cihân bâğında cûdun ebri kim
Fazl gül-zârı onun perverde-i ihsanıdır*

“Cihan bağında cömertlik bulutun kalıcı olsun. Çünkü erdemın gül bahçesi onun ihsanıyla beslenmiştir.”

44 *Nice kim her ıyd-ı âlem halkı zayfullâh olup
Bahş olan ol gün kamu mahlûka rahmet hânıdır*

45 *Dâ'imâ izz ü celâl ü nusrat u ikbâl ile
Hurrem ol kim haşm ıyd-ı devletin kurbânıdır*

“Her bayram dünya halkı Allah’ın misafiri olup o gün onlara bahşedilen rahmet sofrası oldukça daima yücelik, saygınlık, üstünlük ve talih ile yüzün gülsün. Çünkü haşmet, devletin bayramının kurbanıdır.”

46 *Şehriyârâ haşre dek Yezdân vücûdun şehrini
İzzet-âbâd eylesin kim devlet âbâdânıdır*

“Ey hükümdar! Devlet, mâmurluktur. Allah, kıyamete kadar vücudunun şehrini bayındır eylesin.”

16.

38 *Nice kim âbın ola dolâbda hükmü revân
Âb-ı tîğın hâkim olsun çarh-ı dolâb üstüne*

“Gökte suyun hükmü sürüp gittikçe kılıcının suyu da feleğe hâkim olsun.”

39 *Dest-i tîğ-i bî-karârınla karâr etsin cihân
Nice kim ola karârı âlemin âb üstüne*

“Âlemin düzeni su üstüne oldukça cihan, yerinde duramayan kılıcının eliyle düzen bulsun.”

40 *Pây-dâr olsun hıyâm-ı devletin atnâbı kim
Murg-ı nusrat âşiyân etti ol atnâb üstüne*

“Devletin çadırının ipleri sağlam olsun. Çünkü itibar kuşu yuvasını o ipler üzerine yapmıştır.”

17.

14 *Rahm et bana ki zülfün ucundan kalem gibi
Kan ağlarım bu baht-ı nigûn-sârım üstüne*

“Bana merhamet et! Çünkü bu tersine dönmüş bahtımın üstüne kalem gibi zülfünün ucundan kan ağlarım.”

15 *Nazm etmeyem dahi söz eger gûş-ı Şâhda
Gevher çıkarsa lü'lü'-i şeh-vârım üstüne*

“Eğer padişahın dinledikleri içinde benim incim gibi bir cevher çıkarsa bir daha şiir yazmayayım.”

...

18.

...

39 *Perçem-i nusratla zeyn olsun celâlin nitekim
Rûy-i mâha vere zîver kâkül-i müşgîn-i dôt*

“Ululuğun, üstünlüğün perçemiyle süslensin. Dostun misk kokulu perçemi ay yüzünün güzelliğine güzellik katsın.”

40 *Yüz dil ü bin cân ile mahkûmun olsun ins ü cân
Cânlar ettikçe musahhar kâkül-i müşgîn-i dôt*

“Dostun misk kokulu perçemi, canları ele geçirdikçe tüm yaratılanlar yüz gönül ve bin can ile sana bağlansın.”

41 *Subh u şâm etsin du'anı subha-gerdân-ı felek
Tâ k'ola dillerde ezber kâkül-i müşgîn-i dôt*

“Dostun misk kokulu perçemi, gönüllerde ezber edildikçe şu dönen felek sabah akşam sana dua etsin.”

19.

...

66 *Çarh dürcünde konulan her murâdın gevherin
Her gün etsin harc edip kapında hâk-i der güneş*

“Güneş, feleğin mücevher kutusuna konulan tüm arzuların mücevherini her gün kapına toprak edip harc etsin.”

67 *Yazsın âsâr-ı süm-i esbin gubârî hatt ile
Mâha tâ hayt-ı şu'a ile çeker mıstar güneş*

“Güneş, ışığının ipleriyle aya mıstar çektiği müddetçe atının toynağının tozu gubârî yazı yazsın.”

68 *Ömr-i hasmın defterin tûmâr-veş dürsün felek
Nice k'ezâsından eyyâmın düzer defter güneş*

“Güneş nasıl günlerin defterini düzerse düşmanınım ömrünü de felek öyle tomar gibi dürsün.”

20.

28 *Umarım cürmümü gark etmeğe rahmet suyuna
Mevc-i ihsânın ile cûş ede ummân-ı kerem*

“Kerem denizinin ihsan dalgalarıyla coşup suçumu rahmet suyunda boğmasını umarım.”

29 *Bir kara toprağım ihyâ-yi memât etmek için
Yağsa cûdun bulutundan nola nisân-ı kerem*

“Ben bir kara toprağım. Ölümü diriltmek için ihsan bulutundan kerem yağsa ne olur?”

30 *Nice k'iklim-i mürüvvette geçe hükm-i vefâ
Nice k'eyvân-ı atâda dura divân-ı kerem*

31 *Nice k'insân ola âlemde âbidü'l-ihsân
Nice kim ola cihân tâbi-i fermân-ı kerem*

32 *Dest-i ihsânın ile yapıla bünyâd-ı sehâ
Pâye-i kadrin ile yücele eyvân-ı kerem*

“İyilik diyarında vefanın hükmü geçtikçe, ihsan köşkünde cömertlik divanı durdukça insan dünyada lütfunun kölesi oldukça, insanlar cihanda senin kerem fermanına uydukça cömertliğin yapısı yüce elinle yapılsın. Cömertliğinin köşkü senin itibarınla yücelsin.”

33 *Nice kim Ka'be misafirlerini lûtf-ı İlah
Rahmeti hânına her sâl ede mihmân-ı kerem*

34 *İyd-ı ferhundene kurban ede a'dânı felek
Sen ahibbâna buyur âb-ı sehâ nân-ı kerem*

“Allah’ın lütfunun her yıl Kâbe misafirlerini rahmet hanında misafir ettiği gibi felek kutlu bayramına düşmanlarını kurban etsin. Sen ise sevdiklerine cömertlik suyu ve kerem ekmeği ikram et.”

35 *Ömr-i hasmın ere târih gibi pâyâna
Nâmını nâme-i ikbâl ede unvân-ı kerem*

“Düşmanlarını ömrü tarih gibi sonlansın. Talih kitabı senin adını kendine lütuf ünvanı yapsın.”

21.

...

24 *Çü nükte-dân-ı cihândır Şehenşehin Ahmed
Sözü uzatma demidir du'âya kıl âheng*

“Ey Ahmed! O şahlar şahın cihanın en zarif kişisidir. Sözü uzatma, artık dua etme vakti gelmiştir.”

25 *Nice ki uçura her subh murg-ı zerîn-bâl
Bu âbenûs kafesden sipihr-i âlem-tâb*

26 *Şeref göğünde sen ol âfitâb-ı âlem-tâb
Utârid-i felek ursun adûna tir-i hadeng*

“Âlemi aydınlatan gökyüzü bu abenus kafesten her sabah altın kuş uçurdukça şeref göğünde âlemi aydınlatan güneş sen ol! Merkür, (senin için) düşmanına okla saldırısın.”

22.

...

51 *Kesile başı adûnun cihânda nite ki zülf
Karara yüzü hasûdun zamânda nite ki hâl*

“Cihanda düşmanlarının başı zülûf gibi kesilsin. Sana haset edenlerin yüzü ben gibi kararsın.”

23.

...
57 *Nice kim nev-rûz ile zînet bula bâğ-ı cihân
Eylesin ferr-i ruhun eyvânını huld-i berîn*

“Cihan bağı nevrüz ile süslendikçe aydınlık yüzünün köşkünü cennete çevirsin.”

58 *Gûşe-i kadrin külâhı ersin ol araya kim
Dest res bulmasın ana âsumân-ı ber-terîn*

“Kadrinin külâhı o raddeye ersin ki en üstün felek bile ona el yetişiremesin.”

59 *Tâ ki nüzhet-gâh-ı cân ola ve halvet-gâh-ı dil
Rûy-i hûbân-ı Hitâ vü mûy-i meh-rüyân-i Çin*

60 *Nûr-ı hüsnün eylesin ulyâ serîrin müstenîr
Tîb-i hülkun eylesin dünyâ sarâyın anberîn*

“Çin’in ay yüzlülerinin saçı ve Hitâ’nın güzellerinin yüzü gönlünün ibadet ve eğlence yeri oldukça güzelliğinin nuru yüce tahtını aydınlatsın. Ahlakının güzel kokusu dünya sarayını amber kokularıyla doldursun.”

61 *Devletin olsun muhalled tâli’in olsun sa’îd
Dostun olsun mu’azzez düşmanın olsun mehîn*

“Devletin ebedi, talihin saadetli olsun. Dostun aziz, düşmanın hakir olsun.”

24.

...
37 *Dü cihân ehlinin du’âsı ile
Şeref ü izz-i câvidan buldun*

“İki cihan ehlinin duası ile şeref ve ebedi saygınlık buldun.”

38 *Hızr-veş pây-dâr-ömr ol kim
Baht-ı İskender-i zamân buldun*

“Hızır gibi ölümsüz ol çünkü zamanın İskender’inin talihini buldun.”

39 *Dur zemîn durduğunca bâkî kim
Avn-ı Yezdân-ı Müste’ân buldun*

“Dünya durdukça var ol çünkü kendisinden yardım beklenen Allah’ın yardımına eriştin.”

25.

50 *Kılsın çemen-i kadrine takdîr sehâbı
Hurşîd-i gül ü çarh-ı semen-bârı beneşşe*

“Menekşe; itibarının bahçesini kıymet bulutu, gül güneşi ve yasemin yüklü felek ile kıymetlendirsin.”

51 *Agşân-ı celâlini penâh eylesin eflâk
Nite ki tuta dâmen-i eşcârı beneşşe*

“Menekşenin ağaçların eteğini tuttuğu gibi felek de senin ululuğunun dallarını sığınılacak yer haline getirsin.”

52 *Hulkun gülü dünyâ çemenin ede mu’attar
Nice ki mu’attar kıla gül-zârı beneşşe*

“Menekşe gül bahçesini ıtırli kokusuyla doldurdukça ahlakının gülünün güzel kokusu dünya bahçesini sarsın.”

26.

16 *Ahmed bu fenn-i şi’re şurû etmeden murâd
Vird-i du’â-yi devlet-i Şâh-ı cihân imiş*

“Ey Ahmed! Bu şiir hünerine başlamakla yapılmak istenen, cihan şahının devleti için dua etmiş.”

17 *Eyyâm-ı devletin ola pâyende haşre dek
Bu devletin du’âcısı çün ins ü cân imiş*

“Devletinin ömrü sonsuza dek sürsün, çünkü tüm âlem bu devletin duacısıymış.”

18 *Key yaraşır ki kisveti ömr-i dırâzının
Yek-ser tarâz-ı memleket-i câvidân imiş*

“Memleketinin tüm yolları baştan başa sonsuzluğa uzanır. Uzun ömür giysini giy çünkü o ancak sana yakışır.”

27.

41 *Şeref adınla bula nâme-i ikbâl ü atâ
Cûdun ile yazıla defter ü divân-ı kerem*

“Şeref, talih ve ihsanı senin adınla bulsun. Kerem divanı ve defteri senin cömertliğin ile yazılsın.”

42 *Yer ü gök medhin okusun sen otur devlet ile
Âsumân tahtın ola menzilin eyvân-ı kerem*

“Yer ve gök seni övsün, sen devletle otur. Gökyüzü tahtın, konak yerin kerem köşkü olsun.”

28.

19 *Kalem-i afv çek ey sâye-i Hak sehvim kim
Germdir şefkatinin afve harîdârlığı*

“Ey Allah’ın gölgesi! Yanılığlarımın af kalemini çek. Çünkü şefkatin affin alıcısı olmaya sıcak bakar.”

32.

16 *Yâ Rab bu devlet bedrini kurtar husûf-ı za’fdan
İzzet göğünde ol meh-i tâbana sıhhat yaraşır*

“Ey Allah’ım! Bu devlet ayını zaaf tutulmasından kurtar. İzzet göğünde o parlayan aya sıhhatli olmak yakışır.”

17 *Nakl olsun ol derd ü elem a'dâna ey kân-ı kerem
Tâ haşre dek sen menba'-ı ihsana sıhhat yaraşır*

“Ey kerem yurdu! Dert ve elemelerin hepsi düşmanlarına nakledilsin. Sen ihsan kaynağına kıyamete kadar sıhhatli olmak yakışır.”

33.

...
35 *Bahtın bahârı ömr-i adûnu hazân edip
Dest-i zamâne ıydına olsun güher-nisâr*

“Bahtının baharı, düşmanının ömrünü güze çevirsin. Feleğin eli bayramına mücevherler saçsın.”

36 *Bir kadre er cihânda ki çâkerlerin ola
Sultân-ı yem-yemîn ü şehenşâh-ı kân-yesâr*

“Cihanda öyle bir mertebeye ulaş ki sağdaki denizlerin sultanı ve soldaki yurtların hükümdarı senin hizmetkârın olsun.”

37 *Yâ Rab çü sözü menba-ı Âb-ı hayattır
Hızr-ı zamâne gibi ola ömrü bî-şümâr*

“Ey Allah'ım! Onun sözü ölümsüzlük suyunun kaynağıdır. Bu yüzden onun ömrü Hızır gibi ebedi olsun.”

38 *Hem tahtı pây-dâr ola hem tâcı ser-ferâz
Hem kadri kâm-bahş ola hem bahtı kâm-gâr*

“Hem tahtı kalıcı olsun hem de tacı onun yücelttikçe yüceltsin. Hem itibarıyla bağışlar ihsan etsin hem de talihi bahtiyar olsun.”

34.

...
33 *Devletin ıydın hümayûn eylesin ihsân-ı Hak
Nitekim halk-ı cihâna resm ola ihsân-ı ıyd*

“Bayramın ihsanının cihan halkına ulaştığı gibi Allah'ın ihsanı da devletinin bayramını mübarek eylesin.”

35.

...

39 *Perverde ola ni'met-i cûdunla kulların
Verdikçe halk-ı âleme Perverdigâr âb*

“Tanrı dünya halkına su verdikçe kulların da cömertlik nimetiyle beslensin.”

40 *Tîğ-i cihân-güşâna mutî olsun âsumân
Oldukça âsiyâ-yi cihâna medâr âb*

“Su, cihan değirmeninde dönüp durdukça gökyüzü, dünyayı fetheden kılıcına boyun eğsin.”

36.

...

52 *İkbâl bâd-pâyına devletle ol süvâr
Nice ki hâk hungine ola süvâr âb*

“Su toprağın süvarisi oldukça sen de devletle ikbalin ayağının esintisine süvari ol.”

53 *Lutfun zülâli sebz ede dünyâ çemenlerin
Âlemde nice kim bitire sebze-zâr âb*

“Su, âlemde yeşil bahçeler yetiştirdikçe lütfunun berraklığı dünya çayırlarını yeşertsin.”

37.

...

37 *Bir mah-cebin mihr-likâ şevkiyle k'anın
Vasfında tulû eyledi bu matla-ı garrâ*

“Güneş yüzlü ve ay kadar alımlı bir güzelin şevkiyle onu anlatmak için akla bu şaşalı başlangıç doğdu.”

38.

...

7 *Nice kim hurrem ola bağ-ı bahâr*

Ola ol bâğa bağ-bân bûlbûl

8 *Bağ-ı ömrün bahârı hurrem olup*

Ola medhinle şâdimân bûlbûl

9 *Mâh-ı bürc-i sipihr-i sultanî*

Şehriyâr-ı diyâr-ı Osmânî

“Ey göğün ayının sultanı! Ey Osmanlı diyarının hükümdarı! Bahar bağı neşelenip o bağa bûlbûl bahçıvan oldukça ömür bağının baharının yüzü gülsün. Bûlbûl, senin övgünle sevinisin.”

39.

...

22 *Müdam ayş ü safa ile hoş geçir ömrü*

Ki ten otağına nefis-i azizdir mihmân

“Ömrünü daima keyif ve gönül rahatlığı ile geçir. Çünkü can ten otağının kıymetli misafiridir.”

41.

...

12 *Râm ola rân-ı hükmüne yek-rân-ı âsumân*

Her kanda azm edersen ola Hak nigâh-dâr

“Feleğin atı hükmüne boyun eğsin. Her neye azmedersen Allah o yolda seni gözetsin.”

13 *Tuttukça heft kişveri eblak-süvâr-u subh*

Maşrikla mağribi tutasın afitab-vâr

“Sabah süvarisinin alacalı atı yedi iklimi tuttukça güneş gibi doğuyu ve batıyı tutasın.”

14 *Devlet hümâsı âleme açtıkça bal ü per
Anka-yi himmetin dü cihânı ede şikâr*

“Devlet kuşu âleme kanat açtıkça himmetinin ankası iki cihanı kendine av etsin.”

15 *Şâ’ir uhuddan yeğ ola ahd-i devletin
Bâkî fusûlden nite kim yeğ olur bahâr*

“Bahar nasıl ebedi süren mevsimden daha iyiye devletin sözü de şair yemininde öyle iyidir.”

43.

11 *Söylesem bülbül gibi Şeh Bâyezidin medhini
Katre-i haclet ruh-i gül-berg-i handândan tamar*

“Şah Bâyezid’in methini bülbül gibi söylesem yüzü gülen gül yaprağı yanağından utanç damlaları döker.”

44.

12 *Sen hod visâl-i Hakk ile rahmettesin velî
Ahmet firâk u derd ile kaldı ana diriğ*

“Ey velî! Sen, Allah’ın vuslatı ile rahmettesin. Ahmet (ben) ise ne yazık ki ayrılık ve dert ile kalakaldı, ona acı!”

46.

1 *Sa’adet sebze-zarında ne gam solduysa bir lâle
Gül-i sad-berg-i ikbâlin cihan durdukça var olsun*

“Mutluluk çayırında bir lale solduysa buna üzölmek olur mu? İkbalinin yüz yapraklı gülü cihan durdukça var olsun.”

2 *Bahâr-ı bâğ-ı devletsin yed-i kudretle bezmine
Hemîşe bezm-i akdesden gül-i şâdî nisâr olsun*

“Sen devlet bağıının baharısın. Allah’ın kudretiyle meclisine daima en kutsal meclisten sevinç gülleri saçılısın.”

3 *Hemîşe nûr-ı hüsnünle bu âlem müstenîr olup
Hemîşe tîb-i hulkunle bu dünyâ müşg-bâr olsun*

“Bu âlem daima güzelliğinin nuruyla aydınlansın. Bu dünya daima ahlakının güzel kokusuyla misk yağdırsın.”

4 *Nizâm-ı âleme çünkim sebebdir cevher-i zâtın
Hemîşe hâfızın âlemde lutf-i Girdigâr olsun*

“Âlemin düzenine sebep olan kıymetli şahsındır. Allah’ın lütfü âlemde daima koruyucun olsun.”

5 *Sözüm gûş et ki hâmemle cevâhir edeyin îsar
Dirâht-ı bağ-ı firdevse güherden berg-ü-bâr olsun*

“Sözüme kulak ver ki kalemimle mücevherler saçayım. O saçtığım mücevherler Firdevs bağıının (cennet) ağacına meyve ve yaprak olsun.”

6 *Nite kim âb ile ola karârı ehl-i dünyânın
Bu tîg-i bî-karârınla dü âlem ber-karâr olsun*

“Dünya ehlinin varlığının su ile olduğu gibi iki âlem de senin yerinde durmayan kılıcınla karar etsin.”

7 *Nite ki tâc ü taht ile selatin iftihâr eyler
Ayağın toprağı tac ü serîre iftihâr olsun*

“Taç ve taht ile sultanların iftihar ettiği gibi taca ve tahta ayağının toprağı iftihar (kaynağı) olsun.”

8 *Eger burc-i sa’adetten gurûb ettiyse bir kevkeb
Cihâna fer veren hürşid-i devlet pây-dâr olsun*

“Saadet burcundan bir yıldız kaymış olsa da cihanı aydınlatan devlet güneşin kadim olsun.”

9 *Ve ger seng-i havâdisden Őikest olduysa bir lulû
Pür-asdâf-ı le'alidir bu deryâ ber-karâr olsun*

“Söz taşından bir inci kırılmış olsa da inci sedefleriyle dolu olan bu derya ebedi olsun.”

3.1.3. Necatî Bey'in Kasidelerinde Dua²⁶

Necatî Bey'in divanının kasideler bölümünde yirmi sekiz tane şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerin yirmi altısı başlıklı iki tanesi ise başlıksızdır. Bu teze dahil edilen kasidelerinin en uzununu altmış sekiz, en kısası ise dokuz beyitten oluşmaktadır. Kasidelerinin büyük kısmı gazel kafiyeli iken mesnevi nazım şeklini de kullandığı görülmektedir. Kasidelerinde naat, methiye, fethiye, bahariye gibi türleri kullanmıştır. Kasideleri nitelik ve nicelik açısından Şeyhî'ye göre daha iyi durumdadır. Ahmet Paşa'nın kasideleri ile karşılaştırıldığında ise nicelik açısından şiirleri daha azdır. Necatî Bey ve Ahmet Paşa'nın on beşinci yüzyılda kasidelerinde yer alan duaların sonraki dönemlerde kaside şairleri tarafından da sıkça kullanıldığı ve geliştirildiği söylenebilir.

1.

56   ...
    Ümîddir ki şefâ'at elini çekmeyesin
    Cezâ gününde diğer-gûn olur ise ahvâl

“Ceza gününde halim bozuk/değişmiş olur ise (bile) şefaath elini benden çekmemeni ümit ederim.”

57   *Bana düşen bu ki yelem yoluna yumuşuna*
    Gerekse cennete gönder gerek cehenneme sal

“Beni ister cennete ister cehenneme gönder. Bana düşen senin yoluna hizmetkâr olmaktır.”

58   *Cenâb-ı hâtif-i gaybîden erdi cânâ hitâb*
    Ki ey netîce-i penc ü çehâr ü hefte vü sâl

“Ey beşin, dördün, haftanın ve yılın neticesi! Gayb âleminin efendisinden cana haber geldi.”

59   *Delil-i vâzih ü rûşen değil midir bu kim*
    Huzur-i ümmet için ol şefî-i yevm-i su'âl

²⁶Tarlan, A. N. (1992). *Necatî Beg Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 44-129.

“Ahiret gününde şefaath etmek için ümmetini bekleyen ve onları aydınlık ve apaçık olan doğru yola ileten O değil midir?”

60 *Mukarrer eyledi bir pâdişâha devleti kim
Umûr-i şer’den ayrığın eyledi ibtâl*

“Bir padişaha devleti teslim edip şeriat işlerinden ayrığı kaldırdı.”

61 *Sipîhr-mertebe Sultan Bâyezid ol kim
Siriştedir hüner ile zihî firîşte-hisâl*

“Melek huy ve hüner, mertebesi göklerde olan Sultan Beyazıt’ın şahsında ne güzel yoğrulmuştur.”

62 *Şu denli din ile dünyaya verdi revnak kim
Beğendi Kâdir-i Settâr ü İzid-i müte’al*

“Diniyle dünyaya o denli parlaklık verdi ki günahları örtüp bağışlayan yüce Allah yaptıklarını (çok) beğendi.”

63 *Ganî durur kenef-i devletinde bay ü geda
Deni durur şeref-i izzetinde câh ile mâl*

“Devletinde zenginler de fakirler de kimseye muhtaç değildir. İzzetinin şerefinde makam ve servet hiçbir kıymeti yoktur.”

64 *Der-i gazâda durur bi’l-aşîyyi ve’l-ebrâr
Reh-i vegâda durur bi’l-gaddi ve’l asar*

“Dürüst insanlar akşamüzeri gaza kapısındadır. Cürümlerin gaddarlığı kavga yolundadır.”

65 *Ana ra’iyyet olup Mustafaya ümmet olan
Mukarre iki cihân devletine buldu visâl*

“Ona halk olup Hz. Muhammed’e ümmet olan iki dünyada da vuslata ermiş sayılır.”

66 *Cemî-i âlemin oldur duası cân ile kim*
Bu intizam ola ta haşredek ber-in-minval

“Bu düzenin kıyamete kadar bu şekilde sürüp gitmesi, tüm âlemin candan ettiği duadır.”

68 *Müsâ’adet ede ömrüne din-i Hakk-ı Resul*
Müsâreat ede emrine ihtimam-ı ricâl

“Allah’ın resulü ömrüne yardımlarda bulunsun, işini özenle yapan mevki sahipleri sana teşebbüs etsinler.”

2.

9 *Ey Necâti Şâha ver yüz bin selâm*
Esselâm ey Şâh-ı Merdân esselâm

“Ey Necâti! Şaha yüz bin selam ver. Selam olsun sana ey yiğitlerin şahı!”

1.

30 *Viridini du’a eyle Necâtî Şehe tâ kim*
Şükri şeker-i tûti-tab’un ola gûyâ

“Ey Necâtî, padişaha sürekli dua et ki şükrü tatlı olan dudu kuşu gibi huyun olsun.”

31 *Etraf-ı bilâdı ola emn ile müretteb*
Esbâb-ı murâdı ola feth ile müheyyâ

“Şehirlerinin dört bir yanı güven içinde olsun, muradının sebepleri fetih ile hazır olsun.”

32 *Oldukca cihân bahtı eli eyleye dâ’im*
Feth âyinesin gerd-i sipah ile mücellâ

“Dünya durdukça bahtının eli fetih aynasını, ordularının tozlarıyla daima parlatsın.”

2.

32 *Dilerim hakdan anı kim ebededdehr edesin
Halka sen lûtf u kerem halk sana medh ü senâ*

“Allah’tan dileğim senin devrinin sonsuza kadar sürmesidir. Sen halka lütuf ve cömertlik göster, halkın da seni övsün.”

33 *Rûz nevrûz u şebîn kadr ola bahtın pîruz
Her murâdını müyesser ede Allah sana*

“Günün, nevruzun ve gecen kadir, bahtın uğurlu olsun. Allah senin her dileğini gerçekleştirsin.”

3.

47 *Eder du’âyı zâhir ü bâtında ins ü cân
Okur senâyi gece vü gündüzde şeyh ü şâb*

“Açıktan da gizliden de insanlar ve canlılar (sana) dua eder. İhtiyar ve gençler gece ve gündüz (sana) övgüler okurlar.”

48 *Zirâ du’â-yi devlet-i Sultân-ı rüzigâr
Var iken ayruğ işe günâh ola irtikâb*

“Çünkü sultanın devrinin devlet duası var iken başka işe girişmek günah olur.”

49 *Nice ki ceş-i rûz ola pîrûz-ı hayl-i şâm
Nice ki sâbit ola günâh üstüne sevâb*

50 *Gündüzü ıyd ü gecesî kadr ola dem-be-dem
Bâri katında her dileği ola müstecâb*

“Gündüz ordusu gecenin atlı askerlerinden hayırlı olup, günah üstüne sevap sabit oldukça daima gündüzü bayram, gecesî kadir olsun; Allah katında her dileği kabul olsun.”

4.

28 *Dâ`imâ fazl u hünerle olasın ‘âlemde sen
Kâm-bin ü kâm-rân ü kâm-bahş ü kâm-yâb*

“Daima, âlemde fazilet ve hünere olasın. İsteğine kavuşturan, bahtiyar, ihsan edici, muradına ermiş olan olasın.”

5.

...
25 *Hüsnün bahârı tâze vü ter bî-hazân olup*
Aks-i ruhunla her dem ola lâle-zâr âb

“Güzelliğinin baharı daima taze olsun ve sonbahar yüzü görmesin. Yanağının yansımasıyla su her zaman lale bahçesi olsun.”

6.

...
37 *Olgıl hemîşe işret ü ayş ile ber-devâm*
Olgıl hemîşe baht ü sa’adetle ber-karâr

“Ömrün daima yeme ve içmeyle zevk içinde sürsün, daima bahtla ve saadetle devamlı ol.”

38 *Her dem serîr-i saltanat üzre mukim olup*
‘Ömrün ola bu devr-i felek gibi bî-şümâr

“Her zaman saltanat tahtı üzerinde otur ve ömrün bu feleğin dönüşü gibi sonsuz olsun.”

7.

...
39 *Nice ki ömr ü e’âdiyi kat kılmağ için*
Her ay başında çeke çarha âsumân hançer

40 *Hezâr sâl ola devr-i kamer gibi ömrün*
Meh ola gâh siper gâh zer-nişân hançer

“Değersiz ömrü sona erdirmek için her ay başında gökyüzü feleğe hançer çektikçe ayın devri gibi ömrün de bin yıl olsun. Hançer, ay gibi kâh siper olsun kâh altınla kaplansın.”

8.

39 ...
Versin zemâne destine nev nev gül-i murâd
Her subh-dem ki açıla bu köhne merg-zâr

“Zaman eline yeni yeni murat gülleri versin. (Böylece) Her sabah vakti bu köhne çayırılık açılsın.”

40 *Ser-sebz-i hurrem ola gülistân- devletin*
Devr ettiğince bu yedi dolâb-ı bî-karâr

“Bu yerinde durmayan yedi dolap (felek) döndükçe gül bahçesi olan devletin gülen yüzü (daima) bahtiyar olsun.”

9.

48 ...
Şâhâ Necâti medhini kıldı seher-redif
K’olur karîb icâbete ekser du’a seher

“Ey padişah! Necâti, senin övgünü redifi seher olan şiiri ile yaptı. Çünkü seher vaktinde edilen duanın kabul edilme ihtimali yüksektir.”

49 *İyd ola her günün nitekim rûz-i rûzede*
Vakt-i mesâda cû ola vü imtilâ seher

“Ramazanda akşam vaktine doğru insan acıkır, seher vaktinde ise toktur. Senin (ise) her günün bayram olsun.”

50 *Her bî-nazar ki sofrâ-i lutfundan el çeke*
Ahşâma karşı aç ola vü bî-nevâ seher

“Senin cömertlik sofrandan el çeken her itibarsız, akşama karşı aç kalsın ve seher vaktinde ise sefil olsun.”

51 *Târik ede şâm-ı ecel rûz-ı hasmını*
Bula çerağı devletinin intifa seher

“Düşmanın gününü, ecel gecesi karartsın. Seher vakti (düşmanlarının) devletinin ışığı sönsün.”

10.

...
34 *Bu ma'nâdan garaz devlet du'ası*
Ebed levhinde olmaktadır musavver

“Bu manadan maksat devlet duası ederek sonsuzluk levhasına kazanmaktır.”

35 *Nice kim devr-i gerdun ola ola*
Her emrin nâfiz-i hükmün mukadder

36 *Vücudun kibriyâ vü haşmet ile*
Serîr-i izz ü devletde mukarrer

“Felek döndükçe her emrin etkili, her hükmün mukadder olsun. Kıymetli tahtında ve devletinde daima azamet ve görkem içinde otur.”

11.

...
63 *Tâ kim kilid-i zihn ola dendâne-i kalem*
Tâ kim semend-i fethe ola tâziyâne tîğ

64 *Yanından u elinden ebed eksik olmaya*
Bir Keykubâdi câm ile bir Husrevâne tîğ

“Kalemin dişleri aklın kilidi oldukça ve fethin güzel ve çevik atına kılıç, kamçı oldukça elinden bir Keykubâdi kadeh ile yanından bir Husrevâne kılıç sonsuza kadar eksik olmasın.”

65 *Rûy-ı zemîn kılıcının efgendesî ola*
Saldıkca âfîtâb zemîn ü zamâna tîğ

“Güneş yere ve zamana kılıç salıp her yeri aydınlattıkça yeryüzü senin kılıcının gücüne itaat etsin.”

12.

...
26 *Nice kim arsa-i âlemde ola hacc ü tavaf*
Nice kim Ka'be kapsında kabul ola dilek

27 *Dileğim bu ki kapından bula her kişi murâd*
Bahşişin ere cihân halkına günde bin lek

“Dileğim bu ki: Dünya meydanında hac ve tavaf yapıp dilekler Ka’be kapısında kabul oldukça herkes muradını kapından bulsun. Cihan halkına günde yüz bin kere bahşişin ulaşsın.”

13.

37   ...
Necâtî ber-murâd oldun du’a-yi devlete başla
Du’a-yi devleti hûd virdidir bu cümle insanın

“Ey Necâtî! Dileğine kavuştun devlet duasına başla. Devlet duası tüm insanların ortak duasıdır.”

38   *Sa’adet sadrı zeyn olsun demâdem zât-ı pâkinle*
Nite kim ola evsâf ile şî’rim zeyni divanın

“Mutluluk makamın her zaman temiz yaratılışınla süslensin. Senin vasıflarını anlattığım bu şiir ile de divanım süslensin.”

39   *Cihân oldukça var olsun bu gün dest-i mezelletden*
Girib-n-ı dil ü cân hasıl oldu bu atânın

“Gönül ve canın sözü bu ihsandan hâsıl oldu. Dünya durdukça bugün alçaklık elinden uzak olsun.”

40   *Mevâlid-i selâs oldukça mevcûd olsun ey server*
Zafer kılavuzun himmet demin devlet nigeş-banın

“Ey ulu kişi! Bitkiler, hayvanlar ve madenler oldukça sen de var olasın. Kılavuzun zafer, vaktin himmetli, gözeticin devlet olsun.”

14.

38   ...
Ola fânûs-i felek bâd-ı hatardan hâfız
Gün gibi rûşen ola şem-i murâdın bin yıl

“Felek fanusu tehlike rüzgârından korunsun. Muradının ışığı bin yıl gün gibi aydınlık olsun.”

15.

44 *Tâc-verler üzre şâhâ şehriyâr ol şehriyâr
Nice kim her nev-bahar olur şeh-i ezhâr gül*

“Ey padişah! Her ilkbaharda gülün çiçeklerin şahı olduğu gibi sen de padişahlar üstüne padişah ol.”

16.

44 *Nice kim mah ola gah hilâl ü geh bedr
Nice kim devr ede bu çarh-ı mukalleb-ahvâl*

45 *Olasın devlet ile taht-ı sa’adetde muhim
Nâsır u yâr u mu’âvin ola Hak Celle Celâl*

“Ay bir hilal bir dolunay oldukça ve halleri değiştiren bu felek devredip durdukça mutluluk tahtında ilelebet bahtın açık olsun. Allah yar ve yardımcın olsun.”

17.

29 *Bî-nevâ koma Necâti kulunu yıllarla
Gülşeninde kapının murg-ı hoş-âvâ mı değil*

“Necâtî kulunu yıllarca nasipsiz bırakma. O, senin gül bahçende kapının hoş ötüşlü kuşu değil mi?”

30 *Bağ-ı kadrine ebed ermemeğe bâd-ı fenâ
Ebr-i lutf-ı ezeli bile mürebbâ mı değil*

“Sonsuza kadar, cömertlik bağına kötülük rüzgârı ulaşmasın. Ezel bulutunun lütfü bile terbiye görmüş değil mi?”

18.

31 *Nice kim âlem ola ıyd-ı hümayûn ile şâd
Nice kim âdem ola tâbi’i fermân-ı kerem*

32 *Geceni kadr ü gününü ıyd ede Sülbhân-ı Kadim
Görelim taht-ı şerefde seni Hakân-ı kerem*

“Âlem, padişahın kutlu bayramıyla şad oldukça ve insanlık cömertliğinin fermanına tâbi oldukça Allah geceni kadir, gününü bayram etsin. Cömertliğin Hakanı! Seni (daima) şeref tahtında görelim.”

19.

...
45 *Demidir kim dürişem Hazret-i Pâşâyı ögem
Demidir kim el açıp ola senâ-ger hâtem*

“Artık çalışıp paşa hazretlerini övmenin vakti gelmiştir. Şimdi, onun için el açıp övgümü bitireyim.”

46 *Nice kim sohbet için geh gele geh gide kadeh
Nice kim zinet için ola mukarrer hâtem*

47 *Devletin naz ile donatmağ için bedr ü hilal
Gâh âyine-i sîmi ola zer hâtem*

“Sohbet için kadeh gelip gittikçe ve yüzük zinet eşyası olarak kullanıldıkça dolunay ve hilal vakitlerinde devletini naz ile donatmak için devletinin gümüş aynası altın yüzük olsun.”

20.

...
58 *Edeyim devlet duâsın işitip âmin için
El açanlar her belâlardan emin olsun emin*

“İşitilip ‘âmin’ denilmesi için devlet duasını edeyim. Bu duaya el açanlar her beladan emin olsunlar.”

59 *Askerine devletine zâtına evlâdına
Sen inâyet eyle dâ'im yâ İlâh-e'l-âlemîn*

“Ey âlemlerin İlâhı! Onun askerine, devletine, kendisine ve evladına sen daima ihsan eyle.”

60 *Dört yanından du'â-yi Çâr-yâr-i bâ-şafâ
Hem nasir ü hem zahir ü hem şefî ü hem mu'in*

“Dört yanından dört halifenin şefaati sana hem zafer versin hem yol gösterecek hem yardımcın hem şefaati olsun.”

21.

...
50 *Levh-i zeberced üstüne her ay başında bir
Yazıldığına ey melik-i bahr ü ber nişân*

51 *Düşman hisârı ile kara kâfir illerin
Kalb-i adû gibi ede zür zeber nişân*

“Ey karaların ve denizlerin sultanı! Zeberced levhanın üstüne her ay başı tuğra çekildikçe ferman, düşman kalesi ile kara kâfirlerin memleketlerini düşman kalbi gibi alt üst etsin.”

22.

...
58 *Makbûl ede cihânda seni Hayy-i lâ-yenam
Hoş hurrem ol hemîşe çü her-dem-bahar serv*

“Uyumayan, gözetici Allah seni cihanda makbul etsin. Servinin bahardaki hali gibi senin de daima yüzün gülsün.”

23.

...
47 *Hakdan dilerem devlet ü ömrün ola câvid
Nitekim ola piş-rev ezhâra benefşe*

“Allah’tan dilerim ki, menekşenin bahar çiçeklerine önderlik ettiği gibi sen de devletinin başında kalıcı ol ve ömrün uzun olsun.”

24.

...
29 *Âb-ı devlet birle kadrin bûstânı sebz ola
Nice kim devr-i felek dolâb-âsâdır yine*

“Feleğin dönüşü dolap misali tekrarlanıp durdukça itibarının bostanı devlet suyu ile tazelenir.”

25.

...
20 *Nice kim bu ribât-ı gerdunda*
Ola matlûb-ı reh-revân arpa

21 *Vere kadrin stabl-ı âmireden*
Hing-ı gerdûna câvidân arpa

“Bu dünya konağında arpa, yolcuların talebi oldukça itibarın, feleğin kır atına saray ahırından arpa versin.”

26.

...
66 *Ne denli kim gide kara gele ak*
Gece ehli ola gündüze müştâk

“Her ne kadar kara gidip ak gelirse, gece ehli de öyle gündüzün hayranı olsun.”

67 *Bu âc-ı âbenûsı ola tahtın*
Kamudan yücele ikbâl ü bahtın

“Tahtın, bu abanoz fildişinden olsun, ikbal ve bahtın bütünüyle yücelsin.”

3.2. XVI. Yüzyıl

3.2.1. Bâkî'nin Kasidelerinde Dua²⁷

Bâkî'nin divanının kasideler bölümünde yirmi yedi şiir yer almaktadır. Bu şiirlerin tamamı gazel kafiyelidir. Bunlar arasında en uzun kaside altmış beyitten oluşurken en kısa kaside on bir beyitten oluşmaktadır. Bu kasidelerin yirmi dört tanesi başlıklı üç tanesi ise başlıksızdır. Bâkî şiirlerini yazarken cülûsiye, bahariye, hazaniye, şitaiye, methiye gibi türlerden faydalanmıştır. Bâkî'nin kasidelerinde ettiği dualar söz varlığı ve söyleyiş gücü açısından değerlendirildiğinde dönemine göre bunların özgün olduğu söylenebilir.

1.

41 ...
Şem'-i bekânı bâd-ı fenâdan nigâh ede
Dâmân-ı 'avn u 'ismet-i dârende-i cihân

“Cihanın sahibinin masumiyeti ve yardım eteği bekanın mumunu kötülüğün ve yokluğun rüzgârından korusun.”

42 *Bezmünde baht sâkî vü ikbâl hem-nişîn*
Câm-ı sipihr sâgar-ı pûlâd-ı zer-nişân

“Meclisinde talih, saki ve ikbal bir arada otursun. Göğün şişesinin çelik kadehi altınla kaplansın.”

2.

59 ...
Her seher tâ ki nücûm üzre niyâm-ı şebden
Çıkara tîg-i cihân-gîrini mihr-i rahşân

60 *Kılıcın üstün ola niteki tîg-i hûrşîd*
Sâye-i saltanatında ola âsûde cihân

“Parlak güneş, imparatorluk kılıcını yıldızların üzerine her seher gecenin kınından çıkardıkça senin kılıcın da güneşin kılıcı gibi üstün olsun. Saltanın gölgesinde tüm cihan huzur bulsun.”

²⁷Küçük, S. (2011). *Bâkî Dîvânı-Tenkidli Basım*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 3-74.

3.

...
30 *Du'â edelüm rûy-ı ikbâl u bahtı*
Dem-â-dem ola gül gibi tâze vü ter

“Dua edelim, bahtının ve ikbalinin yüzü her an genç ve taze güller gibi olsun.”

31 *Îlâhî be-âb-ı ruh-ı âl-i Ahmed*
Be-nûr-ı cebîn-i mübîn-i Peyem-ber

32 *Be-dîn-i güzîn-i Nebiyy-i mükerrem*
Be-rûh-ı revân-ı Rasûl-i mutahhar

33 *Ümîdin revâ eyle 'ömrün ziyâde*
Mühimmin müheyâ murâdın müyesser

“Tanrım! Ahmet’in ailesinin yüzü suyu hürmetine, peygamberin alnındaki apaçık nur için, Hz. Muhammed’in seçkin dini için, o mübarek peygamberin ruhu için (o padişahın) ümidini gerçekleştir ve ömrünü artır. Her türlü muradını kolaylaştır.”

4.

...
17 *Cihânda geydigince şâh-ı encüm*
Zümürüd tahtı üzre tâc-ı zerrîn

18 *Hudâ virsin serîr-i saltanatda*
Sa'âdet tâcı birle 'izz ü temkin

“Yıldızların padişahı cihanda zümrüt tahtı üzerinde oturup altın tacını giydikçe Allah, ona saltanat tahtında saadet tacı ile saygınlık ve kalıcılık versin.”

19 *Belâlardan emîn olsun cihânda*
Îlâhî izzetin hakkıçün âmîn

“Allah’ın yüceliğinin hakkı için, cihanda belalardan yana kalbinde korku ve endişesi olmasın.”

5.

...
36 *Du'â-yı devlet-i şâh-ı cihâna başla ey Bâkî*
Hudâ pâyende kılsın tâc u taht-ı zill-ı Yezdâni

“Ey Bâkî! Cihan padişahının devlet duasına başla. Allah, onun gölgesinin tacını ve tahtını ebedi kılsın.”

37 *Zümürürüd tahtına çıktıkça şâh-ı leşger-i encüm
Cihânı efsar-i zerrîn ile kıldıkça nûrânî*

38 *Ser-efrâz ol serîr-i saltanatda gün gibi dâyîm
Münevver kılsın ikbâlin bu nüh firûze eyvânı*

“Yıldızların ordusunun padişahı zümrüt tahtına çıktıkça ve cihanı altından tacıyla nurlandırdıkça saltanat tahtında daima gün gibi başın yücelsin. İkbalin bu dokuz katlı firuzeden köşkü aydınlatsın.”

39 *Ziyâ-bahş ol rikâbın şu’lesinden mâh u hûrşîde
Semend-i bahtın etsin ‘arsa-i ‘âlemde cevlânı*

“Makamının şulesinden güneşe ve aya aydınlık bağışla. Bahtının güzel ve çevik atı âlem arsasında gezinsin.”

6.

23 *Hasm-ı gerden-keş izin tozuna kılsın ser-fürû
Ser-fürû kılmazsa bir gün kellesi galtân gelir*

“Kibirli düşmanın izinin tozuna boyun eğsin. Eğer boyun eğmezse bir gün kellesi yuvarlanıverir.”

7.

30 *Cümle yek-dildir du’â-yı devletinde kâ’inât
Halk ikbâl-i cenâb-ı pâk-i Yezdân eyledi*

“Kâinatın hepsi devlet duanda gönül birliği etmiştir. Bütün halk, Allah’ın temizliğinin yüceliğine yöneldi.”

31 *Secdegâh etsin cihâna hâk-i dergâhın o kim
Âsitânın kible-i ikbâl-i şâhân eyledi*

“Allah, cihana sarayının toprağını secde edilecek yer haline getirsin. Çünkü padişahların ikbal kiblesi senin eşiğindir.”

8.

...
15 *Du'â-yı devletinden sonra vâcib sana ey Bâkî
Tevekküldür Hudâvend-i zemîn ü âsmân üzre*

“Ey Bâkî! Devlet duasından sonra senin yapman gereken, Allah’ın yeri ve göğü üzerine tevekkül etmektir.”

9.

...
23 *Ümmîd o kim du'âna ola mûcib-i kabûl
Sûz-ı derûn u derd-i dil ü çeşm-i eşk-bâr*

“Ümit ederim ki kalbin ateşi, gönül derdi ve çokça ağlayan göz duanın kabulü için vesile olsun.”

24 *Her kanda 'azm edersen ola reh-ber ü refîk
Tevfik-i Rabb-i 'izzet ü te'yid-i Kirdgâr*

“Her neyin olmasını dilersen Allah’ın kuvveti ve yüce Allah’ın insanı doğru yola ileten lütfu bu yolda sana rehber ve yoldaş olsun.”

25 *Eyyâm-ı 'ömr ü devlet ü iclâl müstedâm
Bünyâd-ı baht u 'izzet ü ikbâl üstivâr*

“Ömrünün her günü, devletin ve ululuğun sürekli olsun. Bahtının yapısı, itibarın ve ikbalin sağlam olsun.”

10.

...
15 *Eşheb-i zerrîn-sitâm-ı bahtı cevlân eylesin
Nüh felek tâ devr ede âfâkı heft ahter bile*

“Dokuz felek, yedi yıldızla döndükçe bahtının altın işlemeli kır atının başlığı ufukları dolansın.”

11.

...
13 *Erişdikçe sehergâha münâcât eyle dergâha
Devâm-ı devlet-i şâha du'â-gûy u senâ-hân ol*

“Seher vaktine eriştikçe dergâha dua eyle. Padişahın devletinin devamı için duacı ve onu öven ol.”

14 *Değilsin medhine kâdir ne denli tutsalar mâhir
Gerekse Rûmda Bâkî 'Acem mülkünde Selmân ol*

“İster Rum diyarında Bâkî, ister Acem yurdunda Selman ol yine de seni her ne kadar marifetli tutsalar da onun övgüsüne gücün yetmez.”

12.

14 *Devlet-i şâh-ı cevân-bahta du'â kıl ki seni
Kimse çekmez ileri himmet-i şâhâne çeker*

“Bahtı genç padişahın devletine dua et. Çünkü seni şahlara yaraşan gayretten başka kimse ileri çekmez.”

13.

15 *Nûh 'ömrün versin Allâhım hatâdan saklasın
Yıksa bünyâd-ı sarây-ı 'âlemi tûfân eğer*

“Tufan, âlemin sarayının yapısını yıksa bile Allah'ım seni her türlü kusurdan saklasın. Allah sana Hz. Nuh gibi uzun ömürler versin.”

14.

34 *Niyaz et Hakka ey Bâkî vücûdun hıfz ede Bârî
Hatâlardan nigehdâr olsun ol Dârâ-yı devrânı*

“Ey Bâkî! Allah'a dua edip yalvar ki vücudunu korusun. Zamanın Dârâ'sı her türlü hatadan uzak olsun.”

35 *Hudâvendâ Hudâ ol zât-ı pâke hırz-ı cân olsun
Du'â-yı müstecâb-ı tâ'îfân-ı 'arş-ı Rahmânî*

“Allah'ın göğünü dolaşıp kabul edilen dualar, o temiz yaratılışlı kişiyi bağrına basıp canı gibi korusun.”

36 *Belâ gird-âbına salsın 'adûnı nâ-bedîd etsin
Fenâ deryâsına gark eyleyen Fir'avn u Hâmânı*

“Firavun ve Hâmân’ı yokluk denizinde boğan Allah, düşmanlarını bela girdabına salsın ve onları susuz bıraksın.”

37 *Hemîşe feth-i firûzî livânâ iltivâ etsin*
Kapına iltica kılsın cihânın hân u hâkânı

“Cihanın tüm sultanları kapına sığınsın. Kazandığın zaferlerle sancağın daima dalgalansın.”

15.

11 *Ziyâ-bahş olsun âfâka cemâl-i ‘âlem-efrûzî*
Fürûzân eyledikçe tal’at-i nev-rûz dünyâyı

“Nevruz gelişiyle dünyayı parlattıkça, onun âlemi aydınlatan yüzü ufuklara ışık bahşetsin.”

16.

10 *Hakdan niyâzım ol ki ‘adûsî zamânede*
Râhat yerini bulmaya kûy-ı ‘adem gibi

“Allah’tan, onun düşmanlarının bu devirde yokluk semti gibi rahat yerini bulmamasını dilerim.”

11 *Âsîb-i rûzgâr-ı hazândan emîn ola*
Gülzâr-ı ‘ömr-i devleti bâğ-ı İrem gibi

“Devletin ömrünün gül bahçesinin, İrem bağı gibi, hazan rûzgârının zararlarından yana kalbinde korku ve endişe olmasın.”

12 *Pâ-mâl-i esb-i devleti küffâr-i hâksâr*
Hâkân-ı Çîn mutî’ ola şâh-ı ‘Acem gibi

“Devlet atı, rezil kâfirleri çiğneyip geçsin. Acem sultanı gibi Çin hakanı da sana itaat etsin.”

13 *Kesr-i ‘adû vü feth-i memâlik ‘ale’-d-devâm*
Gürz-i girânı kelle-i düşmende zam gibi

“Düşman kellesinde gürzün ağırlığının git gide arttığı gibi düşmanın parçalara ayrılışı ve memleketlerin fethi de devamlı olarak artsın.”

17.

12 *Yüz sür Cenâb-ı Hakka niyâz u tazarru' et
Olsun mezîd 'ömr-i Hudâvend-i rûzgâr*

“Yüce Allah’a yüz sür ona yalvarıp yakar, dua et. Zamanın padişahının ömrü artırılsın.”

13 *Kadr ü şerefde her gecesi Leyletü'l-berât
Eyyâm-ı 'ömr-i devleti nev-rûz u nev-bahâr*

“İtibar ve şerefte her gecesi Berat gecesi (gibi) olsun. Devletinin ömrünün her günü nevrüz ve ilkbahar (gibi) olsun.”

18.

52 *Bahr-i eş'âr yeter urdı sûtûr emvâcın
Demidir k'ide du'â dürlerini zîb-i kenâr*

“Şiirlerin denizini dalgaların perdelediği yeter! Artık duanın incileriyle sahilin süslenme vakti gelmiştir.”

53 *Lâlelerle bezene niteki dest ü sahrâ
Nitekim güller ile zeyn ola dest ü destâr*

54 *Nitekim lâlelere şeb-nem olup üftâde
Güllere bülbül-i şeydâ geçine 'âşık-ı zâr*

55 *Gül gibi hurrem ü handân ola rûy-ı bahtın
Sâgar-ı 'ayşın ola lâle-sıfat cevherdâr*

“Ellerin ve kırların lalelerle bezendiği gibi güllerin sarığını ve elini süslediği gibi lalelere çiyin düştüğü gibi, divane bülbüllerin gülleri perişanca sevdiği gibi bahtının yüzü de gül gibi gülsün. Keyifli yaşantının kadehi lale gibi elmaslarla süslensin.”

19.

55 *Tâ bu eyvân-ı murassa' kemer-i' âlîde
Taka engüşt-i hilâle meh-i enver hâtem*

56 *Mesned-i sadr-ı vezâretde ser-efrâz olasin
Kula teslîm şehensâh-ı muzaffer hâtem*

“Bu, değerli taşlarla süslenmiş kemer hilalin parmağına en parlak ayın yüzüğünü taktıkça sadrazamlık makamında yücelesin. Zaferler kazanan sultanlar sultanı sana mühür teslim etsin.”

57 *Mûmdur mülk-i cihân sana du'âm ol ki hemân
'Ankarîb eyleye Allah müyesser hâtem*

“Cihan mülkü sana mumdur. Duam, Allah'ın çok geçmeden sana mührünü kolaylıkla vermesidir.”

20.

44 *Du'âya başla dırâz etme kıssayı Bâkî
Ki fehm olundu muhassal mu'ayyen oldu me'âl*

“Ey Bâkî! Kıssayı uzatma, duaya başla. Çünkü son görüldü, anlam çözüldü.”

45 *El aç du'â-yı kıyâm-ı hıyâm-ı devletine
Yeter uzandı bu denli tınâb-ı kâl u mekâl*

“Devletin çadırlarının ayakta duruşunun duasına el aç. Laf ve söz çadırının iplerinin bu denli uzadığı yeter!”

46 *Hemîşe tâ meh-i rûze gelip bu devr içre
Riyâzet ile ere peyker-i hilâle hüvâl*

47 *Gecen şerefde şeb-i Kadr ü gündüzün bayram
Nevâl ü ni'met ile hân-ı 'ayş mâl-â-mâl*

“Ramazan ayı gelip daima riyazet ile hilalin çehresine bitkinlik erdikçe gecen, şerefte Kadir gecesi gibi; gündüzün ise bayram gibi olsun. Sultan(ım) ziyafeti(n) azık ve nimetle dopdolu olsun.”

21.

31 *Du'â-yı devletine kıl 'azîmet ey Bâkî
Murâd neydügi ma'lûm zâhir oldu me'âl*

“Ey Bâkî! Devlet duasını en iyi şekilde yapmak için işe koyul. Muradının ne olduğu malum, anlam artık gün ışığına çıktı.”

32 *Hemîşe tâ kıla keff-i direm-feşân-ı sabâ
Şitâda dâmen-i kühsâr u deşti mâl-â-mâl*

33 *Eyâdi-i keremin berr ü bahre şâmil ola
Niteki eyleye her cânibe şümûl-i şimâl*

“Sabah rüzgârının akçe saçan avucu daima kırı ve dağ eteğini kışın dopdolu ettikçe kuzeyin her yönü içine aldığı gibi cömertliğinin elleri bütün karaları ve denizleri avcuna alsın.”

34 *Cihân musahhar-ı fermân ola murâdâtın
Müeyesser eyleye dâ'im Müeyessirü'l-a'mâl*

“Tüm emelleri kolaylaştıran Allah, ne muradın varsa gerçekleşmesi için sana yardımcı olsun. Cihan tüm emirlerini yerine getirsin.”

22.

33 *Bâğ u bustân içre tâ ola bisât-ı sebzeye
Subh-dem berg-ı hazândan katre-i şeb-nem çekân*

34 *Her seher sahn-ı zümürrüd-gûn-ı gerdûn üstüne
Âfitâb altın tabakdan tâ ola gevher-feşân*

35 *Mesned-i rif'atde genc-eşân-ı ihsân ol müdâm
'Ömr ü devlet pâydâr ikbâl ü 'izzet câvidân*

“Bağ ve bostan içindeki çayır döşegine sabah rüzgârı hazan yaprağından çiy damlaları yaydıkça; her seher güneş, altın tabaktan dünyanın zümrüt renkli meydanına mücevherler serptikçe yüce makamında daima ihsan hazineleri saç. Ömrün ve devletin ebedî, ikbalin ve itibarın kalıcı olsun.”

23.

34 *Hatm oldu söz du'â-yı cemîlin mahallidir
K'ola rahîk-i câm-ı senâ 'anberîn hitâm*

“Söz sona erdi, güzel duanın yeri gelmiştir. Duaya başlayalım ki övgü kadehinin cennet şarabı amber kokularıyla dolsun.”

35 *Dürr-i du'ânı zeyn edelim tâ ki yaraşa
Sâk-ı mesâk-ı midhata halhâl-i ihtişam*

“İhtişam halhalını dua incileriyle süsleyelim ki övgünün maksadının baldırına yakışsın.”

36 *Hemvâre tâ ki edhem-i zerrîn-sitâm-ı çarh
Na'l-i zer ile eyleye bu 'arsada hurâm*

37 *Devrân mutî' u gerdiş-i gerdûn be-kâm-ı dil
Ecrâm râm devlet ü ikbâl müstedâm*

“Feleğin altından kılıcının kara yağız atı daima altın nalıyla bu arsada salındıkça feleğin dönüşüyle gönlün her muradına ersin, dünya sana boyun eğsin. Yıldızlar sana itaat etsin. Devletin ve ikbalin devamlı olsun.”

24.

45 *N'ola kadr ü şerefîn sâl-be-sâl olsa mezîd
Her yıl arturmadadır dâneyi derler sünbül*

“İtibarın ve şerefın yıldan yıla çoğalsa buna şaşılır mı? Sünbülün her yıl taneyi artırdığını söylerler.”

46 *Götürüp tâ ki şehenşâh-ı bahârın tûgun
Getire cünd-i şitâ üstüne leşker sünbül*

47 *Ser-i a'dâna taka seng-i melâmet güller
Ola düşmenlerinin başına şeş-per sünbül*

“Sünbül, sultanlar sultanı baharın kılıcını kış ordusunun üstüne getirip götürdükçe güller, düşmanının başına rezillik taşları taksın. Sünbül, düşmanlarının başına topuz olup insin.”

25.

39 *Erdi söz gâyete Bâkî ne demek lâzımdır
Hâl ma'lûm hod ey Hâce-i 'âlî-mikdâr*

“Ey Bâkî! Söz nihayete erdi ne demek gerekir? Ey kıymeti yüce efendi! Durumun ne olduğu malumdur.”

40 *Nitekim her ser-i mâh ola bir altın kandîl
Zîver-i dâ'ire-i çenber-i çarh-ı devvâr*

41 *Mâh-ı nev gibi terakkîde dem-â-dem kadrin
Çeşm-i encüm gibi bahtın gözü dâ'im bî-dâr*

“Dönen feleğin çemberinin süsünün her ay başı altın bir kandil olduğu gibi itibarın yeni ay gibi her an yükselişte olsun. Bahtının gözü tıpkı yıldızların gözü gibi daima uyanık olsun.”

26.

32 *Söz tamâm oldu niyâz eyleyelim dergâha
İşitip diye feleklerde melekler âmîn*

“Söz tamamlandı. Artık huzura dua edelim. Melekler duamızı işitip ‘âmin’ desinler.”

33 *Nitekim mâşîta-i dehr 'arûs-ı çemenin
Çehresin eyleye ârâyîş-i zib ü tezyin*

34 *Lutf tab' ehline ola nitekim hâlet-bahş
Çehre-i dil-ber ü şî'r-i ter ü âvâz-ı hazîn*

35 *Hûr-sîmâlar ile şöyle pür olsun haremin
Görüp îmana gele anı sanem-hâne-i Çîn*

“Dünya berberinin, çayırın çehresini süsleyip güzelleştirdiği gibi; lütuf ehline hüznü dolu bir sesin, yeni yazılmış bir şiirin ve dilberlerin çehresinin başka bir hal bahsettiği gibi haremin ahu gözlü hurilerle dolsun. Çin tapınakları (putperest Çin) bunu görüp imana gelsin.”

36 *Şöyle eş'âr-ı güher-bâr okuna adına kim
Cân u dilden ede Hassân ana yüz bin tahsîn*

“Adına elmaslar saçan şiiirler okunsun ki Hz. Hasan onu canı gönülden yüz bin kere alkışlasın.”

37 *‘Andelîbân-ı hoş-elhân-ı gülîstân-ı senâ
Edeler medhin ile hoş nagamât-ı rengîn*

“Övgünün gül bahçesinin hoş nağmeli bülbülleri hoş, tatlı nağmelerle seni methetsinler.”

27.

22 *...
Cihânda sâgar-ı devlet murâdın üzre devr etsin
Gönül hoşlukların kılsın müyesser Hazret-i Mevlâ*

“Devlet kadehi cihanda senin istediğın gibi dönsün. Allah, gönül hoşluklarını kolay kılsın.”

23 *Nigehdârın Hudâvend-i zemîn ü âsmân olsun
Cihân durdukça âbâd olsun ol tâk-ı felek-fersâ*

“Yerin ve göğün efendisi (Allah) seni gözetsin. Feleğî takatsiz düşüren o kişi cihan durdukça bayındır olsun.”

3.2.2. Fuzûlî'nin Kasidelerinde Dua ²⁸

Fuzûlî'nin Türkçe divanının kasideler bölümünde kırk dört şiir bulunmaktadır. Bu çalışmaya dahil edilen şiirlerinin biri hariç tamamı başlıklıdır. Kasidelerin tamamı gazel kafiyelidir. En uzun kasidesi doksan iki, en kısa kasidesi ise on beş beyitten oluşmaktadır. Fuzûlî'nin bu bölümde tevhid, naat, şitaiye, methiye, bahariye, kalemiye gibi türlerden faydalanmıştır. Özellikle naat türünde yazmış olduğu şiirlerdeki dualar son derece özgündür. Dualarını ederken soyut kavramlardan bolca faydalanmıştır.

1.

90 *Ümîd var ki âyîne-i zamîrimden
Hemîşe saykal-i ihsânın ola jeng-zedâ*

“Ümidim var ki, gönlümün aynasından hiçbir zaman ihsanının cilası eksik olmasın.”

91 *Ümîd var ki lutfundan olmaya nevmîd
Dil-i Fuzûlî-i âşüfte-hâl ü bî-ser ü pâ*

“Lütfundan ümidim var ki başsız, ayaksız ve perişan Fuzûlî'nin gönlü kırılmış olmasın.”

92 *Müeyesser ola ana şâh-râh-ı ıskında
Devâm-ı hüsn-i kabûl ü sebât-ı resm-i vefâ*

“Vefanı izinin kararlılığı ve kabulünün güzelliğinin devamı ona aşkının caddesinde kolaylık sağlasın.”

2.

17 *Tâ'atin eyler Fuzûlî tâkat oldukça velî
Hırsla ne ravza-i rızvân diler ne hûr-ıayn*

“Fuzûlî, dayanma gücü oldukça sana ibadet eder ama hırsla ne cennet diler ne de ceylan gözlüleri.”

²⁸Parlatır, İ. (2012). *Fuzulî Türkçe Divan*. Ankara: Akçağ Yayınları, 39-179.

18 *Hûr-ı ayn ü ravza-i rızvân hevâ-yı nefsdır*
Nefsden geçmiştir ol senden rızâ ister hemîn

“Ceylan gözlüler ve cennet nefsin hevesidir. O, Nefîsten geçmiştir. Sadece senden rıza istemektedir.”

3.

33 *Ümîd var ki dutdukça mülk-i rûh nizâm*
Ümîd var ki tapdıkça ahd-i ömr mürûr

34 *Mürûr-i ömri senâ-yi Resûl ilen geçirem*
Ölende edem anı armağan-ı ehl-i kubur

“Ümit var ki ruh mülkü düzen tuttukça ve ömrünün devri nihayet buldukça ömrümün tamamını Hz. Muhammed’in övgüsüyle geçireyim. Öldüğümde onu kabir ehline armağan edeyim.”

4.

32 *Umduğum oldur ki mahrûm olmayam didârdan*
Çeşme-i vaslın vire ben teşne-i didâre su

“Umduğum odur ki, senin yüzünden mahrum olmayayım. Vuslat pınarın ben susamışa su versin.”

5.

31 *Budur ümmîd kim mahfûz olam hısn-ı penâhında*
Gılâf içre nitekim saklanır görmez ziyân hançer

“Ümidim budur: Kınının içinde hançer nasıl saklanır ve zarar görmezse ben de senin sığınak olan kalende koruma altında olayım.”

6.

27 *İltimâsım bahtdan oldur ki hükümün âleme*
Ola câri tâ çemen mülkündedir server sabâ

“Bahttan ricam, sabah rüzgârı çemen mülkünde lider oldukça hâkimiyetinin âlemde geçerli olmasıdır.”

7.

49 ...
Seni ki cümle-i âlemde ferd-i kâmilisin
Penâh-i emn ü emânında saklasın Settâr

“Sen âlemin tümünde, noksansızlıkta eşi benzeri olmayansın. Günahları örten Allah, seni korkusuzluk ve emniyet sığınağında saklasın.”

8.

32 ...
Var ümîdüm feyz-i lutfundan Fuzûlî kim müdâm
Tâ dilimde kuvvet-i nutk ü tenimde cân olur

“Dilimde konuşmaya takat, tenimde can oldukça lütfunun bereketiyle daim olmayı dilerim.”

33 *Dem uram evsâf-i evlâd-i Alîden kim müdâm*
Mâdih-i Âl-i Alî müstevcib-i gufrân olur

“Ali’nin evlatlarının vasıflarından dem vurayım. Çünkü Ali’nin ailesini öven bağışlanmaya layık olur.”

9.

26 ...
Vakt oldu gonca açıla gül hurdesin zâhir kıla
Mehdi zuhûrunu bile fâş ede sırrını kazâ

“Vakit oldu. Gonca açılsın, gül kendini açığa çıkarsın. İlahi takdir, Mehdi’nin meydana çıkışının bile sırrını ifşa etsin.”

27 *Her yerde tâ nev-rûz ola gül bû-sitan-efrûz ola*
Nev-rûz tek firûz ola eyyâm-i Şâh-i Evliyâ

“Her yerde nevrüz olup gül, güzel kokular saçtıkça evliyaların sultanının günleri nevrüz gibi uğurlu olsun.”

28 *Ya ’ni gül-i gül-zâr-i cân Hayder imam-i mü ’minân*
Ol kim anadır bî-güman miskin Fuzûlî bir gedâ

“Hayder, canın gül bahçesinin gülü yani, müminlerin önderi! Miskin Fuzûlî, kuşkusuz onun kölesidir.”

10.

61 *Var ümîdüm nice kim resm-i medâr-i dehrdir
Yıldı bir kez âleme arz eylemek dîdar gül*

62 *Feth bâğından ana her dem hilâf-i bâğ-i dehr
Tâze tâze açâ lutf-i îzid-i Cebbâr gül*

“Öyle umarım ki; dönen feleğin âdeti, gülün yüzünü yılda bir kez âleme göstermek oldukça dünya bağının yaptığıının tam tersi olarak Allah’ın lütfu ona fetih bağından taze taze güller açtırsın.”

11.

39 *Var ümîdim kim hemîşe irtifâ’-i kadr ile
Ola ihsânın neşât-engîz-i her kalb-i hazîn*

“Öyle umarım ki, itibarının yüksekliği ile ihsanın, hüznü gönüllerin hepsinde sevinç uyandıran olsun.”

40 *Göstere sûd-i bekâ pîrâye-i ihsân sana
Muktezâ-yi lâ yeziullahu ecre’l-muhsinîn*

“Allah iyilik yapanların sevabını göz ardı etmez. Cömertliğin süsü (de) sana devamlı kazanç gösterebilir.”

12.

68 *Var ümîdim kim ola hem şâmil ana merhamet
Âm olur elbette feyz-i sâye-i Perverd-gâr*

“Merhametin onu kuşatmasını ümit ederim. (Bu sayede) Allah’ın gölgesinin bereketi elbette yayılır.”

69 *Tâ medâr-i gerdiş-i gerdûn bulup imkân-i devr
Defter-i devrân ede hıfz-i hisâb-ı heft ü çâr*

70 *Heft ahter ede emr-i pâdişâha inkıyâd
Çâr unsur ola tab’-ı pâdişâha sâz-kâr*

“Feleğin olanakları dünyanın dönüşüne vesile bulup dördün ve yedinin hesabını feleğin defterine kaydettikçe yedi yıldız, padişahın emrine boyun eğsin. Dört unsur padişahın tabiatına uygun olsun.”

14.

17 *Dil ü candan Fuzûlî izz ü ikbâline ol şâhın
Rızâ-yı Hak için dâ'im du'â-gûy u senâ-hândır*

“Fuzûlî, o padişahın ikbali ve gücü için, Allah rızası için candan ve gönülden daima duacı ve övgü söyleyicisidir.”

18 *Çü oldur hâmî-i İslâm vâcibdir anın medhi
Ne kim medhinden özge söylemiş andan peşimândır*

“Her kim onun övgüsünden başka bir şey söylese bundan pişman olmuştur. Çünkü o İslam'ın koruyucusunu methetmek vaciptir.”

19 *İlâhi bâkî olsun dâ'im insân-perver ikbâli
Cihân-ı fânî içre tâ bekâ-yı nev'-i insândır*

“Ey Allah'ım! Fani dünyaya yeni insanlar geldikçe onun insan yetiştiren, besleyen ikbali ebedi olsun.”

15.

33 *İlâhî tâ binâ-yi dehr bâkîdir muhalled kıl
Bu Sultân-i cevân-bahtı bu ser-dâr-ı cihân-bânı*

“Ey Allah'ım! Bu bahtı genç sultanı, bu cihanın bekçisi olan başkomutanı dünya yapısı var oldukça ebedi kıl!”

34 *Ne evrâd ü du'â kim kıldı Sultân âstânlarda
Kabûl olsun budur dil-şâd eden yüz bin müselmânı*

“Yüz bin Müslümanın gönlünü şenlendiren şey dua ve dilekleri ne olursa olsun onların Sultan'ın eşiğinde kabul olmasıdır.”

17.

33 *Ümîdim var kim tâ âsmândır devr ilen dâ'ir*
Senin râynınca olsun devrler kim âsmân eyler

“Felekle birlikte dönen, gökyüzüdür. Ümit ederim ki gökyüzünün ettiği devirler senin istediğin gibi olsun.”

18.

30 *Serverâ fâriğ değil senden Fuzûlî bir zamân*
İnehu müsted'î istibkâ'üküm beyne'l-enâm

“Ey önder! Fuzûlî senden bir an bile vazgeçmiş değildir. Şüphesiz, insanlar arasında kalışımızın sebebi odur.”

31 *Eşrakat min-küm ale'z-zulmâi envârü'l-hüdâ*
Halledet âsâru envârin behâ zâle'z-zulâm

“Huda nurları karanlık gecede doğdu. Ebedileşen bu nurlar sayesinde artık karanlıklar yok oldu.”

19.

27 *Bâhterden hâvere olsun salâ-yı savletin*
Şöhretinden olmasın hâlî fezâ-yı bahr ü ber

“Akın çağrısı kibirden azık olsun. Deniz ve karaların bolluğu, şöhretinden boş kalsın.”

20.

23 *Ümîd var ki oldukça rûzgâra vücûd*
Müeyesser ola sana irtifâ'-ı şevket ü şân

“Zaman var oldukça şöhret ve ululuğun yüksekliğine kolayca ulaşmak sana nasip olsun.”

21.

34 *Var ümîdim kim bahâr oldukça bezm-ârâ-yı mülk
Görmeye âyîne-i tab'in havâdisden gubâr*

“Mülkünün süslü meclisi bahar oldukça yeni haberlerden tabiatının aynası toz görmesin.”

22.

24 *Senâ'yı izz ü ikbâlin diler elbette bir mâdih
Zuhûr-ı lutf-ı ihsanın diler elbette bir sâ'il*

“Öven biri elbette övgünde izzetini ve ikbalini diler. Dilenen biri elbette ihsanının lütfunun meydana çıkmasını diler.”

25 *Ümîdim var kim tâ nûr ü zulmet ola âlemde
Cihândan sâye-i câh ü celâlin olmaya zâ'il*

“Âlemde aydınlık ve karanlık oldukça cihandan yüceliğinin ve itibarının gölgesinin yok olmasını ümit ederim.”

23.

23 *Ol zamândan kim beni ahlâkın etmiş mu'tekid
Hak bilir virdim du'â-yı devletindir her zamân*

“O zamandan beni senin ahlakın itibar sahibi etmiştir. Allah bilir ki her zaman devletinin duası dilimdedir.”

24 *Var ümîdim tâ medâr-ı adldir âlem-penâh
Var ümîdim tâ livâ-yı fethdir kişver-sitân*

25 *Olasın ikbâl ü izz ü rif'at ü iclâl ile
Kâm-gîr ü kâm-yâb ü kâm-kâr ü kâm-rân*

“Âlem sığınağı, adaletin yörüngesi oldukça ve ülkeler alan fethin sancağı oldukça ikbal, güç ve yücelikle saygın, muradına ermiş, mutlu ve bahtiyar olmanı ümit ederim.”

24.

35 *Tâ şeb ü rûz ihtilâfiyle mukarrerdir medâr
Tâ meh ü hûrşîd devrânında mümkündür devâm*

36 *Var ümîdim hâb-i gafletden hasûdun durmayıp
Bahtını bîdâr ede tevfk-i Hayy-i lâ yenâm*

“Gece ve gündüzün uyuşmazlığı sürdükçe ve ay ve güneşin devamlılığı felekte mümkün oldukça Allah’ın lütfu, düşmanlarına karşı bahtını gaflet uykusundan uyandırırın.”

25.

35 *Var ümîdim kim muhâlîfler arasında müdâm
Âsman kıldıkça nîrân-i adâvet işti ’âl*

36 *Muttasıl feth ola rûzî cânib-i Hak’dan sana
Feyz-i medhinle Fuzûlî hasteye hüsn-i mekâl*

“Muhalifler arasında gökyüzü daima düşmanlığın ateşini tutuşturdukça Allah tarafından sana ardı ardınca fetihler vermesini ümit ederim. Sözün güzelliği de hasta Fuzûlî’ye övgünün bereketiyle rızık olsun.”

26.

36 *Müyesser ola ki tevfk-i feth ile tîğın
Ola Irâk-ı Arabda kelîd-i sulh-ı Acem*

“Kılıcın, fethin zaferi ile olsun ki Acem’in barışının kilidi Arap’ın Irak’ında kolaylıkla açılsın.”

27.

31 *Şehâ sa’âdet ü ikbâline du’â-gûdur
Cemi’-i ehl-i cihân kem- terîn Fuzûlî-i zâr*

“Ey padişah! Pek aciz ve güçsüz olan perişan Fuzûlî ile tüm cihan halkı mutluluğun ve ikbalin için duacıdır.”

28.

34 *Ümîdim var kim re 'yince ola seyri devrânın
Fezâ-yı âsmân tâ cilve-gâh-i seyr-i ahterdir*

“Hudutsuz gökyüzü yıldızların gezinip kendilerini gösterdikleri yer oldukça dilerim, dünyanın dönüşü senin hükmünle olsun.”

29.

44 *Ümîdim var kim resm-i mukarrer üzre oldukça
Karîn-i şâm zülfiyle arûs-i subh ruhsârı*

45 *Sana mensûb ola halvet-sarây-ı dehr tezyîni
Seninle çizgine işret-geh-i ikbâl pergârı*

“Ümit ederim ki; akşam hışmının zülfüyle sabah güneşinin yüzü var oldukça dünya sarayının gizli süslemeleri, sana nasip olsun. İkbâl pergelinin işret yeri seninle çizilsin.”

31.

40 *Var ümîdim ki cihân olmaya hâlî senden
Nice kim var nücûm ü felek ü levh ü kalem*

“Yıldızlar, felek, levha ve kalem var oldukça cihanın senden mahrum olmamasını dilerim.”

41 *Şugl-i âlem ola tedbîrin ile râst müdâm
Kadd-i gerdûn ola pâ-bûsun için dâ'im ham*

“Âlemin işleri senin önlemlerin ile düzeldikçe senin elini öpmek için feleğin boyu bükülsün.”

32.

44 *Öyle kim cân ü dilin fehm kılan sensin ü bes
Sen eğer kılmaz isen kim ana ihsân eyler*

“Canını ve gönlünü anlaşılır kılan sensin. Eğer sen yapmazsan ona kim iyilikte bulunur?”

33.

...
40 *Ümîd-vâr ki nazm-ı nizâm-i âlem için
Felekde tâ ola levhile pâ-y-dâr kalem*

41 *Sen olasın kaleme i'tibâr için hâmî
Sana hükûmet için ola dest-yâr kalem*

“Umarım, âlemin düzeni için felekde levha ile kalem devamlı oldukça itibar için kalemi himaye eden sen olasın. Kalem de sana devletin için yardımcı olsun.”

34.

...
20 *Var ümîdim kim anı kılmaya sermende-amel
Ol zamân kim kurulur Mahkeme-i Rûz-ı Cezâ*

“Ceza gününün mahkemesinin kurulduğu vakit onun amellerinden dolayı utanç duymamasını ümit ederim.”

21 *Var ümîdim ki bula feyz-i icâbet Hakdan
Her du'â kim kıla sıdk ile Fuzûlî-i gedâ*

“Fuzûlî kulunun samimiyetle ettiği her duanın Allah tarafından çokça kabul edilmesini ümit ederim.”

35.

...
30 *Ümîdim var kim var olasın âlemde kadr ile
Kazâ her nice kim yokdan cihân ehlini var eyler*

“İlahi takdir cihan ehlini yoktan var etmeye devam ettikçe senin âlemde itibarın ile var olmanı ümit ederim.”

36.

...
24 *Hemîşe câh ü celâletde müstedâm ol kim
Medâr-i emn ü emânsın nizâm-i dîn ü düvel*

“Büyükükte ve makamında daima devamlı ol. Çünkü sen, dinin de devletin huzuru ve rahatına vesilesin.”

37.

45 *Var ümidim ki tâ mü'essir ola
Sabit ü sâyir ile arz ü semâ*

46 *Ola hükm-i kazâ ile bâkî
Kâdi-i Gâzi-i huçeste-likâ*

“Yerinde duran ve gezen ile yeryüzü ve gökyüzü tesir etmeye devam ettikçe kutlu gazinin hâkimiyeti ilahi takdirin izni ile daimi olsun.”

38.

27 *Îlâhi tâ nesîm-i sun' tahrîkiyle âlemde
Olur dâmân-i gül-şen pür-güher ebr-i dür-efşândan*

28 *Riyâz-i kadrine gün günden efvân ola cem'iyet
Ümidin gül-şeni mahrûs ola seyl-âb-ı hirmândan*

“Yaratılışın latif rüzgârının oynatışıyla âlemde inci saçan buluttan gül bahçesinin eteği mücevherlerle doldukça şerefının bahçelerindeki kalabalık günden güne artsın. Ümidinin gül bahçesi ümitsizlik seline karşı himaye edilsin.”

39.

43 *Sen hem nihâl-i nev-res-i gül-zâr-i ışksın
Ger gitdi berg hâtırına yetmesin gubâr*

“Sen, aşkın gül bahçesinin yeni yetişmiş taze fidanıydın. Yapraklar gitmiş olsa da gönlüne toz erişmesin.”

44 *Kesme bahâr-ı lutf ü keremden ümidini
Tecdîd-i raht-i tâzeye olgıl ümîd-vâr*

“Kerem ve lütuf baharından ümidini kesme. Yenilenme ve dirilmeye karşı ümitli ol.”

45 *Cüz'î hasâret ile melûl olma şükr kıl
Yeğ hâk-i der-gehine fedâ böyle sad hezâr*

“Ufak bir parça hasar karşısında hüznülenme, şükret. Padişahın kapısının toprağına verilen böyle yüz bin can daha iyidir.”

40.

...
29 *Var ümîdim nice kim kâr-geh-i hikmetden
Hâk ü eflâke mukadder ola meks ile medâr*

30 *Seyr-i eflâk ola hâk üzre senin re 'yinle
Kemer-i hizmetini ede devâ 'ir aktâr*

“Dilerim ki yere ve feleklere hikmet makamından duraklama ve dönüş tayin olundukça feleklerin dünya üzerinde dönüşü senin hükmünle olsun. Hizmetinin yapısı her yörede dönsün.”

42.

...
57 *Var ümîdim nice kim mübdi 'i âsâr-i vücûd
Sarf-i takdîr kılıp hilkat-i eşyâ eyler*

58 *Ola bâkî eser-i ma 'deletin kim dâ 'im
Eser-i zulmden âfâkı müberrâ eyler*

“Varlığın eserleri yoktan var edilip Allah'ın izniyle harcanarak eşya yaratıldığı müddetçe adaletinin eseri sonsuz olsun. Çünkü o ufukları karanlığın eserinden uzaklaştırır ve temizler.”

43.

...
15 *Ey Fuzûlî dün ü gün eyle du 'â sıdk ile kim
Ola bu devlet ü ikbâl ile tâ dünyâdır*

“Ey Fuzûlî! Her an samimiyetle dua et ki bu dünya var oldukça (o) devlet ve ikbal ile olsun.”

44.

...
28 *Var ümîdim kanda olsan devlet ü ikbâl ile
Ola bahtın kâm-yâb ü kâm-rân ü kâm-kâr*

“Her nerede olursan ol, devlet ve ikbal ile bahtının mutlu, mesut ve bahtiyar olmasını ümit ederim.”

29 *Ola vâsil kanda olsan devlet ü ikbâline*
Her du'â kim sıdk ile eyler Fuzûlî hâk-sâr

“Her nerede olursan ol, devlet ve ikbaline toz toprak içinde kalmış Fuzûlî'nin içtenlikle ettiği her dua ulaşsın.”

3.2.3. Hayâlî Bey'in Kasidelerinde Dua ²⁹

Hayâlî'nin divanının kasideler bölümünde toplam yirmi üç tane şiir bulunmaktadır. Bu çalışmaya dahil edilen şiirlerinden ikisi hariç tamamı başlıklıdır. Hayâlî'nin kasidelerinin en uzununu kırk üç, en kısası ise sekiz beyitten oluşmaktadır. Bu şiirleri yazarken şair bahariye, fethiye, methiye, surname, ıydiye gibi türlerden faydalanmıştır. Dua ederken kullanılan benzetmeler son derece özgündür.

1.

29 ...
Ola 'adûlarının sâye gibi yüzü siyâh
Sen olduğunca cihânda güneş gibi meşhur

“Dünyada güneş gibi şöhretli oldukça sen, senin düşmanlarının yüzü de gölge gibi siyah olsun.”

2.

22 ...
Nice kim cünd-i şitâgâret edip gülzârı
Eyledikçe anı maglûbşeh-i mülk-i bahâr

23 *Düşmanının ola pijmürde bahâr-ı 'ömrü*
Vird edindi Hayâlî bunu leylen vü nehâr

“Gül bahçesini kış askeri yağmalayıp bahar ülkesinin sahibi onu yendikçe senin düşmanının ömrünün baharı da onun gibi perişan olsun. Hayâlî, gece gündüz bu duayı eder.”

3.

17 ...
Nite ki sünbül ü şebbû sıfâl-i gerdûnda
Yitip yerine bite vakt-i subh nilüfer

18 *Şehâ güneş gibi ol 'âlem içre kişver-gir*
Bi-hakk-ı nûr-ı cebin-i beyâz-ı Peygamber

“Ey Şah! Sümbül ve şebboyun felek çömleğinde yitip onun yerine sabah vakti nilüferin bittiği gibi sen de Peygamber'in aydınlık alnının nuru hakkı için bu âlemde güneş gibi ülke tutucu olasın.”

²⁹Tarlan, A. N. (1992). *Hayâlî Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 27-63.

4.

...
7 *Devr-i kamerde nite ki 'ıyd-i şerif erip
Halk-ı zemâne gül gibi handân ola seher*

8 *Sen şâdlıkda düşmenin olsun esir-i gam
Budur Hayâlî'nin sözü her şâm tâ seher*

“Hilal görününce nasıl şerefli bayram gelip seher vakti halk gül gibi gülerse sen de aynı şekilde mutlu olasın. Hayâlî'nin her akşamdan sehre dek sözü, düşmanın elemin esiri olmasıdır.”

5.

...
24 *Nite kim zulmet sipâhından sipihri almağa
Mülk-i hâverden çeke envârdan leşker güneş*

25 *Sâye gibi düşmanın olsun ayakda pâ-y-mâl
Sen şehâ eflâk-kadr ol nite kim envar güneş*

“Ey padişah! Güneşin, karanlık ordusundan feleği almak için doğu ülkesinden nurlu askerler çekmesi gibi senin de düşmanın, gölge gibi ayaklar altında olsun. Parlak güneş gibi felek mertebesinde olasın.”

6.

...
32 *Tâ kârvân-ı encümü her subh almağa
Çekdikçe mihr-i çarh reh-i kehkeşâna tiğ*

33 *Hasmın metâ'-ı 'ömrünü târâc edip felek
Kanını su yerine içe kana kana tiğ*

“Gökyüzünün güneşi, Samanyolu'na her sabah yıldız kervanını almak için kılıç çektikçe felek, düşmanın ömür sermayesini yağmalayıp kanını su yerine kana kana içsin.”

7.

...
28 *Nite ki mihr ile meh germ edip bu bâzârı
Metâ'-ı 'ıydı getirmekte eylemeye direng*

29 *Kadimin emri ile bu sipih-i hâdis-nakş
Şihâbı gerdenine düşmanûn ede pelheng*

“Güneş ve ayın, bu pazarı ısıtıp bayramın kıymetli eşyalarını getirmeyi geciktirmediği gibi, bu sonradan süslenen gök, ezeli olanın (Allah’ın) emriyle kayan yıldızı düşmanının gerdanına ağırlık etsin.”

8.

...
32 *Nite kim lâle ola al duvağı ile ‘arûs*
Her nihâl akçe saça üstüne bârân-şekil

33 *Tâb-ı kahrından ola cümle ‘adû nâ-peydâ*
Pertev-i mihr erecek jâle-i hizân-şekil

“Lalenin kırmızı duvağıyla gelin olup her fidanın üstüne yağmurcasına akçe saçtığı gibi tüm düşmanların da güneş ışığı eriştiğinde senin kahrının sıcağından, kırağı kalkanı gibi görünmez olsun.”

9.

...
19 *Nite ki pûte-i gerdûnda nukre-i kameri*
Nücûm ahkeri ile sipihr eyleye kâl

20 *Zemâne hâlis ü muhlis kulun ola şâhâ*
Budur du ‘âsı Hayâlî gulâmûnûn meh ü sâl

“Ey padişah! Gökyüzü nasıl ayın gümüşten külçesini felek potasında yıldızların kıvılcımı ile eritirse zaman da senin öyle temiz ve samimi kulun olsun. Hayalî kölenin her vakit duası budur.”

10.

...
25 *Zemâne hâlis ü muhlis kulun ola Şâhâ*
Budur du ‘âsı Hayâlî gulâmının meh ü sâl

“Ey padişah! Hayalî kölenin duası, her zaman dünyanın senin temiz ve samimi kulun olmasıdır.”

11.

...
22 *‘Ömrün nihâli tâze vü ter ola nite kim*
Ser-sebz ü ser-firâz ola vü ber-karâr serv

23 *Geldikçe berg-i sebz ile doğruluban şehâ
Bu tekke-gâh-ı 'âleme derviş-vâr serv*

“Ey Şah! Servi yeşil yaprakla bu dünya tekkesine bir derviş gibi doğrulup geldikçe servinin yeşil, taze, ulu ve sürekli olduğu gibi senin ömrünün fidanı da öyle taze olsun.”

12.

...
27 *Devletin gülzârının olsun sa'âdet goncası
Gül gibi sen her nefes ey ruhları gülzâr gül*

“Ey yüzü gül bahçesi olan padişah! Sen her nefeste gül gibi gül ki devletinin gül bahçesinin mutluluk goncası olsun.”

13.

...
20 *Şâha eyler du'â Hayâlî gibi
Eyleyip rû-ber-âsumân gonca*

“Gonca, yüzünü göğe çevirerek padişaha Hayalî gibi dua eder.”

21 *Geldiğince cihâna düşmanına
Ola peykân-ı cân-sitân gonca*

“Gonca, sen dünyaya geldikçe düşmanının canını alan bir ok ucu olsun.”

14.

...
35 *Nice kim bu nücûm-ı çarh üşüp pervâneler gibi
Alalar ortaya her şeb çerâg-ı mâh-ı tâbânı*

“Bu feleğin yıldızları her gece pervaneler gibi üşüşerek dolunayı ortaya alsınlar.”

36 *Yana pervâne-veş cismi 'adûnun nâr-ı kahrunla
Ola tâbende şâhâ devletin şem'-i şebistânı*

“Ey Padişahım! Düşmanının bedeni senin yok edici ateşinle pervaneler gibi yansın, devletinin haremi ışık saçsın.”

15.

...
23 *Bula feyz ebr-i kefinden gül-i gülzâr-ı sehâ
Nûr etdikçe şeh-i nâmiye agsâna kerem*

“Bitkiler bitiren Allah dallara cömertlik edip güç ve parlaklık verdikçe cömertlik gül bahçesinin gülü, senin elinin bulutundan bereketlensin.”

16.

...
35 *Nite kim dehre çarh dolâbı
Feyezân ede âb-ı şâdanı*

36 *Gülbün-i devletin olup ser-sebz
Saklaya sâyesinde inşanı*

“Felek değirmeninin dünyaya çokça sevinç suyu verdiği gibi devletinin gül köşkü de yeşererek insanı gölgesinde himaye etsin.”

17.

...
22 *Dünyede bulsun sa'âdetle şeref ol kim şehâ
Kendiyi bin cân ile emrine fermân eyledi*

“Ey padişahım! Kendini bin canla senin emrine adayan kişi dünyada mutlulukla şereflensin.”

23 *Ömrüne noksân verip alsın 'adûnın başını
Ol ki mâhı gâh top u gâh çevgân eyledi*

“Ayı kâh topa kâh çevgâna çeviren Allah, düşmanının ömrünü de eksiltip başını alsın.”

18.

...
23 *Senin zatınla olsun devr bâki
Ki 'âlem cism ü zâtın câna benzer*

“Dünya beden, kendin de can gibisin. Zaman da senin şahsınla sonsuz olsun.”

20.

22 ...
Hak Ta‘âlâ eylesin ‘izzetle ‘ömrün ber-mezid
Devlet-i şehde nen eksikdir senin ‘uryân mısın

“Allah, şerefle ömrünü ziyade etsin. Padişahın saltanatında, neyin eksiktir yoksa çıplak mısın?”

21.

20 ...
‘Alem gibi ser efrâz ol kılıç gibi cihân-gir ol
Siper gibi kaşın çiniyle al Çin ü Horâsânı

“Sancak gibi dik başlı, kılıç gibi dünyayı egemenliğine alan ol. Kaşının çatıklığıyla siper gibi Çin’i ve Horasan’ı al.”

22.

28 ...
Güneş gibi sa‘âdet tahtının sâhib-külâhı ol
Safâ bezminde her şehzâde olsun bir Cem-i sâni

“Güneş gibi, mutluluk tahtının tacının sahibi ol. Her şehzaden de gönül şenliği meclisinde ikinci bir Cem olsun.”

23.

42 ...
Nite kim sultân-ı ezhârın diyâr-ı bâgda
Ayağı toprağına bâd-ı şimâl eyler yemin

43 *Gül gibi sen gülşen-i ‘âlemde handân ol veli*
Düşmen-i bi-dinine olsun felek pür-kibr ü kin

“Kuzey rüzgârının, bahçede çiçekler sultanının ayağının toprağına yemin ettiği gibi sen de gül bahçesi olan dünyada gül gibi güleç ol. Felek, dinsiz düşmanına kibir ve kin dolu olsun.”

3.2.4. Taşlıcalı Yahyâ Bey'in Kasidelerinde Dua ³⁰

Taşlıcalı Yahya Bey'in divanının kasideler bölümünde otuz iki tane şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerin iki tanesi dışında tamamı başlıksızdır. Yahya Bey'in kasidelerinin en uzununu altmış dokuz, en kısası ise yirmi beyitten oluşmaktadır. Şair, kasidelerini yazarken genellikle methiye türünden faydalanmıştır. Ancak nnat ve nevrüziye gibi türlere de yer vermiştir. Kasidelerinin tamamı gazel kafiyelidir. Yahya Bey, şiirlerini yazarken genellikle kelime halinde redif kullanmamıştır. Kasidelerinin sonunda dua ederken diğer şairler gibi ortak ifadelerden faydalanmasının yanı sıra mesleğinin etkisiyle sık sık askerlikle ilgili birçok kavram üzerinden de benzetme ilgisi kurduğu görülmektedir. Bu özelliği onun dualarını diğer şairlerinkinden ayırmaktadır.

1.

...

66 *Ve'l-hâsıl elinden komaya dâmen-i 'afvın
Mahşer günü oldukda öle dirile Yahya*

“Sözün kısası, Ey Yahya! Mahşer günü gelip de dirileceğin güne kadar af eteğini elinden bırakma.”

67 *Anda imemin hazretine teşne iriser
Rahmet suyuna zât-ı şerîfin ola sakka*

“Kıyamet günü büyük imamlara (bile) susuzluk erişir. O gün, mübarek zatın rahmet suyunun dağıtıcısı olsun.”

68 *Ol dem bir ayağ üzre bin ayağ olacaktır
Tesnîmden irgür ana bin câm-ı musaffâ*

“O vakit bir kadeh üstünde bin kadeh olacaktır. Cennet çeşmesinin içeceğinden ona bin berrak kadeh eriştir.”

69 *Bin bin ola ol çâr emînine tahîyyât
Ahkâmını ahbâbın ile etdiler icra*

“Hükümlerini dostların ile yerine getiren o dört halifeye bin bin selam olsun.”

³⁰Çavuşoğlu, M. (1977). *Yahya Bey Dîvan-Tenkidli Basım*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını, 15-132.

2.

...
41 *Kâmet-i dildâr gibi sözünü kılma dırâz
Ey gönül eyle du'â-yı devlet-i şâh-ı cihân*

“Ey gönül! Gönül hırsız! Sevgilinin boyu gibi sözünü uzun tutma, artık cihan sultanına devlet duası etmeye başla.”

42 *Secdegâh olsun kapısı Ka'be-veş tâ haşre dek
Vere gönlünün murâdını Hudâ-yı müste'ân*

“Kıyamete dek onun kapısı Kâbe gibi ibadet yeri olsun, kendisinden yardım beklenen Allah gönlünün muradını versin.”

3.

...
50 *Bende-i efgende Yahyânın dilinden bir dahi
Beyt-i târihe nazîre oldu bu beyt-i du'â*

“Yahya'nın viraneye dönmüş gönlünden bu dua beyiti bir daha tarih beyitine nazire oldu.”

51 *Tâl'atın mes'ûd ede gün gibi Allâhü'l-Vedûd
Ola dâyim devletin pâyende ey merd-i 'atâ*

“Çok şefkatli olan Allah, yüzünü gün gibi kutlu etsin. Ey bağış çok olan yiğit! Devletin daima kalıcı olsun.”

4.

...
44 *Du'âsı 'ayn-ı 'ibâdet senâsı câna cilâ
Du'â-yı devleti el-hak 'atâ-yı Yezdândır*

“Duası ibadete ayna, övgüsü cana ciladır. Doğrusu, devlet duası Allah'ın ihsanıdır.”

45 *Güneş gibi günü günden yeg olsun ol mâhın
Velâyet ehli erenler ana nıgehbândır*

“O ay yüzlü sevgilinin güneş gibi bir günü diğerinden iyi olsun, gönül dostu erenler ona gözcü olsun.”

5.

...
46 *Ziyâde kıl Ayasofya suyunu sultânım
Mahalle-i sulahâdır o Ka'be-i sâni*

“Ey sultanım! Ayasofya suyunu artır. O ikinci Kâbe, salih kişilerin mahallesidir.”

47 *Kapında ba'z-ı murâdâtımı müyesser kıl
Bu suların yüzü suyuna eyle ihsânı*

“Ümit ettiğim bazı arzularımı kolaylaştır. Bu suların yüzü suyuna ihsan et.”

48 *Ze'âmetim deli gönlüm gibi harâbe iken
Kanâ'at ile şehâ beklerin o vîrânı*

“Ey sultanım! Şanım ve şerefim deli gönlüm gibi yıkık ve dökükken ben o harabeyi beklemekle yetinirim.”

49 *Su üzre nakş-ı sabâ gibi yazısı çıkmaz
Bögürdelende Sava suyudur iki yanı*

“Bögürdelen’de sabah rüzgârının deseni gibi su üzerine yazı yazılmaz. Onun iki yanı Sava Nehrinin sularıyla çevrilidir.”

50 *Karaca Tag ulusu Kara Haydar-ı Remmâl
Murâd edinmiş işitdim Livâ-yı Çingânı*

“Karaca Dağ ulusu falcı Kara Haydar’ın Çingene livasını murat edindiğini işittim.”

51 *Sa'âdetim güneşinden recâ olur ki göre
Ze'âmeti bu fakîre mahall ü erzânî*

“Saadetimin güneşinden ümit ettiğim, onun bu fakire lütufta bulunmasıdır.”

6.

...
35 *Senâ-yı devleti Yahyâ kulun eder ihyâ
Zihî 'ibâdet ü ihsân u fazl-ı Yezdânî*

“Allah’ın lütfu, bağışı ve ona yapılan kulluk ne güzeldir. Devletinin övgüsünü Yahya kulun diriltir.”

36 *Budur du'â-yı ahibbâ ki pâdişâhımızın
Safâ vü zevk ile olsun zamân u âvânı*

“Padişahımızın zamanının ve vaktinin zevk ve sefa ile geçmesi tüm sevenlerin duasıdır.”

37 *Muhammed ümmeti üstünden ırmasın Mevlâ
O ‘adl ü dâd u kerem ıssı şems-i ihsânı*

“Ey adalet, doğruluk ve cömertlik sahibi! Allah, iyilik güneşini Muhammed’in ümmetinin üstünden eksik etme.”

7.

42 *Ömrün uzunluğuna hayr du’âdır maksûd
Leb-i dilber gibi el-kıssa sözün muhtasarı*

“Sevgilinin dudağının kısalığı gibi sözü kısa kesmemdeki maksat, ömrünün uzun olması için hayır dua etmektir.”

43 *Bizi yokdan var eden iki cihan sultânı
Haşre dek hükmüne râm eyleye nev’-i beşeri*

“Bizleri yoktan var eden iki dünyanın yaratıcısı insanları kıyamete kadar senin hükümlerine itaat ettirsin.”

8.

31 *Hak Ta’âla devlet ü ‘ömrün ziyâde eylesin
Tîgının çevgânına tûp olsun a’dânın seri*

“Yüce Allah, devletini ve ömrünü artırsın; Çevgan oyununda düşmanlarının başlarını kılıcına top eylesin.”

32 *Eksik olmasın kızılbaşın başından dâyimâ
Dest-i şer’ ile muhibb-i Çâr Yârın şesperi*

“Dört halifenin topuzu ile şeriatın eli hiçbir zaman kızılbaşın başından eksik olmasın.”

9.

47 *Mübârek eyleyüben sûr-ı pür-sürûrünü Hak
Cihânda ‘ayn-ı sa’âdet ola nigezbânı*

“Allah, saadetini mübarek eylesin, dünyada mutluluk aynası sana gözcülük yapsın.”

48 *Vücûd-ı şâh-ı cihân gibi şâhzâdeleri
Olalar iki cihân devletine erzânî*

“Cihan padişahı gibi şehzadeleri de iki dünyada devletine layık olsun.”

10.

...

43 *Zâtını ber-karar ile ede Allâh nite kim
Mismâr-ı kûh ile yeri eyleye ber-kârâr*

“Allah, yeri dağları mıhlayarak nasıl sağlamlaştırdıysa senin makamını da öyle sağlamlaştırsın.”

44 *Bâz-ı nücûm-sayd gibi her seher şehâ
Bu mergzâr-ı dehri kamu edesin şikâr*

“Ey padişah, her seher vakti doğan kuşunun yıldızları avlayışı gibi sen de tüm dünyayı hükmün altına alarsın.”

11.

...

28 *Hak Ta'âlâ 'izzet ü kadrin ziyâde eylesin
Olasın 'âlemde dünyâ durduğınca ber-karâr*

“Yüce Allah, değer ve kıymetini artırsın, çoğaltsın. Dünya var olduğu sürece âlemde kalıcı olasın.”

29 *Haşra dek evlâdını ensâbını etbâ'ını
Saklasın gizli kazâlardan Hudâ-yı Kirdigâr*

“Allah, kıyamete dek çocuklarını, soyunu ve hizmetindekileri kaza ve belalardan saklasın.”

12.

...

42 *Varıp eşiğine şâhûn du'â-yı devlet oku
Kabûl olur harem-i Ka'bede du'â-yı gedâ*

“Kâbe’de kulların duası kabul olur. Sen de padişahın eşiğine varıp devlet duasını oku (ki duaların kabul olsun).”

43 *Nite ki ede sefer ‘âleme meh ü hôrşîd*
Nite ki gide gele rûz-ı leyletü’l-kadrâ

44 *Bahâr-ı devleti olsun hemîşe tâze vü ter*
Cihânda himmet-i Merdân ana mu’âvin ola

“Güneşin ve ayın âleme sefer ettiği gibi, kadir gecesinin gününün gidip geldiği gibi devletin baharı her daim taptaze olsun, ona yiğitlerin çabaları dünyada yardımcı olsun.”

13.

...
36 *Sözü uzatma nihâl-i Sidre vü Tûbâ gibi*
Eyle ey Yahyâ du’â-yı devlet-i şâh-ı güzîn

“Ey Yahya! Sidre ve Tuba ağaçlarının boyu gibi sözü fazla uzatma, seçkin padişahın devleti için dua et.”

37 *Nitekim ere mürûr-ı mâh u sâl ile bahâr*
Nitekim handân ola fasl-ı bahâr ile zemîn

38 *Üstüvâr ol ber-karâr ol pâydâr ol ‘adl ile*
Nite kim devr ede şehrinde şühûr ile sinîn

“Aylar ve yıllar geçip gittikçe, yeryüzü bahar mevsimi ile neşelendikçe, aylar ve ömür şehrinde devrettikçe sen de (makamında) adaletinle sağlam, güvenilir ve kalıcı ol.”

39 *Devletiyle kâyinât-ı ‘âlem olup ber-murâd*
Hazret-i Hak eylesin anı belâlardan emîn

“Devletiyle tüm kâinat murat üzere olsun. Yüce Allah onu belalardan korusun.”

14.

...
37 *Şâh-ı devrâna du’â vakti durur ey Yahyâ*
‘Âbid olana ‘ibâdetde gerekmez ihmâl

“Ey Yahya, devrin (zamanın) sultanına dua vaktidir, Allah yolunda ibadet eden kişinin ibadetini ihmal etmemesi gerekir.”

38 *Kılıcı üstün ola gün gibi 'âlemde anın
Emr-i takdîr ile oldukça mürûr-ı meh ü sâl*

“Aylar ve yıllar geçip gittikçe Allah’ın izni ve inayeti ile bu dünyada onun kılıcı gündüzün geceden üstünlüğü gibi üstün olsun.”

15.

29 *Mihr-i 'âlem-tâb gibi 'âlemi feth ede gör
Çekdiğince 'âleme bu husrev-i hâver livâ*

“Doğunun sultanı olan sancağını göklere çektiğin müddetçe aydınlığı ile dünyayı kuşatan ay gibi fetihler yapasın.”

30 *İhtirâm ile günün gündend yig olsun dâyimâ
Nite kim şâma ola şem'-i şebistân zer livâ*

“Altın sancağın akşamları harem dairesine mum olduğu gibi saygı ve hürmet ile her günün bir öncekinden daima üstün olsun.”

16.

45 *İlâhî her günü gündend yeg olsun şâh-ı islâmın
Gazâdan olmasın hâlî müdâm ol zıll-i Rahmânî*

“Allah’ım, İslam sultanının her bir günü bir öncekinden daha iyi olsun, Allah’ın gölgesinin bir anı bile gazâsız geçmesin.”

46 *Erenler dâ'î vü sâ'î delîli Hızr Peygamber
Gözü açıklar olsun haşra dek anın nigehbânı*

“Erenlerin duacıları ve rehberi olan Hızır peygamber ve gözü açıklar kıyamete kadar (onu) gözetsin.”

17.

36 *Tîg-ı nusratla nitekim 'âlemi feth etmeğâ
Her seher peydâ kıla bu husrev-i hâver livâ*

“Allah’ın üstünlük kılıcı ile dünyayı fethetmek için her sabah doğunun sultanının sancağını açığa çıkar.”

37 *Dâyimâ 'âlemde mansûr u muzaffer olasın*
Olduğunca rif'at ü kadr ile bâlâ-ter livâ

“Değer ve itibar ile sancak en yükseklerde olduğu sürece bu dünyada galip ve zafer sahibi olasın.”

18.

45 *Sahn-ı sıhhatda ola zât-ı şerîfin her dem*
Nitekim ola cihân içre mürûr-ı meh ü sâl

“Şerefli zatın aylar ve yıllar geçtikçe her an sağlık meydanında bulunsun.”

46 *Derecâtını refî' eyleyüben her lahza*
Vere bin Ka'be sevâbını Hudâ-yı Müte'âl

“Yüce Allah sana bin Kâbe sevabı versin, her an derecenî, mertebeni yükseltsin.”

19.

53 *Beyân-ı vasfın ederken zebâna hâtif-i gayb*
Du'â-yı devletini eyledi hemân telkin

“Gayb âleminde haber veren melek halini dile getirirken o anda devlet duasını kulağa fısıldayıverdi.”

54 *Yig ola baht-ı hümâyûn ile günü günden*
Niteki devr ede eyyâm ile şuhûr u sinîn

“Aylar ve yıllar gün ile geçip giderken padişahın kaderi günden güne güzelleşsin.”

55 *Hemîşe çarh-ı felek gibi üstivâr olsun*
Ola du'âmıza âmîn diyen belâdan emîn

“Feleğin çarkı gibi (o) daima sağlam ve korkusuz olsun. Duamıza âmin diyen herkes belalara karşı güvende olsun.”

20.

49 *Çerâg-ı dîni söyündürmesin hevâ ehli*
Kapında bu kulunu lutf edip bu hıdmete sal

“Çıkar ve hırs düşkünleri İslâm’ın ışığını söndürmesin, kapında bekleyen bu kuluna merhamet edip onu hizmetine al.”

50 *Muhammed ümmetine olasin zahîr ü mu’în
Niteki emr-i Hudâ ile devr eder meh ü sâl*

“Aylar ve yıllar devredip geçtikçe Allah’ın emri ile Muhammed’in ümmetinin koruyucusu ve yardımcısı olasin.”

51 *Tavîl ‘ömr ile serdâr-ı evliyâ olasin
Sa’âdetin gününe ermesin sehâb-ı zevâl*

“Uzun ömrün ile evliyaların başı olasin; sıkıntı ve kötülük bulutları mutlu günlerine ulaşmasın.”

21.

...
30 *Ey dil du’â-yı devletini eyle el açıp
Vasf-ı bedî’i ile çü gelmez beyâna tîr*

“Ey gönül el açıp devlet duasını eyle çünkü o güzel haliyle ok dile gelmez.”

31 *Niteki bürc-i Kavse gele encüm-i şeref
Niteki zîb ü fer vere heft âsumâna Tîr*

“Ok, yedi kat göğü süsleyip ona ve aydınlık versin; yücelik ve büyüklük meclisi yay burcuna gelsin.”

32 *‘İzzet serîri üzre hükümetde ol müdâm
Yazdıkça hâl-i ‘âlemi levh-i cihâna tîr*

“Ok, dünya levhasına âlemin halini yazdığı sürece yücelik tahtı üzerinde devlette daim ol.”

22.

...
55 *Hak Ta’âlâ şeref ü şevketini ede mezîd
Durasın ‘izzet ü ikrâm ile durdukça cihân*

“Yüce Allah büyüklük ve görkemini çoğaltsın, dünya hürmet ve şeref ile durdukça sen de durasın.”

23.

36 *Olup durur dil-i virânesinde genc-i nihân
Fünûn-ı fazl u ma'ârif 'ulûm-ı Rabbânî*

“Gönül viranesi Allah'ın ilmi, erdemi ve bilgi sanatının gizli hazinesidir.”

37 *Kemâl-i merhametin muktezâsı oldur kim
O derdmend ola 'ayn-ı 'atâna erzânî*

“Merhametinin olgunluğunun icabı o dert sahibinin senin ihsan aynana layık olsun.”

38 *Cemâl-i lutf u celâl-i 'adâlet ile müdâm
Sa'âdet eşiğinin olasın nigezbânî*

“Merhametin güzelliği ve adaletin hiddetiyle ile daima mutluluk eşiğinin bekçisi olasın.”

39 *Kıyâmete degin âsûde-hâl olup her dem
Müzeyyen ola vücûdunla 'âlem-i fâni*

“Kıyamet vaktine kadar her an huzurlu bir hal içinde olup fani dünyayı varlığıyla süsleyesin.”

24.

52 *Olmaz kemâl-i midhatine çünkim iktidâr
Ey dil derûn-ı dilden ana kıl bu dem du'â*

“Ey gönül, ona artık içten bir dua et çünkü senin övgünün derecesine kimse güç yetiremez.”

53 *Seyr etdiğince 'âlem-i seyyâre-i felek
Dâyim devâm-ı devlet ile müstedâm ola*

“Feleğin gezegenlerinin âlemi gezmesi sürdükçe o da devletin sürekliliği ile daim olsun.”

25.

45 *Uzatma sözü kâmet-i cânân gibi dilâ
Eyle dehân-ı yâr gibi şimdi muhtasar*

“Ey gönül, sevgilin boyu gibi sözü fazla uzatma; sevgilinin ağzının küçüklüğü gibi artık sözü kısa tut.”

46 *Tâ haşr olunca devlet ile mugtenem ede
Ol zât-ı pâk-i ‘âliyesin Kâdir-i kader*

“O yaratılışı temiz aziz kişinin Allah, kıyamet vakti gelene kadar ganimetini artırsın.”

47 *Rızkın ziyâde eyleye Rezzâk-ı lâ-yezâl
Düşmanların dilenci gibi ola der-be-der*

“Bütün yarattıklarının rızkını veren Allah, senin de rızkını artırsın; düşmanların dilenci gibi avare ve yoksul olsun.”

26.

48 *Güneş gibi çü ‘ayândır beyânı evsâfi
Sözün uzatma elin aç erişdi vakt-i du’â*

“Halinin durumu güneş gibi ortada, sözü fazla uzatma; artık dua zamanı, elini aç (ve duaya başla).”

49 *Bahâr-ı devleti olsun hemîşe tâze vü ter
Mürûr-ı devr-i zamân ile erdiğince şitâ*

“Kış, zamanın devri ile sona erdikçe devletinin baharı da daima taptaze olsun.”

50 *Edip vücûdunu bâg-ı cihânda berhôrdâr
Devâm-ı devletini eylesin ziyâde Hudâ*

“Yüce Allah, dünya bahçesinde seni mutlu edip devletinin devamlılığını daim eylesin.”

27.

...
30 *Dermân kıl ana kim derd ü râzını*
Rahm eyle ana kim edemez nâle vü figân

“Ona çare kıl ki o derdini ve sıkıntısını açamaz; ona merhamet göster çünkü o inleyip feryat edemez.”

31 *Niteki sebz câme-i fasl-ı bahâr ile*
Giryân iken safâ ile handân ola cihân

32 *Yâ Rab bi-hakk-ı rûh-ı şehîdân-ı Kerbelâ*
Zid ‘ömrehü’l-‘azîze ilâ-âhiri’z-zemân

“Ey Allah’ım! Yeryüzünün baharın yeşil renkli örtüsüyle yeşerip gönül şenliği ile neşelendiği gibi Kerbelâ şehitlerinin ruhunu da ahir zamanda hakkıyla aziz eyle.”

28.

...
38 *Gel du’â eyle dilâ dünyâda olsun müstedâm*
Ellerin dest-i du’âsı gibi anın rif’ati

“Ey gönül, ellerin duası gibi gel dua eyle; onun büyüklüğü ve yüceliği dünyada daim olsun.”

39 *Tâ kıyâmet gün gibi günden güne olsun mezîd*
‘İzzeti vü rağbeti vü nusratı vü şevketi

“Değeri, kıymeti, üstünlüğü ve heybeti kıyamet gününe kadar günden güne artsın ve çoğalsın.”

29.

...
30 *Hak hatâdan saklasın evlâdını ensâbını*
Devletin günden güne efsun ola ‘ömrün mezîd

“Allah çocuklarını ve soyunu günah ve kusurlardan saklasın, günden güne devletin büyüsün, ömrün uzasın.”

30.

22 *Günü günden yeg ola nevrûz-ı sultânî gibi
Âdeme ey dil du'âsı tâ'at-i evlâ imiş*

“İnsanoğlu için ibadetlerin en makbulü gönülden edilen duaymış. Sultanın nevruzu gibi onun günü de bir öncekinden iyi olsun.”

31.

19 *Cisr-i 'âlî gibi ol zâta sözü muhtasar et
Âsaf-ı şâha du'â eyle du'â ey Yahyâ*

“Ey Yahya! Hürmete layık olan o padişahın vezirlerine büyüklük köprüsü gibi sözü kısa tut, onlara dua et.”

20 *Ola akar su gibi gerd-i kederden hâlî
'Ayn-ı 'âlemden aka yer yüzüne niteki mâ*

“Âlemin gözünden su nasıl yeryüzüne akıyorsa o da akarsu gibi keder tozundan arınmış olsun.”

21 *'Âleme mihr-i 'atâsından erişe hasenât
Nitekim cisr-i hilâl ola felekde peydâ*

“Hilal köprüsünün felekte aşikâr olduğu gibi âleme onun iyilik güneşinden iyilik ve güzellikler erişsin.”

22 *Oluban haşre degin şâh-ı cihân makbûli
Kılıcın üstün edip işini Allâh onara*

“Cihan padişahı seni kıyamete kadar beğensin. Allah, tüm işlerini yoluna koyup kılıcını üstün etsin.”

32.

20 *Rûz u şeb vird-i du'âmız bu durur haşra degin
'Ömrünü devletini ede ziyâde Rezzâk*

“Kıyamet gününe kadar gece ve gündüz duamız budur: Bütün yarattıklarına rızık veren Allah, ömrünün uzunluğunu ve devletinin büyüklüğünü artırsın.”

3.3. XVII. Yüzyıl

3.3.1. Nâilî Kadîm'in Kasidelerinde Dua³¹

Nâilî'nin divanının kasideler bölümünde otuz dört şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerin tamamı başlıklıdır. Kasidelerin en uzununu doksan bir en kısası ise on iki beyitten oluşmaktadır. Kasidelerin tamamı gazel kafiyelidir. Şair, şirlerini yazarken nnat, methiye, suriyye, temmuziye ve kalemiye gibi türlerden faydalanmıştır. Nâilî'nin kasidelerinin sonunda ettiği dualar son derece özgündür. O, dua ederken kendine has ve sanatlı bir söyleyiş yakalamıştır.

1.

...
51 *Olsun yolunda hûşe-ber-i hirmen-i du'a*
Ol kim ümîd-i zâd-ı reh-i irtihâl eder

“Dua harmanının başağı yolunda olsun. Çünkü o ölüm yolunun azığı olan ümittir.”

52 *Na'tından eylesin taleb-i ruk'a-i emân*
Havl-i itâb o bî-dili mahşerde lâl eder

“Naatın vasıtasıyla af ve yardım dileğini talep etsin. Azarlamanın gücü o dilsizi mahşerde söz söyleyemeyecek hale getirir.”

2.

...
55 *Ola o gâyete dek Rûhuna durûd u selâm*
Ki şûr-ı zelzeleden haşr pür-gubâr kalır

“Kıyamete kadar O'nun ruhuna övgü ve selam olsun. Çünkü depremin debdebesinden geriye bir yığın toz-toprak kalır.”

56 *Bu tâc u tahtı koyup husrevan-ı dehr ancak*
Zahîr-i mülk-i hudâvend gîrûdar kalır

“Dünya sultanları bu tahtı ve tacı bıraktıklarında geriye ancak padişah mülkünün görünen savaşı kalır.”

³¹İpekten, H. (1990). *Nailî Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 21-128.

3.

...
70 *İlâhi eyleme şermende Nâ'îlî kulunu
Duâyı b'i-eser ü gayr-ı müstecâbında*

“Allah’ım! Nâilî kulunu esersiz, dileklerini cevapsız bırakma.”

71 *Bula saâdet-i iksîr-i izz-i dâreyni
Harîm-i merkad-i pür nûrunun türabında*

“Nur dolu mezarının toprağında her iki dünyanın kıymet iksirinin mutluluğunu bulsun.”

4.

...
46 *Nitekim cilve-gâh-ı vasfında
Râyiz-i hünk-ı bâdpây-ı dilim*

47 *Haşre-dek dâmen-i şefâ'atine
Dest-i küstâhî-i recâ-yı dilim*

“Vasfının görüldüğü yerde dilin hızlı atının seyisi olduğum gibi kıyamete kadar şefaata eteğine dilin yalvarışının küstahlığı gibi (küstah) olan elim.”

6.

...
54 *Hücûm-ı perdegîyân-ı bihişt-i ma'nîden
Fezâ-yı mahşer-i Eyyûb ola hıyâbânı*

“Cennete girmeyi engelleyen örtünün saldırılarından kurtulduğu yer, Hz. Eyüp’ün mahşerdeki sığınağı olsun.”

7.

...
62 *Bulup cezâsını bir yerden olmasın yâ Rab
O cem'-i hâ'ife dûzahda kâbi-i tefrîd*

“Ey Allah’ım! O korkakların hiçbiri (dünyada) cezasını bir yerden bulup da cehennemde (bir an bile) boş vakit geçiremesinler.”

63 *Ola o fırka-i dûzah-karâra rûz-ı cezâ
Duhân-ı silsile-tâb-ı cahîm habl-i verîd*

“Cehennemde ebedi kalacak olan o zümreye ceza günü birbiri ardınca gelen cehennem sıcaklığının dumanı boynuna dolansın.”

8.

...
35 *Du'âya başla ki evsâf-ı şeh ne mümkündür
Tekaddüm eylese encâma nazmun âgâzı*

“Duaya başla. Çünkü nazmın başı sona ilerlese de padişahın vasıflarını sayıp bitirebilmek mümkün değildir.”

36 *Niteki sehl ola mülk-i hayât-ı düşmeninin
Hisâr-ı burc-ı bedenden tarîk-i ifrâzı*

37 *Hemîşe zîver-i ezkâr-ı kudsiyân ede Hak
Du'â-yı devlet-i Hâkân-ı düşmen-endâzı*

“Düşmanın yaşayışının ülkesinin parçalanmış yolunu beden burcunun kalesinden yere serdiği gibi Allah, düşmanı atan hakanın devlet duasını daima meleklerin zikirleriyle süslesin.”

38 *Zafer mülâzimi nusret gulâm-ı bârgehi
Kazâ mu'îni kader yâver-i meded-sâzı*

“Zafer, ona sarılıp ondan ayrılmasın. Üstünlük, onun huzurundaki köle olsun. İlahi takdir, onun yardımcısı; kader ise ona yardım eden yaveri olsun.”

9.

...
37 *Haşre-dek görmeye mir'ât-ı vücûdun jengâr
Ki Sikender gibi dehre seni sultân etmiş*

“Kıyamete kadar varlığının aynası pas (yüzü) görmesin. Çünkü o seni İskender gibi dünyaya sultan etmiş”

38 *Tâc u tahta ola pîrâye vücûdun ki seni
Ser ü ser-gerde-i evreng-nişînân etmiş*

“Varlığın taca ve tahta süs olsun. Çünkü o seni tahtta oturanları reisi ve önderi etmiş.”

10.

36 ...
Kıl Nâ'îlî du'â şeh-i zîşâna ba'dezîn
De'b-i suhenverân-ı bedî'ü'ül-beyân gibi

“Nâîlî, bundan sonra (artık) ifadesi ve beyanı görülmedik güzellikte olan güzel söz söyleyicilerinin yaptığı gibi o şerefli padişaha dua et.”

37 *Erdi tamâm nazm-ı selîsin nihâyete*
Mîzâb-ı hâmeden akıp âb-ı revân gibi

“Akıcı nazmın kalem oluşundan akarsu gibi akıp bütünüyle sona erdi.”

38 *Mecrâ-yı feyz olup tuta tâ kim ney-i kalem*
Bâğ-ı hayâlî hurrem ü ter nâvedân gibi

“Kalem neyi, ilmin kanalı olup hayal bağına nâvedân gibi ıslak ve ferah tutsun.”

39 *Olsun keşîde fark-ı sa'âdet-nişânına*
Dîbâ-yı zer-nigâr-ı felek sâyebân gibi

“Feleğin altın işlemeli ipek kumaşı çadır misali saadet nişanının seçkinliğinin üzerine çekilsin.”

40 *Râyet-keş-i adâlet ü insâfî kahr ede*
Dahhâk-ı zulmü Gâve-i âhengerân gibi

“Adalet ve merhametin sancak çeken, zulüm Dahhak'ını Demirci Gave gibi yok etsin.”

11.

29 ...
Erdi söz pâyâna şimdi hâtıra ey Nâ'îlî
Mazhar-ı feyz-i kabûl olan du'âlardır gelen

“Ey Nâîli! Söz nihayete erdi. Şimdi gönle gelen kabul bolluğuna mazhar olan dualardır.”

33 ...
Hak vücûdun muslih-ı her-emr-i duşvâr eylesin
Emr-i dîne tâ ki Hakdan evn-ı yâverdir gelen

“Dinin buyruğuna Allah’tan yardımcıları geldikçe Allah, sana dinin her kuralına uyma gücü versin.”

34 *Zâtın olsun haşre-dek kâ'im ki anınla müdâm
Çârsûy-ı rûzgâra revnak u ferdîr gelen*

“Varlığın kıyamete kadar dimdik ayakta kalsın. Çünkü devrin dört bir yanına canlılık ve parlaklık daima onunla gelir.”

12.

83 *Sadr-ı Cem-câh-ı suhendâna du'â kıl ki odur
Hırz-ı bâzûy-ı necât-ı dil-i eshâb-ı kemâl*

“Güzel söz söyleyen Cem makamının sadrazamına dua et. Çünkü kemal sahiplerinin gönlünün selametinin muhafızı odur.”

84 *Bir du'â kim ola ihlâsa karîn anı eder
Kudsiyân-ı feleğe peyk-i icâbet isâl*

“Öyle bir dua et ki o, kalbin temizliğine yakın olsun. Feleğin meleklerine onu kabul ulağı ulaştırır.”

85 *Hâtem-i devleti rûzî kıla tâ bir sadra
Cevher-i cân gibi lutf-ı samedi amm-ı nevâl*

86 *Haşre-dek re'yi gibi muntazamü'i-hâl olalar
Zıll-ı adline re'âyâ-yı perişân-ahvâl*

“Devletin mührü, bir sadrazama canın özü gibi yüce olan lütfü azık olarak nasip ettikçe kıyamete kadar halkının perişan halleri hükmü gibi adaletinin gölgesinde düzen bulsun.”

87 *Mesned-i câh-ı vezâretde her âyîne ola
Mazhar-ı âtfet-i hayy-ı kadîmü'l-âzâl*

“Vezirlik makamında her vasıta başlangıcı olmayan eski zamanların diriliğinin şefkatine mazhar olsun.”

13.

46 *Hengâm-ı du'â geldi tamâm oldu kasîde
Erdi dem-i deryûze-i tevîk Hudâdan*

“Kaside tamamlandı, dua vakti geldi. Dilenilen yardımın Allah tarafından kabul edildiği an geldi.”

47 *Takdîm ede ârif nitekim emn-i bekâyı
Şûr u şagab-ı devlet-i nâçiz-i fenadan*

48 *Mesrûr çıka haşre-dek erbâb-ı temennâ
Sad gûne nüvâşizle o ferhunde seradan*

“İrfan sahiplerinin kalıcılığın emniyetini yokluğun kıymetsiz devletinin bela ve şamatasından takdim ettiği gibi kıyamete kadar minnettarlığın ustaları o kutlu saraydan yüz renk ile sevinç içinde çıksın.”

49 *Ahdinle halâyık unutup semt-i hilâfi
Ayrılmayalar câdde-i teslîm ü rızadan*

“Senin verdiğin sözlerle, hizmetindekiler aykırılık semtini unutsunlar. Memnuniyet ve itaat caddesinden ayrılmasınlar.”

50 *Dünyâda olup devlet ü ömrü mütezâyid
Mahşerde de âsûde ola hevl-i cezadan*

“Dünyada devleti ve ömrü gittikçe artsın. Mahşerde ise ceza korkusundan yana içi rahat olsun.”

14.

88 *Vasfın gibi yok derd-i dilin gâyeti ammâ
Şekvâya mahal kalmadı hengâm-ı du'âdır*

“Gönül derdinin, senin vasıfların gibi bir sonu yoktur. Ama sızlanmaya yer kalmadı. Artık dua vaktidir.”

89 *Tâ devlet ü ikbâl için Hazret-i Hakkın
Dergâhına sükkân-ı felek dest-güşâdır*

90 *Mesnedgeh-i iclâlin ola niteki âlem*
Bin sûr-ı dafâ mevki 'i bir köhne seradır

“Yüce Allah’ın dergâhına devlet ve ikbal için felek sakinleri el açtıkça yüceliğinin makam yeri âleminki gibi bin düğün daha eski bir saray olsun.”

91 *Bahtın gibi pâyende ola zill-ı hayâtın*
Bu âlem-i fânîde ki encâmı bekâdır

“Bu fani âlemde hayatının gölgesi bahtın gibi devamlı olsun. Çünkü o, ebediliğin sonudur.”

15.

39 *Söz gâyete erdi açalım dest-i du 'âyı*
Rûhü 'l-kudüs âmine müheyyâ mı değildir

“Söz sona erdi dua elini açalım. Yoksa Cebrail ‘âmin’ demeye hazır değil midir?”

40 *İkbâli için dest-i temennâ-yı halâyık*
Berdâşte-i arş-ı mu 'allâ mı değildir

“Hizmetkârlarının minnet eli, ikbali için arşın en yüksek tabakasına kaldırılmış değil midir?”

41 *Hak devlet ü ömrün ede pâyende ki dâ 'im*
Dâ 'ileri sükkân-ı zevâya mı değildir

“Allah, devlet ve ömrünü kalıcı etsin. Zaviye sakinleri onun daimi duacıları değil midir?”

42 *Sıhhatle serefrâz ola devletle mu 'ammer*
Ol sadra kim melce-i dünyâ mı değildir

“Sıhhatle başı yüce olsun. Devletle uzun ömürlü olsun. O makam dünyanın sığınağı değil midir?”

43 *Dur olmaya zıllı fukarânın üzerinden*
Bir lutf u kerem sâhibi pâşâ mı değildir

“Yoksulların üzerinden gölgesi uzak kalmasın. O, lütuf ve kerem sahibi bir paşa değil midir?”

44 *Devr ede murâdınca felekler ki bu günler
Nevrûz-ı tarab îd-i ahıbbâ mı değildir*

“Felekler istediği gibi dönüp dolaşsın. Bu günler neşenin nevruzu ve dostların bayramı değil midir?”

16.

39 *Çıkdı bünyân-ı suhen kungure-i arşa tamâm
Bir du'â kıl ki o bünyâna ola hısn-ı haşin*

“Söz yapısı arşın zirvesine çıktı. Bir dua et ki o, yapıya sağlam kale olsun.”

40 *Sa'y-ı meşkûr ile tâ kim vükelâ-yı devlet
Olalar mültefit-i pâdişeh-i taht-nişîn*

41 *Ol serây içre ola zât-ı Süreyyâ-kadri
Sa'd-ı ekber gibi tevkîr-i sa'âdata karîn*

“Devlet vekilleri takdire layık çalışmaları ile tahtta oturan padişaha karşı iltifatta buldukça o saray içinde itibarları Ülker yıldızı gibi olsun. En büyük uğur gibi mutlulukların hürmetine yakın olsunlar.”

42 *Bâğ-ı kadri ola pür-neşv ü nemâ tâ kim ede
Gülşen-i âlemi pür-feyz meh-i ferverdîn*

“Âlemin gül bahçesini baharın ilk ayı bereketle doldurdukça haysiyetinin bağı büyüüp serpilsin.”

43 *Kilk-i te'yid be-kef hil'at ikbâl be-dûş
Avn-ı Hak yâver ü eltâf-ı Hudâ yâr u mu'în*

“İkbal kaftanı omuzlarında, kuvvet kalemi avucunda olsun. Allah'ın yardımı ona ulaşsın. Allah'ın lütufları ona dost ve yardımcı olsun.”

17.

68 *Nâ'ili lafı ko nazm ahırıldır eyle du'â
Ki olur mezheb-i dânişde şî'âr-ı mesnûn*

“Ey Nâ'ili, nazmın sonu dua olduğu için söz söylemeyi artık bir kenara bırak da dua et. Çünkü ilim yolunda âdetin iyisidir.”

69 *Tâ Süleymân-ı zamâne ede Hak âsaf-ı ahd
Bir keremkârın edip devletini rûz-efzûn*

“Allah, merhamet ve lütuf sahibinin devletini uzun ömürlü kılıp devrin veziri ve zamanın Süleymân’ı yapsın.”

70 *Hak te’âlânın em’ânında olup subh u mesâ
Hâk-i pâyin ede sükkân-ı felek kuhl-ı uyûn*

“Sabah ve akşam Yüce Allah’ın himayesinde olup gökyüzü sakinleri ayağının tozunu sürme yapsın.”

71 *Hem ola müntefi’-i kalb-i selîm ol dem kim
Olmaya hiç kese menfâ’at-ı mâl ü benûn*

“O vakitte temiz kalbinden menfaat bulsun. Çünkü hiç kimseye ne oğulları ne de malı fayda vermez.”

18.

47 *Söz âhur oldu du’â eyle Nâ’îli ki du’â
Karîn-i sıdk ola elbetde müstecâb olmuş*

“Nâ’îlî! Söz son buldu. Dua et. Çünkü dua sadık dostların kabul edilen isteğidir.”

48 *Hemîşe tâ ki bu vâdîde her temûz u şitâ
Kıyâm-ı çâder-i eflâk-i bî-tınâb olmuş*

49 *Ola vücûduna bu hayme cây-ı âsâyiş
Ki cirm-i şemse-i zerrîni âfitâb olmuş*

“Her temmuz ve kış vakti daima bu vadide ipsiz feleklerin çadırları dikildikçe bu çadır, vücuduna huzur veren yer olsun. Çünkü onun altınla süslenmiş güneş resminin yeri, güneş olmuştur.”

19.

37 *Anılıp hayr ile nâmın ola ey sadr-ı güzîn
Haşre-dek elsîne-i nâsda evrâda bedel*

“Ey seçkin sadrazam! Adın hayır ile anılıp kıyamete kadar insanların dilinde dualara bedel olsun.”

20.

38 *Lâf-ı suhen-verî yeter ey hâme vaktidir
Evsâfının du'â ile hatm ola defteri*

“Bu kadar şairane laf yeter ey kalem! Artık vasıflarının defterini dua ile tamamlama vaktidir.”

39 *Eyvân-ı rif'atin gibi dâ'im muhîd ola
Bâm-ı sipihri perde-i dibâ-yı hâveri*

“Yüceliğinin köşkü gibi doğunun ipek perdesi de gökyüzünün çatısını daima kuşatsın.”

40 *Âfâka her seher yayıla ol makâmdan
Mihrin şu'â'ı gibi beşâret haberleri*

“O makamdan müjde haberleri, güneş ışınları gibi her seher ufuklara yayılsın.”

41 *Subh u mesâ sa'âdet ü bahtın füzûn olup
Hak eylesin vücûdunu âfâtdan beri*

“Sabah ve akşam mutluluğun ve bahtın bol olup Allah, vücudunu afetlerden uzak tutsun.”

21.

30 *Budur hulâsa ki yokdur muhassenâtına had
Du'ây-ı devletin etmek ehemmi ü evlâdır*

“Yaptığın güzel ve hayırlı işlerin bir sınırı yoktur. Özet olarak, devlet duanı etmek önemli ve son derece gerekli bir iştir.”

31 *Niteki hâ'il ola zahm-ı çeşm-i a'dâya
Kerem ki merhem-i dâğ-ı dil-i ahibbâdır*

32 *Hudâ vücûdunu hıfz eylesin hatâlardan
Ki devletin sebab-i inkırâz-ı a'dâdır*

“Sevenlerin gönül yaralarının merhemi olan keremin düşmanın gözünün yarasına dehşet verdiği gibi Allah, vücudunu kusurlardan korusun. Çünkü devletin, düşmanın tükeniş sebebidir.”

33 *Vücûd-ı pâkin ola zîb-i efser-i ikbâl
Ki reşg-i gevher-i hûrşîd-i çarh-ı vâlâdır*

“Temiz varlığın, ikbal tacının süsü olsun. Çünkü o, yüce feleğin güneşinin mücevherlerini (bile) kiskandırır.”

34 *Ola o mesned-i âlî karârgâhın kim
Ümîdgâh-ı suhen-perverân-ı dünyadır*

“Dünyanın söz yetiştiricilerinin ümit makamı o yüce mevkili karar yerin olsun.”

22.

39 *Hüddâm-ı devletin ede pââmâl ü hâk-sâr
Bünyân-ı hasmı sadme-i pâ-y-ı sûtûrdan*

“Devletin hizmetçileri, atının ayağının çarpmasıyla düşmanın yapısını ezip çiğneyerek perişan etsin.”

40 *Eyvân-ı izz ü câhını Hak sâlim eylesin
Evân-ı haşre-dek sademât-ı dühûrdan*

“İzzet ve itibar köşkünü Allah, kıyamet çağına kadar zamanın darbelerine karşı esenlik içinde sağlamlaştırsın.”

23.

52 *Söz erdi Nâilî pâ-yâna min-ba'd eylesin hâme
Du'â-yı devletin takdîm tatvîl-i kelâm üzre*

“Ey Nâilî! Söz sona erdi. Bundan sonra kalem, sözün uzunluğu üzerine devlet duasını sunsun.”

53 *Vüfûr-ı haşmetinden şerm edip çarh-ı felek tâ kim
Döne vefk-i murâd-ı dâver-i ferhunde-nâm üzre*

54 *O zîb-i mesned-i fazl u kemâlin dâ'imâ olsun
Yed-i ahkâmına tevfiik teslîm-i zimâm üzre*

“Talih, haşmetinin bolluğundan utanıp kutlu adın hükümdarının isteğine uygun döndükçe erdem makamının güzelliği ve kemalin karşısında daima, idare ettiklerin hükümlerinin gücüne boyun eğsin.”

55 *Mu'ammer eylesin zât-ı şerîfin haşre-dek Mevlâ
Sa'âdet bâ-terâkkî izzet vü devlet devâm üzre*

“Allah, şerefli zatını kıyamete kadar mutluluk, ilerleyiş, izzet ve devletinin devamı ile birlikte uzun ömürlü etsin.”

24.

...
37 *Başla du'â-yı devlet-i mahdûma kim du'â
Nazmın nihâyetinde ehemmi-i umûr olur*

“Efendinin devlet duasına başla. Çünkü dua, nazmın sonunda yapılması gereken en önemli şeydir.”

38 *Tâ gerd-i hâdisât ile mir'ât-ı rûzgâr
Sûret-numâ-yı ma'rekegâh-ı nüşûr olur*

39 *Mümted ola o gâyete-dek câh-ı ömrü kim
Müstevcib-i hayât-ı devâm-ı dühûr olur*

“Zamanın aynası hadiselerin tozuyla savaş alanındaki yüzler gibi göründükçe ömrünün makamı sonsuza dek sürsün. Çünkü dünyaların devamlılığı buna bağlıdır.”

40 *Teşrîf-i câhı fahr ede zâtıyla nitekim
Düş-ı seherde kâkum u şebde semûr olur*

“Zatıyla makamının yüceliğini övündüğü gibi seherden önceki gecede kakum kedisi, gecede ise samur olur.”

41 *İzz ü vekâr ile ede teşrîf her seher
Ol sadrı kim melâz-ı inâs u zükûr olur*

“O makamı her seher izzet ve ağırbaşlılıkla şereflendirsin, çünkü erkek ve kadınların sığınağıdır.”

25.

...
53 *Hengâm-ı du'âdır yeter ey tab'-ı hevâyî
Mestâne-rev-i câdde-i bî-edebânsın*

“Ey zayıf tabiatlı! Yeter, artık dua vaktidir. Edepsizlik yolundaki sarhoşlar gibi hareket ediyorsun.”

54 *Çûb-ı kaleme bâğ-ı suhende dene tâ kim
Bî-berg ü semer dâğ-ı dil-i anber ü bânsın*

55 *Dûr olma sakın bencileyin hâk-i derinden
Vird eyle du'âsın demesinler ki nihansın*

“Söz bağında kalem değneğine ‘yapraksız ve meyvesiz sorgun ve amberin gönlünün yarasisın!’ denildikçe benim gibi derin topraktan uzak kalma! Duasını sık sık tekrarlar ki sana senin saklandığını söylemesinler.”

56 *Olsun bu du'â şâm u seher vird-i zebânın
Ol mahfil-i âlîde ki dâmen-be-miyânsın*

“Bu duayı akşam ve seher vakitlerinde dilinden düşürme. Belinden eteğine kadar o yüce toplantı yerindesin.”

57 *Hak saklasın âşûb u hatardan seni zîrâ
Ta'vîz-gezend-i felek ü hırz-ı emânsın*

“Allah, seni kargaşa ve tehlikelerden saklasın. Çünkü sen, feleğin kötülüklerinden muhafaza edensin ve korkusuzluk için hazırlanmış tilsimsin.”

26.

66 *Du'âya biz de âheng edelim çünkü suhen-sencân
Kasîde erse pâyâna du'â kılmak mukarrerdir*

“Biz duaya uyalım. Çünkü sözün ölçüsü gereği kaside sona erdiğinde dua etmek lazımdır.”

67 *Hemîşe tâ ki tâ'yîn ola sadr-ı câh-ı devletde
Cenâb-ı müsta'idân-ı cihân kim baht yaverdir*

68 *Ola zâtı serîr-ârâ-ı devlet ol kerem-karın
Vücûdu hak budur kim feyz-i isti'dâda mazhardır*

“Devletin sadrazamlık makamına tayin olana kadar daima bahtının yardımcısı olduğu cihanın kabiliyet sahiplerinin efendisi, o kerem sahibinin devlet makamını süslesin. Doğrusu o, yeteneğin bereketine mazhar olmuştur.”

27.

34 *Bir du'â eyleyeyim kim diye sükkân-ı felek
Peyk-i îsâline dâmen-be miyân hôt geldin*

“Bir dua edelim ki felek sakinleri onu ulaştırana belinden eteğine kadar ‘hoş geldin!’ desinler.”

35 *Bu gazânın nitekim âmed ü reftinde demek
Ehline sûd ola nâehle ziyân hôt geldin*

36 *Bîm-i tîginle olup kande ise zerd ü nizâr
Diye bedh-hâhın renc-i yarakan hôt geldin*

“Bu gazanın geliş ve gidişinde ‘hoş geldin’ demenin ehline kazanç sağlayıp ehil olmayana ziyan verdiği gibi senin kötülüğünü isteyenler kılıcının korkusuyla bitkin ve solgun olsun. Onların incittiği kişiler de sana ‘hoş geldin!’ desinler.”

37 *Zâ'irân-i der-i iclâline bir bir diyesin
Cebr edip hâtırına ey ebn-i filân hôt geldin*

“İkram kapına gelen ziyaretçilerine zihnini zorlayarak bir bir ‘Ey filanın oğlu! Hoş geldin!’ diyesin.”

38 *Zîr ü bâlâda halâyıkla melâ'ik diyeler
Dest ber-sîne girân tâ-be-girân hôt geldin*

“Aşağıda ve yukarıda hizmetindekiler ve melekler ellerini göğüslerinde üst üste koyarak sana ‘hoş geldin!’ desinler.”

39 *Ömrün efvân ede devletle Hudâ pîr olasın
Ey fûrûzan-güher-ı baht-i cevân hôt geldin*

“Allah, ömrünü artırsın. Devletle yaşlanasın. Ey bahtı taze olan parlak mücevher! Hoş geldin!”

28.

78 *Pâyândır kasîdenin ey kîlk-i ter-zebân
Zeyl et du'â-yı devlet-i sadr-ı güzîn ile*

“Ey hazırcevap kalem! Kasidenin sonuna seçkin sadrazamın devlet duasını ekle.”

79 *Tâ kim gazâdan ehl-i sefer kâm-ver gelip*
Me'cûr ola i'ânet-i şer'-i mübîn ile

80 *Kulsın şefi'-i rûz-ı cezâ hâst-kâr-ı ecr*
Ashâb u âlini teba' vü tâbi'in ile

“Sefer ehli gazadan maksadına ulaşmış şekilde gelip şeriatın açıkladığı mükâfata hak kazandıkça ceza gününün şefaatchisi dostlarını ve ailesini ona uyanlar ve boyun eğenler ile birlikte ödüllendirsin.”

81 *Olsun neşât-ı devlet ile haşre müntehî*
Ta'dâd-ı câh-ı ömrü şuhûr u sinîn ile

“Ömür makamı aylarca ve yıllarca devlet sevinci ile kıyamete kadar yayılsın.”

29.

...
28 *Tâ kim ede neşât-ı husûl-i merâm u kâm*
Erbâb-ı tab'ı menkıbe-pîrâ-yı hazretin

29 *Olsun hemîşe cilve-ger-i evc-i irtifâ*
Hikmet-serây-ı dehrde hûrşîd-fîtratın

“Saygın pirlerin menkıbeleri tabiat erbabını arzu ve isteğin meydana getirmiş olduğu sevince boğdukça yaratılışı güneş gibi olanın dünyanın hikmet sarayında daima yüksek zirvesi görünsün.”

30 *Mihrin karîn-i rif'at ola tâ ki olmaya*
Ahkâmı müntehî bu suturlâb-ı hikmetin

“Bu hikmet satırlarının hükümleri sona ermediği sürece rütben güneşe yakın olsun.”

30.

...
33 *Nâ'ilî buldu kasîdeyle temeddüh pâyân*
Bir du'â kaldı hemân zeyl-i kelâmımda benim

“Ey Nâilî! Kasideyle övgü son buldu. Benim sözüme ekleyeceğim sadece duam kaldı.”

34 *Nitekim ola du'â hayr ile zikre bâdî*
Âhur-i nazm-ı pesendîde-nizâmımda benim

35 *Her günü îd-i safâ-güster ola her şebi kadr
Hiç keder olmaya ol rûh-ı enâmımda benim*

“Benim takdir görmüş şiirim sonunda ettiğim duanın iyiliğe ve hatırlamaya vesile olduğu gibi her günü gönül rahatlığıyla geçen bayram, her gecesini Kadir olsun. Halkının yüzünde hiç keder olmasın.”

36 *Şeb-i Târık-i elemde ola dâmen-be-miyân
Âfitâb-ı keremi ref'-i zilâmımda benim*

“Elem Zühre’sinin gecesinde kereminin güneşi eteğimden belime kadar olan cefamı gidersen.”

37 *Bulmaya sürme kadar çeşmine Nâhîd sevâd
Zulmet-i baht redîf olsa da şâmımda benim*

“Benim akşamımda bahtımın karası birbiri ardınca görünse de Zühre, senin gözünde sürme kadar bile karalık bulamasın.”

31.

15 *Avd ede ömr ü devlet-i bahtın hezâr sâl
Ahkâm-ı rûznâmece tâ kim cedîd olur*

“Takvimin hükümleri yenilendikçe bahtının ve ömrünün devleti bin yıl sürsün.”

32.

12 *Hudâ vücûdunu hıfz eylesin hatalardan
Ki âfitâba şeref irtifâ'-ı câhıdır*

“Allah, onu belalardan saklasın. Çünkü güneşe üstünlük veren şey onun itibarının yüksekliğidir.”

33.

21 *Her günün ola mübârek nitekim sâbitdir
Nutk-ı peygamber ile meymenet-i sebt ü hamîs*

“Peygamber nutku ile Perşembe ve cumartesi günlerinin kutlu olduğu bilgisinin kesin olduğu gibi her günün mübarek olsun.”

22 *Kande azm eyler isen Hızır-ı hidâyet rehber
Baht u ikbâl seferlerde hazerlerde celîs*

“Nereyi almayı istersen doğru yolu gösteren Hızır sana rehber olsun. Baht ve ikbal seni seferlerinde koruyan arkadaşın olsun.”

34.

...
27 *Nâ'îlî eyle Hudâdan baht u ikbâlin recâ
Erdi hengâm-ı du'â buldu kasîde gâyeti*

“Ey Nâîlî! Allah'tan kısmetini ve ikbalini dile. Kaside son buldu, dua vakti geldi.”

28 *Nitekim gâhî gelip insâfa devr-i rûzgâr
Bir yere cem' yârân-ı perişân sohbeti*

29 *Âlemi devr eyledikçe âfitâb olsun müdâm
Bezm-i germâgerm-i devlet pîşgâh-ı izzeti*

“Kaderin bazen insafa gelip her bir yana dağılmış dostları sohbetinde bir araya topladığı gibi güneş âlemi dolandıkça izzetinin huzuru ve devletinin meclisi daim olsun.”

30 *Bulsun ol mikdâr revnak meclis-i pür-feyz kim
Anmağa şerm eylesin bir dahi vâ'iz cenneti*

“Bolluk dolu meclisin o derece parlaklık bulsun ki vaaz verenler bir daha cenneti anmaktan utansın.”

31 *Olmasın hergiz müsâdîf hânümân-ı ömrüne
Rûzgârın berk-i tâb-âsâ gezend ü âfeti*

“Zamanın şimşeğe benzeyen felaket ve belaları ömür hanene asla rastlamasın.”

3.3.2. Nefî'nin Kasidelerinde Dua ³²

Nefî'nin divnının kasideler bölümünde altmış üç şiir yer almaktadır. Bu çalışmaya dahil edilen şiirlerinin iki tanesi dışında tamamı başlıklıdır. Kasidelerin en uzununu doksan bir beyitten, en kısası ise on sekiz beyitten oluşmaktadır. Bu şiirlerin tamamı gazel kafiyelidir. Nefî, kasideleini yazarken nnat, methiye, bahariye, ıydiyye, cülûsiye, rahşiye ve temmuziye gibi birçok türden faydalanmıştır. Kasidelerinin sonunda da bu türlerle ilintili bir şekilde dua etmiştir. Nefî'nin kaside söyleme geleneği çerçevesinde ettiği dualar her ne kadar diğer şairlerle ortak olsa da o bu duaları kendine özgü bir doğallıkla ve özgünlükle dile getirmiştir.

1.

...
42 *Şâdkâm oldum neşât-ı feyz-i na't-i pâk ile*
Şimdiden sonra du'âyı şâdmânîdir sözüm

“Mübarek övgünün verdiği keyifle ile çok sevinçli oldum. Şimdiden sonra sözüm ancak sevinç duasıdır.”

43 *Tâ ki ma'nâ-yı latîf ü lafz-ı reng-âmîz ile*
Rûzgârın bir dil-ârâ dâstânıdır sözüm

44 *Her dem endişemden olsun rûhuna yüz bin selâm*
Arşa dek îsâle peyk-i râygânîdir sözüm

“Rengârenk kelimeler ve latif manalar ile sözüm, zamanın gönül süsleyen destanı oldukça her an düşüncemden ruhuna yüz bin selam olsun. Sözüm arşa kadar giden bedava ulaktır.”

3.

...
16 *Kâfiye teng oldı âgâz-ı du'â etsem nola*
Gerçi zabt etmek ne mümkün hâme-i çâpük-revî

“Kafiye daraldı. Duaya başlasam ne olur? Gerçi kalemin hızına yetişip onu zapt etmek pek de mümkün değildir.”

³²Akkuş, M. (1993). *Nefî Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 45-255.

17 *Tâ hisâb-ı mâh u sâl-i âlemi tahkik için
Bedr ede mihr-i cihân-tâb-ı felek mâh-ı nevi*

18 *Her dem olsun rûh-ı pâkîne du'â-yı bî-hisâb
Evliyâdan tâ ki hâlî olmaya dünyâ evi*

“Ayın hesabını ve âlemin yılını soruşturmak için feleğin cihanı aydınlatan güneşi yeni ayı dolunay haline getirdikçe her an o temiz ruhuna velilerden hesapsız dualar edilsin ki dünya evi tenhalaşmasın.”

4.

...
55 *Söz tamam oldu du'a eyleyelim ey Nef'i
Hak Te'ala vere maksûd-ı şeh-i devranı*

“Ey Nefî! Söz tamamlandı, dua edelim. Allah, devrin sultanının isteğini versin.”

56 *Her seher ta ki çıkıp perde-seray-ı şebden
Ede şahenşeh-i zer-tac-ı felek dîvanı*

57 *Bula dîvan-ı hümayûnu kemal-i revnak
Arta gündün güne gittikçe şükûh u şanı*

“Feleğin altın taçlı padişahı her seher dîvanı, gecenin sarayının perdesinden sıyırıp çıkarttıkça dîvan-ı hümayûnu en yüksek parlaklığı bulsun. Azameti ve şanı gündün güne gittikçe artsın.”

58 *Ola a'dası zebûn baht-ı cihangîri kavî
Olmaya lazıme-i devletinin noksanı*

“Düşmanı güçsüz, dünyayı elinde tutan bahtı dayanıklı olsun. Devletinin hiçbir eksikliği kalmasın.”

59 *Âlemi her şeb ede şu'le-i şem'i bahtı
Pertev-i meş'ale-i rûz kadar nûranî*

“Bahtı; âlemi, her gece, ışığıyla gün meşalesinin nurlu parlaklığı kadar aydınlatsın.”

5.

...
87 *Nazm âhir oldu başlayalım şol du'âya kim
Şi're havâss-ı ed'îye-i kutsiyân verir*

“Şiir sonlandı. Şu duaya başlayım çünkü o, şiire meleklerin ettikleri dualarının hissini verir.”

88 *Ta kim şehân-ı dehre nizâm-ı cihân için
Devrân serîr-i ma'delet üzre mekân verir*

“Dualar ki onlarla zamanın sultanlarına dünya düzeni için felek, adalet tahtı üzerinde yer verir.”

89 *Olsun kapında muntazam-ı silk-i bendegân
Devlet ki intizâm-ı umûr-ı cihân verir*

“Köleler kapında sıra sıra dizilsin. Tüm dünya işlerini düzenleyen, devlettir.”

90 *Bulsun şeref hemîşe vücudunla saltanat
Ol saltanat ki mülke bekâ-yı emân verir*

“Saltanat seninle daima şeref bulsun. Varlığa kalıcı bir emniyet veren, saltanattır.”

91 *Top eylesin yolunda ser-i düşmeni kazâ
Tâ kim felekde mâh-ı neve sevlecân verir*

“İlahi takdir, felekte topacı vurarak döndüren sopa gibi yeni ayı döndürdükçe, düşmanın başını senin yolunda topa çevirsin.”

6.

...
52 *Nitekim her dıraht-ı pür-şükûfe şâh-ı nevrûzun
Kura çetr-i sefidin sahn-ı bâğ u bûstân üzre*

53 *Bula zât-ı şerîfinle serîr-i saltanat revnak
Ola devrinde halk âsûde dehr emn ü emân üzre*

“Nevruz padişahının çiçeklerle dolu her ağacının ak otağını bağ ve bostan arsasına kurduğu gibi saltanat tahtı şerefli zatinla canlılık bulsun. Halk senin devrinde huzurlu dünya korkudan uzak ve güven içinde olsun.”

7.

...
39 *Söz tükendi nice bir da'vâ-yı şî'r ü şâ'irî
Lâf-ı da'vâ ber-taraf şimdi du'â hengâmıdır*

“Söz tükendi. Şairlik ve şiir meselesi daha ne kadar sürecek? Şimdi söz meselesini bir tarafa bırakıp dua etme vaktidir.”

40 *Tâ felek kadr ü merâtib anlaya hem bildire
Herkesin mikdârını ednâ mıdır a'lâ mıdır*

41 *Ol kadar kadri bülend olsun ki gerdûn bilmeye
Arş-ı a'lâ mı yeri yâ kurb-i “ev ednâ” mıdır*

“Felek, herkesin derecesinin ve rütbelerinin miktarının en aşağıda mı yoksa en yukarıda mı olduğunu anlayıp bildirdikçe derecesi o kadar yüksek olsun ki felek onun yerinin Allah’ın sınırsız egemenliğinin tecelli ettiği yüce yerde mi yoksa miraçta ulaşılan en yakın makamda mı olduğunu bilmesin.”

8.

...
56 *Söz tamâm oldu temeddüh nice bir ey Nef’î
Kadrin erbâb-ı dile sen mi edersin tefhim*

“Söz tamamlandı. Ey Nefi! Daha ne kadar övgüye devam edeceksin? Yoksa gönül erbabına derecelerini sen mi bildirirsin?”

57 *Durma şimdengeri sıdk ile du’âya el açıp
Eyle deryûze-i dergâh-ı hudâvend-i kerîm*

“Bundan sonra durma, samimiyetle duaya el açıp yüce padişahın dergâhının dilencilliğini yap.”

58 *Feyz-i ilhâm ile tâ kim ola ehl-i nazmın
Rahm-i Meryem gibi tab’ı sade-i dürr-i yetîm*

59 *Dür-i medhiyle müzeyyen ola silk-i eyyâm
Gevher-i zâtı ile fahr ede tâc u dihîm*

“Şiirim, ilhamın bereketi ile Hz. Meryem’in rahmi gibi sedef içindeki tek inci olarak parladıkça övgüsünün incisi gün ipliğini süslesin. Zatının mücevheriyle tacı övünsün.”

60 *Midhat-i zâtını fikr etmeyen ehl-i tab’ın
Ola endîşesi nâhîd-i felek gibi akîm*

“Zatının övgüsünü anlayamayan tabiat ehlinin fikri de feleğin Zühre’si gibi kısır olsun.”

9.

41 ...
*Söz dükendi başla ey Nef’î du ’âya sıdk ile
Çünkü âdetdir du ’a ol dem ki söz pâyân bulur*

“Ey Neff! Söz tükendi, şimdi içtenlikle duaya başla. Çünkü sözün sona ulaştığı anda dua etmek adettendir.”

42 *Tâ hat-ı nev-hîz ile gülzâr-ı hüsn-i dilberân
Revnâk-ı fasl-ı bahâr-ı ravza-i Rıdvân bulur*

43 *Gülşen-i ikbâli ser-sebz ola tâ kim rûzgâr
Gül gibi bâğ-ı cihâmı hurrem ü handân bulur*

“Taze yetişenlerle dilberlerin güzelliklerinin bahçesi cennet bahçesinin baharının parlaklığını buldukça, devri gül gibi cihan bağının yüzünü güldürene kadar ikbalinin gül bahçesi taptaze kalsın.”

10.

68 ...
*Lâfi koyalım kâfiye teng oldu du ’âya
Şimdengeri söz gevher olursa hezeyandır*

“Kafiye daraldı. Sözü bir kenara bırakıp artık duaya başlayalım. Bundan sonrasında söz mücevher bile olsa onu dile getirmekle ancak saçmalanmış olunur.”

69 *Tâ gâyet-i şeb fâtiha-i vakt-ı seherdir
Tâ evvel-i ıyd âhir-i mâh-ı ramazandır*

70 *Hakk rûzunu nev-rûz u şebın kadr ede her sâl
Ol pâyede kim kible-i ikbâl şehândır*

“Gecenin sonunda, seher vaktinin Fatihâ’sı okundukça, bayramın başlangıcı ramazan ayının sonu oldukça Allah her yıl, gününü Nevruz, geceni ise Kadir etsin. Derecesi ikbal kıblesi olanlar ancak sultanlardır.”

71 *Göstermeye bir ferde Hudâ âlemi sensiz
Zîrâ ki vücûdun sebab-i emn ü emândır*

“Allah, kimseye âlemi sensiz göstermesin. Çünkü senin varlığın güven ve huzur sebebidir.”

11.

61 ...
*Tâ cilve-geh-i rü'yetini Husrev-i encüm
Geh memleket-i hâver ü geh bahter eyler*

62 *Mansûr ede her yerde Hudâ râyet-i bahtın
Tâ Husrev-i seyyâre felekde sefer eyler*

“Yıldızların padişahı memleketlerin kimi zaman doğusunda kimi zaman batısında göründükçe, gezegenlerin sultanı felekte sefer ettikçe Allah onun bahtının sancağına her yerde galibiyet versin.”

12.

48 ...
*Kemâl ehlinde lâf olmaz yeter lâf etdin ey Nef'i
Du'aya başla kim buldu kasîde hadd ü pâyânı*

“Kemal ehline söz söylenmez. Ey Nefî! Bu kadar konuştuğun yeter. Duaya başla çünkü kaside sona ve sınıra ulaştı.”

49 *Yüzün sür âstân-ı bâr-gâh-ı arş-ı a'lâya
Elin kaldır du'aya iste Mevlâdan bu ihsânı*

“Göğün en üstünde bulunan padişahın huzurunun eşiğine yüz sür. Elini kaldırıp Allah'tan duana bu ihsanı göstermesini iste.”

50 *Ki durdukça cihân ol saltanatda ber-karâr olsun
Hayât-ı tâze bulsun sâyesinde âlem-i fânî*

“Cihan durdukça o saltanatta kalıcı olsun. Fani âlem onun gölgesinde taze hayat bulsun.”

51 *Süleymân gibi çıksın tahta her gün adl ü dâd etsin
Pür olsun arsa-i mahşer gibi meydân-ı dîvânı*

“Süleyman gibi tahta çıkıp her gün iyilik ve adalet dağıtsın. Divanının meydanı mahşer gibi kalabalık olsun.”

52 *Fürûğ-ı kevkeb-i ikbâl ü bahtı eylesin her dem
Cihânı âftâb-ı âlem-ârâ gibi nûrânî*

“Bahtının ve ikbalinin yıldızının ışığı âlemin süsü olan güneş gibi cihanı nurlandırısın.”

13.

40 *Söz tamâm oldu du'â etsem n'ola şimdengeri
Kudsiyân müştâk-ı nazm-ı dil-sitânımdır benim*

“Söz tamamlandı. Bundan sonra dua etsem ne olur? Melekler benim gönül alıcı şiirim için can atarlar.”

41 *Haşr olunca tâ ki şevk-engîz-i bezm-i ehl-i dil
Keyf-i sahbâ-yı hayâl şâdmânımdır benim*

“Gönül ehlinin meclisinin şevki kıyamete dek sürdükçe hayal şarabının keyfi benim sevincimdir.”

42 *Şâd-kâm olsun serîr-i saltanatta rûz u şeb
Bu du'â şâm u seher vird-i zebânımdır benim*

“Gece ve gündüz saltanat tahtında sevinç içinde otursun. Bu dua her akşam ve seher vakti benim dilimdedir.”

14.

57 *Du'âyâ başla şimden sonra Nef'î ko bu da'vâyı
Ki bu da'vâya hasmın dahi vardır belki ikrârı*

“Nefî, bu meseleyi bir tarafa bırakıp artık duaya başla. Çünkü bu konuyu düşmanların bile belki kabullenmiştir.”

58 *Dura tâ kim bu tâk-ı lâciverdî böyle pâ-ber-câ
Ola tâ kim cihân ma'mûr u Âdilşâh mi'mârı*

59 *Safâlar eyleye dâ'im o kasr-ı âlem-ârâda
Kederden pâk ola her dem dil-i âyîne-girdârı*

“Bu laciverdimsi kemer yerden göğe kadar böyle durdukça cihan bayındır oldukça ve Âdilşâh onun mimarı oldukça o âlemi tutan kasrında gönül rahatlığıyla dursun. Gönül aynası her an kederden arınık olsun.”

15.

61 ...
*Başla şimden sonra ey Nef’î du’â-yı devlete
Bir du’â et kim ola hüsn-i kabûlün mazharı*

“Ey Nefî! Bundan sonra devlet duasına başla. Bir dua et ki o iyi karşılamaya mazhar olsun.”

62 *Eyleye tâ Husrev-i sâhib-kırân-ı şark u garb
Eşheb-i zer pâlehang-i subh ile cevân-geri*

“Doğunun ve batının her zaman galip olan sultanı altından atı sabahın dizgini ile bineği yapsın.”

63 *Hakk ser-efrâz eylesin râyât-ı dîn ü devletin
Kande azm eylesen olsun feth ü nusret rehberi*

“Allah, dininin ve devletinin sancağının başını yüceltsin. Her neye azmedecek olursa fetih ve üstünlük ona rehber olsun.”

64 *Eyledikçe azm-i meydân-ı gazâ evvel kadem
Pây-mâl olsun yolunda düşmen-i dînin seri*

“Gazaya niyetlenip bu yolda ilk adımını attığı an din düşmanının başı onun yolunda ayaklar altında kalsın.”

16.

36 ...
*Nef’î yeter da’vâyı ko dünyâ ile gavgâyı ko
Eflâke istiğnâyı ko hâke yüzün sür lâ-cerem*

“Ey Nefî! Artık yeter, davayı bir kenara bırak, dünya ile kavganı bitir. Feleklere eyvallah etmemeyi bırak. Naçar bir halde yüzünü toprağa sür.”

37 *Kaldır elin eyle du’â buldu kasîden intihâ
Şimdi du’â etmek sana hem müstehabdır hem ehem*

“Elini kaldır ve dua et, kasiden son buldu. Şimdi senin için dua etmek hem sevaptır hem de mühimdir.”

38 *Nice kasîde bir kitâb mecmû'a-i pür-intihâb
Her nüktesi Faslu'l-Hitâb her beyti bir genc-i hikem*

“Bu kaside birçok seçkin eserin toplandığı bir kitap gibidir. Her ince manalı sözü bir Faslu'l-Hitâb, her beyti bir hikmet hazinesidir.”

39 *Tâ kim cihân ma'mûr ola geh emn ü geh pûr-şûr ola
İkbâl ile mesrûr ola ol Husrev-i vâlâ-himem*

“Cihan bazen bayındır bazen güvende bazen de gürültü dolu oldukça himmetlerin yüce sultanı ikbal ile sevinç içinde olsun.”

17.

...
37 *Erdi söz pâyâne ey Nef'i bu da'vâ nice bir
Lâfi ko şimdengeri ey bî-hicâb-ı rûzgâr*

“Ey Nefi! Söz sona erdi. Bu uğraş daha ne kadar sürecek? Ey zamanın utanmazı! Bundan sonra lafi bırak.”

38 *Başla sıdk ile du'â-yı devlet ü ikbâline
Cân ile âmîn diye tâ şeyh u şâb-ı rûzgâr*

“İçten bir şekilde devlet ve ikbal duana başla. Zamanın yiğitleri ve şeyhleri gönülden bir ‘Âmin’ desinler.”

39 *Ede tâ kim nukre-hink-i çarhile cevlân-geri
Husrev-i sayyâre-i zerrîn-rikâb-ı rûzgâr*

40 *Sâye-i adli ola pâyende fark-ı âlame
Tâ dura ber-pâ bu çetr-i bî-tınâb-ı rûzgâr*

“Zamanın altın üzengisinin gezegenlerinin hükümdarı feleğin gümüşten kır atıyla dolaştıkça, zamanın bu ipsiz çadırı ayakları üzerinde durdukça yüce sancaklarıyla adaletinin gölgesi ile sürekli olsun.”

41 *Âlemi ma'mûr u âbâd eyledikçe adl ile
Ola hakkında du'â-yı müstecâb-ı rûzgâr*

“Âlemi adaleti ile bayındır ve mamur ettikçe onun hakkında devrinde edilen dualar kabul edilsin.”

42 *Ola sıhhatle serîr-i saltanatda haşre dek
Müstedâm-ı ömr ü devlet kâm-yâb-ı rüzgâr*

“Saltanat tahtında kıyamete kadar sıhhatle otursun. Devleti ve ömrü sürekli, devri mutlu olsun.”

18.

82 *Söz tamâm oldu güzâfî koyalım ey Nef’î
Edelim devlet ü ikbâline sıdk ile du’â*

“Ey Nefî! Söz tamamlandı. Artık boşa konuşmayalım. Devlet ve ikbaline içtenlikle dua edelim.”

83 *Eşheb-i rûz ile tâ Edhem-i şeb pey-der-pey
Haşre dek birbiri ardınca ola cilve-nümâ*

84 *Râ’iz-i bahtı ola rahş-ı Murâd üzre süvâr
Hıfz ede zât-ı şerîfini hatâdan Mevlâ*

“Gecenin kara yağız atı ile günün beyaz atı kıyamete kadar peş peşe birbiri ardınca cilveleştikçe bahtının öfkesi murat atı üzerine binici olsun. Allah, onun şerefli zatını hata ve kusurlardan saklasın.”

19.

42 *Tamâm oldu suhan durma du’âya başla ey Nef’î
Niyâz eyle yüzün sür âsitân-ı lutf-ı Mevlâya*

“Ey Nefî! Söz tamamlandı artık durma duaya başla. Allah’ın cömertliğinin eşiğine yüzünü sür ve yalvarıp yakar.”

43 *Ede tâ râ’iz-i takdîr cevlân-ı şebân-rûzî
Süre tünd eblâk-ı devrânı bu meydân-ı pehnâya*

44 *Ola dâ’im semend-i baht u devlet zîr-i rânında
Vere sıhhatle hem lutf-ı Hudâ ömr-i bilâ-gâye*

“Gece ve gündüzün dolaşması düzenlendikçe bu geniş meydana feleğin alacalı ve hızlı atı sürüldükçe hükmü altındaki devlet ve bahtın çevik atı daim olsun. Allah’ın keremi ona sıhhatle sonsuz bir ömür versin.”

20.

...
40 *Du’â-yı devletin etse acep mi sıdk ile şimdi
Ki söz pââyâna erince du’â emr-i mukarrerdir*

“Şimdi içtenlikle devletin duasını etse buna şaşırılmamak gerekir. Çünkü söz sona erince verilen emir gereği dua etmek lazımdır.”

41 *Sebeb tâ i’tidâl-i tabu terkîb-i mevâlîde
Usûl-i müfredât-ı nüh-peder hem çâr-mâderdir*

42 *Ola dâ’im serîr-i saltanatda hurrem u handân
Dil-i pür-feyzi kim bir özge isti’dâda mazhardır*

“Sebeup, tapunun ölçüsünde ve doğum yerinin terki binde dört anne ve dokuz babanın olması esas oldukça saltanat tahtında daima sevinçli ve neşeli olsun. Onun bereket dolu gönlü başka birçok yeteneğe mazhardır.”

21.

...
40 *Hemân durma du’âya başla söz erişdi pââyâne
Du’âdır bu mahalde âdet-i nazm-âverân ekser*

“Durma, hemen duaya başla, söz sona erişti. Buraya gelindiğinde şairlerin çoğunun âdeti dua etmektir.”

41 *Ola tâ memleket muhtâc-ı sâhib-efser ü evreng
Bula tâ saltanat âyîn-i adl ü dâd ile zîver*

42 *Vücûduyla şeref kesb ede dîvân-hâne-i devlet
Ola ne emr ederse âsmân mahkûm u fermân-ber*

“Taht ve taç sahibinin ihtiyacı memleket oldukça, saltanat adaletle ve iyilikle süslenedikçe devlet divanı vücuduyla şeref kazansın. O ne emrederse gökyüzü ona mahkum olsun ve emrine itaat etsin.”

43 *Çıka her subh-dem gün gibi dîvân-ı hümâyûna
Dura erkân-ı dîvânı müretteb tâ dem-i mahşer*

“Her sabah güneş gibi dîvân-ı hümâyûna çıksın. Mahşer anına kadar divanının temelleri sağlam kalsın.”

44 *Ere bir gâyete devrinde hüsn-i hâl-i kişver kim
Du'â-yı imtidâd-ı devletin vird eyleye leşker*

“Ülke, onun devrinde iyi bir hale ulaşsın. Askerlerin devletinin uzayıp gittiği kadar sana dua etsinler.”

22.

49 *Du'âya başla ko tafsîl-i hâli ey Nef'î
Yeter kasîdenin erdi zamân-ı itmâmı*

“Ey Nefî! Halini izah etmeyi bırak, duaya başla! Yeter, kasidenin bitme zamanı geldi.”

50 *Hemîşe tâ ki bu meydân-ı pür-muhârebede
Muzaffer eyleye Bârî livâ-yı İslâmı*

51 *Müşerref ola vacûduyle mesned-i devlet
Musahhar ede cihânı ser-â-ser ahkâmı*

“Allah, İslam’ın sancağını savaş dolu meydanlarda daima galip ettikçe devlet makamı onun varlığıyla şerefleñsin. Hâkimiyeti cihanı baştan başa etkisi altına alsın.”

52 *Cihânı rûşen ede berk-ı tîg-ı pür-güheri
Sipihri gülşen ede aks-ı câm-ı gül-fâmı*

“Mücevherlerle dolu kılıcının parlaklığı tüm cihanı aydınlatsın. Gül renkli kadehinin yansıması gökyüzünü gül bahçesine çevirsin.”

23.

38 *Du'âyile sözü hatm edelim zîrâ hakikatde
Sözün gevher olursa yegdir itnâbından icâzı*

“Dua ile sözü bitirelim. Çünkü aslında sözün mücevher de olsa kısası uzunundan makbuldür.”

39 *Döne tâ kim felekde sâgar-ı zerrîni hürşîdin
Ala hem zühre-i zehrâ-yı çengî destine sâzı*

40 *Gece evkât-ı ömrü haşr olunca ayş u işretde
Mübârek ola subh u şâminin encâm u âgâzı*

“Güneşin altın kadehi felekte dönmeye devam ettikçe ay gibi parlayan dansöz Zühre yıldızı eline sazı aldıkça ömrünün tüm vakti gece ziyafetinde toplandıkça sabahının ve akşamının başı ve sonu mübarek olsun.”

24.

...
41 *Hatm eyle du'â ile uzatma sözü Nef'i
Feryâdına yetme mi meger dâver-i âlem*

“Ey Nefi! Sözü uzatma, onu dua ile sonlandır. Âlemin hükümdarı feryadına yetişmez mi?”

42 *Her vakt-i seher tâ ki çıkıp bâm-ı felekde
Cevlân ede tâvus-ı mülemma' per-i âlem*

43 *Gerdân ola âsâyiş için âdeme tâ kim
Çarh-ı felek ü mihr ü meh ü ahter-i âlem*

44 *Sıhhatle ola mesned-i devletde ser-efrâz
Fermânına mahkûm ola ser-tâ-ser-i âlem*

“Her seher vakti felek damında renk renk olan tavus kuşu âlemi dolandıkça; âlemin yıldızı, güneşi, ayı ve feleği insanlığın huzuru için döndükçe devlet makamında sıhhatle başı yücelsin. Âlem baştan başa emrinin hâkimiyeti altına girsin.”

25.

...
51 *Erdi pâyâna suhan durma hemân ey Nef'i
Bir du'â eyle ki âmîn diye sükkân-ı felek*

“Ey Nefi! Söz sona erdi. Şimdi durma öyle bir dua et ki feleğin tüm sakinleri (melekler) ‘âmin’ desin.”

52 *Her seher tâ ki döne Cem gibi câm-ı hûrşîd
Her gece tâ kim ola bezm-i çırağân-ı felek*

53 *Ol kadar rûşen ola kevkeb-i bahtı kim anın
Şu'lesinde güm ola mihr-i dırağân-ı felek*

“Güneş kadehi her seher Cem’in kadehi gibi döndükçe feleğin kandilleri meclisi her geceyi aydınlattığı gibi aydınlattıkça bahtının yıldızı o kadar parlak olsun ki feleğin aydınlık güneşi onun alevinde yitip gitsin.”

54 *Ede imdâd o kadar nusret-i Yezdâni kim
Bir ola tâli'ine müşkül ü âsân-ı felek*

“Allah’ın yardımını ona öyle bir yetişsin ki feleğin tüm zorluğu ve kolaylığı talihine küssün.”

55 *Dâ'imâ hurrem ü ferhunde ola devrinde
Subh-ı mestân-ı cihân şâm-ı garîbân-ı felek*

“Feleğin gariban akşamı ve cihanın sarhoş sabahı onun devrinde daima mutlu ve neşeli olsun.”

26.

...
48 *Başla şimden sonra ey Nef'i du'âya sıdk ile
Tâ kabul ede du'ânı Hazret-i Rabbü'l-ibâd*

“Ey Nefi! Bundan sonra yüce Allah kabul edene kadar samimi bir şekilde dua etmeye başla.”

49 *Tâ ki burcundan ede bir burca tahvîl âftâb
Rûz u şeb gâhî bula noksân u gâhî izdıyâd*

50 *Ola devletle serîr-i saltanatda ber-karâr
Ede adl ü dâd ile dünyâyı mesrûrû'l-fu'âd*

“Güneş, bir burçtan başka bir burca geçtikçe gece ve gündüz bazen uzayıp bazen de kısaldıkça saltanat tahtında devletle kalıcı olsun. Dünyanın gönlünü adalet ve iyilikle neşelendirsin.”

51 *Geh Stanbul ola gâhî Edrine cevlân-gehi
Geh çekip a'd'aya şemşîr eyleye azm-i cihâd*

“Gezinti yerleri kâh İstanbul kâh Edirne olsun. Kâh cihada azmedip düşmana kılıç çeksin.”

52 *Kaplaya başdan başa dünyâyı nûr-ı kevkebi*
Göstere fermânına şâhân-ı âlem-i inkiyâd

“Yıldızının nuru dünyayı baştan başa kaplasın. Dünyanın tüm sultanları emrine itaat etsin.”

27.

49 *Ömrün efzûn olan bir hû çekelim*
Edelim sonra du'âyı tasîm

“Ömürlere ömür katan bir ‘hû’ çekelim. Sonra duayı etmeye başlayalım.”

50 *Tâ ki revnak vere gülzâra bahâr*
Tâ ki hoş-bû ede âfâkı nesîm

51 *Olasın bâğ-ı cihânda dâ'im*
Gül gibi hurrem ü handân u besîm

“Bahar, gül bahçesine tazelik verdikçe ve hafif esen rüzgâr, ufukları hoş bir kokuyla doldurdukça cihan bağında daima gül gibi sevinçli, güleç ve güler yüzlü ol.”

52 *Bula hükmünde cihân mülkü karâr*
Edesin kullarına hep taksîm

“Cihan mülkü hükmünde devamlılık bulsun. Kullarına hep bölüştüresin.”

53 *Mesned-i saltanat-ı âlemde*
Olasın devlet ü izzetle mukim

“Dünya saltanatının makamında devlet ve izzetle oturasın.”

28.

52 *Du'âya başla şimden sonra ko da'vâyı ey Nef'î*
Cenâb-ı Hazret-i Hakdan recâ et bu temennâyı

“Ey Nefî! Şu andan itibaren meseleyi bırak ve duaya başla. Yüce Allah'tan bu temenniye rica et.”

53 *Ola zât-ı şerîfi Hak Te'âlânın emânında*
Musahhar eyleye hem ana her pinhân u peydâyı

“Şerefli zatı yüce Allah’ın koruması altında olsun. Allah gizli ve açık olan her şeyi ona bağlasın.”

54 *Ne yana azm ederse himmet-i merdân ola hemreh
Önünce feth ü ikbâl-i zefer peyk-i sebük-pâyı*

“Nereye yönelirse yiğitlerin çabası da ona yoldaşlık etsin. Fethin ve ikbalin kokusu onun önündeki hızlı giden ulak olsun.”

55 *Murâd-ı Pâdişâhî üzre a’âdan alıp kîni
Yine devletle teşrif eyleye sadr-ı mu’âllâyı*

“Padişahın isteği üzerine köleleri düşmandan alıp yine yüce makamı devletle şereflendirsin.”

30.

69 *Nef’î du’âya başla ko da’vâyı kim du’â
Nazm âhırında âdet-i nazm-âverân olur*

“Ey Nefî! Başka meselelerle ilgilenmeyi bırak ve duaya başla. Çünkü dua, nazmın sonunda nazmı bitirme âdetidir.”

70 *Tâ kim fûrûğ-ı câm-ı zer-endûd-ı âftâb
Revnağ-fürûz-ı bezmine hâverân olur*

71 *Dönsün felekde sâgar-ı ikbâli gün gibi
Tâ ana dek ki âhır-ı bezm-i cihân olur*

“Aydınlık saçan meclisin, doğu ile batıya güneşin altın kadehinin parıltısı oldukça cihan meclisinin sonu gelene kadar ikbal kadehi felekte gün gibi dönsün.”

30.

63 *Söz âhır oldu du’â demleridir ey Nef’î
El aç du’âya edip lutf-ı Hakdan istimdâd*

“Söz bitti. Ey Nefî! Artık dua zamanıdır. Allah’ın lütfundan medet umarak duaya el aç.”

64 *Nite ki saltanat-ı husrevân-ı âlem ola*
Penâh-ı mülk ü milel hâris-i bilâd ü ibâd

65 *Vere vücûd-ı şerîfi vezârete revnak*
Ola sa'âdeti hadden füzûn u ömrü ziyâd

“Âlemin sultanlarının saltanatının, kulların ve memleketlerin koruyucusu, milletlerin ve beldelerin sığınağı olduğu gibi şerefli zatı vezirlik makamına parlaklık versin. Saadeti sınırsız, ömrü uzun olsun.”

66 *Ola senâsına meşgûl ahâlî-i eşrâf*
Süre eşiğine yüzler ekâbir-i emcâd

“Seçkin halk, onun övgüsüyle meşgul olsun. Onur ve haysiyet sahibi büyükler onun eşiğine yüz sürsün.”

31.

62 *Uzatma da'vî-i lâf u güzâfî ey Nef'î*
Du'âya başla ki söz buldu hadd ü pâyânı

“Ey Nef! Boş lafları bu kadar uzatma. Duaya başla çünkü söz sınıra ve sona ulaştı.”

63 *Hemîşe tâ ki suhan-perverân-ı pâk-edâ*
Medâr-ı medh ede bir sadr-ı sâhib-iz'ânı

64 *Ola sa'âdet ile mesned-i vezâretde*
Şükûh-ı tâb-ı şikenc-i külâh-ı sultânî

“Temiz tavırlı söz yetiştirenler basiret sahibi bir makamın övgüsü için daima vesile buldukça sultanlara yakışan külâhın kıvrımının parlayan görkemi ile vezirlik makamında mutluluk içinde olsun.”

65 *Suhan-verân-ı tehî-kîse-i senâ-kâra*
Vere gınâ-yı ebed bahşîş-i firâvânı

“Keseleri boş methedicilere sonsuz zenginlik, firavunların bahşişini versin.”

66 *Ne kâr-ı müşkili düşse umûr-ı devletde*
Ola hidâyet-i Hak reh-nümâ-yı âsânı

“Devlet konusunda işi ne zaman dara düşse Allah’ın hidayeti ona doğru yolu gösterebilir.”

67 *Cihânı her seher etdikçe pür-zıyâ hûrşîd*
Müşerref eyleye devletle sadr-ı dîvânı

“Güneş her seher vakti dünyayı ışıkla doldurdukça divan makamını devletle şereflendirir.”

32.

67 *Rûz-ı nevrûz gibi hurrem olup her rûze*
Görmeye tâb-ı temûz-ı gamı târ u zi-hisâb

“Her gün nevrüz günü gibi güler yüzlü olup gam temmuzunun aydınlığı hesap ve karanlık yüzü görmesin.”

33.

52 *Kosan bu lâfi revâdır ger etsen ey Nef’î*
Söz âhırında du’âyı temedduha takdim

“Ey Nef! Söz sonunda bu boş sözleri bırakıp duayı böhürlenmeye tercih etsen (gerçekten) uygun bir iş yapmış olursun.”

53 *Nite ki mazhar-ı eltâf edip cihânı Hudâ*
Vere her etdiği lutfâ kifâyet-i ta’mîm

54 *Vere memâlik-i rûy-ı zemîne adli şeref*
Pür ede dehri zamânında inbisât-ı amîm

“Allah, cihanı lütuflarıyla şereflendirip ettiği her lütfu gereği kadar yaydıkdça onun adaleti yeryüzünün memleketlerine şeref versin. Onun zamanında dünyayı herkesin kalp ferahlığı doldursun.”

55 *Cihânı adlile evsâfi geşt edip kendi*
Ola makâm-ı vezâretde devlet ile mukim

“Vasıfları cihanı adaletle dolaşsın. Kendi ise vezirlik makamında devlet ile otursun.”

34.

51 *Yaklaşdı söz itmâme ko laf etmeği Nef'i
Da'vâya zaman kalmadı hengâm-ı du'âdır*

“Söz sona ermeye yaklaştı. Ey Nefi! Gevezeliği bırak. Meseleye yer kalmadı. Vakit, dua etme vaktidir.”

52 *Aşk ehline tâ nüsha-i hatt-ı ruh-ı dilber
Mektûb-ı huçeste-rakam-ı mihr ü vefadır*

53 *Gün başına bir müjde-i lutf erişe Hakdan
Zâtın o kadar devlete hakkâ ki sezadır*

“Aşk ehli için dilberlerin yanağındaki tüylerin yazısı, vefa ve sevginin kutlu mektubu oldukça Allah'tan her gün için sana bir lütuf müjdesi erişsin. Zâtın devlete gerçekten son derece layıktır.”

35.

44 *Suhan hatm oldu ey Nef'i revadır pîr-i endîşe
Verirse ger du'â-yı devlet ü ömrüne destûrı*

“Ey Nefi! Söz tamamlandı. Düşünce piri eğer devlet ve ömür duana izin verirse sözün duaya layıktır.”

45 *Nitekim ola sâlim bu hisâr-ı şişe dîvârın
Gezend-i mancınık-ı fitneden dervâze vü sûrı*

46 *Sa'âdetle o işret-gâh-ı hoş-tarh-ı dil-ârâda
Safâlar kesb ede dâ'im dil-i pür-feyz-i mesrûrı*

“Duvarın suru ve kale kapısı fitne mancınığının zararından hisarları koruduğu gibi saadette o gönül alan hoş atış alanında sevinç bereketiyle dolu gönlü daima sefalar kazansın.”

47 *Ne kâr-ı müşkili düşse umûr-ı dîn ü devletde
Düşse makbûl-ı şâhenşâh-ı âlem sa'y-ı meşkûrı*

“Din ve devlet konularında hangi işi zora düşse şükre layık olan çabası âlem imparatorunun beğenisini kazansın.”

36.

59 *Söz tamâm oldu ko lâf-ı suhani ey Nef’î
Ehl-i dil tab‘ını şi‘rinden eder istidlâl*

“Ey Nefî! Söz tamamlandı. Artık boş lafları bir kenara bırak. Gönül ehli huyunu şiirinden anlar.”

60 *Şimdiden sonra du‘âya el açıp eyle niyâz
Vere maksûdunu her neyse Hudâ-yı müte‘âl*

“Bundan sonra duaya el açıp yalvar. Yüce Allah, arzun ne ise hepsini sana versin.”

61 *Tâ ki takdîr-i İlâhî kereminden gâhî
Eyleye âlemi bir lutf ile mesrûrî‘l-hâl*

62 *Dâ‘imâ hurrem ü hoş-hâl ola hem gitdikçe
Mesned-i sadr-ı vezâretde bula istiklâl*

“Allah’ın takdiri, kereminden kimi zaman âlemin halini bir lütfu ile sevinçli hale getirdikçe daima hali hoş ve yüzü güleç olsun. Hem de vezirlik makamında git gide bağımsız hale gelsin.”

63 *Yüz süre dergeh-i ikbâline dünyâ her rûz
Devlet ü ömrünü efzûn ede Mevlâ her sâl*

“Dünya her gün ikbalinin dergâhına yüz sürsün. Allah, devletini ve ömrünü her yıl çoğaltsın.”

37.

39 *Budur du‘ası sana Nef’î-i şikeste-dilin
Ki dâ‘imâ olasın şâd u hurrem ü bî-gam*

“Gönlü kırık Nefî’nin sana duası budur: Daima, kedersiz, güler yüzlü ve sevinçli olasın.”

40 *Nitekim Husrev-i zerrîn-livâ-yı seyyâre
Çeke memâlik-i mağrib-zemîni fetha alem*

41 *Ola sa‘âdetile her ne yana azm etsen
Sipâh-ı feth ü zafer mevkibinde hayl ü haşem*

“Gezegenlerin altın sancaklarının padişahının batı ülkelerine sancak çektiği gibi her nereye niyetlensen saadet ile fetih ve zafer ordusunun kafilesinde maiyetindeki kişiler ve zümren ile olasın.”

38.

...
40 *Şimdiden sonra du ‘â eyle hemân ey Nef’î*
Heves-i lâf u güzâf eyleme kim kâfiye teng

“Ey Nefî! Bundan sonra hemen dua et. Lafı boş yere uzatmaya niyetlenme çünkü kafiye daraldı.”

41 *Tâ ki âyîne-i hûrşîd-i cihân-tâb-ı felek*
Levh-i pâk-ı dil-i endîşe gibi görmeye jeng

42 *Jeng-i gamdan dili âyîne gibi pâk olsun*
Görmesin safha-i pîşânî-i bahtı âjeng

“Feleğin cihanı aydınlatan güneşinin aynası, kederli gönlün temiz levhası gibi pas yüzü görmedikçe gamın pasından da gönlü ayna gibi arınmış olsun. Bahtının alnının sayfası buruşukluk görmesin.”

39.

...
51 *Tamâm oldu suhan durma du ‘âya başla ey Nef’î*
Du ‘â-yı devlet ü ikbâlidir şimdengeri elzem

“Ey Nefî! Söz tamamlandı. Durma, duaya başla. Bundan sonra en gerekli şey ikbal ve devlet duasıdır.”

52 *Mürûr-ı dehr ile tâ kim felek bin yılda bir gâhî*
Döne ehl-i dilin kutb-ı murâdı üzre bîş ü kem

53 *Sa ‘adette şeref verip serîr-i devlete her gün*
Adâletle ibâdet ecrini tahsîl ede her dem

“Felek, bin yılda bir de olsa devrin geçmesiyle gönül ehlinin murat kutbu üzerinde az çok döndükçe devletin tahtına her gün saadetle şeref verip her an adaletle ibadet ödülünü tahsil etsin.”

54 *Ola tâ haşre dek tedbîr-i re ‘y-i pür-savâbıyla*
Binâ-yı saltanat muhkem esâs-ı mülk müstahkem

“Tamamen doğru olan hükümlerinin önemiyle kıyamete kadar saltanat yapısı kuvvetli, mülkünün temeli sağlamlaştırılmış olsun.”

40.

50   ...
Arz-ı hâli ko du ‘â demleridir ey Nef’î
Az olur kıymeti zîrâ sözün olunca kesîr

“Ey Nefî! Halini anlatmayı bırak, artık dua vakitleridir. Söz ne kadar uzarsa kıymeti o derece azalır.”

51   Tâ ki serdâr-ı cihân-gîr-i sipâh-ı encüm
Eyleye âlemi bir günde ser-â-pâ teshîr

52   Sadr-ı devletde sa ‘âdetle ser-efrâz ola hem
Ede düşmenlerini kahr-ı İlâhî tahkir

“Yıldız ordusunun cihangir komutanları âlemi bir günde baştan ayağa etkisi altına aldıkça devlet makamında saadetle başı yücelsin. Allah’ın kahri düşmanlarını hakir eylesin.”

53   Eksik olmaya ser-i düşmen-i bed-bahtından
Sâye-i perr-i Hü mâ yerine zahm-ı şemşîr

“Devlet kuşunun gölgesinin yerine, bedbaht düşmanın başından kılıç yarası eksik olmasın.”

41.

49   ...
Söz tamâm oldu ne lâzım bu güzâf ey Nef’î
Sana şimdengeri sıdk ile du ‘âdır elzem

“Söz tamamlandı. Ey Nefî! Artık bu kadar boş söze gerek yoktur. Sana bundan sonra en gerekli olan şey samimiyet ile dua etmektir.”

50   Tâ ki ahkâm-ı anâsırla vücûd-ı insân
Gâh sıhhatde ola gâh çeke renc ü elem

51   Dâ ‘imâ devlet ü izzetle geçe evkâtı
Ola sıhhatde selâmetde vücûdu her dem

“Dört unsurun etkisiyle insan vücudu ya sağlıklı ya da eziyet ve elem içinde oldukça vakti daima devlet ve izzetle geçsin. Vücudu her an sağlıklı ve esen olsun.”

52 *Arz-ı rûmu nice feth etdi ise devlet ile
Eyleye memleket-i Rûma Horasânı da zamm*

“Devlet ile Anadolu sahasında ne kadar yurt aldıysa Horasandan da o kadar yurdu topraklarına eklesin.”

42.

...
56 *Nef’î bu şikâyet nicebir başla du’âya
Düşmez bu kadar ârifçe şekvâ-yı zamâne*

“Ey Nefî! Bu şikâyet daha ne kadar sürüp gidecek? Duaya başla. Arif olana felekten bu kadar şikâyet etmek yakışmaz.”

57 *Tâ devr ede dolâb-ı felek gelmeye bir dem
Devr eylemeden hiç tesellâ-yı zamâne*

58 *Devletle sa’âdetle ola kevkeb-i bahtı
Hurşîd gibi encümen-ârâ-yı zamâne*

“Devrin dolabı bir an bile dönüşsüz durmayıp feleğin dolabı dönüşüne devam ettikçe bahtının yıldızı, devletle ve saadette feleği süsleyen yıldızların güneşi gibi olsun.”

59 *Pür-emn ola devrinde cihân tâ o kadar kim
Bir yerde zuhûr etmeye gavgâ-yı zamâne*

“Senin zamanında dünya o kadar emniyet içinde olsun ki devrin kavgası hiçbir yerde meydana çıkmasın.”

43.

...
39 *Başla du’â etmeğe Nef’î yeter
Şekve-i zulm ü sitem-i rüzgâr*

“Nefî, dua etmeye başla. Zamanın yaptığı bu kadar haksızlık ve zulümden edilen şikâyet yeter.”

40 *Tâ ki felek devr ede bozulmaya
Silsile-i muntazam-ı rüzgâr*

41 *Eyleyeler tâ hukemâ-yı zamân
Bahs-ı hudûs ü kadem-i rüzgâr*

42 *Ola müsâ'id o kadar bahtına
Gerdiş-i pür-pîç ü hem-i rüzgâr*

“Zamanın düzen zinciri bozulmadıkça ve felek dönmeye devam ettikçe zamanın bilginleri zamanın adımı ve yeniden vücuda gelme konusunu konuştuğça zaman ve felek bahtına o kadar uygun olsun.”

43 *Nakş ede nâmın zer-i murşîde tâ
Sikke-tirâz-ı direm-i rüzgâr*

“Zaman dirheminin sikkesine şeyhlerin altınıyla adını nakşetsin.”

44 *Kadri bülend ola o mikdâr kim
Nâmına ola kasem-i rüzgâr*

“İtibarı o kadar yüce olsun ki zamanın yemini onun adına olsun.”

45 *Çok yaşaya tâ o kadar kim ana
Ola nümâyân harem-i rüzgâr*

“O kadar çok yaşasın ki zamanın haremî aşikâr olsun.”

44.

...
49 *Yeter söz kalmadı hem kâfiye teng oldu ey Nef'î
Du'âya başla yüz sür dergah-i Rabbü'l-ibâd üzre*

“Ey Nefî! Artık yeter, söylenecek söz kalmadı ayrıca kafiye daraldı. Kulların Rabbinin dergâhına yüz sür ve duaya başla.”

50 *Ola tâ kim cihân gâhî pür-emn ü gâh pür-fitne
Döne tâ kim felek bin yılda bir veşk-ı murâd üzre*

51 *Vezâret eyleye devletle dîvân-ı hümâyûnda
Ola fermânına şâhân-ı âlem inkiyâd üzre*

“Cihan kimi zaman emniyet dolu kimi zaman da fitne dolu olduğça, felek bin yılda bir amaç için döndükçe dîvân-ı hümâyûnda devletle vezirlik etsin. Âlemin sultanları onun buyruğuna boyun eğsin.”

52 *Mühimmâtın müheyâ ede hep eltâf-ı Rabbânî
Ola tâ haşre dek eyyâm-ı ömrü imtitâd üzre*

“Allah’ın lütfuyla savaş malzemelerin daima hazır olsun. Ömrünün günleri kıyamete kadar uzayıp gitsin.”

45.

...
44 *Başla sıdk ile du’â etmeğe Nef’î nice bir
Da’vî-i ma’rifet ü lâf-ı suhan-pîrâyı*

“Ey Nefî! İçten bir halde dua etmeye başla. Bu laf söz süsleme ve beceri gösterme işi daha ne kadar sürecek?”

45 *Tâ ki bir Âsaf-ı zî-şana Süleymân-ı zamân
Mührü teslîm ede zabt etmeğiçün dünyâyı*

46 *Sadr-ı devletde sa’âdetle ser-efrâz ola hem
Sadme-i kahr-ı nigûn ede ser-i a’dâyı*

“Zamanın Süleyman’ı ünlü vezirine dünyayı zapt etmesi için mührü teslim ettikçe düşmanının başını yerden yere vurarak yok ederek devlet makamında mutlulukla yüce başlı olsun.”

47 *Günü gündend yeğ ola devlet ile sıhhat ile
Bilmeye hiç nedir fikr-i gam-ı ferdâyı*

“Devlet ve sıhhat ile bir günü diğerinden iyi olsun. Yalnızlık derdinin ne olduğunu asla bilmesin.”

46.

...
44 *Du’âya başla ko tafsîl-i hâli ey Nef’î
Kasîde gayete erdi uzatma güftârı*

“Ey Nefî! Halini ayrıntılarıyla açıklamayı bırak. Duaya başla. Kaside sona erişti, sözü uzatma.”

45 *Kecîm-i sîmkeş ü zer-rikâb ile tâ kim
Ede tekâver-i çâlâk-i çarh refîârı*

46 *Semend-i bahtı çeke zîr-i râni devletine
Sa'âdet ile süvâr ola Kahramân-vârî*

“Altın üzengi ve gümüşten zırh ile çevik koşucu olan felek ilerledikçe Kahraman gibi, devletinin altına bahtın çevik ve güzel atını çekip saadetle o atın binicisi olsun.”

47.

...
37 *Söz tamâm oldu hemân sıdk ile durma Nef'î
Bir du'â et ki diye ehl-i hakikat âmîn*

“Nefî! Durma, hemen samimiyetle bir dua et ki hakikat ehli ona ‘âmin’ desin.”

38 *Tâ ki ma'mûr ola bu köhne sarây-ı âlem
Tâ ki devr ede felekde meh ü mihr ü pervîn*

39 *Dâ'imâ âtîfet-i şâh-ı cihân-dâver ile
Ola bîçûn u çerâ mesned-i devletde mekîn*

“Bu köhne âlem sarayı mamur oldukça; ülker, güneş ve ay döndükçe; dünyada adaletle hükmeden iyiliksever hükümdar eşsiz, mutlu ve devlet makamında kalıcı olsun.”

40 *Kadrin a'lâ bile gitdikçe şeh-i dânişver
Her ne müşkil işi düşsa ola Allâh mu'în*

“Değeri en yüksek derecede bile olsa gittikçe bilginlerin şahı mertebesine kadar varsın. İş her ne kadar zora düşse de Allah yardımcısı olsun.”

41 *Bula sıhhatle sarâyında safâ-yı hâtır
Sefer etdikçe müyesser ede Hakk feth-i mübîn*

“Sarayında sıhhatle gönül rahatlığı bulsun. Sefer ettikçe Allah ona kolayca açık ve parlak bir zafer versin.”

48.

...
68 *Yeter şimden geri tasdî'a ruhsat yokdur ey Nef'î
Suhan hatm oldu hengâm-ı du'â-yı arş-peymâdır*

“Ey Nefî! Yeter, bundan sonra rahatsızlık vermeye izin yoktur. Söz tamamlandı. Arşa yol alan duanın vakti geldi.”

69 *Ola sâbit kadem devletle dârü'l-mülk-i sıhhatde*
Felek tâ böyle ber-pâ vü zemîn tâ böyle ber-câdır

“Felek böyle ayaküstünde durdukça ve yer ona böyle komşu oldukça sıhhatin başkentinde devletle kararlı olsun.”

70 *Hudâ hıfz eyleye dâ'im hatâlardan belâlardan*
Vücûd-ı bî-nazîrin kim medâr-ı dîn ü dünyadır

“Allah seni hata ve belalardan daima korusun. Çünkü benzersiz varlığın dünyanın ve dinin övünç kaynağıdır.”

49.

...
41 *Tamâm oldu kasîde durma Nef'î*
Du'â-ya başla gayrı fikri ko hem

“Kaside tamamlandı Nefi durma, düşünceyi bir kenara bırakıp duaya başla.”

42 *Du'â-yı devleti dünyâyâ lâzım*
Husûsâ ehl-i isti'dâda elzem

“Devlet duası dünyaya lazımdır. Ayrıca akıl ehli için en gerekli şeydir.”

43 *Ola tâ kim cihânda âşinâlık*
İki sâhib-vefâ beyninde muhkem

44 *Döne dâ'im murâdı üzre devrân*
Ola devlet nedîm ü baht-ı hemdem

“Cihanda iki vefa sahibi arasında sağlam bir yakınlık oldukça devran onun muradı üzerinde daima dönsün. Devlet, yakın dostu ve meclis arkadaşı olsun.”

45 *Ola erbâb-ı dil cümle muhibbi*
Senâsın edeler evrâda munzam

“Tüm sevenleri gönül ehli olsun. Düzenli olarak övgülerinde ona dua etsinler.”

46 *Ede her müşkili düşdükçe âsân*
Hudâ-yı kâdir ü kayyûm u ahkem

“Kudret sahibi, ezeli ve hâkim Allah, ne zaman zor bir işe düşse ona yardımcı olsun.”

50.

...
52 *N'ola şimden geri şevk ile âheng-i du'â kulsam
Du'âdır söz karârın bulsa âyîn-i senâ-kârı*

“Bundan sonra heves ile münasip bir dua etsem ne olur? Övgünün kuralı gereği sözün bitişinde dua edilir.”

53 *Nitekim şâh-ı gül gülşende ızhâr eyleye şevket
Çeke sümbül önünce tuğ ola sûsen silahdârı*

54 *Bula bâğ-ı murâdın gülbün-i ikbâl ile revnak
Ola câh ü sürür ü emn ü râhat çar dîvârı*

“Güllerin şahının gül bahçesinde görkemini gösterip sümbülün, onun önünde tuğ; susamın ise onun silahtarı olduğu gibi murat bağı, talihinin gül köşkü ile parlasın. Dört duvarı itibarlı, sevinçli, emniyetli ve rahat olsun.”

51.

...
75 *Erdi söz gâyete şimden geri lâfı koyalım
Edelim sıdk ile âgâz-ı du'â-yı encâm*

“Sözün sonu geldi. Bundan sonra lafı bırakalım. Samimiyetle son duayı etmeye başlayalım.”

76 *Tâ ki sâkî-i felek sâgar-ı sîmîn-mehi
Geh tehî gâhî pür edip kıla devrini tamâm*

77 *Düşmeye câm-ı mey-i devlet elinden bir dem
Bezîm-i ikbâli müretteb dura tâ rûz-ı kıyâm*

“Felek sakisi, gümüşten ayın kadehini kâh boşaltıp kâh doldurup devrini tamamladıkça devlet şarabının kadehi bir an olsun elinden düşmesin. Talihinin eğlence meclisi kıyamet gününe kadar tertip edilsin.”

52.

...
54 *Erdi söz gâyete Nef'i nice bir lâf ü güzâf
Lâfı ko durma du'â kıl ki odur şimdi ehem*

“Ey Nefî! Bu kadar boş laf daha ne kadar sürecek? Söylenecek söz kalmadı. Durma, lafı bırak, dua et. Şimdi önemli olan budur.”

55 *Nitekim ıyd erişip ede cihânı teşrîf
Nitekim ola cihân ıyd ile şâd u hurrem*

56 *Bula zâtıyla şeref mesned-i Sadr-ı devlet
Neşve-i devlet ile gönlü ferah-nâk ola hem*

“Bayramın erişip cihanı şereflendirdiği, cihanın bayram ile neşeli ve güleç hale geldiği gibi devletin sadrazamlık makamı zatiyla şeref bulsun. Hem de devlet sevinciyle gönlü şen olsun.”

57 *Şâhid-i bahtına ikbâl ü sa’âdet meftûn
Harem-i devletine lutf ü mürüvvet mahrem*

“Güzel bahtına talih ve mutluluk tutulsun, kutsal devletinde lütuf ve iyilik içli dışlı olsun.”

53.

58 *Edelim sıdk u niyaz ile du’â şimden geri
Tâ ki makbul olduğunda kalmaya reyb ü gümân*

“Bundan sonra samimiyet ve yakarışla dua edelim. Kabul edilene kadar şüphe ve zan kalmasın.”

59 *Nitekim ola esâs-ı kasr-ı gerdûn payidar
Zîver-i eyvan ola ana nücûm u kehkeşân*

“Felek köşkünün temelini sağlam olduğu gibi Köşkünün mücevherleri ona yıldızlar ve Samanyolu olsun.”

60 *Olsun erkânı müretteb ol sa’âdet-hânenin
Kopmasın bir taşı ger kopsa yerinden ferkadân*

“O mutluluk yuvasının ileri gelenleri düzen içinde olsun. Yuvanın bir taşı, ferkadân yerinden kopsa bile kopmasın.”

61 *Devlet ü ömr ile ber-hûrdâr edip hak sahibin
Haşre dek ma’mûr u abadan ola ol hanedan*

“Allah, o hanedanı devleti ve ömrü ile berhudar edip kıyamete kadar bayındır ve şen etsin.”

54.

47 ...
Demidir sıdk u safâ ile du'â eyleyelim
Tâ kabûl ede anı hazret-i Hakk azze ve cell

“Zamanıdır. Hazret-i Allah onu kabul edene kadar sadakat ve gönül huzuru ile dua edelim.”

48 *Nitekim her ser-i sâl erişe rûz-ı nevrûz*
Cilvegâhın ede hurşîd-i felek burc-ı Hamel

“Her yılın başında nevrüz gününün eriştiği gibi Hamel burcu ve feleğin güneşi senin yurdun olsun.”

49 *Gece gündüz nitekim ola tedahülde müdâm*
Eşheb ü rûz ede edhem-i şâmı ercel

“Gece gündüzün daima iç içe girdiği gibi gecenin kara yağız atını gündüze ve çil renkli aslana çevirsin.”

50 *Râ'iz-i bahtın olup rahş-ı murâd üzre süvâr*
Eşheb ü edhem-i rûz ü şeb ola ana kütel

“Öfkeli bahtın murat atı üzerine süvari olup günün ve gecenin kır atı ve kara yağız atı ona uğurlu el olsun.”

51 *Hayme-i kadrini gerdûn gibi Hakk ede bülend*
Ola zımnında hep encüm gibi erbâb-ı düvel

“Allah, itibarının çadırını felek gibi yüceltsin. Emrinde devlet erbabı hep yıldız gibi olsun.”

55.

43 ...
Söz tamâm oldu ko lâf-ı suhanı ey Nef'i
Gam-ı reşk ile helâk oldu yeter hasm-ı anîd

“Ey Nefi! Söz tamamlandı artık anlatmayı bırak. Kıskançlığın verdiği sıkıntı ile inatçı düşman yeterince helak oldu.”

44 *El açıp sıdk u niyâz ile du'âya demidir
Eyle deryûze-i bâb-ı kerem-i Rabb-i mecîd*

“Yüce Allah’ın kerem kapısındaki dilenci olarak senin samimiyet ve yakarıyla el açıp dua etme vaktindir.”

45 *Tâ ki insâfa gelip gâhî sipihr-i gaddâr
Ede ehl-i dil ü tab’ ile vifâkı tecdîd*

46 *Sadr-ı fetvâda mü’ebbed ola hem gitdikçe
Devlet ü rif’at ü iclâlin Hakk ede mezîd*

“Zalim gökyüzü insafa gelip gücün ve gönüllerin ehli ile barışı tazeledikçe fetva makamında sonsuza kadar dur. Allah, git gide devletini, yüksek makamını ve kudretini artırsın.”

56.

...
51 *Vaktidir dest-i edeble bâğbân-ı sıdk-ı pâk
Olsa gülçîn-i gülistân-ı du'â-yı müstecâb*

“Kalp temizliğinin bahçıvanının edep eliyle makbul dua güllerini gül bahçesinden toplama vaktidir.”

52 *Tâ ola bu hayme-i pîrûze reng-i zer-nigâr
Arsa-i âlemde ber-pâ bî-sütûn u bî-tınâb*

53 *Çetr-i ikbâlin ola kavn ü mekâna sâyebân
Sâyesinde kâ'inât âsûde tâ rûz-ı hisâb*

“Altınla işlemeli, kıymetli taşlarla süslenmiş bu çadır; âlem arsasında ipsiz, sütunsuz ve ayaksız durdukça bahtının çadırı kâinata gölgelik olsun. Onun gölgesinde kâinat hesap gününe kadar rahat içinde olsun.”

57.

...
42 *Vaktidir şimdengeri etsem du'âlar şevk ile
Ol du'âlar kim ana âmîn diye Rûhu'l-Emîn*

“Vaktidir, bundan sonra şevk ile dualar edeyim. O dualar ki ona Cebrail “âmin” desin.”

43 *Tâ ola âlemde cârî hükm-i kânûn-ı münîf
Tâ ola dünyâda zâhir revnak-ı şer'-i mübîn*

44 *Şer'ü kânûnu edip ihyâ kemâl-i adl ile
Haşre dek ol mesned-i sadr-ı vezâretde mekîn*

“Âlemde ulu kanunlarının hükmü geçerli oldukça, dünyada apaçık din kurallarının parlaklığı zuhur ettikçe dini hükümleri ve kanunları mükemmel bir adaletle yaşatıp kıyamete kadar sadrazamlık makamında otur.”

45 *Eyleye her müşkilin âsân Hudâ-yı müste'ân
Olmaya eksik cenâbından gürûh-ı müste'in*

“Allah, her türlü zorluğu senin için kolaylaştırсын. Yanından sana yardım edenler hiç eksik olmasın.”

46 *Her ne emre iştigâl etsen sa'âdetle ola
Avn-ı Rabbânî zahîr ü lutf-ı Yezdânî mu'in*

“Hangi işle uğraşırsan uğraş hepsi mutlulukla sonlansın. Allah'ın yardımını ve lütfu seninle olsun.”

47 *Emrine âlem müsahhar lutfunu dünyâ esîr
Zâtına sıhhat mülâzım bahtına devlet karîn*

“Emrine âlem hizmetçi, lütfuna dünya esir, zatına sıhhat emrindeki asker, bahtına devlet komşu olsun.”

58.

...
42 *Erdi söz gâyete şimdengeri da'vâyı koyup
Edelim sıdk u niyâz ile du'âya âgâz*

“Söz sona erişti. Bundan sonra meseleyi bırakıp samimiyet ve yakarışla duaya başlayalım.”

43 *Tâ ki dürr-i suhani nâdire-sencân-ı cihân
Ede pîrâye-i memdûh-ı senâ gûy-nevâz*

44 *Sadr-ı devletde mürebbî olup ehl-i nazma
Etmeye mekrümetin anları muhtâc-ı niyâz*

“Cihanın nükteli söz söyleyenleri, söz incisini övülenlere süs ettikçe devlet makamında nazım ehillerine öğretici olasın, keremin onları yalvarmaya hiç muhtaç etmesin.”

45 *Gevher-i zâtın ola efsar-i çarha zîver*
Müddet-i ömrün ola dâmen-i eyyâma tırâz

“Feleğin tacına kıymetli zatın mücevher olsun. Ömrünün süresi günlerin eteğine süs olsun.”

59.

51 *Söz âhır oldu ko lâfi bilirsin ey Nef’î*
Tamâm olunca du’âdır kasîdede kânun

“Lafi bırak, söz sonlandı. Ey Nef’î! Bilirsin ki kural, kaside tamamlanınca dua etmektir.”

52 *Nite ki ola bu kasr-ı bülend-i halkârî*
Gezend-i zelzele-i fitneden emîn ü masun

53 *Ola sa’âdet ile ol sarây-ı zîbâda*
Dili güşâde safâsı ziyâde ömrü füzûn

“Bu yüce sarayın altın süslemesinin fitne depreminin zararından emin ve saklı olduğu gibi o süslü sarayda mutlulukla dursun. Gönlü ferah, gönlünün huzuru fazla, ömrü uzun olsun.”

60.

39 *Nef’î ko bu tahkîki tamâm oldu kasîde*
Şimden geri âgâz-ı du’â etmek ehemdir

“Ey Nef’î! Kaside tamamlandı, gerçeği arayıp durmayı artık bırak. Bundan sonra önemli olan duaya başlamaktır.”

40 *Tâ gerdiş-i gerdûn ile ahvâl-i zamâne*
Geh muntazam u gâh perişân u dijemdir

41 *Hak müntazamü’l-hâl ede devletle vücûdun*
Ol pâyede kim merci’-i eşrâf-ı ümemdir

“Feleğin dönüşü ile zamanın halleri bazen düzgün bazen de dağınık ve düzensiz oldukça Allah, devletinin de vücudunun da halini düzgün etsin. O rütbedeki kişilerin derecesi şerefli ümmetliktir.”

61.

...
41 *Koyalım lâfi hele hayr du'â eyleyelim
Çün du'âdır ezeli lâzım-ı pâyân-ı suhan*

“Sözü bir kenara bırakıp artık dua edelim. Çünkü ezelden beri sözün sonuna lazım olan şey duadır.”

42 *Nitekim şöhreti var ma'rifetin âlemde
Nitekim âlem olur tâlib-i evzân-ı suhan*

43 *Zer-i hâlis gibi makbûl ola her yerde sözün
Cân ile rağbet ede nükte şinâsân-ı suhan*

“Nasıl ki ustalığın âlemde şöhreti varsa, nasıl ki âlem sözün veznine talip olursa (senin de) sözün her yerde saf altın gibi kabul görsün. Sözün nüktesini bilenler sana candan rağbet etsin.”

44 *Kaplaya âlemi hûrşîd-sıfat âsârın
Olasın devlet ile şâh-ı cihânbân-ı suhan*

“Eserlerin âlemi güneş gibi kaplasın. Devletin ile söz cihanının şahı olasın.”

62.

...
39 *Cân u dilden bana vâcibdir du'ân etmek senin
Hakdan ümmîdim budur ede du'âmı müstecâb*

“Senin duanı candan ve gönülden etmek bana vaciptir. Allah'tan ümidim, duamı kabul etmesidir.”

40 *Günbegün olsun terakkîde celâl ü şevketin
Eylesin maksûdunu herkes tapundan iktisâb*

“Gücün ve ululuğun günden güne yükselsin. Herkes her dileğini senin hizmetinden edinsin.”

41 *Sen civân-baht oldu felek pîr olduğunca dembedem
Bahtına olsun müyesser revnak-ı ahd-i şebâb*

“Felek, önderlik ettikçe sen de talihli ol. Gençlik günlerinin göz alıcılığı bahtına kolaylık sağlasın.”

42 *Hasmının hak hâne-i cismini vîrân eylesin
Eylesin ma'mûre-i kalbin harâb ender harâb*

“Allah, düşmanının cisim hanesini (varlığını) yerle bir etsin. Allah, düşmanının bayındır kalbini viran içinde viran etsin.”

63.

...
27 *Besdir bu denli himmetin şimden geri gör midhatin
Evvel du'â-yı devletin dinle gör ey nîkû-haseb*

“Bu denli gayretin yeterlidir. Bundan sonra övgünü gör. Ey güzel ahlaklı! Önce devletin duasını dinle, gör.”

28 *Tâ kim zemîn ile zamân ola medâr-ı âsmân
Tâ kim bahâr ile hazân dehri kıla pür-tâb u teb*

29 *Devr-i gül ü devr-i kadeh verdikçe dünyâyâ ferah
Def' ede dillerden tarah oldukça âlem pür-şegab*

“Yer ve zaman gökyüzünün yardımcısı oldukça, bahar ve güz dünyayı aydınlatıp ısıttıkça, gülün ve kadehin devri dünyaya ferahlık verdikçe ve âlem hüznüldükçe o gönüllerden fitneleri kovsun.”

30 *Dönsün murâdınca tamâm olsun felek münkâd-ı râm
Maksûdunu cümle enâm kılsın kapında mükteseb*

“İtaat edip boyun eğen felek gönlünce dönerek istikametini tamamlasın. Tüm yaratılanlar senin kapında maksadını gerçekleştirsin.”

31 *Hak kadrin efzûn eylesin a'dânı mahzûn eylesin
Gittikçe mağbûn eylesin düşmenlerin takdîr-i Rabb*

“Allah itibarını fazlalaştırsın, düşmanlarını mahzun etsin. Allah'ın takdiri düşmanlarını gün geçtikçe şaşırtsın.”

3.3.3. Mezâkî'nin Kasidelerinde Dua³³

Mezâkî'nin divanının kasideler bölümünde yirmi dokuz şiir bulunmaktadır. Bu çalışmaya dahil edilen şiirlerinin sekiz tanesi başlıksız diğerleri ise başlıklıdır. Mezâkî'nin kasidelerinin en uzununu yüz on dokuz beyitten, en kısası ise on altı beyitten oluşmaktadır. Mezâkî'nin kasidelerinin sonunda ettiği dualar tarz olarak Nâilî'ye daha yakındır. Çünkü onun ettiği dualarda sanatlı bir söyleyiş hakimdir.

1.

...
44 *Vaktidir şimden geri etse niyâz ile du'â
Mürşid-i endîşe kim dîrîne pîrimdir benim*

“Bundan sonra niyaz ile dua etse yeridir. Endişe mürşidi benim eski pirimdir.”

45 *'Arsa-i na't-ı şerîfnde velî bu türktâz
Dehşet-endâz-ı dil ü tab'-ı dilîrimdir benim*

“Peygamberimizin övüldüğü bu şiir meydanında bu yağmacı, bir veli, dehşet atıcı gönüllü ve cesur yaratılışıyım.”

46 *Sad-dürûd u sad-selâm olsun sana tâ kim müdâm
Na't-ı pâkin zîb-i nazm-ı bî-nazîrimdir benim*

“Dualar, övgüler ve selamlar sürekli sana olsun. Temiz naat ve süslü nazmımın bir benzeri yoktur.”

2.

...
33 *Ey Mezâkî nice bir bast-ı kelâm ile du'â
Kim du'â ile hemân verd-i zebândır sühanım*

“Ey Mezâkî! Duaya el uzat çünkü benim sözüm o anda gülün dilidir.”

34 *Hak şehen-şâh-ı cihânı ede hurrem tâ kim
Mûceb-i dil-hûşî-i gam-zedegândır sühanım*

“Allah, dünyanın en büyük şahının yüzünü güldürsün ki benim sözüm gamzedelerin ürkek gönlünün icabıdır.”

³³Mermer, A. (1991). *Mezâkî Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı'nın Tenkidli Metni*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını, 167-278.

3.

14 *Zill-i zalil-i memdûd hemvâre taht-ı mes'ûd
Ber-vefk-ı kutb-ı maksûd devr-i kamer mübârek*

“Övülenin koyu gölgeli yeri daima mesut tahtı olsun. Kastedilenin kutbuna uygun olarak ayın devri mübarektir.”

15 *Müşkîn-kemend-i sâ'id gerden-keş-i mekâsıd
Dâyim kazâ müsâ'id her dem kader mübârek*

“Mutluluğun kemendinin misk kokusu, maksatların asisi; daima kaza müsait, her an kader mübarektir.”

16 *Mazmûn-ı iştiyâkî hem müjde-i telâkî
Ehl-i dile Mezâkî bu şi'r-i ter mübârek*

“Ey Mezâkî! Gönül ehline hem hasretliğin mazmunu hem de kavuşmanın müjdesi olan bu taze şiir mübarektir.”

4.

37 *Eylesin âheng-i du'â-yı hitâm
Hâme-i bülbül-negam-ı rüzgâr*

“Rüzgârın kedersiz bülbülünün kalemi sona yaraşır bir dua eylesin.”

38 *Tâ ki ola zât-ı kirâm u li'âm
Mâ-sadak-ı medh ü zem-i rüzgâr*

“Zamanın kınaması eli sıkı kişilerin, övgüsü ise eli açık kimselerin üzerine olsun.”

39 *Gevher-i medhinle bula intizâm
Silk-i leâl-i ni'am-ı rüzgâr*

“Zamanın nimetlerinin inci dizisi senin kıymetli övgünle düzen bulsun.”

40 *Sen sağ olup düşmenin ola müdâm
Rûy-be-râh-ı 'adem-i rüzgâr*

“Gitmeye hazır olan zamanın yokluğu daima düşmanın üstüne olsun, sen sağ ol.”

5.

...
39 *Lâ-cerem lâzım oldu şimdi hemân*
Edelim iltizâm-ı mâ-yelzem

“Şüphesiz, gerekli işlerle şimdi hemen meşgul olma zamanı geldi.”

40 *Ya ’ni Hakk’a du’âlar eyleyelim*
Ki du’âdır asıl nazımda ehem

“Yani, Allah’a dualar edelim. Çünkü nazımda asıl önemli olan dua etmektir.”

41 *Tâ ki diller bahâr-ı vaktinde*
Açılıp gül gibi ola hurrem

42 *Gül-i bahtın ede küşâde şehâ*
Gül-bün-efrûz-ı gül-sitân-ı kadem

“Ey padişah! Bahar vaktinde gönüller gül gibi açılıp neşelendikçe bahtının gülü adımının gül bahçesinin aydınlık gül köşkünü ferah bir hale getirsin.”

7.

...
39 *Kalmasın hiç vücûd-ı düşmende*
Bir dürüst üstühân cirîdinden

“Ciridinden düşmanın vücudunda sağlam hiçbir kemik kalmasın.”

8.

...
110 *Hemân şimden geri vakt-i du’â-yı pâdişehdir kim*
Du’âsın her kişi ’arz-ı cenâb-ı gird-gâr eyler

“Bundan sonrası, padişah duasının vaktidir çünkü herkes duasını yeryüzünün yaratıcısı olan Allah’a sunar.”

111 *Hemîşe tâ ki şehbâzın salıp şâhân-ı sayd-endâz*
Cihânda şevk ile böyle şikâr-ı kebk ü sâr eyler

“Her zaman doğan kuşunu salıp ok atıp avlanan şahlar cihanda şevk ile böyle keklik avlayıp intikam alır.”

112 *Şikâr-endâz-ı her maksûd ola şeh-bâz-ı devletle
Du'âsın böyle hep pîr ü cüvân leyl ü nehâr eyler*

“Doğan kuşu olan devletinle istediğin her avı avlayasın. Yaşlı ve genç herkes gece gündüz duasını hep böyle eder.”

9.

...
81 *Ey Mezâkî nice bir lâf u güzâf eyle du'â
Kim du'â ile olur her sühanın pâyânı*

“Ey Mezâkî! Ne çok boş laf ettin, dua et. Dua et ki her sözün varacağı yer duadır.”

82 *Tâ ki vakt-i seher-i husrev-i mihr-i gerdûn
Gûy-ı 'azm-i sefere böyle ura çevgânı*

83 *Her gazâda ede Hak şâh-ı cihânı mansûr
Zîr-i nüh-çetr-i mu'allâda dura dîvânı*

“Seferin karar topuna, feleğin güneşinin padişahının seher vakti çevgânı böyle vurdukça cihan padişahını, Allah her gazada muzaffer etsin. Onun divanı süslü dokuz katlı çadırın en üstünde olsun.”

10.

...
79 *Ey Mezâkî nice bir tâ bu kadar lâf u güzâf
Demidir dest-i du'â eylese tayy-ı tumâr*

“Ey Mezâkî! Bu kadar boş laf, hakikati gizlemek olur. Artık duaya el açma vaktidir.”

80 *Tâ ki bir buncılayın sûr-ı hümayûn-âsâr
Ola 'âlemde ferah-küster-i sahn-ı gül-zâr*

“Bu ve bunun gibi nice şenlik eserleri 'âlemde ferahlık veren gül bahçesi meydanı olsun.”

81 *Şevket ü 'izzet ile devlet ile rif'at ile
Şeh ü şehzâde ede mesned-i sıhhatde karâr*

“Ululuk ve kudret ile devlet ile yükseklik ile padişah ve şehzade sıhhat makamında sürekli kalsın.”

11.

35 *Hemân el aç der-i Mevlâ'ya murâdın iste
Sad-hulûsıyla du'â eyleyecek dem geldi*

“Hemen Mevla'nın kapısına el aç ve muradını iste. Gönül temizliği ile dua edilecek vakit geldi.”

36 *Tâ ki bir sadr-ı kerem-küster için 'âlemde
Ehl-i dildir o cihân-dâver-i ekrem geldi*

“Âlemde bağışlayıp iyilik eden vezir için o pek cömert ve adaletli gönül ehli olan (sultan) geldi.”

37 *Der-gehinde umarım kulları dâyim diyeler
Vardı dîvân-ı hümâyûna vü hurrem geldi*

“Umarım ki dergâhında kulları o gelince, daima divan-ı hümayuna sevinç geldi desinler.”

12.

96 *Şimden geri ihlâs ile hengâm-ı du'âdır
Bir kâ'ide-i nâdire-sencân-ı zamâne*

“Bundan sonra, feleğe onun hoşlanacağı şekilde samimiyetle dua etme vaktidir.”

97 *Tâ kim döne geh gâh murâd üzre felekde
Bu devr-i keç ü gerdiş-i bî-cân-ı zamâne*

98 *Hak pîr ide sultân-ı civân-baht-ı cihânı
Ki oldur sebab-i râhat-ı sükkân-ı zamâne*

“Bu zamanın cansız, dönüp geçen devri felekte istediği üzere döndükçe cihanın talihli sultanını Allah önder etsin. Çünkü felek sakinlerinin rahat olmasının sebebi odur.”

99 *Mahsûs ola ol sadr-i kerem-kâra hemîşe
Dâd u sited-i mesned-i dîvân-ı zamâne*

“Daima, felek divanının makamının alışverişi o cömert vezire mahsus olsun.”

13.

48 *...
Ey Mezâkî nice bir lâf u güzâf eyle du'â
Böyle esnâ-yı dem-i 'arz-ı merâmımda benim*

49 *Tâ ki bu şükr ü şikâyet ola böyle ma'lûm
Matla'-ı nazm u dem-i hüsn-i hutâmımda benim*

“Ey Mezâkî! Böyle dileklerin arz edildiği vakitte bu boş laflar daha ne kadar sürecek! Artık duaya başla ki nazmımın matlasında ve yazımın güzel sonunun vaktinde bu şükür ve şikâyet böyle malum olsun.”

50 *Hak ede zât-ı şerîf-bahşını zîb-i devlet
Hep budur vird-i zebân subh ile şâmımda benim*

“Güzel devletini Allah seninle şereflendirsin. Sabah ile akşamımda sürekli ettiğim dua budur.”

14.

67 *...
İtmâm-ı sitâyiş olacak böyle gerekdir
Kim vâsîtatü'l-'akdi dür-i silk-i du'âdır*

“Övgünün bitişinin böyle olması gerekir. Çünkü sözleşmenin bağlayıcısı inci dizisi olan duadır.”

68 *Tâ böyle gazâlarda olan 'asker-i İslâm
Müstağrak-ı nâz u ni'am-ı her dü-serâdır*

69 *Tevfik-ı İlâhî ola her yerde refikin
Tâ subh-ı gazâ böyle ser-efrâz-ı mesâdır*

“Gazalarda olan İslam askeri her iki dünyanın naz ve nimetlerine böyle gark oldukça kullarına yardım eden Allah her yerde yoldaşın olsun. Gaza sabahı böyle akşamdan üstündür.”

70 *Uyvâr u Novigrad gibi sad-hısn-ı hasînin
Kim her biri bir kal'a-i zîbinde binâdır*

71 *Fethiyle mübeşşer olasın böyle cihânda
Tâ ecr-i gazâ nâm-zed-i rûz-ı cezâdır*

“Ceza gününün namzedi gazanın sevabı sayılana kadar Uyvar ve Novigrad gibi her biri süslü olan yüzlerce sağlam kalenin fethiyle böyle müjdelenenlerden olası.”

15.

50 ...
Erdi dem-i du'â ko bu tasdî'i tâbını
Şimden geri bu nâmeyi itmâm isterin

“Dua vakti geldi, rahatsızlık veren harareti artık bırak. Şimdiden sonra bu nameyi tamamlamak isterim.”

51 *Hak'dan devâm-ı 'ömr-i kıyâm-ı sa'âdetin*
Her subh tâ be-gâyet-i her şâm isterin

“Her sabahtan akşama kadar daima Allah'tan mutluluğunun devamlı olacağı bir ömrün olsun isterim.”

52 *Tâ haşre dek gubâr-ı der-i kadr u rif'atin*
Kuhl-ı cilâ-yı dîde-i eyyâm isterin

“Ta kıyamete kadar yüceliğinin ve itibarının içindeki tozu nüfuzlu gözünün sürmesi cilalayıp parlatsın isterim.”

16.

41 ...
Her vakt-i seher eyle du'â sıdk ile ta kim
Hûrşîd-eser zâhir ola subh-ı deminden

“Her seher vakti sadakat ile dua et ki güneşin etkisi sabah vaktinden görünür olsun.”

42 *Hak 'ömrünü efzûn edip eylemesin dûr*
Bu devleti der-gâh-ı veliyyü'n-ni'amından

“Allah, ömrünü uzatıp bu devleti nimetlerinin dergâhından uzaklaştırmasın.”

17.

81 ...
Ey Mezâkî bu temeddüh nice bir eyle du'â
Garazın lâf ise besdir sana ne bîş ü ne kem

“Ey Mezâkî! Bu övgü daha ne kadar sürecek, bir dua et. Gayen laf ise ne fazla ne eksiktir, sana kâfidir.”

82 *Umarın Hazret-i hak'dan bu gazâda dahi ol
Cünd-i küffârî edip pey-siper-i râh-ı 'adem*

83 *Feth ede Kandiye vü nice kılâ'-ı Girid'i
Bâd-ı nusretle ola gül gibi şâd u hurrem*

“Allah'tan dilerim ki bu gazada da o kâfir ordusunu yokluk yolunda çiğnenmiş hale getirip Kandiye ve daha nice Girit kalelerini fethetsin. Zafer rüzgârıyla gül gibi neşeli ve sevinçli olsun.”

84 *Kilk-i kudretle zafer-nâme-i ikbâlinde
Ola bu feth-i celî dahi fütûhâtına zam*

“Kudret kalemiyle ikbalinin zaferinin anlatıldığı eserde bu âşikâr fethin zaferlerine zafer katsın.”

...

18.

...

117 *Vaktidir vâsıtâtü'l-'akdi du'â eyleyelim
Girih-i râbıta-ı hâtıme-i tûmârı*

“Vaktidir; artık tomarın sonunun düğüm bağını, sözleşmenin bağlayıcısı olan duayı edelim.”

118 *Tâ ki râyât-ı zafer-yâver-i cünd-i İslâm
Ola pür-kevkebe vü tantana-i seyyârı*

119 *Her gazâda ola hurrem-dil-i sad-feth ü fütûh
Söylene haşre değın böyle hezâr-âsârı*

“İslam ordusunun yardımcısı olan zafer sancakları gösteriş dolu bir şekilde ve debdebe ile dolaştıkça her gazada galip ve fethedici gönlü neşeyle dolsun. Kıyamete kadar böyle binlerce hikâyesi anlatılsın.”

19.

...

40 *Hudâ ol âsaf-ı cem-mesnedin 'ömrün ziyâd etsin
Ki her yerde du'âsı vird-i zühhâd olduğun gördük*

“Allah, o cem makamlı vezirin ömrünü artırsın çünkü her yerde zahitlerin sürekli duasının olduğunu gördük.”

41 *Bi-hamdi 'llâh ki 'ahdinde dem-i feth ü fütûh oldu
Beşâret-nâmeler her yerde inşâd olduğun gördük*

“Allah’a şükürler olsun ki fetih zamanında galip oldu. Hayırlı haberlerin her yerde yüksek sesle haber verildiğini gördük.”

20.

21 *...
'Âlem du'â-yı devletin eylerse çok değil
Bir böyle sadr-ı kal'a-küşâyı kim istemez*

“Tüm âlem devletine dua etse çok değildir. Kaleleri açan böyle bir öncüyü kim istemez!”

22 *Hak 'ömr ü devletin ede 'âlemde ber-devâm
Öyle vücûda böyle du'âyı kim istemez*

“Allah, ömrünü ve devletini 'âlemde dâim etsin. Öyle vücuda böyle duayı kim istemez!”

21.

100 *...
Gel du'â ile eyle hatm-i kelâm
Kim du'â pâsbân-ı ma'nâdır*

“Gel, sözünü dua ile sonlandır çünkü dua mananın bekçisidir.”

101 *Lutf-ı Hak zâtını mu'ammer ede
Tâ ki dil yâr-ı cân-ı ma'nâdır*

“Gönül, mananın can dostudur. Allah'ın lütfü seni uzun ömürlü etsin.”

22.

52 *...
Ey Mezâkî yeter bu lâf ü güzâf
Temme bi'l-hayr ile kıl itmâmı*

“Ey Mezâkî! Bu kadar boş laf yeter, işin sonunu artık hayır ile tamamla.”

53 *Tâ ki mektûb ile hudâvendân
Yâd ede bendegân-ı nâ-kâmı*

54 *Ol iki sadr-ı âsumân-kadrin
Ola cârî hemîşe ahkâmı*

“Meramina nail olmayan köleleri padişahlar mektup ile andıkça o iki itibar göğünün, sadrazamı ve daima hâkimi olsun.”

55 *Rûz u şeb gül-şen-i sa’âdetde
Geçe râhatla subh ile şâmı*

“Gündüz ve gece mutluluğun gül bahçesinde sabahı ile akşamı rahat içinde geçsin.”

56 *Ol dü-zât-ı mükerremi dâyim
Ola her yerde lutf-ı Hak hâmî*

“O muhterem iki kişiyi, Allah’ın lütfu daima her yerde esirgesin.”

23.

79 *Senâya başla vü sıdk ile bir du’â eyle
Kim ola gûş-zed-i ‘arşiyân-ı Rahmânî*

“Övgüye başla ve içten bir dua et. Çünkü Allah’ın arşının etrafında tespih ederek dolaşan melekler duanı işitirler.”

80 *Cihânda tâ ki be-her sâl Nîl ede ser-sebz
Bu şûre-zâr-ı zemînde bu bâg u bustânı*

81 *Kıla hemîşe tarî gül-sitân-ı ikbâlin
Müdâm tâze vü ter ola verd-i handânı*

“Bu çorak zeminde bu bağ ve bostanı cihanda her yıl Nil tazeledikçe ikbalinin taze gül bahçesinin yüzü gülen gülü daima taptaze olsun.”

82 *Hiç eksik olmaya ol gül-şen-i ferah-zânın
Hezâr bencileyin bülbül-i hoş-elhânı*

“Sevinç, neşe dolu gül bahçende benim gibi hoş ötüşlü bülbülün hiç eksik olmasın.”

24.

47 *Hemân el aç du'âya kim derler*
Şugl-ı kâr-ı ehem mübârek-bâd

“Hemen dua için el aç çünkü meşguliyetlerin en önemlisinin dua edip kutlamak olduğunu söylerler.”

48 *Devlet-i pâdişâh-ı 'âlemde*
Hâsıl-ı kân u yem mübârek-bâd

“Âlemin padişahının devletinde denizin ve kaynakların meydana gelişi dua ile dir.”

49 *Bunca nâz u na'im-i gûn-â-gûn*
Ey veliyyü'n-ni'am mübârek-bâd

“Ey nimetlerin sahibi! Bunca türlü türlü nimet ve naz kutlama ve dua ile dir.”

25.

37 *Edelim gel du'âya ser-âgâz*
Çün sühan buldu hadd-i imkânı

“Gel, birlikte dua edelim. Çünkü sözün imkânlarının sonuna ulaştık.”

38 *Tâ ki hükm-i kader ola câri*
Dura böyle bu 'âlem-i fâni

“Kaderin hükmü devam ettikçe bu fani âlem böyle dursun.”

39 *Tâ ki çevgân-ı hikmet-i bâri*
Döndüre gûy-ı çarh-ı gerdâni

40 *Sahn-ı meydân-ı Mısır-ı devletde*
Ede yek-rân baht-ı cevânı

“Allah'ın hikmetinin çevgânı dönen feleğin yuvarlağını böyle döndürdükçe devletin Mısır meydanının avlusunda dönen kaderi, soylu bir ata çevirsin.”

41 *Hem-çü mâh-ı nev evc-i 'izzetde*
Gün-be-gün arta 'izz ü 'unvânı

“Onun, yüceliğın doruğında yeni ay gibi günden güne ululuğın ve namı artsın.”

26.

33
...
*Hemân şimden geri kıl bir du'â kim
Mü'essir ola çün hurz-ı yemânı*

“Bundan sonra hemen, yemen tılsımının etki etmesi için bir dua et.”

34
*Cihânda tâ ki şevk-i feyz-ı ilhâm
Ede hurrem-dil-i nazm-âverânı*

“Nazım sahiplerinin şen gönülleri dünyada ilhamın bolluğunu heves etsin.”

35
*Ola manzûme-i kadri muhallâ
Misâl-i levha-i Seb'a'l-Mesânı*

“İtibar manzumesi Fatıha suresinin levhası gibi donatılsın.”

27.

36
...
*Tâ kim ola bahs-i hudûs u kadem
Gûş-zed-i berhemen-i rüzgâr*

37
*Hidmetine şevk ile bel bağlasın
Bir nice sîmîn-zakan-ı rüzgâr*

“Zamanın ateşe tapanlarının adımı ve meydana gelmesinin bahsi işitildiğinde zamanın hâkiminin adım atıp geldiği sözü işitilsin ve gümüşten zaman onun hizmetine şevk ile bel bağlasın.”

38
*Mekremetin bir birine söylesin
Fırka-i ferhunde fen-i rüzgâr*

“Mutluluk topluluğu ile zaman bilimi senin cömertliğini birbirine anlatsın.”

39
*Vasfın ile bast-ı kelâm eylesin
Hızr ile Veysü'l-karan-ı rüzgâr*

“Hızır ile Veysel Karani'nin zamanı senin vasfının sözünü yaysın.”

28.

34
...
*Du'â-yı 'ömr ü devletle hemân hatm-i kelâm et kim
Du'âya ehl-i dil sebkat-nümâ-yı yek-diger geldi*

“Devlet ve ömür duasıyla hemen sözünü sonlandır çünkü duaya gönül ehlinen ilerleme gösteren bir başkası geldi.”

35 *Hemîşe tâ ki şehristân içinde söylene yer yer
Bugün şehre yine bir kâsîd-ı ehl-i sefer geldi*

“Şehir içinde daima, yer yer bugün şehre yine bir sefer ehlinin ulağının geldiği söylensin.”

36 *Hudâ var eyleyip anı ne bezme gelse devletle
Diye her kes ki işte ol hıdiv-i bahr ü ber geldi*

“Allah, onu devletle yaşatsın. O, ne zaman meclise gelse herkes: ‘İşte, o denizlerin ve karaların veziri geldi!’ desin.”

29.

...
30 *El-kıssa yürü cümlesine eyle du'âlar
Ol dâyire-i merkezî'l-ikrârı görürsen*

“Sözün kıyası; o ikrar merkezinin dairesini görürsen yürü, hepsine dualar et.”

3.3.4. Bağdatlı Rûhî'nin Kasidelerinde Dua ³⁴

Bağdatlı Ruhi'nin divanının kasideler bölümünde toplam otuz dört şiir yer almaktadır. Bu şiirlerin tamamı başlıklıdır. Kasidelerinin en kısıtı on üç, en uzununu ise elli dokuz beyitten oluşmaktadır. Kasidelerin tamamı gazel kafiyelidir. Bağdatlı Ruhi kasidelerini yazarken methiye, ıydiyye ve bahariye gibi türlerden de faydalanmıştır. Kasidelerinin sonunda ettiği dualarda sanatlı bir söyleyiş hakimdir. Şair dualarında özgün bir dil kullanmıştır.

1.

...
30 *Tâ kim cihânda şevk vere şeb-çerâğ-ı mâh*
Tâ kim dür-i kevâkib-i eflâk ola sadeğ

31 *Gevher gibi 'azîz-i cihân ola dûstûn*
Düşmenlerin ayakda kala nite kim hazef

“Ayın gece kandili, cihana sevinç verdikçe ve göklerin yıldızlarının incisi sedef oldukça dostların mücevher gibi dünyalar kadar kıymetli olsun. Düşmanların da çanak çömlek gibi ayakta kalsın.”

2.

...
30 *Söz âhır oldu du'â-yı cemîle başlayalım*
Ola ki anı kabûl ede İzed-i Allâm

“Nihayet söz son buldu, güzel duaya başlayalım. Her şeye muktedir olan Allah onu kabul etsin.”

31 *Nite ki zikr-i Resûl ola ziyet-i îmân*
Nite ki hubb-ı 'Alî ola revnak-ı islâm

“İman güzelliği Allah Resulü Hazreti Muhammed'in zikri gibi, İslam'ın güzelliği ise Hazreti Ali'nin sevgisi gibi olsun.”

32 *Safa ile geçe 'ömrün serîr-i sıhhatde*
Nigâhdâr olalar zâtına on iki imâm

“Sıhhat tahtında ömrün eğlence (mutluluk) ile geçsin, senin o yüce zatına on iki imam gözcü olsun.”

³⁴Ak, C. (2001). *Bağdatlı Ruhi Divanı Karşılaştırmalı Metin*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi, 73-173.

3.

...
31 *Kabûl olmak ümîdiyle du'â-yı hayra âgâz et
Bilirsin yok nihâyet lutf-ı ihsânında Mevlânın*

“Ey Ruhi! Kabul olması ümidiyle hayır duaya başla; Allah'ın ikramının ve güzelliğinin sonu yoktur, bilirsin.”

32 *Îlahî var ümîdim 'izzetiçün ol iki harfin
Kim andadır fenâsı 'âlemin ibkâsı dünyânın*

“Ey Allah'ım! O iki sözün izzeti için ümidim var. Çünkü dünyanın devamlılığı da âlemin geçiciliği de ondadır.”

33 *Koma min-ba'd kayd-ı gussada bend-i meşakkatde
Nühûsetden halâs et tâli'in 'Osmân Pâşânın*

“Bundan sonra onu, keder zinciri ve sıkıntı bağında (tutsak) bırakma. Osman Paşa'nın talihini uğursuzluktan kurtar.”

4.

...
30 *Nihâyet yok gam-ı hicre sözü hatm eylemek yegdir
Du'â-yı devletiyle Rûhiyâ ol 'Îsî-i cânın*

“Ey Ruhi! Ayrılığın kederi anlatmakla bitmez. O İsa nefeslinin devletine dua ederek sözü bitirmek daha iyidir.”

31 *Îlâhî hürmetiçün onların kim çekdiler mihnet
Birisi hüt batnında biri ka'ında zindânın*

“Allah'a olan hürmetlerini göstermek için onların birisi balığın karnında biri de zindanın dibinde eziyet çektiler.”

32 *Mükâfâtında bu mihnetlerin kim çekdi düşmenden
Ol sâhib-hâle ihsân et ki bî-pâyândır ihsânın*

“Düşmanlarından çektikleri bu eziyetlerin mükâfatı olarak sen onlara bağışta bulun çünkü senin bağışının, iyiliğinin bir sonu yoktur.”

5.

...
37 *Kapına yüz süre geldim ümîd-i lutfunile
'Înâyet eyle bana bir fütâdeyem elim al*

“Lütfunun ümidiyle huzuruna (kapına) yüz sürmeye geldim, ben çaresiz zavallının biriyim, elimden tutup bana merhamet et.”

38 *Safâ-yı kalbile şimdengirü du'â edelim
Ki 'arz olundu huzûr-ı şerîfe vâki'-i hâl*

“Gönül hoşluğuyla bundan sonra dua edelim çünkü şerefli makama halin hakikatının (içindeki vaziyetin) izahı gerekti.”

39 *Suhan-verân-ı cihân şevkile terennüm edip
Zamâne tâ bu terâneyle ola mâlâ-mâl*

40 *Pür ola gûş-ı felek sıyt-ı 'adl ü dâdunile
Mu'ammer ede seni lutf-ı İzed-i müte'âl*

“Devran güzel konuşanların neşesiyle şakıyıp bu şarkılarla dolup taşıkça feleğin kulağı adaletinin ve ihsanının şöhretiyle dolsun. Yüce Allah'ın lütfu seni uzun ömürlü kılsın.”

6.

...
30 *Nitekim revnak-ı islâm ola şer'-i nebevî
Nitekim müstenid-i halk ola Kur'an-ı mecîd*

31 *Nesr-i tâyir çemen-i rif'atına bülbül olup
Devletin şem'ine pervâne ola baht-ı sa'id*

“İslam'ın ışıltısının peygamberin kuralları olduğu gibi, halkın dayanağının yüce Kur'an olduğu gibi melekler yüce bahçene bülbül olup bahtiyar talih devletinin mumuna pervane olsun.”

7.

...
16 *Devâm-ı devlet-i Pâşâyâ kıl du'â Rûhî
Zamânede ola mâdâm kim vücûdum sag*

“Ey Ruhi, devletinin devamı için Osman Paşa’ya dua et! Hayat devam ettikçe sağlıklı bir ömrü olsun.”

17 *O ehl-i lutfdan u ana kul olanlardan
Havâdis-i felek-i sifle-perver ola irag*

“O lütuf ehli ve ona kul olanlardan adi ve alçak kişileri koruyan feleğin sözü uzak olsun.”

8.

...
13 *Hazret-i ‘Osmân Pâşâ’yı celilü’l-kadr kim
‘Adl ü dâd ile tutan âfâkı şimdi nâmıdır*

“Kıymeti pek büyük olan Osman paşa hazretlerinin ufukları adalet ve iyilikle tutan şey şimdi sadece isimdir.”

9.

...
34 *Sözün me’âl-i bülendi du’âya başlayalım
Ola ki anı kabûl eyleye İlahin-nâs*

“Sözün yüce manası olan duaya başlayalım. Yüce Allah, ola ki onu kabul ede.”

35 *Meded kılıp nitekim bahr ü berr fütâdesine
Murâd-bahş ol ‘âlemde Hızır ile İlyâs*

“Hızır ve İlyas’ın karaların ve denizlerin tutkunlarına yardım ettiği gibi sen de âlemde dilekleri ihsan eden ol.”

36 *Sürûr-ı sîne ile sen safâ-yı sûrda ol
O yanda reşkden a’dâ-yı câhilin ola yas*

“Yürek sevinci ile sen şenliklerin sefasını sürerken yanı başındaki cahil düşmanların kıskançlık içinde yas tutsunlar.”

10.

...
54 *Yeter bu bahs du’â-yı cemîle başlayalım
Ola ki anı kabûl eyleye Hudâ-yı gafur*

“Bu bahis yeter artık güzel duaya başlayalım, esirgeyen ve merhamet eden Allah onu kabul etsin.”

55 *Nite ki gonca vü gül şevki ile murgânın
Çemende nagme ile rûzgârı ede mürur*

56 *Gelip gide nitekim gül gibi bahâr u hazân
Nite ki gerdiş ede rûz u şeb sinîn ü şühûr*

57 *‘Adûların ola derd ü belâ vü mâtemde
Safâ-yı sûr ile dâim sen olasın mesrur*

“Kuşların gül ve gonca şevkiyle bahçede türlü nağmelerle zaman geçirdiği gibi baharında güzün de gül misali gelip gittiği gibi genin ve gündüzün ayları ve yılları döndürdüğü gibi düşmanların dert, bela ve matemdeyken sen bayram eğlenceleri ile daima mutlu olasın.”

58 *Bu sûrı ism-i şerîfi gibi ede mahmûd
Belâdan ede ciger kûşeni Hudâ mestur*

“Allah, bu eğlenceyi kutlu ismi gibi övülmeye değer kılsın. Sevdiklerini de beladan saklasın.”

59 *Çerâg-ı kadrin emîn ola bâd-ı mihnetden
Be-hakk-ı "sûre-i şems" ü be-hakk-ı "sûre-i nûr"*

“Şems suresi ve Nûr suresinin hakkı için itibarının mumu mihnet rûzgârından uzak olsun.”

11.

43 *...
Erdi suhan gâyete hayr du’â edelim
Ede du’âmız kabûl tâ Melik-i müste’ân*

“Söz amacına ulaştı artık hayırlı güzel dualar edelim, kendisinden yardım umulan Allah duamızı kabul etsin.”

44 *‘Asker-i şâhı şıyup nite ki her bâmdâd
‘Âleme hükm eyleye pâdişeh-i ahteran*

45 *Dehr tarab-sâz olup nite ki her subh u şâm
Eyleye âheng-i ‘ıyş zühre-i sa’d-ahterân*

“Yıldızlarının padişahının her sabah askerlerini alıp âleme hükmettiği gibi, her sabah ve akşam dünyanın şenlik verdiği gibi kutlu yıldızların zühresi eğlence düzenlesin.”

46 *Çarh felek-Âsafâ ede murâdınca devr
Yâver olur tâli'in bahtın ola mihribân*

“Feleğin veziri muradınca dolaştıkça talihin sana yardımcı olsun. Bahtın ise sana şefkat göstersiz.”

47 *Râh-ı fenâda edip düşmenini pâymâl
Mesned-i ikbâlde ede seni kâmrân*

“Yokluk yolunda düşmanını ayaklar altına alıp ikbal makamında seni bahtiyar etsin.”

12.

...
40 *Lâyık oldur kim du'â-yı hayra âgâz idevüz
Çünkü yer kalmaz kelâma olıcak zâhir me'âl*

“Layık olduğu üzere hayır duaya başlayalım, çünkü anlam açıksa daha fazla söz söylemeye gerek yoktur.”

41 *Müjde-i zevk-i visâl-i yârdan erbâb-ı 'aşk
Şâd olup 'âlemde tâ kim edeler def'-i melâl*

42 *Şevk u zevk-i 'ıyş u nûş ile edip 'ömrün mürûr
Devr ede maksûdun üzre subh u şâm u mâh u sâl*

“Sevdiğine kavuşmanın zevkinin müjdesiyle aşk erbabı neşelenip usancı uzaklaştırdıkça ömrünü yiyip içme zevkiyle ve sevinç içinde geçir.”

43 *Kankı kişver fethine kim edesin nusretle 'azm
Hem- 'inânın ola tevfik-i Hudâ-yı zü'l-celâl*

“Üstünlükle hangi iklimin fethini dilersen yüce Allah'ın bahşettiği başarı yardımcın olsun.”

13.

28 ...
Şimdengeri du'â-yı cemîlin zamânıdır
Sıdkile edelim ki kabûl eyleye mecîd

“Bundan sonrası güzel duaların zamanıdır, samimiyetle dua edelim ki Yüce Allah onları kabul etsin.”

29 *Zerrîn piyâlesin getirip yılda bir gezer*
Tâ kim sürûr-bahş ola halka hilâl-i 'îd

30 *Afâkı gün gibi tuta necm-i sa'âdetin*
Vardıkça mâh-ı nev gibi kadrin ola mezîd

“Yılda bir altından kadehini getirip gezerek bayram hilali halka sevinç bahsettikçe saadet yıldızın ufukları gün gibi ıştınsın, zaman geçtikçe yeni ay gibi değerin artsın.”

31 *Rûz-ı suâlde varak-ı yâsemen gibi*
Lutf-ı Hakk ede nâme-i a'mâlini sefid

“Kıyamet günü, amel defterin yaseminin yaprakları gibi Allah'ın merhametiyle bembeyaz olsun.”

14.

47 ...
Lâyık oldur ki du'â ile sözi hatm edelim
Lutf-ı bî-gâyeti Mevlâdan edip istimdâd

“Layık olanı odur ki sonsuz merhamet sahibi Allah'tan yardım dileği ile sözü sonlandıralım.”

48 *Gâh müfred oluben gâh mürekkeb nite kim*
Devr ede 'âlem-i imkânda bu çâr ezdâd

49 *Bâga haylin çıkarıp niteki istikbâle*
Müjde-i şah-ı bahâr ile gele gülşene bâd

“Dört zıtlığın imkân âleminde kimi zaman bir arada kimi zaman da ayrı ayrı dolaştığı gibi gelecekte rüzgâr gül bahçesine bahar sultanının müjdesi ile gelsin.”

50 *Geşt-i ümmîdin ede ebr-i hidâyet ser-sebz*
Açıla gonca-i bahtın olasın gül gibi şâd

“Ümidinin seyir yerini doğruluk bulutu taptaze hale getirsin. Bahtının goncası açılsın, gül gibi sevinç içinde olasın.”

51 *Çâr-yâr ola refikin nereye ‘azm etsen
Olasın renc ü gam ü derd ü belâdan âzâd*

“Her nereye niyetlensen dostun dört halife olsun; eziyet, gam, dert ve beladan uzak olasın.”

52 *Bî-hesâb ola müyesser sana gülzâr-ı İrem
Hemdemin sâki-i kevser ola yevmü ‘l-mi ‘âd*

“İrem bağı, sana hesapsız bir biçimde kolaylıkla gelsin. Buluşma günü olan kıyamette yakın dostun Kevser sakisi olsun.”

15.

...
49 *Bu ne bîhûde şikâyetdi yine ey Rûhî
Çarh-ı kec-revde mürüvvet mi olur lutfi mi var*

“Ey Ruhi! Yine bu ne beyhude, boş bir şikâyet idi böyle! Hiç eğri yolda giden felekte mutluluk olur mu, onun sanki lütfü mu var?”

50 *Ko bu efkârı du ‘âyile sözü hatm eyle
Ola kim anı kabûl ede Celîl ü Cebbâr*

“Bu fikirlerini artık bir kenara bırak da dua ile sözü sonlandır. Belki azamet ve kudret sahibi Allah onu kabul eder.”

51 *Gonca vü lâle ile nite ki her fasl-ı rebî’
Zeyn ola dâmen-i kûhsâr ile sahn-ı gülzâr*

“Dağ eteği ve gül bahçesi her bahar mevsiminde olduğu gibi gonca ve lale ile süslensin.”

52 *Hâkdan nite ki ref’ eyleyip ezhârı nesîm
Ola ârâyişi gülzâr-ı cihânın ezhâr*

53 *Umarız Hazret-i Pâşâ-yı sa ‘âdet-mendin
‘Ömrü dünyâda safâyile geçip leyl ü nehâr*

“Hafif rüzgârın çiçekleri topraktan kaldırıp cihanın gül bahçesini çiçeklerin süslediği gibi Paşa hazretlerinin ömrünün dünyada gece gündüz sefa ile mutlu geçmesini dileriz.”

54 *Şâhid-i bahtı ola gül gibi şâd u hurrem
Muttasıl gülşen-i kadrinde ese bâd-ı bahâr*

“Bahtının güzelliği gül gibi güler yüzlü ve sevinçli olsun. Bahar rüzgârı aralıksız bir şekilde senin itibarının gül bahçesinde essin.”

16.

43 *...
Söz âhır oldu vakt-i du'âdır
Başla du'âya sıdk ile ey dil*

“Ey gönül! Dua vakti gelip söz artık son buldu, içtenlikle duaya başla.”

44 *Aşkın nitekim olup zuhûrı
'Uşşâka andan zevk ola hâsıl*

45 *Nite ki her şeb evc-i felekde
Yer yer kevâkib yaka meşâ'il*

46 *Yârab be-eşk-i tıflân-ı ma'sûm
Yârab be-sırr-ı pîrân-ı kâmil*

47 *Subh -ı merâmı olmaya tîre
Hurşîd-i câhı olmaya zâ'il*

“Ey Allah'ım! Aşkın meydana çıkmasıyla âşıklarda zevk hâsıl olduğu gibi, her gece felek burcunda yıldızların yer yer meşale yaktığı gibi masum çocukların gözyaşı için kâmil pîrlerin sırrı için arzusunun sabahı kararmasın. Cömertlik güneşi yok olmasın.”

17.

31 *...
Erdi pâyâna suhan başla du'âya Rûhî
Cümleden devlet-i Pâşâyâ du'âdır evlâ*

“Ey Ruhi! Söz sona erdi, artık duaya başla; devletin paşasına dua etmek her şeyden iyidir.”

32 *Nitekim muntazır-ı vakt-i salat-ı hamse
Subh olup evvel-i vakt âhır-ı vakt ola 'ışâ*

33 *Gün gibi sadr-ı sa'âdetde ola Pâşamız
Ehl-i dil sâye-i 'adlinde ede zevk u safâ*

“Beş vakit namazı bekleyenlerin ilk vakitlerinin sabah son vakitlerinin ise yatsı namazı olduğu gibi Paşamız mutluluk makamında güneş gibi olsun, gönül ehli adaletinin gölgesinde zevk ve safa sürsün”

18.

...
27 *Sıdkile başla du'â-yı devlet-i Pâşâya kim
Müstecâb eyler du'â-yı hayrı Hallâku'l-ibâd*

“Devletin paşasına duaya içtenlikle başla çünkü yerin ve göğün yaratıcısı hayırlı duayı kabul eder.”

28 *Hükm-i Hakkla 'âlem-i tefrîd ü terkîbâtda
Rûz u şeb devr eyledikçe âb u âteş hâk u bâd*

29 *Ola Pâşamız serîr-i 'izzet ü ikbâlde
Ber-karâr u ber-devâm ü ber-kemâl ü ber-murâd*

“Allah’ın hükmü ile âlemde gece ve gündüz; hava, toprak, ateş ve su dönmeye devam ettikçe Paşamız mutluluk ve yücelik tahtında kararlı, devamlı, değerli ve talihli olsun.”

19.

...
27 *Erişdi gâyete söz Rûhiyâ şikâyeti ko
Du'â mahallidir etmek revâ değil gaflet*

“Ey Ruhi! Söz amacına ulaştı, şikâyet etmeyi bir kenara bırak. Vakit gafillik vakti değil, dua vaktidir.”

28 *Nite ki gerdiş-i çarhile olalar şeb u rûz
Cihânı kaplaya geh âfitâb u geh zulmet*

29 *Bulup tagayyür-i hâl iktizâ-yı hikmetle
Zamâne nite ki bir şekle gire her sâ'at*

30 *Ana nasîb ola fi'l-i cemîl ü 'ömr-i tavîl
'Adû-yı câhına müstevli ola yüz mihnet*

“Gece ve gündüzün dönen felek ile olup cihanı bazen güneşin bazen de karanlığın kapladığı gibi, hikmetin gereği hali başkalaşım feleğin her saat bir şekle girdiği gibi ona güzel işler yapmak ve güven içinde bir hayat yaşamak nasip olsun. Makamının düşmanlarını ise yüz bela sarsın.”

31 *Vücûd-ı nâzikine değmeye hadeng-i belâ*
Belâdan anı emîn ede cevşen-i sıhhat

“Nazik ve zarif vücuduna bela oku değmesin, sağlığı için edilen duanın zırhı onu beladan korusun.”

20.

...
34 *Kapına yüz süre geldim meded umup Rûhî*
Beni bu mihnet ü derd ü belâdan eyle rehâ

“Ey Ruhi! Meded umup kapına yüz sürmeye geldim, beni bu dert, tasa, sıkıntı ve beladan kurtar.”

35 *Gubâr-ı dergehine yüz süren bulur rıf'at*
Yeter murâda eren devletine hayr u du'â

“Dergâhının tozuna yüz sürenlerin derecesi yükselir, hayır ve dua amacına ulaşan devletine yeter.”

36 *Be-'aşk-ı Ahmed-i mürsel be-hürmet-i ashâb*
Be-'izz-i Mehdi-i hâdî be-hakk-ı âl-i 'abâ

37 *Başından olmaya kim zıll-ı lutf-ı Rabbânî*
Hemîşe eyleye hâsıl murâdını Mevlâ

“Hz. Muhammed’in aşkı için, sahabelerin hürmeti için, doğru yolu gösteren Mehdi’nin izzeti için, Hz. Muhammed’in ailesinin hakkı için Allah’ın lütuf gölgesi başından eksik olmasın. Allah, daima onun her türlü muradını yerine getirsin.”

21.

...
41 *Ne denli silisle-i nazm uzansa evlâdır*
Be-şart an ki du'âyile ola hatm-i makal

“Sözün sonunda dua olması şartıyla şiir zinciri ne kadar uzasa o kadar iyidir.”

42 *Hemîşe tâ ki esîrân-ı ‘âlem-i hâka*
Sîpihr gâh cemâl ede ‘arz u gâh celâl

43 *‘Arûs-ı perde-nişîn-i sîrâdık-ı devlet*
‘Adû geh ‘arz-ı celâl ede sana ‘arz-ı cemâl

“Yeryüzünün tutsaklarına, gök kimi zaman yüzünün güzelliğini gösterdikçe kimi zaman ise onlara kızdıkça devlet sarayının perdesinin süsü düşmanlarına kızgınlığını sana ise güzelliğini sunsun.”

22.

...
31 *Söz yerin buldu du ‘âyile hemân hatm edelim*
Ola kim anı kabûl ede Hudâ-yı müte ‘âl

“Söz yerini buldu, onu hemen dua ile sonlandıralım ola ki Yüce Allah, onu kabul etsin.”

32 *Nitekim dehre salıp sâye hümâ-yı hurşîd*
Ura pervâz sîpihr üzre açıp zerrîn-bâl

33 *Nitekim şâhid-i gül cilve edip gülşende*
Bülbülân-ı çemen-i dehre ede ‘arz-ı cemâl

34 *Gonca-veş hurrem ola rûy-ı ‘arûs-ı bahtın*
Düşmenin berk-i hazân gibi hemîşe pâmâl

“Güneşin devlet kuşunun dünyaya gölgesini salıp altın kanatlarını açıp gökyüzünde uçtuğu gibi, gülün güzelliğinin gül bahçesinde cilve edip dünya bahçesinin bülbüllerine yüzünü gösterdiği gibi bahtının güzel yüzü gonca gibi gülsün. Düşmanın ise hazan yaprağı gibi ayaklar altında çiğnensin.”

35 *Himmetin necmi ziyâ-güster ola âfâka*
Hâver-i devletine ermeye ‘âlemde zevâl

“Himmetinin yıldızı ufuklara ışık yaysın, devletine dünyada dert ve sıkıntı gelmesin.”

23.

...
31 *Lâyık oldur kim du ‘âyile sözi hatm edelim*
Benden olanlar du ‘â-yı devletin zîrâ eder

“Layık olan odur ki dua ile sözü sonlandıralım. Çünkü kulun olanlar devletinin duasını eder.”

32 *Budur ümmîdim ki ola pâye-i kadrin refî’
Nitekim hurşîd-i seyr-i ‘âlem-i bâlâ eder*

“Ümidim dünyayı yukardan seyreden güneş gibi itibarının derecesinin yükselmesidir.”

24.

30 *Ümmîdim odur şem’-i vücûdı ola rûşen
Mânend-i çerâğ-ı meh-i pür-nûr u şeb-efrûz*

“Ümidim, varlığının ışığının, geceyi aydınlatan ve nur dolu olan ayın kandili gibi ve parlak olmasıdır.”

25.

33 *Erdi söz gâyete sîdkile du’â eyleyelim
Ola kim anı kabûl ede Hudâ-yı a’zam*

“Söz amacına ulaştı, içtenlikle dua edelim ola ki Yüce Allah onu kabul eder.”

34 *Gonca vü lâle ile niteki her fasl-ı rebî’
Zeyn ola dâmen-i kuhsarile bâg-ı ‘âlem*

35 *Nitekim şevk-i bahâr ile esîrân-ı melâl
İçeler bâde-i gül-reng edeler def’-i elem*

36 *Gülşen-i bahtın olup bâd-ı havâdisden emîn
Gonca-i ‘ömrün ola gül gibi dâ’im hurrem*

“Dünya bağının ve dağların eteklerinin bahar mevsiminde gonca ve lale ile süslendiği gibi, usanmış tutsakların baharın şevkiyle gül renkli şarabı içip kederleri kovdukları gibi bahtının gül bahçesi söz rüzgârlarından korunsun. Ömrünün goncasının gül gibi yüzü daima gülsün.”

26.

22 *Ola du’â-yı hayrile hatm-ı kelâmdır
Rûhî du’âya başla odur ahsenü’l-makâl*

“Sözün sonu hayır duasıdır. Ey Ruhi! Duaya başla çünkü sözün güzelliği duadan gelir.”

23 *Kıldıkça fahr gevher-i nazmîle ehl-i dil
Verdikçe kadr ehl-i dile rütbe-i kemâl*

24 *Olsun şerîf-i zâtına lutf-ı Hudâ zahîr
Geçsin safâ-yı kalbile evkâtî mâh u sâl*

“Gönül ehli şiir mücevheriyle kıvanç duydukça olgunlukları gönül ehline itibar kazandırdıkça Allah’ın lütfu zatının şerefine zuhur etsin. Vakitleri, aylarca ve yıllarca gönül rahatlığıyla geçsin.”

27.

...
46 *Du’âyile hatm edelim sözü şâyed
Kâbul eyleye anı Hallâk-ı ‘âlem*

“Sözü dua ile sonlandıralım, ola ki âlemlerin yaratıcısı onu kabul eder.”

47 *Nisâr etmekîçün kudûm-i bahâra
Şükûfe ede tâ ki dirhem-ferâhem*

48 *Teselsül edip nitekim çâr-’unsur
Koyup Rûhi terkîbe ede mücesssem*

49 *Olup bârver nahl-i kadr-i büleldin
Gül-i ‘ömrün ede güşâde demâdem*

“Baharın gelişine saçmak için çiçek bahçesi akçe biriktirdikçe, Rûhî’nin dört unsuru zincirleyip terkibinde bir araya getirdiği gibi yüce itibarının fidanı meyve verip ömrünün gülü her an açık kalsın.”

50 *Senin geçe sûr u sürûrile ‘ömrün
Nasîb ola a’dâna âşûb-ı mâtem*

“Ömrün şenlik ve sevinç içinde geçsin. Düşmanının nasibi matem kargaşası olsun.”

28.

...
13 *Söz tamâm oldu niyâz eyleyelim Mevlâyâ
Lutf-ı bî-gâyet-i Mevlâdan edip istimdâd*

“Söz tamamlandı, sonsuz lütuf sahibi olan Allah’tan yardım dileyerek O’na yalvaralım.”

15 ...
Var ümîdim ki sa’âdetle ser-efrâz olasın
Müstedâm ede seni Hâkim-i yevmü’l-mî’âd

“Ümidim, saadetle başının yücelmesidir. Buluşma günü olan kıyametin Allah’ı seni daim etsin.”

29.

29 ...
Söz âhır olupdur du’â eyle Rûhi
Ki söz âhirinde du’âdır münâsib

“Ey Ruhi! Artık sözün sonuna geldin, dua et çünkü sözün sonuna münasip olan duadır.”

30 *Bu bezm-i safâda mahabbet meyinden*
Nitekim içip şevk çün ola gâlib

31 *Nitekim bu mihr-i münevver felekde*
Ola gâh tâli’ ola gâh gârib

32 *Olup ey ser-efrâz-ı ‘âlem cihânda*
Kesî’rü’s-sürûr u ‘adîmü’l-meşâ’ib

“Ey âlemin başı yücesi! Bu sefa meclisinde muhabbet içkisinden şevklenmek için içildiği gibi, bu aydınlık güneşin felekte bazen talihli bazen ise zavallı olduğu gibi, dünyada sevinci bol ve kusursuz ol.”

33 *Ola dest-gîrûn Resûl-ı mutahhar*
Be-hakk-ı ‘Aliyy-i celîlü’l-menâkıb

“Ululuğu övülmeye değer olan Hz. Ali’nin hakkı için, elinden tutan o temiz yaratılışlı Hz. Muhammed olsun.”

30.

46 ...
Rûhi-i zâram ki gâyetdedir bîkesliğim
Ermese lutfun bana zindân olurdu mülk-i Şâm

“Kimsesizliği haddi aşan perişan Ruhi’yim. Eğer lütfun bana yetişmesiydi. Şam yurdu bana zindan olurdu.”

47 *Sözlerim vasfında bulmazdı nihâyet haşre dek
Olmasa tatvîle mâni’ nükte-i hayrî’l-keâm*

“Hayırlı sözün ince manası uzatmaya engel olmasaydı sözlerim kıyamete kadar senin özelliklerini anlatışım son bulmazdı.”

48 *Âl-i ‘Osmânun zılâl-i devleti memdûd olup
Yâd ola mâdâm kim dillerde nâm-ı Mısır u Şam*

“Osmanlı’nın devletinin gölgeleri yayılıp Mısır ve Şam’ın şöhreti dillerde söylenmeye devam etsin.”

49 *Mesned-i ‘izzetde ümmîdim budur kim olasın
Ber-karâr u ber-kemâl u ber-murâd u ber-devâm*

“Ümit ederim ki izzet makamında kararlı, mükemmel, emeline kavuşmuş ve sürekli olasın.”

31.

...

32 *Artık eksik sözü ko hatm-ı kelâm et ebsem ol
Çekme gam ger olsa kadrin Rûhiyâ eksilmede*

“Artık eksik sözü bırak. Sözü sonlandır. Tok gözlü ol. Ey Ruhi! İtibarım eksilecek olsa bile gam çekme.”

33 *Hazret-i Hakdır terakkîden tenezzülden beri
Lahza lahza yoksa artıp mâsivâ eksilmede*

“Alçalmaktan ve yükselmekten uzak olan Allah’tır. Allah’ın dışındaki varlıklar ise her an artıp eksilmektedir.”

32.

...

52 *Du’â ile sözü hatm edelim kim hak-şinâs olan
Hemîşe şâd olup mazhar düşe lutfına Mevlânın*

“Sözü dua ile bitirelim ki haktanır olan daima mutlu olup Allah’ın lütfuna mazhar olsun.”

53 *Dili söz ugrusu insâfsız hayvân-ı nâtıktır
Helâk-i pençe-i kahrı olalar şîr-i Yezdânın*

“Gönlü de sözü de kötü ve insafsız olanlar konuşan hayvanlardır. Allah’ın aslanının kahrı pençesinin helak ettiği, onlar olsun.”

33.

...
41 *Vâsıl edip bu rik’âyı bizden du’âlar et
Gör cümlesi safâda mı hullan ne demdedir*

“Bu rikayı vesile edip bize dualar et. Hepsinin sefada olup olmadığını gör. O sadık dostlar şimdi nerededir?”

42 *Yârânı sözle cân u gönülden du’âlar et
Derlerse sana Rûhi-i bî-cân ne demdedir*

“Ey cansız Ruhi! Eğer sana sevdiklerinin nerelerde olduğunu sorarlarsa, dostane söz ile ve tüm benliğine dualar et.”

34.

...
37 *Hatm lâzım gelecek söze du’â evlâdır
Ki du’â nûrı ile rûşen ola çeşm-i emel*

“Bitirilmesi gereken söze dua lazımdır çünkü emelinin gözü ancak dua nuru ile parlar.”

38 *Tâze hil’at geyirip sâl-be-sâl eşcâra
Şeh-i encüm ola tâ bâ’is-i teşrîf-i hamel*

39 *Nahl-i ümmidden ahbâbın ola ber-hordâr
Hasmının ‘ömrü nihâlin ham ede bâd-ı ecel*

“Yıldan yıla ağaçlara yeni hilat giydirip yıldızların sultanı Hamel’in şereflemesine yol açtıkça sevdiklerin ümit fidanından muratlarını alsınlar. Düşmanlarının ömrünün dalını ecel rüzgârı ezip büksün.”

3.4. XVIII. Yüzyıl

3.4.1. Şeyh Gâlib'in Kasidelerinde Dua³⁵

Şeyh Gâlib'in divanının kasideler bölümünde toplam otuz kasidesi bulunmaktadır. Bu kasidelerin tamamı gazel kafiyelidir. Şiirlerin biri hariç tamamı başlıklıdır. Kasidelerin en kısası yedi, en uzununu elli üç beyittir. Şeyh Gâlib, kasidelerini yazarken methiye, ramazaniye, bahariye ve ıydiyye gibi türlerden faydalanmıştır. Mevlevî tarikatine bağlı olan Şeyh Gâlib'in dualarında da bu felsefenin izleri görülmektedir. Kasidelerinin dua bölümlerinde sanatlı ve özgün bir dil kullandığı görülmektedir.

1.

...

49 *Mihr ü meh-veş gark-ı nûr olsa n'ola dest-i du'âm
Çün usâta lutfu ihsânın mukarrer rûz u şeb*

“Duamın eli güneş ve ay gibi nura gark olsa ne olur? Senin lütfun ve ihsanın asilere gece ve gündüz erişmektedir.”

50 *Aczin ikrâr eyle ey dil mihr ü mâh oldu tamâm
Dahi âgâz-ı medîhinde sühanver rûz u şeb*

“Ey gönül! Acizliğin itiraf et çünkü güneş ve ay nihayete erdi. Övgüne başlamada gece ve gündüz güzel söz söylerler.”

51 *Kûs-ı mihr ü meh çalındıkça bu nevbet-hânedede
Geh ma'âş u geh libâs olup mükerrer rûz u şeb*

“Bu mehter takımının bulunduğu yerde güneşin ve ayın savaş davulları çalındıkça gece ve gündüz devamlı kah maaş kah giysi olsun.”

52 *Şevk u şâdilerle dâ'im çarha mihr ü mâhına
Bendegânı bahş kulsın hil'at efser rûz u şeb*

“Kaftanın ve tacın gece gündüz neşe ve sevinç içinde olanlarla daima feleğe, güneşe ve aya köleler bağışlasın.”

53 *Mâh sâ'i-i selâm u mihr olup peyk-i dürûd
Kâm-yâb olsun kabûl ile bu kemter rûz u şeb*

³⁵Kalkışım, M. (1994). *Şeyh Gâlib Divânı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

“Ay selamının, güneş ise duanın ulağı olsun. Bu aciz (kul) kabulün ile gece ve gündüz mradına erişip mutlu olsun.”

2.

18 ...
Andan al himmet-i seyr-i Melekûtu Gâlib
Sırr-ı mi'râc-ı Resûl-i dü-serâdır Sıddîk

“Ey Gâlib! Ruhlar âleminin bilgisini ondan al. Hz. Ebubekir, iki dünyanın resulü olan Hz. Muhammed’in miraç sırrıdır.”

3.

17 ...
Halka feyz-i ezeli bendelerinden erişir
Mebde'-i cûd u recâ Hazret-i Mevlânâdır

“Mevlana hazretlericömertlik ve ümit (pınarının) kaynağıdır. Halka ezeli bilgi, onun kullarından erişir.”

18 *Hâk-i pâyından eder Gâlib ümîd-i ihsân*
Kân-ı iksîr-i du'â Hazret-i Mevlânâdır

“Gâlib, ayağının toprağından bağışlama bekler. Dua iksirinin ocağı Mevlana hazretleridir.”

5.

1 ...
Düşdüm yine kaldır beni Yâ Hazret-i Monlâ-yı Rûm
Bakmaz deyü bildim seni Yâ Hazret-i Monlâ-yı Rûm

“Ey Hazret-i Monlâ-yı Rûm! Düştüm, beni yine kaldır. Ey Hazret-i Monlâ-yı Rûm! Senin bakmayacağını düşündüm.”

2 *İhsânına mağrûr olup cürm eyledim ma'zûr olup*
Geldim sana mecbûr olup Yâ Hazret-i Monlâ-yı Rûm

“İhsanın karşısında kendimi beğenmişlik edip yine isyan ettim. Ey Hazret-i Monlâ-yı Rûm! Yine sana muhtaç olup geldim.”

3 *Hünkâr-ı ehlu'llâhsın bir âlî şâhenşâhsın*
Her hâlîme âgâhsın Yâ Hazret-i Monlâ-yı Rûm

“Sen Allah’ın sevgisine mazhar olan evliyaların sultanısın. Sen şahların şahısın. Ey Hazret-i Monlâ-yı Rûm! Sen her halimden haberdarsın.”

4 *Lutfunla mesrûr et hemân afv eylemezsen iş yaman
Cürmüm bilip geldim emân Yâ Hazret-i Monlâ-yı Rûm*

“Ey Hazret-i Monlâ-yı Rûm! Suçumu bilip sana geldim. Senden af dileyip yardım istiyorum. Beni hemen lütfunla sevindir. Beni affetmezsen halim yamandır.”

5 *Oldum kefi nefse esîr isyânıma Mevlâ habîr
Rahm eyle sen ol dest-gîr Yâ Hazret-i Monlâ-yı Rûm*

“Nefsin elinde esir oldum. Mevla, isyanımdan haberdardır. Ey Hazret-i Monlâ-yı Rûm! Merhamet et, bana yardım elini uzatan sen ol.”

6 *El-hak hatâ etdim hatâ bin şerm ile geldim sana
Sorma günâhımdan bana Yâ Hazret-i Monlâ-yı Rûm*

“Doğrusu hata ettim. Sana bin pişmanlık, utanç ile geldim. Ey Hazret-i Monlâ-yı Rûm! Bana günahımı sorma!”

7 *Sen Gâlibin mevlâsısın ser-mâye-i ihyâsısın
Lutf u kerem deryâsısın Yâ Hazret-i Monlâ-yı Rûm*

“Ey Hazret-i Monlâ-yı Rûm! Sen, Gâlib’in efendisi, ihyasının sermayesisin. Sen lütuf ve kerem denizisin.”

8.

9 *Bendelik saltanatı Gâlibi kalsın ihyâ
Bahş edip feyz ü himem Hazret-i Sultân Veled*

“Sultan Veled hazretleri ilim ve çaba ihsan etsin ki köleliğin saltanatı Gâlib’i ihyâ etsin.”

9.

18 *Lutf eyle o mahbûbu bırakma nazarından
Ey kâşif-i esrâr-ı nihân Hazret-i Şârih*

“Ey, gizli sırların kâşifi Hazret-i Şârih! Lütuf et! O sevenini ilginden mahrum bırakma.”

10.

9
...
*Himmetin Hızır eyleyip ey reh-nümâ-yı sâlikân
Koyma bîkes Gâlib-i gümgeşte-râh-ı kec-revi*

“Ey sâliklerin yol göstericisi! Himmetini Hızır eyleyip, eğri yolda kaybolmuş Gâlib’i kimsesiz bırakma.”

11.

35
...
*Ö dâverin kılıcın keskin ede Hak her dem
Ki tîğ-ı tîzini bî-gerd ü jeng eder mehtâb*

“Allah, o hükümdarın kılıcını her an keskin etsin. Çünkü mehtap keskin kılıcını paslandırıp işe yaramaz hale getirir.”

36
*Muzaffer ola adûsuna şevk u nusret ile
Hemîşe tâ ki sipâh ile ceng eder mehtâb*

“Mehtap, ordusuyla cenk ettikçe o, şevk ve üstünlükle düşmanlarına karşı zafer kazansın.”

12.

19
...
*Gâlib du’â-yı devletin eyler o dâverin
Verdikçe neş’e âşık-ı bî-hûşa mâhtâb*

“Mehtap akli yerinde olmayan âşıklara gönül açıklığı verdikçe Gâlib o hükümdarın devletine dua eder.”

20
*Tevfike re’yi râst gele geldiği gibi
Dâ’im şeb-i Berât-ı perendûşa mâhtâb*

“Dünkü Berat gecesine mehtabın rast geldiği gibi Allah’ın yardımı doğru hüküm vermesinde ona ulaşsın.”

13.

...
39 *Bed' edelim du'âya ki olmuş du'â-yı hayr*
Söz âhîrinde âdet-i nazm-âverân gibi

“Şiir yazarların âdeti sözün sonunda hayır dua etmektir. Biz de onların yaptığı gibi duaya başlayalım.”

40 *Olsun hemîşe çetr-i mu'allâ-yı devleti*
Bâlâ-yı çarh-ı himmetine sâyebân gibi

“Devletinin yüce çadırı daima himmet çarkının en üstünde gölgelik olsun.”

41 *Memdûd edip Cenâb-ı Hudâ zıll-ı adlini*
Salsın fûrûgunu şeh-i hâversitân gibi

“Yüce Allah, adaletinin gölgesini uzatsın; o, doğunun sultanı gibi aydınlığını (dünyaya) salsın.”

14.

...
38 *Vasf-ı ahlâkını endîşe ederdî mahsûr*
Zîr-i dâmânına alsaydı gülistânı çerâğ

“Mum, gül bahçesini eteğinin altına alsaydı ahlakının övgüsünü kaygı kuşatırdı.”

39 *Kâsırım şükrünü îfâda efendim kat kat*
Eyledin Gâlib-i ser-geşte vü hayrânı çerâğ

“Efendim, şükrünü ifade etme konusunda yetersizim. Avare ve şaşkın Galib’i kat kat muma çevirdin.”

40 *Kul ede kapuna çâsârları Hazret-i Hakk*
Edesin mülkleri ile niçe gilmânı çerâğ

“Yüce Allah, Alman imparatorlarını kapına köle etsin. Nice yeni yetmeyi memleketleri ile mum edesin.”

15.

...
31 *Biraz fahriyye etsin sonra hatm edip du'â kılsın*
Eger me'zûn edersen Gâlib-i bitâb u nâçârı

“Eğer izin verirsen çaresiz ve bitkin Gâlib, biraz fahriyye etsin. Bunu bitirdikten sonra da dua kılsın.”

32 *Muhâl add eylemişlerken gazelde şâ'irân-ı Rûm
Ben icâd eyledim ol Şevketâne tarz-ı eş'ârı*

“Rum şairleri gazelde Şevketâne şiir tarzını imkansız görürlerken onu vücuda getiren ben oldum.”

36 *Hemân Allâh efendim ömrün efvân eylesin efvân
Olur bir gün nümâyân edilen da'vânın âsârı*

“Efendim, Allah ömrünü çarçabuk artırsın. Edilen davanın izleri elbet bir gün görülür.”

16.

45 *Ö bir hikâye-i dûr u dirâzdir Gâlib
Du'âya başla yakışmaz du'âcılar miksâr*

“Ey Gâlib! O uzun ve uzak bir hikâyedir. Duaya başla, çünkü duacılara gevezelik yakışmaz.”

46 *Ne dem ki feyz-i bahâr ile şâd ola gülşen
Ne dem ki hâk ede bûy-ı nesîmi müşg-nisâr*

47 *Küşâde hurrem ola gül gibi müselleme ola
Hemân vücûd bula hâtırında her ne ki var*

“Baharın bereketiyle gül bahçeleri şenlendikçe; Allah, o latif rüzgâra misk kokuları saçtırdıkça kalbi ferahlasın. Herkes ona teslim olsun. Gönlünde her ne var ise hemen gerçekleşsin.”

17.

21 *Ne yapsın Gâlib-i bitâb evsâfında kâsırdır
Edip tatvîl nazmı korkum oldur ki usan verdi*

“Yorgun Gâlib ne yapsın? O, senin vasıflarını anlatmakta yetersizdir. Endişem şiirin uzayıp usanç vermesidir.”

22 *Safâsın ömrün efvân ede Mevlâ maksadın hâsıl
Ki zîrâ dâ'î-i dîrîneye baht-ı cüvân verdi*

“Allah, gönlünün şenliğini ve ömrünü artırsın. Onun emellerini gerçekleştirsin. Çünkü o, eski duacılarına taze kısımetler vermiştir.”

23 *Du'âm oldur Hudâ-yı Lem-yezel her matlabın versin
Bana her matlabım zîrâ o şâh-ı kâm-rân verdi*

“Duam, Allah’ın ona dilediği her şeyi vermesidir. Çünkü o bahtiyar sultan benim her dileğimi gerçekleştirmiştir.”

18.

...
15 *Nihâyetsizdir evsâf-ı bülendi ol şehenşâhın
Du'âya başla Gâlib sonra kalmaz tab'in ârâmı*

“O şahlar şahının yüce vasıflarının bir sonu yoktur. Ey Gâlib! Duaya başla yoksa gücün tükenir, yetiştiremezsin.”

16 *Hemîşe tâ ki mâh-ı rûzenin îd ola pâyânı
Hilâlin bedr-i tâbân gecenin subh ola ahşamı*

17 *Makarr-ı matla'ından gün gibi âfâka fer versin
Şeb-i Mi'râc u Kadr u İd ü Nevruz ola hengâmı*

“Ramazan ayı sonlanıp da bayram geldikçe, hilal park-lak dolunaya döndükçe, her gecenin sonunda sabaha erişildikçe daima güneşin doğduğu yerden ufukları gün gibi aydınlatsın. Vakti; Miraç ve Kadir gecesi, bayram ve Nevruz gibi geçsin.”

19.

...
39 *Başla du'â-yı devlete arz-ı niyâz et Hazrete
Ol şâh-ı sâfi-niyyete imdâd ede Rabbu'l-Hakem*

“Devlet duasına başla ve o saygıdeğer kişiye yalvar. Hüküm sahibi Allah, o temiz niyetli padişaha yardımını yetiştirsin.”

40 *Hak ömrünü müzdâd ede dâ'im zamîrin şâd ede
Dünyayı hep âbâd ede olsun berâyâ muğtenem*

“Allah, ona uzun ömürler versin. Gönlünü daima ferahlatsın. Dünyayı daima bayındır etsin. Tüm mahlûkat onun ganimeti olsun.”

20.

34 *Uzatma kâmet-i da'vâyı kıl du'âya şürû'*
Bilir mekâdir-i nâsı o pâdişâh-ı vakur

“Meselenin boyunu uzatma! Artık duaya başla! O ağırbaşlı padişah, insanların kudretinin ölçüsünü bilir.”

35 *Hemîşe tâ kim ola bu cihân-ı köhne-esâs*
Gehî biraz vakit âsûde vü gehî pür-şûr

36 *Şu'â'-ı tîğî ile fitneler olup sûzân*
Ola memâliki pür-nûr u hâtırı mesrur

“Bu temeli köhnemiş cihan kimi zaman biraz huzurlu kimi zaman da gürültülü ve karmaşık oldukça kılıcının saçtığı ışık ile kargaşa çıkaranları yakıp kavursun. (O sultanın) memleketleri nur ile gönlü ise sevinç ile dolsun.”

22.

19 *Ö nûrun pertev-i âsârı Gâlib ber-devâm olsun*
Muhakkak bu du'â her rûz u şeb vird-i Çerâğândır

“Ey Gâlib! O nurun eserinin ışığı sürekli devam etsin. Muhakkak bu dua her gündüz ve her gece Çerâğân için edilmektedir.”

23.

16 *Silk-i ma'nâya du'â-yı devletin nazm etmeğe*
Tab'-ı Gâlib-veş meğer ummân-ı gevherdir bu kâh

“Mana ipliğine devletin duasını dizmek için bu kasır meğer Gâlib gibi cevher okyanusuymuş.”

17 *Şevket ü ikbâle olsun izz ile ârâmgâh*
Makdem-i şâhâneye mâdâm hevesgerdir bu kâh

“Bu kasır madem padişahın gelişine bu kadar heves etmektedir o zaman şevket ve ikbal için saygın bir dinlenme yeri olsun.”

24.

...
23 *Ede Hak şehriyârı da anı da
Tûl-i ömr ile sâye-bân-ı ibâd*

“Allah, padişahı da onu da ömürlerinin uzunluğu ile kullar üzerine gölgelik etsin.”

24 *Ola devrânlarında ehl-i hüner
Cümleten nâ'il-i merâm-ı fu'âd*

“Hüner sahipleri, onların dönemlerinde, tümüyle gönüllerinden geçenlere kavuşsunlar.”

25.

...
25 *Ömrün tavîl devletin eẗzûn ede Hudâ
Tâ kim fuzûl-i rûze ile hisse-yâb olur*

“Günlerin uzunluğundan fayda görüldükçe Allah; ömrünü uzun, devletini ziyade etsin.”

26.

...
18 *Tevfik-i Hakka mazhar ola her umûrda
Gâlib bu berg-i sebzi ana bî-riyâ verir*

“Gâlib, bu hediyeyi ona kesinlikle verir. Her türlü işinde Allah'ın yardımına mazhar olsun.”

27.

...
26 *Farz-ı evveldir du'â-yı devleti munsıfların
Lafz-ı bismi'llâh ile tev'em leb-i gûyâsına*

“‘Bismillah’ ile sözün iki dudağının arasına devlet duasını yerleştirmek, hakka riayet edenlerin öncelikle yapması gereken şeydir.”

27 *Hayra sevk etmekte müzdâd eyleyip ikdâmını
Bahş ede Mevlâ şehenşâh-ı cihân-ârâsına*

“Mevlâ, cihanı süsleyen büyük padişahına hayra gitmekte gayretini artırmayı ihsan etsin.”

28.

37 *Hengâm-ı du'â geldi hamûş ol yeter Es'ad
Tatvîl-i sühan-râst reh-i bî-edebândır*

“Dua vakti geldi, Esad artık yeter, sessiz ol. Doğru sözü uzatmak edepsizliğin göstergesidir.”

38 *Kim nezd-i sa'âdetde senâ-hânî-i tab'ın
Ma'lûm u müstağnî-i takrîr ü beyandır*

“Çünkü saadetin nezdinde çokça övülecek karakter malumdur ve bunu dile getirip açıklamak gereksizdir.”

39 *Azürde-i renc etmeye gül-berg-i vücûdun
Ol şeh ki şifâ-bahş-ı dil-i haste-dilândır*

“O padişah, varlığın gül yaprağının kırgınlığını gidermede hasta gönüllerin şifa dağıtıcısıdır.”

40 *Pür-cûş ede Hak âb-ı hayât-ı yem-i fazlın
Zirâ hüner erbâbına hep feyz-resândır*

“Allah, fazilet deryasının hayat suyunu coştursun. Çünkü o, hüner sahiplerine bolluk ve bereket getirir.”

29.

9 *Ola inâyet-i Hakla hemîşe ey Gâlib
Kitâb-ı matlabı şîrâze-bend-i hüsn-i kemâl*

“Ey Gâlib! Allah’ın yardımıyla dilek kitabı daima mükemmelliğin güzelliğinin düzenleyicisi olsun.”

30.

18 *Ö nahlin berg ü bârı bâğbânı ber-devâm olsun
Hele her hâl ile ey Gâlib Allâha emânetdir*

“O fidanın yaprağı da meyvesi de bahçıvanı da sürekli olsun. Ey Gâlib! O, her şekilde Allah’a emanettir.”

3.4.2. Nedim'in Kasidelerinde Dua³⁶

Nedim'in divanının kasideler bölümünde otuz yedi, kıt'alar bölümünde ise üç adet kasidesi bulunmaktadır. Bu kasidelerin tümü gazel kafiyelidir. Şiirlerin tamamının başlığı vardır. Kasidelerin en kısası sekiz beyitten, en uzununu ise seksen bir beyitten oluşmaktadır. Nedim, kasidelerini yazarken ramazaniye, ıdiyye, şitaiye, bahariye ve methiye türlerinden faydalanmıştır. Nedim kasidelerinin sonunda dua ederken sanatlı bir dil kullanmıştır. Dualarının birçoğu merhun beyitler şeklinde yazılmış ve uzun tutulmuştur. Onun kasidelerinde ettiği dualar sadece kendi dönemi içerisinde değil diğer dönemlerde de yankı bulacak cinstendir.

1.

...

74 *Gayri vakt oldu ki der-beste olup kâh-ı devât
Kasr-ı dilden sû-yı bâlâya açılsın revzen*

“Artık vakti geldi, divit köşkünün kapısı kapanıp gönül kasrından yüce semte pencere açılsın.”

75 *Ahteran tâ ki edip ceş-i zalâm üzre hücum
Geçire kehkeşan gerden-i gerdûna resen*

76 *Ola mâh-ı nev-i şemşîrine dâ'im matla'
Kal'a-i düşmen-i dîn üzre olan burc-ı beden*

“Yıldızlar karanlığın askerlerinin üzerine hücum ettikçe ve samanyolu feleğin boynuna ipini geçirdikçe din düşmanlarının kalesinin üzerinde olan beden burcu kılıcının yeni ayı için doğuş yeri olsun.”

77 *Câme-i fethe verip kâmet-i azmin revnak
Gerden-i hasmdan ayrılmaya hem-vâre kefen*

“Azminin boyu fetih kıyafetine canlılık kazandırsın. Düşmanının boynundan ise kefen asla ayrılmasın.”

78 *Ola iklim-i ademden dahı sad merhale dûr
Havl-i âvâze-i ikbâlin ile ceş-i fîten*

“İkbalinin şöhretinin gücü ile fitne askerleri bile yokluk ülkesinin yüz menzil uzaklığında olsun.”

³⁶Macit, M. (1996). *Nedim Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınevi, 4-112.

79 *Levm-i hussâddan âsîb-i nazardan dâ'im*
Eyleye zâtını mahfûz Hudâ-yı zü'l-men

“Allah seni hasetlerin kötü sözünden ve kötü bakışların belalarından daima saklasın.”

80 *Tâk olup Kisrî-i ikbâline kavı Rüstem*
Ola tecvîf-i felek düşmene çâh-ı Bijen

“Rüstem’in yayı Kisra gibi olan ikbaline kemer olsun. Feleğin oyuğu düşmanına Bijen kuyusu olsun.”

81 *Fark-ı hurşîd ile gül-perçem-i tûğun yektûy*
Evc-i ayyûk ile mencuk-ı otağın yek-ten

“Güneşin ayrılığı ile tuğunun perçemi tek kat, göğün en yüksek zirvesiyle otağının sancağı bir beden olsun.”

2.

...
49 *Tâ ki cedveller çeke hatt-ı şua'-ı mihreden*
Münşi-i kudret bu nüh tûmâr-ı imkân üstüne

50 *Mısrâ'-ı ber-ceste-i ikbâl ola ser-levhası*
Ma'delet bâbında dâ'im tâk-ı evvân üstüne

“Kudret kâtibi bu dokuz imkân tomarının üzerine güneş ışınlarının çizgisinden cetveller çektikçe adalet köşkünün kapısında daima ikbalin berceste mısrasının başlığı olsun.”

3.

...
72 *Sen gayri destin aç yürü bir âsitâna kim*
Şâh u gedâya matlabı ol âsitân verir

“Sen bundan sonra elini aç ve bir eşiğe yürü. Çünkü şaha da köleye de talep ettiği şeyleri o eşik verir.”

73 *Tâ hükm-i ism-i pâk-i Mu'izz ü Müzil müdâm*
Îmân ü küfre hâlet-i mâh u ketân verir

74 *Tâ kim hemîşe şu'le-i şemşîr-i âbdâr*
Hâşâk-ı bağya sūziş-i berk-ı cehân verir

75 *Hem-vâre pâydâr ola ey sadr-ı kâmkâr
Zâtın ki sadr-ı ma'delete izz ü şân verir*

“Temiz namlılara ikramlar verip diğerlerini hakir eyleyen Allah’ın hükmü iman edenleri yüceltip ve küfredenleri harap ettikçe, sulanmış parlak kılıcın ateşi bağıın yongasının yüreğini cihan yıldırımını ile yaktıkça o bahtiyar sadrazam makamında kalıcı olsun. Çünkü senin zatın adaletin başına izzet ve şân verir.”

76 *Dûr olmasın elinden o tîğ-i cihân-güşây
Kim ferr ü tâbî âleme emn ü emân verir*

“O cihan açan kılıcın asla elinden ayrılmasın. Çünkü onun gücü ve parlaklığı âleme emniyet ve güven verir.”

77 *Olsun ser-i benânına münkâd o hâme kim
Her harfî mülke dâd-ı Anûşîrevân verir*

“O kalem parmak uçlarına boyun eğsin. Çünkü onun (yazdığı) her harfi ülkeye Nuşîrevân’ın adaletini verir.”

4.

51 *Hak te'âlâ devlet ü ikbâlin eفزün eylesin
Tâbî'-i fermânın olsun devr-i çarh-ı çenberi*

“Yüce Allah, devletini ve ikbalini artırsın. Kaderin çemberi fermanına boyun eğsin.”

52 *Mülkden dûr olmasın zill-ı hü mâ-yı re'fetin
Dâ'imâ kılsın himâyet şefkatın bî-kesleri*

“Merhametli devlet kuşunun gölgesi yurttan uzaklaşmasın. Şefkatın, kimsesizleri daima himaye etsin.”

53 *Arş ile hem-düş ola tâk-ı revâk-ı haşmetin
Tâ ki ber-câdır bu âlî-kubbe-i nilüferî*

“Bu, nilüfere benzeyen yüce kubbe yerli yerinde durdukça haşmet çardağının kemeri arş ile omuz omuza gelsin.”

54 *Sana temlîk eylesin Hak bir yere cem' eyleyip
Mülk-i dehri ömr-i Hızrı devlet-i İskenderi*

“Allah; İskender’in devletini, Hızır’ın ömrünü ve tüm dünya malını bir araya toplayarak seni onların sahibi yapsın.”

5.

...
53 *Yeter ey hâme verdin tâb u fer nazmınla âfâka
Du’â gevherlerin diz gayri var silk-i beyân üzre*

“Ey kalem! Ufuklara nazmınla bu kadar aydınlık ve parıltı verdiğin yeter. Artık izah ipliğine dua mücevherlerini diz.”

54 *Hemîşe tâ ki seyf ü hâmenin ibrâm u nakzından
Ola ahvâl-i âlem muntazam emn ü amân üzre*

55 *Bakıp destindeki şemşîre bîm-i cân ile Behrâm
Dolaşsın ayağı dâmana râh-ı kehkeşân üzre*

“Kılıcın ve kalemin zorlaması ve bozuşuyla tüm âlemin hali daima rahat ve güvenle düzen içinde olduğu müddetçe, elindeki kılıca bakıp Behram’ın can korkusuyla samanyolunda ayağı eteğine dolaşsın.”

56 *Görüp iki benânın arasında hâmeni olsun
Utârid şerm ile dem-beste burc-ı tev’emân üzre*

“Utarid (Merkür), iki parmağının arasındaki kalemini görsün ve ikizler burcu üzerinde utançtan sesi soluğu kesilsin.”

6.

...
71 *Hemîşe tâ ki ola kârgâh-ı âlemde
Bu heft âmire münkâd bu tabâyi’-i çâr*

72 *Mutî’-i emrin olup çâr gûşe heft iklim
Ola müsahhar-ı kilkin bu kubbe-i devvâr*

“Âlem atölyesinde daima bu dört unsur (toprak, hava, ateş, su), bu yedi büyük memura boyun eğdikçe dört bucak ve yedi iklim emrine itaat etsin. Bu durmadan dönen kubbe kaleminin boyunduruğunda olsun.”

73 *Înâyet-i ezelî feyz-bahş u feyz-resân
Sipîhr bende-i ferman sitâre hizmetkâr*

“Allah’ın inayetiyle, bolluk ve bereket içinde yaşa. Gökyüzü, buyruğunun kölesi; yıldızlar hizmetkârın olsun.”

7.

...
41 *Be-sa’d ahter-i meymûn zamân u hurrem-fâl*
Be-nîk tâlî’-i ferhunde rûz-ı ferruh-fâl

42 *Be-bârgâh-ı vezâret be-ferruhî bînişest*
Hudâyegân-ı vezîrân u kible-i ikbâl

“Ey iyi talih kıblesi, vezirlerin bir tanesi! Kutlu talih, uğurlu zaman, açık baht, bereketli günler ve güzel bir gelecek ile vezaret makamında kuvvetle otur!”

8.

...
48 *Hemîşe tâ kumâş-ı zer-keş-i vasf-ı keremkârın*
Ede lebrîz-i revnak destgâh-ı şî’r ü inşâyı

49 *Yazıp vasf-ı şerîfin zer-kalemle mihr-i ferruh-fer*
Kıla pür-zîb ü zîver safha-i çarh-ı mu’allâyı

“Cömertliğinin övgüsünün altın işlemeli kumaşı daima şiirin ve nesrin tezgâhını göz alıcılı hale getirdikçe kutlu ışığın güneşi mübarek vasfını altın kalemle yazıp yüce feleğin sayfalarını güzelliklerle doldursun.”

50 *Kılıp zât-ı şerîfin mesned-i devletde Hak dâ’im*
Müsahhar eyleye fermânına etrâf u enhâyı

“Allah, şerefli zatını devlet makamında devamlı kılıp tüm yolları ve yönleri senin emrin altına aldırısın.”

51 *Süreyyâ menziline mihr-i âlem-tâb zann etsin*
Gören mektûb-ı ikbâlindeki mühr ile imzâyı

“İkbal mektubundaki mühür ve imzayı gören onun, Ülker yıldızının menziline âlemi aydınlatan güneş olduğunu zannetsin.”

9.

...
42 *Hak te’âlâ ede ikbâl ü celâlin efzûn*
Emrine râm ola dâ’im felek-i bî-ârâm

“Yüce Allah, talihini ve yüceliğini artırsın. Durup dinlenmek bilmeyen felek, daima emrine itaat etsin.”

43 *Gece gündüz geçe âsâyiş ile evkâtın
Her şebîn kadr senin her günün olsun bayrâm*

“Gece gündüz tüm vaktin huzur içinde geçsin. Her gecen Kadir Gecesi, her günün ise bayram olsun.”

10.

64 *Buyur ol cây-ı dil-cûyu ser-efrâz eyle lutfunla
Hemîşe hem-rikâb olsun sana te'yîd-i Rabbânî*

“Buyur, o gönül çeken makamı lütfunla yücelt! Allah, makamını daima güçlendirsin.”

65 *Hudâ hem-vâre mahfûz eyleyip zât-ı hümayûnun
Musahhar eylesin fermânına Îrân u Tûrânı*

“Allah, mübarek zatını daima koruyup İran’ı ve Turan’ı buyruğuna boyun eğdirsin.”

11.

1 *Mes’ûd ola ıydın eyâ şehenşâh-ı gerdûn-haşem
Dergâhın olsun husrevâ ikbâle dâ’im mültesem*

“Ey sultanlar sultanı! Bayramın kutlu olsun. Ey hükümdar! İkbâl daima makamını öpsün.”

2 *Her sâ’atin olsun sa’îd ikbâl ü iclâlin medîd
Her bir günün eyyâm-ı ıyd her bir demin ferhunde-dem*

“Her saatin saadetli, ikbalin ve saygınlığın devamlı olsun. Her bir günün bayram günü, her bir anın mübarek olsun.”

3 *Ey husrev-i gîti-sitân nâmın ki Ahmeddir ıyân
Devrinde oldu bî-güman şer’-i Muhammed muhterem*

“Ey dünyayı zapt eden hükümdar! Herkes bilir ki adın Ahmed’dir. Hz. Muhammed’in kuralları şüphe yok ki senin devrinde sayılmıştır.”

4 *Adlin ile âlem dola mülk ü milel revnak bula
Encüm gibi tâbân ola nâminla ruhsâr-ı direm*

“Dirhemini yüzünü, adın yıldızlar gibi parlatsın. Tüm âlem adaletle dolsun. Memleketler ve milletler adaletle aydınlansın.”

5 *Mutriblerin her rûz u şeb kılsınlar âheng-i tarab
Ammâ usûli feth ü darb olsun makâmı hem Acem*

“Şarkıcıların her gece ve her gündüz ahenkleriyle neşe versinler. Ama çaldıklarının usulü vuruşma ve fetih, makamı ise Acem olsun.”

6 *Sensin o sultân-ı cihân rahşın önünde her zamân
Mânend-i peyk olur revân İskender ü Dârâ vü Cem*

“İskender, Dârâ ve Cem’in her zaman atının önünde ulak gibi koştukları cihan sultanı sensin.”

7 *Lutf u mekârim hem-demin ikbâl ü şevket mahremin
Devrinde oldu âlemin her gûşesi bâğ-ı İrem*

“Senin devrinde âlemin her köşesi İrem bağına döndü. Cömertlikler ve iyilikler, yakın dostun; ikbal ve haşmet mahremin olsun.”

8 *Sıdk ile kârın dâ'imâ dergâh-ı Hakka ilticâ
Pes ol Cenâb-ı kibriyâ elbet eder lutf u kerem*

“Samimiyetin ve yakınlığınla daima Allah’ın dergâhına sığın. Eğer öyle yaparsan yüce Allah elbette sana cömertlik ve iyilik eder.”

9 *Nev müjde-i feth ü zafer bir kaç gün eğlendiyse ger
Hiç vermesin ey şîr-i ner tab’-i hümâyûna elem*

“Zafer ve fetih müjdesi birkaç gün gecikmiş olsa da bu durum hükümdarın o güçlü aslanına hiç üzüntü vermesin.”

10 *Ey şehriyâr-ı bâ-vekâr bu nükte hod pek âşikâr
Cüz’î çekilse intizâr hûb anlanır kadr-i ni’am*

“Ey ağırbaşlı hükümdar! Bu ince anlamın kendisi aslında apaçık ortadadır. Sevgilinin bakışları birazcık çekilse nimetlerin kıymeti anlaşılır.”

11 *Nâz etmese bir dil-rübâ bî-kadr olur hüsn ü bahâ
Meyl eylemez hâtır ona bî-lezzet olur vaslı hem*

“O gönül hırsızı sevgili naz etmezse onun güzelliği ve kıymeti itibarsızlaşır. Böylece gönül ona meyletmez, ayrıca ona kavuşmanın bir lezzeti olmaz.”

12 *Kişver ki bir mahbûbdur vaslı onun matlûbdur
Nâz etse dahı hûbdur vuslat mukarrerdir ne gam*

“Ülke, bir sevgiliye benzer ve istenilen şey ona kavuşmaktır. O, naz etse bile bu insana hoş gelir.”

13 *Zâtın cihânın zîveri kân-ı mekârim-perveri
Ol kânın olmuş gevheri şehzâdegân-ı pür-haşem*

“Zatın cihanın ışığı ve cömertlik saçan ocağıdır. O maden ocağının mücevheri ise şehzadelerdir.”

14 *Sultân Süleymân-ı zamân izz ü şevketle kâm-rân
Nev-nahl-ı bâğ-ı izz ü şan gül-gonca-i nahl-ı himem*

“Ey zamanın Sultan Süleyman’ı! Şöhret ve izzet bağının taze fidanı ve himmetin gül ve gonca fidanı! İzzet ve haşmetle bahtiyar ol.”

15 *Şekl ü şemâ’ilde hemân gûyâ pederdir bî-güman
Ol sâni-i sâhib-kıran ol beççe-i şîr-i ücem*

“O muzaffer hükümdar, o yırtıcı aslanın yavrusu şüphesiz görüntüsü ve tavırlarıyla tıpkı bir baba gibidir.”

16 *Bârî hatardan saklasın yavuz nazardan saklasın
Dâ’im kederden saklasın kılsın tebessüm dem-be-dem*

“Allah, seni tehlikelerden ve kötü gözden ve kederden daima saklasın. Allah, her an senin yüzünü güldürsün.”

17 *Sultân Muhammed Hazreti gûyâ melekdir sûreti
Ol taht u tâcın ziyet-i ol dürr-i yektâ-yı kerem*

“O, cömertliğin eşsiz incisi; o, tahtın ve tacın süsü Sultan Muhammed hazretlerinin yüzü tıpkı meleklerinkine benzemektedir.”

18 *Zât-ı güzînin seyr eden vech-i mübînin seyr eden
Nûr-ı cebînin seyr eden mehdîr deyi eyler kasem*

“Seçkin şahsını, açık yüzünü, nurlu alnını izleyenler senin ay olduğuna dair yemin eder.”

19 *Mânend-i mihr-i tâbdâr devletle bulsun iştihâr
Haşmetle olsun ber-karâr izzetle olsun muhterem*

“Parlak aya benzeyen o devletle şöhret bulsun. Makamında haşmetle otursun, itibarıyla hürmet görsün.”

20 *Şehzâde Sultân Mustafâ gül-gonca-i bâğ-ı ulâ
Hâmem olur bülbül-nevâ evsâfin etdikçe rakam*

“Şehzade Sultan Mustafa, şeref bağının gonca gülü! Kalemim senin vasıflarını yazdıkça bülbül sesli olur.”

21 *Ol gevher-i pür-tâb u fer kim rûyuna etse nazar
Şerm ile ruhsâr-ı kamer gül-gûn olur hem-çün bakkam*

“O parlak ve süslü mücevher, aya baksa onun yüzü utanç ile kırmızı boya ağacı gibi gül renkli olur.”

22 *Devletle olup kâm-bîn izz ü sa’âdetle karîn
Olsun hatâlardan emîn mânend-i âhû-yı harem*

“İsteğine devletle kavuş, izzet ve saadetle yakın dost ol. Haremin ahuları gibi her türlü hataya ve kusura karşı güvende ol.”

23 *Mâh-ı nev-i ıyd-ı sa’îd nev-nahl-ı gülzâr-ı ümîd
Ya’nî ki Sultân Bâyezîd ârâyîş-i hayl ü haşem*

“Saadet bayramının yeni ayı! Ümidin gül bahçesinin taze fidanı! Yani, maiyetindekilerin ve ordunun süsü olan Sultan Beyazıt!”

24 *Fass-ı nigîn-i saltanat nûr-ı cebîn-i ma’delet
Hurşîd-i âlî-menzilet şehzâde-i nikû-şiyem*

“Saltanat yüzüğünün taşı, adalet alnının nuru, yüce mertebenin güneşi, güzel huylu şehzade!”

25 *Dâ'im ferâğ-ı bâl ile handân olup ikbâl ile
Cemşîd-veş iclâl ile sürsün cihânda ayş u dem*

“Gönül rahatlığı ile yüzün daima gülsün. Cemşid gibi talihli ol. Ululuğunla dünyada keyif içinde yaşa.”

26 *Sultân Nu'mân-ı cihân şehzâde-i vâlâ-mekân
Hurşîd ile ham-âşîyan mâh-ı münevverle behem*

“Cihanın Sultan Numan'ı, makamı yüksek şehzade, meskeni güneş ile bir nurlu ayla beraber olan (kişi)!”

27 *İkbâl ü şevket dâyesi izz ü sa'âdet vâyesi
Mecd ü şeref pîrâyesi nâzende âhû-yı harem*

“Gözeticisi ikbal ve yücelik, kısmeti izzet ve saadet, süsü itibar ve şeref, nazendeleri ise harem ahularıdır.”

28 *İclâl ü devletle müdâm olsun karîn ü nâm u kâm
Mânende-i bedr-i tamâm olsun şerefle muhterem*

“Ululuk ve devletle hayattan aldığın zevk, tüm yakınların ve şöhretin daim olsun. Dolunay gibi şerefle saygınlık bulsun.”

29 *Dâmâd-ı vâlâ-menkabet düstûr-ı Rısto-menzilet
Ya'ni vekîl-i saltanat ol dâver-i vâlâ-himem*

“Yolu yüce olan damadın menzili Aristo'nun nizamıdır. Yani, o, himmeti yüve olan padişadın saltanat vekilidir.”

30 *Hem-nâm-ı nikû-yı Halil sadr-ı keremkâr-ı celîl
Pîrâye-i zikr-i cemîl ârâyiş-i seyf ü kalem*

“O, Halil'in güzelliği ile adaş olan ululuğun cömert sadrazamıdır. Kalem ve kılıç süslemelerinin içinde güzelliği anlatan süstür.”

31 *Ol şâh-ı Sikender-gulâm olup sa'âdetle be-kâm
Olsun rızâsında müdâm ol sadr-ı Eflâtun-şiyem*

“O genç İskender’in padişahı olup saadetle muradına ersin. O Eflatun tabiatlı sadrazam onun memnuniyetini almış halde daim olsun.”

32 *İkbâl ü şevket pâydâr iclâl ü haşmet ber-karâr
Bünyân-ı devlet üstivâr iclâli eżun dem-be-dem*

“İkbal ve kudreti kalıcı, saygınlığı ve haşmeti devamlı olsun. Devlet yapıları sağlam olsun. Saygınlığı her an çoğalsın.”

33 *İkbâl ü izz ü i'tilâ olsun çü gülşen pür-nemâ
Anda çü bülbül dâ'imâ kilik-i Nedîm etsin negam*

“İkbal ve izzeti yükselişte olsun ki gül bahçesi gelişip serpilsin. Nedim’in kamış kalemi orada bülbül gibi daima ahenkle cıvılsın.”

12.

...
54 *Hemân hemîşe olup Hak sana mu'in ü zahîr
Ola merâtib-i ikbâl gün-be-gün berter*

“Allah, daima senin yardımcın olsun. İkbalinin mertebesi günden güne yükselsin.”

55 *Bu Rûm milketine olduğun gibi olasın
Bütün memâlik-i İrâna da ser ü server*

“Bu Rum memleketine hâkim olduğun gibi tüm İran ülkesine de baş ve önder olasın.”

56 *Nedîm benden elinden düşürmeyip kalemi
Dola hesâb-ı tevârîh-i feth ile defter*

“Kölen Nedîm kalemi elinden düşürmeden defteri, fetih tarihlerinin hesabıyla doldursun.”

13.

...
45 *Cenâb-ı Hak hatâdan saklasın zât-ı hümayûnun
Bi-hamdillah cihân ahdinde cümle emn ü râhatdır*

“Mübarek zatını, yüce Allah her türlü kusurdan saklasın. Allah’a şükürler olsun tüm dünya senin devrinde emniyette ve rahat içindedir.”

46 *Nice hayra muvaffak eylesin Bârî seni dâ'im*
Senin zât-ı şerîfin âleme mahz-ı inâyetdir

“Senin mübarek zatın âleme iyiliğin huzurunu yaşatır. Allah, seni daha nice hayırlara eriştiresin.”

14.

...
43 *Yeter ey hâme yeter gayrı du'â demleridir*
Ki çok oldukça güher kıymeti noksâna gelir

“Ey kalem! Artık yeter, dua vakti gelmiştir. Çünkü elmasın değeri çoğaldıkça azalır.”

44 *Cemreler her sene tâ birbirinin ardınca*
Nev-bahâr erdiği müjdeyle gül-istâna gelir

45 *Göreyim şöyle kef-i cûdunu kim ebr-i bahâr*
Ana yüz şerm ile deryûze-i bârâna gelir

“İlkbaharın gelişinin müjdesiyle her sene gül bahçelerine, birbirinin ardınca cemreler düştükçe cömertlik köpüğünü göreyim. Çünkü bahar bulutuna dilenci yağmur yüz utançla gelir.”

46 *İzz ü devlet ola çün nâme-i kadrinle fahûr*
İzz ü devlet sözü tâ nâmede unvâna gelir

“İzzet ve devlet, itibar namenle iftihar ettiği için izzet ve devlet sözü nâmelerde ön söz olur.”

47 *Her günün ıyd u bahârân ola tâ kim a'yâd*
Geh bahârâna gehî fasl-ı zemistâna gelir

“Bayramlar ister kış mevsimine ister baharlara gelsin senin her günün bahar ve bayram olsun.”

15.

...
37 *Nedîmâ destini gayri du'âya eyle âmâde*
Ne mümkün irmek ol şehenşehin evsâfi pâyâna

“Ey Nedîm! Ellerin artık dua etmek için kaldır. O sultanlar sultanının vasıflarını sayarak bitirmek ne mümkündür.”

38 *Hemân Hak dâ'imâ ol şehriyârı eyleyip mansûr
Ede a'dâsını üftâde dâ'im çâh-ı hızlâna*

“Allah o hükümdarı daima galip etsin. Düşmanlarımı ise daima rezillik kuyusuna düşürsün.”

39 *Olup nâm-ı şerîfiyle müzeyyen sikke vü hutbe
Vere tuğrâsı ârâyış berât-ı izzet ü şâna*

“Hutbe ve sikke, onun şerefli adıyla bezensin. Şan ve şeref nişanı tuğrası ile süslensin.”

16.

...
52 *Gâyete erdi Nedîmâ söz du'â hengâmıdır
Destin aç rûhâniyân-ı âlem-i bâlâ gibi*

“Ey Nedîm! Söz sona erdi, (şimdi) dua vaktidir. (Artık) Göklerde uçan melekler gibi ellerini aç (ve dua et!).”

53 *Tâ ki her sâl eyleye ıydın neşât-ı makdemi
Sahn-ı Sa'd-âbâdı leb-rîz-i ferah me'vâ gibi*

54 *Şehriyâr-ı âlemin teşrîfi Sadr-ı a'zama
Mâye-i ikbâl ola ıyd-ı sürûr-efzâ gibi*

“Her yıl bayramın, ferahlık veren Sadabad meydanını sevinçle doldurup taşırdığı gibi âlemin hükümdarının gelişi sevinç artıran bayram gibi sadrazama ikbal kaynağı olsun.”

17.

...
31 *Cihân durdukça dur ikbâl ile taht-ı sa'âdetde
Senin lutfunla dil-şâdım her işte feth-i bâbımsın*

“Dünya durdukça sen de ikbal ile saadet tahtında dur. Senin lütfunla (her an) gönlüm şendir. Sen, her işte benim fetih kapımsın.”

32 *Hudâ ayırmasın biri birinden izz ile dâ'im
Du'âma sûz-bahş ol ey kalem çeşm-i pür-âbımsın*

“Allah seni asla itibarından ayırmasın. Ey kalem! Sen benim yaşaran gözümün. Duama yakıcılık bahşet.”

33 *Gelip ikbâl ile devlet desin dergâhına her gâh
Penâhım melce'im ümmîdgâhımsın me'âbımsın*

“Senin huzuruna ikbal ile devlet gelip ‘Sen benim sığınağım ve umudumun kaynağısın.’ desinler.”

34 *Zihî devlet o sadr-ı muhterem derse eger bir kez
Mu'ammer ol Nedîmâ şâ'ir-i mu'ciz-hitâbımsın*

“O kıymetli sadrazam bana bir kez gelip ‘Ey Nedîm! Uzun ömürlü ol, sen benim mucizeler söyleyen şairimsin.’ dese bana ne mutlu!”

18.

...
41 *Pâdişâhım olası taht-ı sa'âdetde mukîm
Olmaya haşre degin devletinin pâyânı*

“Padişahım! Saadet tahtında ebediyen oturasın. Kıyamete kadar devletinin sonu olmasın.”

42 *Sen buyur izz ü sa'âdet ile Sa'd-âbâda
Künc-i endûh ola düşmenlerinin zindânı*

“Sen, izzet ve mutluluk ile Sadâbâd’a buyur. Düşmanlarının zindanı ise elem köşesi olsun.”

43 *Budur âhir sözü her lahza Nedîmâ kulunun
Âh ıyd olsa da öpsem yine ol dâmânı*

“Nedîm kulunun son sözü daima budur: ‘Ah, bayram olsa da yine o eteği öpsem!’”

19.

...
74 *Şâd-kâm olsun safâlarla hemîşe hâtırın
Bin sürûr âmâde olsun vaktinin bir anına*

“Gönlün daima sevinçlere boğulsun. Vaktinin bir anına bin neşe âmâde olsun.”

75 *Gâh sâhil-hânelerde gâh Sa'd-âbâdda*
Sen safâ kıl düşmenin endûh geçsin cânına

“Kâh sahil hanelerde kâh Sadâbâd'te sen sefa kılarken düşmanın canına elem ve gam geçsin.”

76 *Sen otur ikbâl ile taht-ı şehenşâhîde şâd*
Mülkler olsun müsahhar askerın şîrânına

“Sen, şahlar şahına yaraşır tahtında ikbal ile sevinç içinde otur. Aslan askerlerine tüm yurtlar tutkun ve itaatkâr olsun.”

20.

...
28 *Devrinde senin fırka-i erbâb-ı ma'ârif*
Âsûde-i cevr-i felek-i bî-ser ü pâdır

“Senin devrinde ilim erbabı kişiler ayaksız ve başsız feleğin zulmünden uzaktır.”

29 *İydın ola ikbâl ü sa'âdetle mübârek*
Günden güne ikbâlin ola gün gibi zâhir

“Bayramın ikbal ve saadetle mübarek olsun. İkbalin günden güne gün gibi zâhir olsun.”

30 *Sadrında seni eyleye Hak dâ'im ü sâbit*
Hep âlemin etdikleri şimdi bu du'âdır

“Tüm âlemin ettiği dua şimdi, Allah'ın seni makamında ebedî ve kalıcı kılmasıdır.”

31 *Ey sadr-ı cihânbân ede Hak devletın efzûn*
Kim devletın erbâb-ı dile lutf-ı Hudâdır

“Ey cihanın bekçisi olan sadrazam! Allah devletini (devletinin ömrünü) ziyadeleştirsin. Çünkü senin devletin gönül erbabı için Allah'ın bir lütfudur.”

32 *Ez-cümle Nedîmâ kulun ey âsaf-ı zî-şân*
Müstağrak-ı lutf u kerem ü cûd u atâdır

“Ey şerefli vezir! Bu arada, Nedîm kulun da senin lütfuna, keremine, cömertliğine ve ihsanına gark olmuştur.”

21.

...
27 *Yeter ey hâme tasdî' etme ol zât-ı keremkârı
Du'â eyle hemân bulmaz onun evsâfı pâyânı*

“Yeter ey kalem! O kerem sahibini artık rahatsız etme. Onun (övülecek) vasıflarının bir sonu yoktur. Hemen (ona) dua et.”

28 *İlahî dâ'im et Dâmâd İbrâhîm Pâşâyı
Hemîşe eylesin devlet derinde vaz'-ı pîşânî*

“Ey Allah'ım! Damat İbrahim Paşa'yı ebedi kıl. O daima alnını devlet kapısına koysun.”

29 *Hudâ hıfz eylesin zât-ı şerîfin sadr-ı dîvânda
Müsahtar eylesin fermânına İrân u Turânı*

“Allah, şerefli zâtını sadrazamlık makamında (daima) korusun. İran ve Turanı fermanına itaat ettirsin.”

30 *Celâl ü câh ile sadrında Mevlâ ber-devâm etsin
Nedîmâ bendesi olsun hemîşe menkabet-hânı*

“O efendim, yüceliği ve itibarıyla makamında ebediyen otursun. Nedîm, o sultanın kölesi olsun ve sonsuza kadar onun menkıbelerini anlatsın.”

22.

...
19 *Ey sadr-ı muhterem ede Hak ıyd her günün
Vasfında ola böyle Nedîmâ şeker-feşân*

“Ey muhterem sadrazam! Allah, her gününü bayrama çevirsin. Bu Nedîm, senin övgünde böyle şeker saçan olsun.”

23.

...
39 *Hemân sa'âdet ü devletle şâd u handân ol
Hemîşe feyz ola tab'-ı şerîfine mahrem*

“Hemen saadet ve devletle sevinçli ve güleç ol. Gizli kalmış her şey ulu zâtına daima aşıkâr olsun.”

40 *Hemîşe devlet ü haşmetle ber-devâm olasın*
Celâl ü câh ola bâb-ı sa'âdetinde hadem

“Daima devlet ve haşmet ile (makamında) ebedi olasın. Saadet kapında (sarayında) yücelik ve makam-mevki senin hizmetçilerin olsun.”

24.

...
39 *Dâ'imâ böyle efendim şevk u şâdilerde ol*
Nazmı bu sözle kalem makrûn-ı pâyân eyledi

“Efendim! Daima böyle sevinç ve memnuniyet içinde ol. Kalem, bu sözle nazmı sona erdirdi.”

25.

...
19 *Ber-kâm olasın mesned-i devletde hemîşe*
Münkâd ola fermânına çarhın deverânı

“Devlet makamında daima her muradına eresin. Feleğin dönüşü (bile) fermanına boyun eğsin.”

20 *Hem-vâre olup hîş ü tebârınla mü'eyyed*
Ahdın ola zâtın gibi bî-misl ü müdâni

“Tüm akraba ve soyunla daima Allah'ın yardım ettiklerinden olasın. Devrin de kendin gibi benzersiz olsun.”

26.

...
12 *Kande azm eyler ise sadr-ı cihândârın ola*
Pey-revi yümn ü şeref hem-rehi izz ü temkin

“(O) Büyük imparator neye azmederse (hepsi) gerçekleşsin. Uğur ve şeref takipçisi, saygınlık ve ağır başlılık yoldaşı olsun.”

13 *Baht pâyende felek bende vü tevfik refik*
Kevkeb-i tâli'i mes'ûd u sa'âdâta karîn

“Bahtın kalıcı, felek kölen, başarı yoldaşın olsun. Talih yıldızın kutlu ve tüm mutluluklar sana dostun kadar yakın olsun.”

27.

14 *Unutma bende-i nâ-kâmı da vakt ü zamâniyle
Kemâl-i lutf u ihsânınla kadrin eyle bâlâter*

“Vakti geldiğinde ben nasipsizi de unutma. Yüce lütuf ve ihsanıyla beni de şereflendir.”

15 *Efendim âsmâna hiç bahâne bulma ihsân et
Senin lutfun olursa âsman dahı olur yâver*

“Efendim! Feleğe hiç bahane bulma, ihsan et. Senin lütfun olursa felek bile yardımcı olur.”

16 *Hemân Hak dâ'imâ mahfûz edip zât-ı keremkârın
Açılsın böyle meclislerde dâ'im hâtır-ı enver*

“Allah, daima senin cömert zâtını korusun. Böylece meclislerde daima nurlu gönüller açılsın.”

28.

16 *Âsafâ sen sohbet-i helvâda şîrîn-kâm olup
Her şebın kılsın nice şevk u meserretle güzâr*

“Ey Vezir! Helva sohbetinin tadı damağında kalsın. Her geceni daha nice şevk ve sevinçle geçirsın.”

17 *Düşmenin helvâsı da burnunda kokdu gâlibâ
Zannım oldur kim zamân-ı sayfa dek etmez karâr*

“Düşmanın helvası da galiba koktu. Bana öyle geliyor ki yaz gelene kadar (o helva) kıvam bulup pişmez.”

18 *Hak te'âlâ devlet ü ikbâlin efzûn eyleyip
Olasın sadr-ı sa'âdetde hemîşe ber-karâr*

“Yüce Allah, devletini ve ikbalini artırsın. Mutluluk makamında daima, devamlı kalasın.”

19 *Böyle her sâl eyleyüp teşrîf izz ü şân ile
Vasfına olsun Nedîmin hâmesi gevher-nisâr*

“Nedîm’in kalemi her yıl böyle izzet ve şan ile gelip seni övmek için mücevherler saçsın.”

29.

16 ...
*Hudâ hem-vâre kılsın ömrünü iclâlini efvân
Şeref-yâb eyleye sad sâl zâtın sadr-ı divânı*

“Allah, ömrünü ve yüceliğini daima artırsın. Allah, zâtına ve divânına yüz sene şeref katsın.”

17 *Hemîşe böyle sâ’ir kullarınla sıhr-ı zî-şânın
Gören sâyende mu’tâd olduğu eltâf u ihsânı*

“Kulların ve akrabaların senin gölgede daima cömertlik ve bağışlarından faydalansın.”

30.

13 ...
*Hudâ hemîşe edip ömr ü devletin efvân
Celâl u câhına eyyâm-ı haşr ola pâyân*

“Allah daima senin ve devletinin ömrünü ziyadeleştirsın. Ululuğun ve itibarın kıyamet gününe kadar sürsün.”

14 *Bu gûne sad şeb-i helvâya edesin teşrîf
Hemîşe vefk-ı murâdınca devr ede devrân*

“Bu şekilde yüz (kere daha) helva gecesini şereflendiresin. Devran daima senin muradına göre devretsın.”

15 *Cihânda devlet ü izzetle pâydâr olasın
Bula devâmın ile rûzgâr emn ü amân*

“Cihanda devletin ve saygınlığınla kalıcı olasın. Zaman, senin sürekliliğın ile emniyet, güven bulsun.”

31.

17 ...
*Sen beg gibi sadr üzre otur nâz ile cânâ
Hâcib ola kapında Nedîmâ-yı muhakkar*

“Ey sevgili! Sen bey gibi makamında naz ile otur. (Bu) Hâkir Nedîm (ise) kapında hizmetkârın olsun.”

32.

11 ...
*Hak te'âlâ kıla ikbâlini efüzün ki onun
Devlete himmeti ile ser ü sâman geldi*

“Yüce Allah ikbalini artırsın ki onun çabasıyla devlete zenginlik, düzen ve huzur geldi.”

33.

13 ...
*Hak te'âlâ ömrün efüzün eyleyip
Görmeye tab'-ı şerîfin hiç elem*

“Yüce Allah ömrünü artırsın. Şerefli zâtın hiç elem görmesin.”

14 *Dâ'imâ mesrûr u handân olasin
Şöyle kim mensî kala eyyâm-ı Cem*

“Daima sevinçli ve güleç olasin. Öyle ki senin devrin yanında Cem'in devri unutulsun.”

34.

8 ...
*Hudâ vücûdunu hıfz eylesin hatâlardan
Ki zâtı âleme sermâye-i ümîd oldu*

“Allah seni hata ve kusurlardan saklasın. Çünkü sen varlığınla (tüm) dünyaya ümit vesilesi oldun.”

35.

1 ...
*Efendim dâimâ ikbâl ü câhın pâydâr olsun
Değil ukkâb u âhû sana ankâlar şikâr olsun*

“Efendim! İkbâlin ve makamın daima sürsün. Değil kartal ve ahu sana ankâlar av olsun.”

- 2 *O rütbe şâh-bâz-ı himmetin evc üzre çıksın kim
Hirâsından felekde nesr-i tâ'ir bî-karâr olsun*

“Himmetinin şahbazı o derece yükselsin ki (göğe) yayılmış (tüm) kuşlar felekte korkusundan ne yapacağını şaşırınsın.”

- 3 *Künâmında yatıp ser şîr-âsâ şark u garb içre
Adûlar dilkilensin heybetinden hâr u zâr olsun*

“Doğuda ve batıda başın ininde yatan aslan gibi olsun. Düşmanların heybetinden çekinip aşağılık ve perişan olsun.”

- 4 *Nigâhın düştüğü yerlerde açılsın gül-i şâdî
Sa'âdetle hurâmân olduğun yer nev-bahâr olsun*

“Bakışının düştüğü yerlerde sevinç gülleri açılsın. Mutlulukla salındığın yer(de) ilkbahar olsun.”

- 5 *Binersen zevraka deryâda cûş etsin dür ü gevher
Süvâr olursan esbe deşt ü sahrâ lâlezâr olsun*

“Sandala binersen deryada(n) inci ve elmas taşsın. Binici olursan ata (atına) çöl ve sahra lale bahçesi olsun.”

- 6 *Efendim hak budur kim devletinde âlem etdik pek
Neşât u şevk u şâdî böyle dâ'im bî-şümâr olsun*

“Efendim! Doğrusu devletinde pek âlem ettik. (Devletinde) Sevinç ve neşe daima böyle hesapsız (pek çok) olsun.”

- 7 *Edip hem seyr-i deryâ geşt-i sahrâ hoş havâlarla
Safâ kesb etdin âlem re'fetinle kâmkâr olsun*

“Hoş havalarla deryayı gezip sahrada dolandım. Çabalayıp gönüllere ferahlık verdin. (Tüm) Dünya merhametin ve yüceliğinle bahtiyar olsun.”

- 8 *Hele Allaha şükr olsun güzel sayd u şikâr oldu
Hemîşe bendenin böyle hulûsu âşkâr olsun*

“Hele Allah’a şükürler olsun. Güzel bir av avlama oldu. Ben kölenin daima samimiyeti aşikâr olsun.”

9 *Efendim hizmetinden cümleyi dūr etmesin Bârî
Celâl ü haşmetin ârâyiş-i hîş ü tebâr olsun*

“Efendim! Allah kimseyi hizmetinden uzak kılmasın. Ululuğun ve haşmetin soyunun ve neslinin süsü olsun.”

36.

...
34 *Gayri sen ey hâme meşgul ol du'â-yı devlete
Kim du'âsı ehl-i tab'ın gâyet-i kusvâsıdır*

“Ey kalem! Sen artık devlet duası ile meşgul ol. Çünkü yaratılanların gelebileceği son nokta duasıdır.”

35 *Tâ ki mi'mâr-ı hüner-pîrâ-yı feyz-i nâmiye
Kasr-ı la'lîn-i dil-ârâ-yı gülün bennâsıdır*

36 *Kasr-ı câh u haşmetin hem-vâre olsun ber-karâr
Kim sabâh-ı ıyd o kasrın perde-i dibâsıdır*

“O ünlü bolluğu düzenleyen hüner sahibi, gülün gönül süsleyen kırmızı renkli köşkünün mimarı oldukça makamının ve haşmetinin köşkü daima yerinde dursun. Çünkü bayram sabahı, o köşkün ipek perdeleridir.”

37 *Mülk-i cūd olsun müselleme kabza-i teshîrine
Zerre mihrin tâ zebûn-ı pençe-i kübrâsıdır*

“Cömertlik yurdu hâkimiyetinin kabzasına teslim olsun. Güneşin zerresi onun en büyük pençesinin âcizidir.”

37.

...
17 *Hem-vâre tâ ki kasr-ı çarhın ola müzeyyen
Hışt-ı zer-i mihirden dîvâr-ı üstüvârı*

“Sağlam duvarının kerpici altın ay olan felek köşkün daima müzeyyen olsun”

18 *Nazm-ı Nedîm gibi yümn ü sa'âdet ile
Mısrâ'-ı bâbın ede dâ'im güşâde Bârî*

“Allah, kapının (iki) kanadını daima Nedîm'in şiiri gibi uğur ve mutlulukla açık, ferah etsin.”

19 *Cârûbu zülf-i havrâ ferrâşî bâd-ı cennet*
Derbâni izz ü devlet ikbâl perdedârî

“Ahu gözlülerin zülfü süpürgesi, cennet rüzgârı hizmetkârı, kapıcısı güç ve devlet, perdecisi ikbâl (olsun).”

KIT‘ALAR

1.

17 *Allah nahl-i devletini ber-karâr edip*
Dünyâdan eksik etmeye zıll-i himayetin

“Allah, devletinin fidanını devamlı kılıp onun esirgeyici gölgesini dünyadan eksik etmesin.”

18 *Zât-ı şerîfin eyleye efvân ile’l-ebed*
Sadr-ı vezâretin zîb ü ziynetin

“Şerefli zâtın sonsuza kadar sadrazamlık makamının süs ve ziynetini artırsın.”

19 *Hurşîd-i zâtın eyleye reşk-i felek müdâm*
Dîvân-hâne-i şerefîn sadr-ı rif’atin

“Güneş (gibi aydınlık) zâtın daima herkesi kıskandıracak kadar yüce olsun.”

2.

17 *Sıdk-ı niyyetle du’âmız budur Allah bilir*
Her dem ü her nefes ü her seher ü her akşam

“Allah bilir! Samimi niyet(ler)le her an ve her nefes ve her sabah ve her akşam (ettiğimiz) duamız budur.”

18 *Câvidân arsa-i haşmetde tek ü tâz edesin*
Şöyle kim gûy ola çevgânına çarh-ı hod-kâm

“Sonsuza kadar haşmet arsasında öteye beriye koşuştur. (şu) Kendini beğenmiş felek (de) çevgânına top olsun.”

19 *Baht pâyende vü ikbâl ü sa’âdet câvîd*
Düşmen efkende felek bende vü hurşîd gulâm

“Bahtın kalıcı, talihin ve mutluluğun ebedî olsun. Düşmanın bozguna uğrasın, felek kulun, güneş kölen olsun.”

20 *Sen bu haşmetle serîrinde ser-efrâz olasın
Kâm ala sâye-i lutfunda Nedîm-i nâ-kâm*

“Sen bu haşmetle tahtında (yüceldikçe) yücel. Lütfunun gölgesinde (bu) nasipsiz Nedîm (de) arzusuna ulaşsın.”

21 *Her şebî devlet ile kadr ola yahûd kim ıyd
Her günün zevk ile nevrûz ola yahûd bayrâm*

“Her gecen devlet ile ya kadir olsun ya da bayram. Her günün zevk ile ya nevrûz olsun ya da bayram.”

3.

12 *Budur Hakdan ümîdim çünkü sürdüm hâk-i pâye yüz
Şifâ-yı mahzdır lutfun Nedîm-i zâr ü şeydâya*

“Allah’tan ümidim budur. Çünkü ayağının toprağına yüz sürdüm. Perişan ve divane Nedîm’e lütfun şifadır.”

13 *Beni mesrûr u handân eyle bir dem iltifâtınla
Ki çok ağlatdı mihnet ey hidîv-i âsman-pâye*

“Ey rütbesi sema olan vali! Beni bir an (olsun) iltifatınla beni sevindirip yüzümü güldür, çünkü dert ve sıkıntılar beni (şimdiye kadar) çok ağlattı.”

...

3.5. XIX. Yüzyıl

3.5.1. Osman Nevres'in Kasidelerinde Dua³⁷

Osman Nevres'in divanının kasideler bölümünde toplam yirmi dokuz tane şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerin tamamı başlıklıdır. Bu çalışmada dahilinde incelenen kasidelerin en kısası yedi en uzununu ise seksen bir beyitten oluşmaktadır. Şiirlerin tamamı gazel kafiyeli değildir. Osman Nevres'in kasidelerinde ettiği dualar önceki yüzyıllara oranla daha az özgündür.

[1]

...
76 *Şefâ'atinle be-kâm et bu 'abd-i 'âşîyi*
Be-hakk-ı âl-i abâ mefhar-i abâ-yı vücûd

“Övünç kaynağı olan o yüce abanın hakkı için, bu tutkun kulu şefaatinle muradına erdir.”

77 *'Înâyetinle halâs eyle yâ Resûlallâh*
Ki cân-güdâz-ı huzûr oldu ibtilâ-yı vücûd

“Ey Allah'ın resulü! Yardımın ile kurtuluşa erdir. Çünkü vücudun müptelâlığı huzurun yüreğini yaktı.”

78 *Ayırma gönlümü hubb-ı 'Alî'den oldukça*
Anunla münceli âyîne-i velâ-yı vücûd

“Vücudun varlık aynası onunla oldukça gönlümü Hz. Ali'nin sevgisinden ayırma.”

[2]

...
12/8 *Bunu kim etdi ise rûhuna yüz bin nefrîn*
Ede Allah anı dûzahda mü'ebbed âmîn

“Bunu kim etti ise ruhuna yüz bin lanet yağsın. Allah onu inşallah cehennemde sonsuza kadar tutsun.”

³⁷Kaya, A. (2017). *Osman Nevres Divanı*. İstanbul: Kesit Yayınları, 303-389.

[3]

...
14 *Mevc-i deryâ rîg-i sahrâ sayısınca dem-be-dem*
Rûh-ı pür-nûr-ı Halîl ü Ahmed'e olsun selâm

“Her an denizin dalgaları ve çölün kumları sayısınca Hz. Muhammet’in nur dolu yüzüne selam olsun.”

1.

...
65 *Gayrı mir'ât-ı du'âya yüz çevirsin kalb-i sâf*
Tâ ki yüz göstermesin tab'a kelâlin sureti

“Temiz kalp, bitkinliğin sureti ona yüzünü göstermeden artık dua aynasına yüzünü çevirsin.”

66 *Nakş-ı mir'ât-ı icâbetdir du'â-yı şevketin*
Cevherinde rû-nümâ sîdk-ı makâlin sureti

“Ulu duan icabet aynasının nakşıdır. Doğru sözün sureti cevherinde meydana çıkar.”

67 *Hürrem ol rûşen-dil ol âyîne-i feyyâzdan*
Âşikâr oldukça nûr-ı Lâ-yezâl'in sureti

“O zeval bulmayan nurun sureti bereket aynasından aşikâr oldukça kalbin nurlansın, yüzün gülsün.”

68 *Ede Hak mes'ûd u sâlin oldukça bedîd*
Sâl u mâh âyînesinde mâh u sâlin sureti

“Ayın ve yılın sureti ayın ve yılın aynasında aşikâr oldukça Allah ömrünü mesut etsin.”

2.

...
28 *Cihân durdukça dur ey nûr-ı çeşm-i mülk ü millet kim*
Seninle 'âlemin hurşîd-i ikbâli fûrûzândır

“Ey milletin ve memleketin gözünün nuru! Cihan durdukça var ol. Çünkü âlemin ikbal güneşi seninle parlamaktadır.”

3.

...

59 *Söz yeter başlayalım gayrı du'âya Nevres
Ki du'â ile müyesser olur emr-i mi'ser*

“Nevres, söz yeter artık duaya başlayalım. Çünkü uzun işler ancak dua ile kolaylaşır.”

60 *Tâ mesâf-ı sipeh-i encüm ola çarh-ı berîn
Tâ firâz-ı felek-i çârüm ola mihre makar*

61 *Kıla Hak zâtını âsîb-i felekden me'mûn
'Ömr ü ikbâlin ede rûz-be-rûz efzûnter*

“Yüce felek, yıldız ordusunun sıra sıra dizilme yeri oldukça ve dördüncü kat göğün üstü güneşin merkezi oldukça Allah, seni feleğin felaketlerinden korusun. Allah, günden güne ömrünü ve ikbalini artırsın.”

4.

...

58 *Söz yeter gayrı zaman geldi ki tertîb edelim
Sıdk u ihlâs ile erkân-ı du'âsın anın*

“Söz yeter! Artık onun duasını samimiyetle ve ihlasla tertip etme vakti gelmiştir.”

59 *Tâ sipeh-dâr-ı felek eyleye hükmün icrâ
Rûz u şeb 'askerine mihr ü meh-i rahşânın*

60 *Ede Hak kendini hem ceşşini mansûr âmîn
Merkezi eyleye zâtını şükûh u şânın*

“Feleği tutan ordu, parlayan güneşin ve ayın gece ve gündüz askerine karşı hükmünü yerine getirdikçe Allah, sana ve askerine yardımıyla zaferler kazandırsın. Allah seni görkem ve şöhretin merkezi haline getirsin.”

5.

...

70 *Du'âya başla söz ey tab'-ı sûz-nâk yeter
Ki kilk-i hüzn olamaz târ-bend-i mîstâr-ı cûd*

“Ey yakıcı huylu! Bu kadar söz yeter, artık duaya başla. Çünkü cömertlik mıstarının zincirinin teli hüzn kalemi olamaz.”

71 *Kelâm tâ ola memdûh-ı evliyâ-yı kemâl
Bula senâ-yı mekârimle zîb defter-i cûd*

“Kemale ermiş evliyaların övdüğü, söz oldukça cömertlik defteri ihsanların senasıyla güzellik bulsun.”

72 *‘Înâyetiyle ‘atâsıyla münzel-i âyât
Vücûdun âyetini eyleye müfessir-i cûd*

“İndirilmiş ayetlerin inayeti ve ihsanı, vücudunun eserini (ayetini) cömertliğin izahı haline getirsin.”

73 *Sag ol bağışla ki bahş eyledikçe sen ola şâd
Revân-ı Hâtem ü Yahyâ vü Fazl u Ca’fer-i cûd*

“Sağ ol, bağışla ki sen bağışladıkça Hâtem Revânı, Yahyâ, Fazl ve Ca’fer’in cömertliği şad olsun.”

6.

8/9 *‘Ömr ü ikbâlin ede Hazret-i Mevlâ efzûn
Ede her hâdiseden zâtını mahfûz u masun*

“Yüce Allah, ömrünü ve ikbalini artırsın. Seni her türlü olayda koruyup muhafaza etsin.”

8.

15 *Değilsem de sezâ-yı va’d-i lutfun var ümîdim kim
Yine lutfun eder hem va’d hem tebşîr-i incâzın*

“Lütfunun vaadine layık olmasam da ümitliyim. Lütfun yine hem vaat eder hem de onu yerine getirdiğinin müjdesini verir.”

16 *Nem-i eşkim gamım söyler figânım fâş eder râzım
Usandım sa’y u gamzından o gammâmın bu gammâzın*

“Gözümün yaşı gamımı söyler, figanım gizli sırrımı aşikâr eder. Bu ispiyoncuların beni ifşa edip gammazlamalarından bıktım, usandım.”

17 *Sığındım lutfuna devr-i sitemkârın sitizinden
Ki sen hallâlsın her müşkilin keşşâfi her râzın*

“Zalim feleğin kavgasından senin lütfuna sığındım. Çünkü sen her müşkülü çözen ve her sırrı açığa çıkaransın.”

18 *Yeter sî-sâle gurbet lutfuna muhtâcdır Nevres
Ki gurbet eyledi berbâd anın hem berg ü hem sâzın*

“Bu otuz yıllık gurbet artık yeter. Nevres, senin cömertliğine muhtaçtır. Çünkü gurbet, onun hem sazını hem de yaprağını harap etmiştir.”

10.

...
79 *Bir zamânda edelim sarf-ı du'â vaktimizi
Yetişir keşmekeş-i mâzi vü müstakbel ü hâl*

“Şu anın, geçmişin ve geleceğin kargaşası geçer gider. Bir zaman da vaktimizi dua ile harcayalım.”

80 *Tâ ola fikr-i müneccim 'aded-i leyl ü nehâr
Tâ ola hâsıl-ı takvîm hisâb-ı meh ü sâl*

81 *Bula teşrîf-i vücûdunla libâs-ı tâ'zîm
Ola ârâste zâtınla serîr-i iclâl*

“Müneccimlerin gece ve gündüz kadar fikri oldukça ve ayla yılın hesabı takvimlerle sayıldıkça hürmet elbisesi vücudunla şereflensin, ikram tahtı zatınla süslensin.”

11.

...
33 *İncinip kevkebine etme şikâyet Nevres
Tâli'i böyle olurmuş şu'arânın aaleb*

“Nevres, incinip de yıldızına şikâyet etme! Şairlerin talihi çoğunlukla böyle olurmuş.”

12.

...
46 *Yetişir gayrı sühan du'âya başla Nevres
Ki du'â yümnü ile feth olur ebvâb-ı emel*

“Ey Nevres! Söz bitti artık duaya başla. Çünkü emel kapıları duanın uğuruyla fethedilir.”

47 *Tâ ola târem-i hadrâ-yı semâ mihre makar
Tâ ola günbed-i müşgîn-i felek mâha mahal*

48 *Yâr ola ceyşine her ma'rekede 'avn-i Hudâ
Hıfz ede zâtını her hâdiseden Rabb-i ecel*

“Semanın yeşil kubbesi güneşe mesken oldukça ve feleğin kara kümbeti aya mekân oldukça Allah’ın yardımını her muharebe meydanında askerle olsun. Ecelin efendisi seni her türlü (kötü) olaydan saklasın.”

13.

...
58 *Nevres artık yetişir kıssa du'â eyleyelim
Farzdır lâzımı terk etme dururken elzem*

“Ey Nevres, kıssa bitti artık dua eyleyelim! Daha önemli bir iş varken ondan daha az önemli olan bir işi terk etmek farzdır.”

59 *Tâ ola lâzime-i şî'r ü gazel vezn ile sec'
Tâ ola râbîta-i kavlı ü sühan lâ vü na'am*

60 *Olasın 'ayş ile 'âlemde dem-â-dem mesrûr
Kalasın zevk ile dünyâda hemîşe hürrem*

“Gazel ve şiir için vezin ve kafiye lazım geldikçe ve ‘evet’ ve ‘hayır’ sözü kelamın bağı oldukça her an âlemde keyifli ve sevinç içinde olasın. Dünyada daima zevk ile güler yüzlü bir halde kalasın.”

14.

...
77 *Söz yeter gayrı hemân başla du'âya Nevres
Ki anın hayr du'âsı bize evlâ vü ehem*

“Söz yeter, artık hemen duaya başla Nevres! Çünkü bizim için en önemli iş onun hayır duasını etmektir.”

78 *Tâ ola zînet-i kîlk-i üdebâ nazm ile nesr
Tâ ola mâye-i tab'-ı şu'arâ medh ile zem*

79 *Kevkeb-i bahtın ola burc-ı sa'âdetle karîn
Dil-i âgâhun ola zevk ü tarabla hem-dem*

“Nazım ile nesir ediplerin kalemiyle süslendikçe ve övgü ile yergi şairliğinin mayası oldukça bahtının yıldızı saadet burcuna dost olsun, basiretli gönlün zevk ve neşe ile sohbet arkadaşı olsun.”

15.

...
55 *Sıdk ile başlayalım hayr du'âya Nevres
Kıssayı muhtasar et tûl-ı sühan gayrı yeter*

“Samimiyetle duaya başlayalım Nevres! Kıssayı kısa tutu, lafı bu kadar uzattığın yeter!”

56 *Tâ ola dehrde mi'mâr-ı kazâ bâni-i mülk
Tâ kala kişver-i 'âlemde 'imâretten eser*

57 *Ede Hak meclisini bezm-i cinândan atyeb
Eyleye mesnedini çarh-ı berînden berter*

“İmar eden mimar dünyada yurtlar kurdukça ve âlem ülkesinde bayındırlıktan eser kaldıkça Allah, meclisini cennet bahçelerinden daha da güzel hale getirsin. Allah makamını yüce felekten üstün eylesin.”

17.

...
43 *Başlasın Nevres du'âya sıdk-ı niyyetle hemân
Kim du'â-yı hayrıdır şimdi bana emr-i ehem*

“Nevres, iyi niyetlerle hemen duaya başlasın. Çünkü şimdi benim için en önemli iş hayır dua etmektir.”

44 *Tâ sipihrin defterin müsteyfi-i leyl-ü nehâr
Şekl-i sıfr-ı mâh u hurşîd ile eyler pür-rakam*

45 *Muhkem olsun rişte-i nazmınla peymân-ı hüner
Nâm bulsun şöhret-i nesrinle dîvân-ı kalem*

“Güneşin ve ayın sıfır şekli göğün defterinin tüm rakamlarını gece ve gündüz kendine uydurdukça hüner kadehi nazmını ipliğiyle sıkı sıkıya bağlasın. Kalem divanı nesrinin şöhretiyle nam bulsun.”

46 *Tâ ki 'akd-i encümen encümden eyler âsumân
Tâ gelir Nâhîd'e çenginden nevâ-yı zîr ü bem*

47 *Jeng-i mihnetden irâg olsun safâ kesb eylesin*
Görmesin bir vechile mir'ât-ı kalbin rûy-ı gam

“Gökyüzü yıldızlardan topluluk oluşturdukça Venüs’e çenginden saz sesleri geldikçe gönül şenliği mihnet pasından uzak olsun. Kalbinin aynası hiçbir sebepten dolayı gam yüzü görmesin.”

18.

...
28 *Başlasın gayrı hulûs ile du'âya Nevres*
Ki du'â ile müşeyyed olur erkân-ı kalem

“Nevres artı içtenlikle dua etmeye başlasın. Çünkü kalemin esası dua ile sağlamlaşır.”

29 *Tâ edeb mülküne revnak vere üstâd-ı kemâl*
Tâ kilîd-i der-i esrâr ola dendân-ı kalem

30 *Cevher-i nazmın ile rûşen ola çeşm-i sühan*
Feyz-i endîşen ile hürrem ola cân-ı kalem

“Mükemmelliğin ustası edep mülküne parlaklık verdikçe ve kalemin dişi esrar kapısının kilidi oldukça nazmının cevheri ile sön gözü aydın olsun. Düşüncenin bereketi ile kalemin yüzü gülsün.”

19.

...
8 *Hemân du'â edelim sıdk ile o pâdişeh*
Ki cümle 'âleme hayr-ı du'âsı elzemdir

“O padişaha hemen samimiyetle dua edelim. Çünkü âlem için en gerekli olan şey hayır duasıdır.”

9 *Mu'ammer eyleye Hakk şân u şevketiyle anı*
Ki ferr-i saltanatı rûh-ı cism-i 'âlemdir

“Allah onu şöhret ve haşmetiyle uzun ömürlü eylesin. Çünkü o âlemin ruhunun saltanat ışığıdır.”

20.

7
...
*'Ömrünü ikbâlini Allâh müzdâd eylesin
Behre-mend-i lutfuyuz hep kalmamış kimse yü 'üs*

“Allah, ömrünü ve ikbalini çoğalmış eylesin. Onun lütfundan biz nasibimizi aldık. Onun sayesinde hiçbir ümitsizlik kalmamıştır.”

8
*Bence yegrekdir diyâr-ı Çîn 'e mâlik olmadan
Nevres olmak âsitân-ı devletinde hâk-bûs*

“Çin diyarının sahibi olmaktansa devletinin eşiğindeki toprağı öpen Nevres olmak daha iyidir.”

21.

6
...
*Dilersen hall edersin müşkilât-ı dehri re 'yinle
Kerâmet yâ velâyetden sana kim der ki hâlîsin*

“Dilersen dünyanın tüm zorluklarını hükmünle çözersin. Velilikten ya da kerametten sana kim boş olduğunu söyleyebilir.”

7
*Bununla fahr eder lutfunla teshîr etdiğin diller
Ki senden başka sâhib yok bize sen bize vâlîsin*

“Cömertliğine etki altına aldığın gönüller bununla övünür. Çünkü bize senden başka sahip yoktur. Sen bize maliksin.”

22.

10
...
*Öyle ümmîd ederim kim beni kılmaz me'yûs
Kâm-bahş-ı keremin kâm-revâ-yı lütfun*

“Herkesi arzusuna kavuşturan lütfunun ve herkesin isteğini yerine getiren kereminin beni umutsuzluk içinde bırakmamasını dilerim.”

11
*Râzıyım etme revâ hâcetim ey kân-ı kerem
Kâ'il olursa eger 'ayn-ı rızâ-yı lütfun*

“Ey sonsuz cömertliğin kaynağı! Lütfunun hoşnutluğu eğer uygun görmezse onun muhtaçlığımı gidermemesine razıyım.”

23.

...
15 *Kılma benden dirîg lutfunu kim
Etmez i'râz zerreden hurşîd*

“Benden lütfunu esirgeme. Çünkü güneş zerreden yüz çevirmez.”

16 *Hırka-pûş-ı gam oldum eyleyli
Gönlümü pîr-i derd-i dehre mürîd*

“Gönlümü dünya derdinin pirine mürit ettiğimden beri gam hırkasıyla örtündüm.”

17 *Münhedim seyl-i gamla hâne-i dil
Münkati'ye's-i hemle habl-i verîd*

“Gönül hanem gam seliyle harap oldu. Şah damarım ümidimin kesildiği gibi kesildi.”

18 *Ne ten-i hastede nişân-ı şifâ
Ne dil-i zârda ümîd-i nüvîd*

“Ne hasta tenimde şifanın bir izi ne de perişan gönlümde müjdenin ümidi kaldı.”

19 *Âh eger Hızr-ı lutfun etmez ise
Nevres'i nâ'il-i hayât-ı cedîd*

“Eğer cömertliğinin Hızır'ı, Nevres'i yeni hayatında muradına kavuşturmazsa ‘Ah!’”

24.

...
13 *Kalmış egerçi Nevres bî-dest-gîr ü bî-kes
Kılsın ana nazar bes sen gâh gâh Muhlis*

“Eğer Nevres'in elinden tutacak kimse kalmadıysa ve o kimsesiz kaldıysa ya sen onun yüzüne bak ya da Allah yüzüne baksın.”

25.

...
9 *Basıldı bu gice takvîm-i zîc-i sâle bu misrâ'
Hulûl-ı sâl-i nev mes'ûd ola 'Abdülmecîd Hân'a*

“Bu mısra, yılın yıldız atlasının takvimine bu gece basıldı. Yeni yıl Abdülmecîd Han’a yeni mutluluklar getirsin.”

26.

24   ...
    Ēy kıl-k-i du ’â gayrı yeter mebhas-ı tafsîl
    Âmîn ile kıl hâtîme-i medhîni icmâl

“Ey dua kalemi! Bu kadar açıklama faslı yeter. ‘Âmin’ diyerek övgünün sonunu güzelleştir.”

25   *Hâtîfden işitdim dedi târîhini Nevres*
    Nev çeşn ola yâ Rab şeh-i İslâm’a bu nev sâl

“Nevres, tarihini gaybdan gelen sestem işittiğini söyledi. Ey Allah’ım! İslam’ın padişahının bu yeni yılı bayram gibi geçsin.”

3.5.2. Şeref Hanım'ın Kasidelerinde Dua³⁸

Şeref Hanım'ın divanındaki kasideler bölümünde yirmi üç şiiri bulunmaktadır. Bunların en kısası on bir, en uzununu ise kırk üç beyitten oluşmaktadır. Kasidelerinin tamamı gazel kafiyevidir. Şeref Hanım kasiyelerini yazarken tevhid, naat, mersiye ve bahariye gibi türlerden faydalanmıştır. Mersiyelerinin de tamamı gazel kafiyevidir. Şeref Hanım'ın kasidelerinin sonunda yazdığı dualarda hanımlara has bir incelik ve nezaket vardır. Yalnız on yedi ve on sekizinci yüzyıllarda yazılan dualara göre onunkilerin özgünlüğü daha azdır.

1.

15 ...
*Ne rütbe mücrim ise son nefesde bula necât
Şeref der ise eğer lâ ilâhe illallah*

“Şeref, eğer son nefeste lâ ilâhe illallâh derse ne derece suçlu da olsa kurtuluşa ersin.”

3.

16 ...
*Şeref garibi de yâd it dem-i şefâ'atde
Mu'în ü dâd-res-i ümmet es-selâmu 'aleyk*

“Ümmetine yardım eden ve onların yardımına yetişen peygamber, sana selam olsun. Şefaath vaktinde garip Şerif'i de hatırla.”

4.

17 ...
*Mücrim Şeref'i rûz-cezâ etme ferâmûş
Şâhen-şeh-i iklim-i şefâ'atsin efendim*

“Efendim sen şefaath diyarının en büyük şahısın. Ceza gününde suçlu Şeref'i unutma.”

5.

12 ...
*Ümmîd budur ancak son demde Şeref-zâra
Allah adın evrâd et yâ hazret-i Mevlânâ*

³⁸Arslan, M. (2011). *Şeref Hanım Divanı*. İstanbul: Kitabevi Yayınları, 108-150.

“Ey Mevlânâ hazretleri! Ümidim budur ki son vakitte bu perişan Şeref’e Allah rızası için dua et.”

6.

...
18 *Bir gün eder bekle nasîbin zuhur*
Erişecek himmet-i Monlâ-yı Rûm

“Bekle! Bir gün Rum diyarının (Anadolu’nun) efendisinin himmeti eriştiğinde Allah’ın nasip ettiği şey ortaya çıkar.”

7.

...
18 *Ger bu hal ile Şeref-zârı kabûl eylerseler*
İki ‘âlemde ne devletdir gürûh-ı Mevlevî

“Eğer Mevlevi cemaati zavallı Şeref’i kabul ederlerse bu Şeref için iki dünyada da en büyük saadettir.”

8.

...
18 *Çeşm-i cihâna olur idim tûtiyâ Şeref*
Olsam gubâr-ı pâyı hemân Kâdirîler’in

“Eğer Kâdirîler’in ayağının tozu olsam dünyanın gözbebeğine sürme olurum.”

9.

...
18 *Cenâbından meded-hâhım şefâ ‘at-hâhım etmez red*
Mu‘în-i bî-kesân u mücrimândır Yazıcı-zâde

“Yazıcızade hazretlerinden yardım ve şefaât bekleyenim. O reddetmez. O kimsesizlerin ve suçlananların yardımcısıdır.”

11.

...
12 *Belâ-yı ‘aşk ile derd-i mahabbetdir Şeref ancak*
Gıdâ-yı rûhı matlûb-ı dil-i nâlânı dervişin

“Ey Şeref! Dervişin inleyen gönlünün talebi ve ruhunun gıdası ancak sevme derdi ile aşk belasıdır.”

12.

17 *...
Âl-i Resûl'e ümmet olan cân fedâ eder
Lâzım mı derdin 'arz u beyân ağlamaz mısın*

“Peygamberimizin neslinden gelenlere ümmet olan can feda eder. İsteğini açıkça anlatman gerektiğinde ağlamaz mısın?”

18 *Olmazsalar Şeref ol iki şâh eğer şefî'
Hâlin olur senin de yaman ağlamaz mısın*

“Ey Şeref! O iki şah sana şefaathçi olmasalar senin de halin yaman olur. Ağlamaz mısın?”

13.

17 *...
Bana hîn-i şefâ'at cedlerine olmağa vâsıl
Mu'în zât-ı Hasan rehber Hüseyin-i pür-vakâr olsun*

“Şefaath vakti geldiği zaman atalarına ulaşmam için Hz. Hasan'ın kişiliği yardımcı ağır başlı Hz. Hüseyin rehber olsun.”

18 *Olup magrûr-ı 'afv öyle kerem-kârânı etdim yâd
Hemân şimden geri cümle kelâmım i'tizâr olsun*

“Gururumdan tövbe edip kerem edenleri yad ettim. Hemen, şimdiden sonra tüm sözlerim affedilsin.”

14.

21 *...
Yeter ey hâme bu tafsîl-i sühan besdir bes
Sanma kim kıssa-i Pervîz ile Rüstem'dir bu*

“Yeter ey kalem! Bu sözün açıklaması için bu kadarı yeterlidir. Sanma ki bu Rüstem ile Perviz'in kıssasıdır.”

22 *Birkaç ebyât ile haddim mi demek mersiyye
Eser-i âh-ı dil ü şerha-i sînemdir bu*

“Birkaç beyit ile mersiye demek haddim mi? Bu sinemin yarılışı ve gönlümün ahının eseridir.”

23 *‘Arz-ı hâl eylemeden maksad ümîd-i şefkat
Cümle erbâb-ı sühan içre müsellemdir bu*

“Halimi anlatmaktan maksadım şefkat ümididir. Tüm söz ustaları arasında bu böyle kabul edilmiştir.”

24 *Nic’olur hâl demezse Şerefâ rûz-ı cezâ
Mü’minât zümresine lutf ile munzamdır bu*

“Ceza gününde ‘Ey Şeref!’ demezse halim ne olur. Kadın müminler zümresine bu iyilik ile katılır.”

25 *Diyeler hîn-i şefâ ‘atde meded cedlerine
‘Afv u ihsânımıza cümleden eslemdir bu*

“Şefaât vaktinde atalarına ‘meded’ desinler. Affımız ve bağışlanmamız için en doğrusu budur.”

15.

26 *Hüseyin ‘aşkına rahm eyle efendim yohsa
Kuluna gayriden imdâd u ‘inâyet mi olur*

“Hüseyin aşkına merhamet et efendim! Yoksa kuluna senden başka yardımcı ve bağışlayıcı mı olur?”

27 *Bendene Zeynü’l-‘Abâ Bâkır u Sâdık ferdâ
O bizimdir dise bundan yüce devlet mi olur*

“Yarım kölene Zeynü’l-‘Abâ Bâkır ve Sâdık “O bizimdir!” deseler bundan yüce mutluluk mu olur?”

28 *Kâzım u Mûsa Rızâ gibi penâhım var iken
İlticâ etmeye bir kimseye hâcet mi olur*

“Kâzım ve Mûsa Rızâ gibi sığınılacak yerim varken sığınmak için başka birine gerek mi olur?”

29 *Bes degil mi iki 'âlemde Nakî ile Takî
'Askerî Mehdi yeter âhere minnet mi olur*

“Nakî ile Takî iki cihanda da yeterli değil mi? Mehdi askeri yetişince ahirete gönül borcu mu olur?”

30 *Dâhil-i saff-ı muhibbânım ezelden Şerefâ
O İmâmeyne denî-tab' cemâ'at mi olur*

“Ey Şeref! Ezelden beri sevgi besleyenlerin safındayım. O iki imama alçaklardan cemaat mi olur?”

16.

35 *'Arz-ı hâl eyle gönül gayri o da 'vâ bitmez
Yüce dağlarca günâhım nice pinhân olsun*

“Ey gönül! Halini arz et artık, o dava bitmez. Yüce dağlar kadar olan günahım nasıl saklansın.”

36 *Yâ 'Alî el-meded ey Binti Resûl el-ihsân
Bu siyeh-rû kula eltâfiniz erzân olsun*

“Ey imdada yetişen 'Alî, ey bağışlayıcı Resûl'ün kızı! Bu yüzü kara kul lütuflarımıza layık olsun.”

37 *Yılda bir mersiye hûn-ı cigirimle yazarım
El-amân rûz-ı cezâ hucet-i gufrân olsun*

“Her yıl kanayan ciğerimle bir mersiye yazarım. Medet! Ceza günü Allah'ın rahmeti için onlar vesika olsun.”

38 *O İmâmeyn-i güzînin bana yevm-i 'arasât
Biri rehber biri yâ Rabbi nigeh-bân olsun*

“Ey Allah'ım! O seçkin iki imamın mahşer yerinde bana onların dualarının biri rehber biri gözetici olsun.”

39 *İntisâbı der-i mahbûbına mücrim Şeref'in
Yâ İlâhî Hüseyin 'aşkına âsân olsun*

“Ey Allah'ım! Suçlu Şeref'in bağlılığı, Hüseyin aşkına sevgilinin kapısına ip olsun.”

17.

38 *Yâ Hazret-i Hasan meded ü yâ Hüseyin amân
Allâh için edin bana ferdâ delâleti*

“Ey Hazret-i Hasan meded! Ey Hazret-i Hüseyin aman! Allah için bana yarın, kıyamette yol gösterin.”

39 *Olmazsanız mu‘înim eğer hâl olur yaman
Bulmak muhâldir bana cây-ı selâmeti*

“Eğer yardımcım olmazsanız halim yaman olur, kurtuluş makamını bulmak benim için imkânsız hale gelir.”

40 *Dûzah-nişîn olur kalırım tâ ebed meded
Etmezseniz bu mücrime ferdâ şefâ‘ati*

“Medet! Bu suçluya yarın, kıyamette şefaât etmezseniz sonsuza kadar cehennemde olur kalırım.”

41 *Dağlarca olsa mahv ider Allâh günâhımı
Siz dest-gîrim olup edince i‘âneti*

“Siz elimden tutup yardım edince Allah, günahım dağlar kadar olsa da onu yok eder.”

42 *Ceddinize geçer sözünüz diyemez hemân
Bu rû-siyeh Şeref bizim eyle şefâ‘ati*

“Atalarınıza sözünüz geçer. Hemen bu kara yüzlü Şeref bizim ona şefaât et diyebilirsiniz.”

18.

43 *Mücrim isem de şu düşmenlere karşı dilerim
Sây-e-i devletinizde bulayım emn ü emân*

“Suçluysam da şu düşmanlara karşı devletinizin gölgesinde korkusuz ve emniyette olmayı dilerim.”

19.

11 *Bu Şeref nâmında mücrim ümmetin var yâd kıl
Ey şefâ'atle eden memnûn ehl-i mahşeri*

“Ey şefaati ile mahşer ehlini memnun eden! Şeref adında suçlu bir ümmetin var, onu da hatırla.”

20.

18 *Şeref elden gelir ancak du'âdır dilerim Hak'dan
Olalar Hızır ile dâ'im berâber 'asker-i islâm*

“Ey Şeref! Elden gelen ancak duadır. Allah'tan dilerim ki İslam askeri daima Hızır ile beraber olsun.”

21.

30 *Bilindi hâl-i garîbim du'âya başlayalım
Ki 'arz-ı hâl-i perişânım olmasın noksân*

“Garip halim bilindi. Duaya başlayalım ki perişan halimin arzı eksik olmasın.”

31 *Şeh-i güzîn ile zât-ı kerîmini dilerim
Hezâr sayf u şitâya yetişdire Yezdân*

“Allah'tan seçkinlerin seçkini olan padişahlığın ile cömert kişiliğini binlerce defa yaza ve kışa erıştirmesini dilerim.”

22.

38 *Ederken âh u feryâd 'andelîb efsâne dinlenmez
Şeref başla du'âya gayri vakt-i ihtisâr oldu*

“Bülbül ah ve feryat ederken efsane dinlemez. Şeref, duaya başla artık, sözü kesme vakti geldi.”

39 *'Akîb-i cemrede her sâl-i meymûn-fâl dendikçe
Cihâna feyzi nev-rûzun yeter pertev-nisâr oldu*

“Cemrenin hemen ardından her kutlu, uğurlu yıl denildikçe nevrurun bolluğu ışık saçmakta yeterli oldu.”

40 *Riyâz-ı ‘ömr ü câhı haşre dek her dem bahâr olsun*
Denildikçe yine vakt-i safâ-yı gül- ‘izâr oldu

“Eğlence vaktinin yüzü gül gibi kızardı yine denildikçe makamının ve ömrünün bahçesi kıyamete kadar her an bahar olsun.”

23.

37 *Şimden geri başlasın du ‘âya*
Pâyâna erişdi hasb-i hâli

“Şimdiden sonra duaya başlasın, sohbeti sona erdi.”

38 *Zâtına da Hak mukâbilinde*
Teshîl ede müşkil ü muhâli

“Allah, kendine de karşısına geldiğinde zor ve (affi) mümkün olmayan durumunu kolaylaştırır.”

39 *Benden işit eyledim hikâyet*
Sen bilme nedir gam u melâli

“Benden işit! Ben hikâyeleştirdim (anlattım). Sen gamın ve üzüntünün ne olduğunu bilme.”

40 *Yâ Rab dilerim o zâtın etsin*
Zevk ile güzâr mâh u sâli

“Allah’tan o kişinin ayını ve yılını zevk ile geçirmesini dilerim.”

4. DUA BÖLÜMLERİNİN SINIFLANDIRILMASI

4.1. Şairlerin Kendileri İçin Ettikleri Dualar

4.1.1. Tevhidlerde Geçen Dualar

“Tevhit, bir kılma, bir sayma, birliğine inanama veya Allah’tan başka ilah yoktur (lâilâheillallâh) sözünü tekrar etme anlamına gelmektedir... Edebiyatta tevhit, Allah’ın var ve bir olduğu hakkında yazılan metinlere verilen addır.”³⁹

Klasik Türk şiiri şairlerinin divanlarında bolca yer verdikleri türlerden biri de ‘tevhid’dir. Bu şiirlerde şairler Allah’ın varlığının ve birliğinin, büyüklüğünün, azametinin, bağışlayıcılığının, cömertliğinin, merhametinin ve daha birçok özelliğinin yüceliğini dile getirmeye çalışırlar.

Şeyhi, Allah’ın büyüklüğünün anlatılmasının imkânı olmadığını ve O’ndan ümidini kesmemesi gerektiğini şu şekilde ifade eder:

*Kesme Şeyhî havf ile ol bahr-ı rahmetten recâ
Kim olur bir katresi bin bin cihan cürmüne bes*

*Zât-ı bî-çün gibi çün vasfı yoludur bî-kerân
Hiç kes bulmadı ol sahraya haddi sözü kes*

(Şeyhî, K.1/23, 24)

Allah’ı anmak ve onu büyüklüğünü anlatmak bir zorunluluktur. Aksi halde yaratılanlar zora düşer. Şair kendisi için de geçerli olan bu durumu şöyle anlatır:

*Zikr-i mecdin olmasa ruh u melek olur helak
Fikr-i hamdın kılmasa nefis-i nefis urmaz nefes*

(Şeyhî, K.2/14)

İnsanın zor durumlardan ve dertlerinden kurtulmalarını sağlayan yalnızca Allah’tır. Şairler de çektikleri sıkıntılarından kurtulmak için şiirlerinde Allah’a dua etmektedirler:

³⁹Akkuş, Metin. (2006). *Klasik Türk Şiirinin Anlam Dünyası-Edebi Türler ve Tarzlar*. Ankara: Fenomen Yayınları, 259.

*Râhm eyle ben za'îfe bu gamdan necat ver
Hod-râyılık durur kalanı sen Huda hakı*

(Şeyhî, K.4/15)

Müslümanlar için Allah'ın ihsanına nail olmak büyük bir mutluluktur. Allah'tan ümidini kesmeyenler hem bu dünyada hem de öldükten sonra huzura ereceklerine inanırlar. Bu inanç onların yaratıcılarına daha sıkı bağlanmalarını ve sevmelerini sağlar. Fuzûlî, bu hislere şöyle tercüman olmaktadır:

*Ümîd var ki âyîne-i zamîründen
Hemîşe saykal-i ihsânun ola jeng-zedâ*

(Fuzûlî, K.1/90)

İnsanların Allah'a en çok sığınanları ve O'nu en çok ananları zor durumda olanlardır. İnsanlar, Kur'an'da da sık sık belirtildiği gibi sıkıntıları giderildiğinde Allah'ı hatırlamayı bırakırlar. Fuzûlî, hali perişan olsa bile bu durumun giderilmesi için değil de sadece gönlünün kırılmaması için Allah'a yalvarır:

*Ümîd var ki lutfundan olmaya nevmîd
Dil-i Fuzûlî-i âşüfte-hâl ü bî-ser ü pâ*

(Fuzûlî, K.1/91)

İnançlarında belli bir seviyeye ulaşmış olan insanlar için önemli olan Allah'ın rızasını kazanmaktır. Onlar yaptıkları ibadetleri ve iyilikleri cenneti istedikleri için değil Allah'ın onlardan memnun olması için aşk ve şevkle yaparlar. Fuzûlî de duasında bu halini şöyle anlatır:

*Tâ'atin eyler Fuzûlî tâkat oldukça velî
Hırsıla ne ravza-i rızvân diler ne hûr-ıayn*

*Hûr-ı ayn ü ravza-i rızvân hevâ-yı nefsdîr
Nefsden geçmiştir ol senden rızâ ister hemîn*

(Fuzûlî, K.2/17, 18)

Müslüman kimselerin en büyük dileklerinden biri de son nefeslerini imanlı bir şekilde vermektir. Şeref Hanım da kurtuluşa erebilmek için son nefesinde Allah'ın birliğini zikretmeyi diler:

Ne rütbe mücrim ise son nefesde bula necât

Şeref der ise eğer lâ ilâhe illallah

(Şeref Hanım, K.1/15)

4.1.2. Naatlarda Geçen Dualar

“Hz. peygamberi öven, vafeden ona duyulan sevgiyi dile getiren şiirlere na't denir.”⁴⁰

Klasik Türk şiiri şairlerinin sıklıkla kullandıkları türlerden biri de naattır. Şairler, yazdıkları naatlar vasıtasıyla Türk kültüründe ve inancında önemli bir yeri olan peygamber sevgisini dile getirmişlerdir.

Hz. Muhammed'in özellikle kıyamet vakti ona inananlara şefaath edeceği inancı kasidelerin dua bölümlerinde işlenen en meşhur konulardandır. Şairler bu yolla peygamberimiz için yazdıkları şiirlerin sonunda kendileri için methiye türünde yazdıkları şiirlerinin sonunda da memduhları için şefaath dilerler.

Naat yazan şairlerin bu şiirlerinin dua bölümünde Hz. Muhammed'e ve ailesine selam ve hayır dua gönderdikleri görülür:

*Ana vü âline Haktan tahıyyât ile selâm
Hisâbı çün katarat-ı sehâb ü add-i rimâl*

(Şeyhî, K.3/52)

Kişinin dünya hayatında konumu ne olursa olsun herkes kıyamette peygamberin şefaathine muhtaçtır:

*Ey hâce kime yalvarayın ben gedâyiçin
Sen şâhdan şefâ'at umar hâce vü gedâ*

(Şeyhî, K.5/46)

Peygamber, ihtiyaç sahipleri için cömertlik kaynağıdır. Şeyhî, duasında bu kaynağın merhamet damlalarını inananlardan esirgememesini rica eder:

*Men' etme teşneden katarât-ı terahhumu
Çün menba'-ı keremsin ü ser-çesme-i sehâ*

(Şeyhî, K.5/47)

Şeyhî, şiirinde şefaathin şartının günah olduğundan bahseder. Bu yolla da kendisinin çok günahı olduğunu ve şefaath vaktinin geldiğini anlatır:

⁴⁰Kurnaz, C. (1997). *Divan Edebiyatı Yazıları*. Ankara: Akçağ Yayını, 278.

*Şart-ı şefâ'at ümmete cürm ü günâh ise
Çoktur bu derd bizde demidir k'ere devâ*

(Şeyhî, K.5/48)

Dünya, Şeyhî için insanları doğru yoldan çıkaracak, onların günah işlemelerine sebep olacak karanlık bir yerdir. Böylesine zor bir meydanda şair, onu doğru yola iletmesi için peygambere yalvarır:

*Koma bizi cihan zulemâtında dâllîn
Nûr ile müstakîm sırâtına ihdinâ*

(Şeyhî, K.5/48)

Necâtî Bey, şiirinde kıyamet günü peygamberin ondan şefaati elini çekmemesini ister. Şair için o gün önemli olan cennete veya cehenneme gitmek değildir. O, peygamberin hizmetkârı olmayı diler:

*Ümîddir ki şefâ'at elini çekmeyesin
Cezâ gününde diger-gûn olur ise ahvâl*

*Bana düşen bu ki yelem yoluna yumuşuna
Gerekse cennete gönder gerek cehenneme sal*

(Necâtî, N./56,57)

Ahmet Paşa, kıyamet gününde Hz Muhammed'in merhamet ve şefaati nurunun güneşte ışık bırakmayacağını söyler:

*Nûnla beyân olunmuş izâ'ş şemsü küvviret
Ol gün güneşde nûr-ı Muhammed komaz ziyâ*

(Ahmet Paşa, K.3/13)

Taşlıcalı Yahya, kıyamet tasvirinde o günün çok kalabalık ve gürültülü olacağını, o gün büyük imamların bile susuzluk çekeceğini anlatır. Peygamberden de o gün rahmet suyunun dağıtıcısı olmasını diler:

*Anda imemin hazretine teşne iriser
Rahmet suyuna zât-ı şerîfîn ola sakka*

*Ol dem bir ayağ üzre bin ayağ olacaktır
Tesnîmden irgür ana bin câm-ı musaffâ*

(Taşlıcalı Yahyâ, K.1/67,68)

Fuzûlî, naatinin sonunda Peygambere olan sevgisini dile getirmek için, kendi adına dua ederken tüm ömrünü Hz. Muhammed’i överek geçirmek istediğini söyler:

*Mürûr-i ömriü senâ-yi Resûl ilen geçirem
Ölende edem anı armağan-ı ehl-i kubur*

(Fuzûlî, K.3/34)

Peygamber sevgisinin içtenlik ve samimiyetle anlatıldığı su kasidesinde şair, dileğinin Peygamber’in yüzünden mahrum olmamak olduğunu söylemektedir:

*Umduğum oldur ki mahrûm olmayam dîdârdan
Çeşme-i vaslın vere ben teşne-i didâre su*

(Fuzûlî, K.4/32)

İnsanoğlunun en temel ihtiyaçlarından biri de korunmadır. Kişi, gücünün yetmediği yerlerde mutlaka kendisinden üstün bir makama sığınma ihtiyacı duyar. Fuzûlî de kendisinin sığınağının Hz. Muhammed olmasını ümit eder:

*Budur ümmîd kim mahfûz olam hısn-ı penâhında
Gılâf içre nitekim saklanır görmez ziyân hançer*

(Fuzûlî, K.5/31)

Hz. Muhammed, bir peygamber olması vesilesiyle yaşadığı dönemde derin izler bırakmış ve insanlığa birçok alanda yenilikler sunmuştur. Özellikle sünnetleri yoluyla günümüzde de insanların hayatlarını aydınlatmaya ve onlara rehber olmaya devam etmektedir. Fuzûlî de bu konuyla ilgili şöyle dua eder:

*İltimâsım bahtdan oldur ki hükümün âleme
Ola câri tâ çemen mülküindedir server sabâ*

(Fuzûlî, K.6/27)

Mezâkî, naat yazma konusunda en yetkin kişinin kendisi olduğunu söylerken tüm duaların, övgülerin ve selamların Hz. Muhammed'e olduğunu ifade eder:

Sad-dürûd u sad-selâm olsun sana tâ kim müdâm

Na't-ı pâkin zîb-i nazm-ı bî-nazîrimdir benim

(Mezâkî, K.1/46)

Nefî, Hz. Muhammed için yazdığı şiirinde bu eseri meydana getirdiği için ne kadar mutlu olduğunu söyledikten sonra Peygambere selamlarını iletir:

Şâdkâm oldum neşât-ı feyz-i na't-i pâk ile

Şimdiden sonra du'âyı şâdmânîdir sözüm

Tâ ki ma'nâ-yı latîf ü lafz-ı reng-âmîz ile

Rûzgârın bir dil-ârâ dâstânıdır sözüm

Her dem endîşemden olsun rûhuna yüz bin selâm

Arşa dek îsâle peyk-i râygânîdir sözüm

(Nefî, K.1/42, 43, 44)

Nâilî, mahşer gününün zorluğunu da dile getirdiği beytinde Hz. Muhammed'den yazdığı şiir vasıtasıyla af ve yardım dilemektedir:

Na'tından eylesin taleb-i ruk'a-i emân

Havl-i itâb o bî-dili mahşerde lâl eder

(Nâilî, K.1/52)

Nâilî de diğer şairler gibi naatinde Peygambere selam göndermeyi ihmal etmez:

Ola o gâyete dek Rûhuna durûd u selâm

Ki şûr-ı zelzeleden haşr pür-gubâr kalır

(Nâilî, K.2/55)

Şairin, Peygamberin şefaatinde kıyamete kadar ümidin kesmeyeceğini belirttiği beyitlerden biri de aşağıdaki gibidir:

Haşre-dek dâmen-i şefâ'atine
Dest-i küstâhî-i recâ-yı dilim

(Nâilî, K.4/47)

Şeyh Gâlib, duasının kabulü ile muradına ereceğini şu sözlerle dile getirir:

Mâh sâ'î-i selâm u mihr olup peyk-i dürûd
Kâm-yâb olsun kabûl ile bu kemter rûz u şeb

(Şeyh Gâlib, K.1/53)

Klasik Türk şiirinin kadın şairlerinden olan Şerif Hanım da diğer şairlerin yaptığı gibi Hz. Muhammed'den şefaât dilerken önce O'na selam verir sonra da kendisinin günahlarından dolayı pişman olduğunu ve O'nun kıyamet günü Şeref Hanım'ı unutmamasını rica eder:

Şeref garîbi de yâd et dem-i şefâ'atde
Mu'în ü dâd-res-i ümmet es-selâmu 'aleyk

(Şeref Hanım, K.3/16)

Mücrim Şeref'i rûz-cezâ etme ferâmûş
Şâhen-şeh-i iklim-i şefâ'atsin efendim

(Şeref Hanım, K.4/17)

Osman Nevres ise duasında kendisinin tutkun bir kul olduğunu Peygamber'in şefaati ile onu muradına ve kurtuluşa erdirmesini ister:

Şefâ'atinle be-kâm et bu 'abd-i 'âşîyi
Be-hakk-ı âl-i abâ mefhar-i abâ-yı vücûd

'Înâyetinle halâs eyle yâ Resûlallâh
Ki cân-güdâz-ı huzûr oldu ibtilâ-yı vücûd

(Osman Nevres, N.1/76, 77)

Osman Nevres, selamının derecesini anlatırken Şeyhî'nin yaptığı gibi bu çokluğu denizin dalgaları ve çölün kumlarının miktarı ile ifade eder:

*Mevc-i deryâ rîg-i sahrâ sayısınca dem-be-dem
Rûh-ı pür-nûr-ı Halîl ü Ahmed'e olsun selâm*

(Osman Nevres, N.3/14)

4.1.3. Şairlerin Din ve Tarikat Büyükleri İçin Ettikleri Dualar

Müslümanlığın yayılması ve gelişiminde önemli katkıları olan kişilere toplumumuz tarafından büyük saygı gösterilir ve onlara karşı sevgi beslenir. İnsanlar bu kişiler vasıtasıyla ettikleri duaların kabul edileceğini ümit ederek onları hürmetle anarlar. Söz konusu kişilerin mezarlarını dahi ziyaret edip onlara dua ederler. Bu sevginin göstergesi olarak Klasik Türk şiiri şairleri de din ve tarikat büyüklerine şiirlerinde yer vermişlerdir. Divanlarına genel olarak tevhitte başlayıp ardından naat yazan şairler hemen bu şiirlerden sonra Hz. Ali, dört halife ve bağlı oldukları tarikatların önderlerine kaside yazmışlardır. Yazdıkları şiirlerin dua kısmında ise memduhlarına hayır dualar etmiş ve onların kendilerinin kurtuluşu için kendilerine dua etmelerini ummuşlardır.

Fuzûlî, Hz. Ali'nin ailesini övenlerin bağışlanmaya layık görüleceğini söyler. Dilinde söz söylemek için güç oldukça memduhunun lütfunun bereketiyle ebedi olmaya dair ümidi olduğunu şöyle belirtir:

*Var ümîdim feyz-i lutfından Fuzûlî kim müdâm
Tâ dilimde kuvvet-i nutk ü tenimde cân olur*

*Dem uram evsâf-i evlâd-i Alîden kim müdâm
Mâdih-i Âl-i Alî müstevcib-i gufrân olur*

(Fuzûlî, K.8/32, 33)

Nefî, Mevlana için yazdığı şiirinde memduhuna bol bol dua edilmesi dileğinde bulunur:

*Her dem olsun rûh-ı pâkîne du'â-yı bî-hisâb
Evliyâdan tâ ki hâlî olmaya dünyâ evi*

(Nefî, K.3/ 18)

Nâilî, Hz. Hüseyin için yazdığı şiirinde onu Kerbela'da şehit edenler için beddua etmektedir:

*Bulup cezâsını bir yerden olmasın yâ Rab
O cem'-i hâ'ife dûzahda kâbi-i tefrîd*

*Ola o firka-i dûzah-karâra rûz-ı cezâ
Duhân-ı silsile-tâb-ı cahîm habl-i verîd*

(Nâilî, K.7/62, 63)

Bir diğerk Mevlevî şair olan Şeyh Gâlib Hz. Ebubekir için yazdığı şiirinde ona olan saygısını şöyle ifade eder:

*Andan al himmet-i seyr-i Melekûtu Gâlib
Sırr-ı mi'râc-ı Resûl-i dü-serâdır Sıddîk*

(Şeyh Gâlib, K.2/18)

Mevlana'nın ayağının toprağından bağışlama bekleyen Şey Galip'in duası şöyledir:

*Hâk-i pâyından eder Gâlib ümîd-i ihsân
Kân-ı iksîr-i du'â Hazret-i Mevlânâdır*

(Şeyh Gâlib, K.3/18)

Şeyh Gâlib, Mevlana için yazdığı bir başka şiirinde ise kendisinin suçlu olduğunu ve ondan af ve yardım beklediğini söyler. Ona merhamet etmesini ve yardım elini uzatmasını ister:

*Lutfunla mesrûr et hemân afv eylemezsen iş yaman
Cürmüm bilip geldim emân Yâ Hazret-i Monlâ-yı Rûm*

*Oldum kef-i nefse esîr isyânıma Mevlâ habîr
Rahm eyle sen ol dest-gîr Yâ Hazret-i Monlâ-yı Rûm*

(Şeyh Gâlib, K.5/4, 5)

Mevlana'nın oğlu ve Mevlevîlik tarikatının kurucusu olan Sultan Veled için yazdığı şiirinde şairin dileği, Sultan Veled'in kendisine ilim ve çaba ihsan etmesidir:

*Bendelik saltanatı Gâlibi kılsın ihyâ
Bahş edip feyz ü himem Hazret-i Sultân Veled*

(Şeyh Gâlib, K.8/9)

Şeyh Gâlib, Mesnevi şarihi İsmâil Rüsûhî Ankaravî için yazdığı şiirinde kendisine onun rehberlik etmesini ve kendisini onun kimsesiz bırakmamasını rica eder:

*Himmetin Hızr eyleyip ey reh-nümâ-yı sâlikân
Koyma bîkes Gâlib-i gümgeşte-râh-ı kec-revi*

(Şeyh Gâlib, K.10/9)

Mevlevî tarikatına bağlı olduğu bilinen Şeref Hanım, Mevlana için yazdığı şiirinin dua bölümünde Mevlana'dan Allah rızası için kendisine dua etmesini ümit ettiğini söyler:

*Ümmîd budur ancak son demde Şeref-zâra
Allah adın evrâd et yâ hazret-i Mevlânâ*

(Şeref Hanım, K.5/12)

Şeref Hanım, Kâdirî tarikatı için yazdığı kasidesinde ona olan hürmetini şöyle ifade etmektedir:

*Çeşm-i cihâna olur idim tûtiyâ Şeref
Olsam gubâr-ı pâyi hemân Kâdirîler'in*

(Şeref Hanım, K.8/18)

Yazıcızade için yazdığı kasidenin dua bölümünde ise ondan yardım ve şefaât beklediğini anlatır:

*Cenâbından meded-hâhım şefâ'at-hâhım etmez red
Mu'în-i bî-kesân u mücrimândır Yazıcı-zâde*

(Şeref Hanım, K.9/18)

Hiz. Muhammed'in torunları Hiz. Hasan ve Hiz. Hüseyin için yazdığı şiirde Şeref Hanım onların Peygamber'in şefaati için aracılık yapmalarını ister:

*Bana hîn-i şefâ'at cedlerine olmaga vâsıl
Mu'în zât-ı Hasan rehber Hüseyin-i pür-vakâr olsun*

(Şeref Hanım, K13/17)

Şeref Hanım, Hiz. Ebubekir'in onu himaye etmesinden ne büyük bir mutluluk duyacağını şöyle dile getirir:

*Bendene Zeynü'l-'Abâ Bâkır u Sâdık ferdâ
O bizimdir dese bundan yüce devlet mi olur*

(Şeref Hanım, K.15/27)

Hz. Ali ve hem onun eşi hem de Hz. Muhammed'in kızı olan Hz. Fatıma'nın lütuflarına layık olmayı dileyen Şeref Hanım şöyle der:

*Yâ 'Alî el-meded ey Binti Resûl el-ihsân
Bu siyeh-rû kula eltâfınız erzân olsun*

(Şeref Hanım, K.16/36)

4.2. Şairlerin Padişah ve Diğer Devlet Görevlileri İçin Ettikleri Dualar

Divan şairlerinin kasidelerinde ettikleri duaların büyük kısmını padişah ve diğer devlet görevlileri için ettikleri iyi dilekler oluşturur. Bu dualar genel anlamda şairlerin memduhlarının hayatlarının iyi geçmesi ve makamlarının sürekli olmasına dair ettikleri dualardır. Şairler kasidelerinin sonunda bu tarz iyi dileklerini dile getirerek Memduh hakkındaki iyi niyetlerini ve hürmetlerini sergilemiş olmaktadır. Divan şairlerinin padişah ve diğer devlet görevlileri için ettikleri dualar aşağıda sınıflandırılmış ve örnekleri verilmiştir.

4.2.1. Memduhun Sağlığı İçin Edilen Dualar

*Görmeye devletin güneşi zerrece zevâl
Ermeye sıhhatin gülüne şemme-i elem*

(Şeyhî, K.10/36)

*Şehriyârâ haşre dek Yezdân vücûdun şehrini
İzzet-âbâd eylesin kim devlet âbâdânıdır*

(Ahmet Paşa, K.15/46)

*Yâ Rab bu devlet bedrini kurtar husûf-ı za'fdan
İzzet göğünde ol meh-i tâbana sıhhat yaraşır*

(Ahmet Paşa, K. 32/16)

*Sahn-ı sıhhatda ola zât-ı şerîfin her dem
Nitekim ola cihân içre mürûr-ı meh ü sâl*

(Yahya Bey, K.18/45)

*Sıhhatle serefrâz ola devletle mu'ammer
Ol sadra kim melce-i dünyâ mı değildir*

(Nâilî, K.15/42)

*Şevket ü 'izzet ile devlet ile rif'at ile
Şeh ü şehzâde ede mesned-i sıhhatde karâr*

(Mezâkî, K.10/81)

*Ola sıhhatle serîr-i saltanatda haşre dek
Müstedâm-ı ömr ü devlet kâm-yâb-ı rüzgâr*

(Nefî, K.17/42)

*Vücûd-ı nâzikine deĝmeye hadeng-i belâ
Belâdan anı emîn ede cevşen-i sıhhat*

(Baĝdatlı Rûhî, K.19/31)

4.2.2. Memduhun Düşmanları İçin Edilen Beddualar

*Düşmen sezâb gibi perîşân u bî-sebat
Kalbin sanavberi pür ola piste-veş lebâb*

(Şeyhî, K.12/36)

*Ömr-i hasmın defterin tûmâr-veş dürsün felek
Nice k'ezâsından eyyâmın düzer defter güneş*

(Ahmet Paşa, K.19/68)

*Ömr-i hasmın ere târih gibi pâyâna
Nâmını nâme-i ikbâl ede unvân-ı kerem*

(Ahmet Paşa, K.20/35)

*Târik ede şâm-ı ecel rûz-ı hasmını
Bula çerağı devletinin intifa seher*

(Necâtî Bey, K.9/51)

*Ola 'adûlarunun sâye gibi yüzi siyâh
Sen olduğunca cihânda güneş gibi meşhur*

(Hayâlî, K.1/29)

*Hasm-ı gerden-keş izin tozuna kılsın ser-fürû
Ser-fürû kılmazsa bir gün kellesi galtân gelir*

(Bâkî, K.6/23)

*Var ümîdüm hâb-i gafletden hasûdun durmayıp
Bahtını bîdâr ede tevfik-i Hayy-i lâ yenâm*

(Fuzûlî, K.24/36)

*Hak Ta'âla devlet ü 'ömrün ziyâde eylesin
Tîğının çevgânına tûp olsun a'dânın seri*

(Yahyâ Bey, K.8/31)

*Hüddâm-ı devletin ede pââmâl ü hâk-sâr
Bünyân-ı hasmı sadme-i pâ-yı sûtûrdan*

(Nâilî, K.22/39)

*Sen sağ olup düşmenin ola müdâm
Rûy-be-râh-ı 'adem-i rüzgâr*

(Mezâkî, K.4/40)

*Kalmasın hiç vücûd-ı düşmende
Bir dürüst üstühân cirîdinden*

(Mezâkî, K.7/39)

*Top eylesin yolunda ser-i düşmeni kazâ
Tâ kim felekde mâh-ı neve sevlecân verir*

(Nefî, K.5/91)

*Eyledikçe azm-i meydân-ı gazâ evvel kadem
Pây-mâl olsun yolunda düşmen-i dînin seri*

(Nefî, K.15/64)

*Sürûr-ı sîne ile sen safâ-yı sûrda ol
O yanda reşkden a'dâ-yı câhilin ola yas*

(Bağdatlı Rûhî, K.9/36)

*Kul ede kapına çâsârları Hazret-i Hakk
Edesin mülkleri ile nice gilmânı çerâğ*

(Şeyh Gâlib, K.14/40)

*Câme-i fethe verip kâmet-i azmin revnak
Gerden-i hasmdan ayrılmaya hem-vâre kefen*

(Nedim, K.1/77)

4.2.3. Memduhun Ailesi ve Sevenleri İçin Edilen Dualar

*Mes'ûd nice kim ola her ıyd-ı baht ile
Pîrûz nice kim gele nev- rûz pür haşem*

(Şeyhî, K.10/35)

*Devletin olsun muhalled tâli'in olsun sa'îd
Dostun olsun mu'azzez düşmanın olsun mehîn*

(Ahmet Paşa, K.23/61)

*Askerine devletine zâtına evlâdına
Sen inâyet eyle dâ'im yâ İlâh-e'l-âlemîn*

(Necâtî, K.20/59)

*Dünyede bulsun sa'âdetle şeref ol kim şehâ
Kendiyi bin cân ile emrine fermân eyledi*

(Hayâlî, K.17/22)

*Güneş gibi sa'âdet tahtının sâhib-külâhı ol
Safâ bezminde her şehzâde olsun bir Cem-i sâni*

(Hayâlî, K.22/28)

*Vücûd-ı şâh-ı cihân gibi şâhzâdeleri
Olalar iki cihân devletine erzânî*

(Yahyâ Bey, K.9/48)

*Haşra dek evlâdını ensâbını etbâ'ını
Saklasın gizli kazâlardan Hudâ-yı Kirdigâr*

(Yahyâ Bey, K.11/29)

*Kılsın şefî'-i rûz-ı cezâ hâst-kâr-ı ecr
Ashâb u âlini teba' vü tâbi'in ile*

(Nâilî, K.28/80)

*Nitekim Husrev-i zerrîn-livâ-yı seyyâre
Çeke memâlik-i mağrib-zemîni fetha âlem*

*Ola sa'âdetile her ne yana azm etsen
Sipâh-ı feth ü zafer mevkibinde hayl ü haşem*

(Nefî, K.37/40, 41)

*Tâ kim cihânda şevk vire şeb-çerâğ-ı mâh
Tâ kim dür-i kevâkib-i eflâk ola sadev*

*Gevher gibi 'azîz-i cihân ola dûstûn
Düşmenlerin ayakda kala nite kim hazef*

(Bağdatlı Rûhî, K.1/30, 31)

*Efendim hidmetinden cümleyi dür etmesin Bârî
Celâl ü haşmetin ârâyış-i hîş ü tebâr olsun*

(Nedim, K.35/9)

4.2.4. Memduhun Mutluluğu İçin Edilen Dualar

*Gül yüzünün gülşenine ermesin bâd-ı hazân
Kim sa'âdet burcunun ol gün meh-i tâbânıdır*

(Şeyhî, K.9/49)

*Çarh dürcünde konulan her murâdın gevherin
Her gün etsin harc edip kapında hâk-i der güneş*

(Ahmet Paşa, K.19/66)

*Devr-i kamerde nite ki 'ıyd-i şerif erip
Halk-ı zemâne gül gibi handân ola seher*

*Sen şâdlıkda düşmenin olsun esir-i gam
Budur Hayâlî'nin sözü her şâm tâ seher*

(Hayâlî, K.4/7, 8)

*Kadr ü şerefde her gicesi Leyletü'l-berât
Eyyâm-ı 'ömr-i devleti nev-rûz u nev-bahâr*

(Bâkî, K.17/13)

*İlâhi tâ nesîm-i sun' tahrîkiyle âlemde
Olur dâmân-i gül-şen pür-güher ebr-i dür-efşândan*

*Riyâz-i kadrine gün günden efzûn ola cem'iyet
Ümîdin gül-şeni mahrûs ola seyl-âb-ı hirmândan*

(Fuzûlî, K.38/27, 28)

*Sen hem nihâl-i nev-res-i gül-zâr-i ışksın
Ger gitdi berg hâtırına yetmesin gubâr*

(Fuzûlî, K.39/43)

*Tavîl 'ömr ile serdâr-ı evliyâ olasın
Sa'âdetin gününe ermesin sehâb-ı zevâl*

(Yahyâ Bey, K.20/51)

*Olsun keşîde fark-ı sa'âdet-nişânına
Dibâ-yı zer-nigâr-ı felek sâyebân gibi*

(Nâilî, K.10/39)

*Hak şehen-şâh-ı cihânı ede hurrem tâ kim
Mûceb-i dil-hûşî-i gam-zedegândır sühânım*

(Mezâkî, K.2/34)

*Safâlar eyleye dâ'im o kasr-ı âlem-ârâda
Kederden pâk ola her dem dil-i âyîne-girdârı*

(Nefî, K.14/59)

*Koma min-ba'd kayd-ı gussada bend-i meşakkatde
Nühûsetden halâs et tâli'in 'Osmân Pâşânın*

(Bağdatlı Rûhî, K.3/33)

*Ne dem ki feyz-i bahâr ile şâd ola gülşen
Ne dem ki hâk ede bûy-ı nesîmi müşg-nisâr*

*Küşâde hurrem ola gül gibi müsellemler
Hemân vücûd bula hâtırında her ne ki var*

(Şeyh Gâlib, K.16/46, 47)

*Safâsın ömrün efzûn ede Mevlâ maksadın hâsıl
Ki zîrâ dâ'i-i dîrîneye baht-ı cüvân verdi*

(Şeyh Gâlib, K.17/22)

*Gece gündüz geçe âsâyiş ile evkâtın
Her şebîn kadr senin her günün olsun bayrâm*

(Nedim, K.9/43)

*Hürrem ol rûşen-dil ol âyîne-i feyyâzdan
Âşikâr oldukça nûr-ı Lâ-yezâl'in sureti*

(Osman Nevres, K.1/67)

4.2.5. Memduhun Bela ve Kazalardan Korunması İçin Edilen Dualar

Belâlardan emîn olsun cihânda

Îlâhî izzetin hakkıçün âmîn

(Bâkî, K.4/19)

Seni ki cümle-i âlemde ferd-i kâmilisin

Penâh-i emn ü emânında saklasın Settâr

(Fuzûlî, K.7/49)

Devletiyle kâyinât-ı 'âlem olup ber-murâd

Hazret-i Hak eylesin anı belâlardan emîn

(Yahyâ Bey, K.13/39)

Subh u mesâ sa'âdet ü bahtın füzûn olup

Hak eylesin vücûdunu âfâtdan beri

(Nâilî, K.20/41)

Eşheb-i rûz ile tâ Edhem-i şeb pey-der-pey

Haşre dek birbiri ardınca ola cilve-nümâ

Râ'iz-i bahtı ola rahş-ı Murâd üzre süvâr

Hıfz ede zât-ı şerîfini hatâdan Mevlâ

(Nefî, K.18/83, 84)

Bu sûri ism-i şerîfi gibi ede mahmûd

Belâdan ede ciger kûşeni Hudâ mestur

(Bağdatlı Rûhî, K.10/58)

Levm-i hussâddan âsîb-i nazardan dâ'im

Eyleye zâtını mahfûz Hudâ-yı zü'l-men

(Nedim, K.1/79)

*Tâ mesâf-ı sipeh-i encüm ola çarh-ı berîn
Tâ firâz-ı felek-i çârım ola mihre makar*

*Kıla Hak zâtını âsîb-i felekden me'mûn
'Ömr ü ikbâlin ede rûz-be-rûz efzûnter*

(Osman Nevres, K.3/60, 61)

4.2.6. Memduhun Talih ve Kaderinin İyi Olması İçin Edilen Dualar

*Du'â edelim rûy-ı ikbâl u bahtı
Dem-â-dem ola gül gibi tâze vü ter*

(Bâkî, K.3/30)

*Tâ medâr-i gerdiş-i gerdûn bulup imkân-i devr
Defter-i devrân ede hıfz-i hisâb-ı heft ü çâr*

*Heft ahter ede emr-i pâdişâha inkıyâd
Çâr unsur ola tab'-ı pâdişâha sâz-kâr*

(Fuzûlî, K.12/69, 70)

*Yig ola baht-ı hümâyûn ile günü günden
Niteki devr ede eyyâm ile şuhûr u sinîn*

(Yahyâ Bey, K.19/54)

*Bahtın gibi pâyende ola zıll-ı hayâtın
Bu âlem-i fânîde ki encâmı bekâdır*

(Nâilî, K.14/91)

*Gül-i bahtın ede küşâde şehâ
Gül-bün-efrûz-ı gül-sitân-ı kadem*

(Mezâkî, K.5/42)

*Âlemi her şeb ede şu'le-i şem'i bahtı
Pertev-i meş'ale-i rûz kadar nûranî*

(Nefî, K.4/59)

*Çarh felek-Âsafâ ide murâdınca devr
Yâver olur tâli'in bahtın ola mihribân*

(Bağdatlı Rûhî, K.11/46)

*Şevket ü ikbâle olsun izz ile ârâmgâh
Makdem-i şâhâneye mâdâm hevesgerdir bu kâh*

(Şeyh Gâlib, K.23/17)

*Ola iklîm-i ademden dahı sad merhale dûr
Havl-i âvâze-i ikbâlin ile ceş-i fîten*

(Nedim, K.1/78)

*Tâ ola zînet-i kilik-i üdebâ nazm ile nesr
Tâ ola mâye-i tab'-ı şu'arâ medh ile zem*

*Kevkeb-i bahtın ola burc-ı sa'âdetle karîn
Dil-i âgâhın ola zevk ü tarabla hem-dem*

(Osman Nevres, K.14/78, 79)

4.2.7. Memduhun Makamının Devamlılığı İçin Edilen Dualar

*Bu urs u işret ü ayş içre kâ'im ol dâ'im
Müşerref eyle cemâlınden ehl-i devrânı*

(Şeyhî, K.14/44)

*Aslım ser-efrâz edip ol dâ'im ü bâki
Fer'ini refi' eylesin Allah-ı Te'âlâ*

(Ahmet Paşa, K.11/104)

*Gûşe-i kadrin külâhı ersin ol araya kim
Dest res bulmasın ana âsumân-ı ber-terîn*

(Ahmet Paşa, K.23/58)

*Nice kim devr-i gerdun ola ola
Her emrin nâfiz-i hükmün mukadder*

(Necâtî, K.10/35)

*Vüçudun kibriyâ vü haşmet ile
Serîr-i izz ü devletde mukarrer*

(Necâtî, K.10/36)

*Rûy-ı zemîn kılıcının efgendesi ola
Saldıkca âfitâb zemîn ü zamâna tîğ*

(Necâtî, K.11/65)

*Sa'adet sadrı zeyn olsun demâdem zât-ı pâkinle
Nite kim ola evsâf ile şî'rim zeyni divanın*

(Necâtî, K.13/38)

*Tâc-verler üzre şâhâ şehriyâr ol şehriyâr
Nice kim her nev-bahar olur şeh-i ezhâr gül*

(Necâtî, K.15/44)

*Geceni kadr ü gününü ıyd ede Sülbhân-ı Kadim
Görelim taht-ı şerefde seni Hakân-ı kerem*

(Necâtî, K.18/32)

*Hakdan dilerem devlet ü ömrün ola câvid
Nitekim ola piş-rev ezhâra beneşşe*

(Necâtî, K.23/47)

*Her seher tâ ki nücûm üzre niyâm-ı şebden
Çıkara tîg-i cihân-gîrini mihr-i rahşân*

*Kılıcun üstün ola niteki tîg-i hürşîd
Sâye-i saltanatunda ola âsûde cihân*

(Bâkî, K.2/59, 60)

*Îlâhî tâ binâ-yi dehr bâkîdür muhalled kıl
Bu Sultân-i cevân-bahtı bu ser-dâr-ı cihân-bânı*

(Fuzûlî, K.15/33)

*Bizi yokdan var iden iki cihan sultânı
Haşre dek hükmüne râm eyleye nev'-i beşeri*

(Yahyâ Bey, K.7/43)

*Zâtını ber-karar ile ide Allâh nite kim
Mismâr-ı kûh ile yeri eyleye ber-kârâr*

(Yahyâ Bey, K.10/43)

*Hemîşe tâ ki bu vâdîde her temûz u şitâ
Kıyâm-ı çâder-i eflâk-i bî-tınâb olmuş*

*Ola vücûduna bu hayme cây-ı âsâyiş
Ki cirm-i şemse-i zerrîni âfitâb olmuş*

(Nâilî, K.18/48, 49)

*Tâ ki vakt-i seher-i husrev-i mihr-i gerdûn
Gûy-ı 'azm-i sefere böyle ura çevgânı*

*Her gazâda ede Hak şâh-ı cihânı mansûr
Zîr-i nüh-çetr-i mu'allâda tura dîvânı*

(Mezâkî, K.9/82, 83)

*Bulsun şeref hemîşe vücudunla saltanat
Ol saltanat ki mülke bekâ-yı emân verir*

(Nefî, K.5/90)

*Râh-ı fenâda edip düşmenüni pâymâl
Mesned-i ikbâlde ede seni kâmrân*

(Bağdatlı Rûhî, K.11/47)

*Memdûd edip Cenâb-ı Hudâ zill-ı adlini
Salsın fîrûgunu şeh-i hâversitân gibi*

(Şeyh Gâlib, K.13/41)

*Be-sa'd ahter-i meymûn zamân u hurrem-fâl
Be-nîk tâlî'-i ferhunde rûz-ı ferruh-fâl*

*Be-bârgâh-ı vezâret be-ferruhî bînişest
Hudâyegân-ı vezîrân u kible-i ikbâl*

(Nedim, K.7/41, 42)

*Ede Hak meclisini bezm-i cinândan atyeb
Eyleye mesnedini çarh-ı berînden berter*

(Osman Nevres, K.15/56, 57)

*Riyâz-ı 'ömr ü câhı haşre dek her dem bahâr olsun
Denildikçe yine vakt-i safâ-yı gül- 'izâr oldu*

(Şeref Hanım, K.22/40)

4.2.8. Memduhun Uzun Ömürlü Olması İçin Edilen Dualar

Oğul oğullarının oğlu oğluna düğ gün et

Bu baht u payeye görmeye kimse pâyânı

(Şeyhî, K.14/41)

Ömrün cihâna hemser gerdin sipihre efser

Devrin devâma müncer bahtın bekâya munzam

(Şeyhî, K.8/41)

Hızr-veş pây-dâr-ömr ol kim

Baht-ı İskender-i zamân buldun

(Ahmet Paşa, K.24/38)

Her dem serîr-i saltanat üzre mukim olup

'Ömrün ola bu devr-i felek gibi bî-şümâr

(Necâtî, K.6/38)

Hezâr sâl ola devr-i kamer gibi ömrün

Meh ola gâh siper gâh zer-nişân hançer

(Necâtî, K.7/40)

Hak Ta 'âlâ eylesin 'izzetle 'ömrün ber-mezid

Devlet-i şehde nen eksikdir senin 'uryân mısın

(Hayâlî, K.20/22)

Nûh 'ömrün versin Allâhım hatâdan saklasın

Yıksa bünyâd-ı sarây-ı 'âlemi tûfân eger

(Bâkî, K.13/15)

Hak hatâdan saklasın evlâdını ensâbını

Devletin günden güne eżzun ola 'ömrün mezîd

(Yahyâ Bey, K.29/30)

*Zâtın olsun haşre-dek kâ'im ki anınla müdâm
Çârsûy-ı rûzgâra revnak u ferdir gelen*

(Nâilî, K.11/34)

*Dünyâda olup devlet ü ömrü mütezâyid
Mahşerde de âsûde ola hevl-i cezadan*

(Nâilî, K.13/50)

*Hak 'ömrünü eفزûn edip eylesin dûr
Bu devleti der-gâh-ı veliyyü'n-ni'amundan*

(Mezâkî, K.16/42)

*Ede tâ râ'iz-i takdîr cevân-ı şebân-rûzî
Süre tünd eblâk-ı devrânı bu meydân-ı pehnâyâ*

*Ola dâ'im semend-i baht u devlet zîr-i rânında
Vere sıhhatle hem lutf-ı Hudâ ömr-i bilâ-gâye*

(Nefî, K.19/43, 44)

*Suhan-verân-ı cihân şevkile terennüm edip
Zamâne tâ bu terâneyle ola mâlâ-mâl*

*Pür ola gûş-ı felek sıyt-ı 'adl ü dâdun ile
Mu'ammer ede seni lutf-ı İzed-i müte'âl*

(Bağdatlı Rûhî, K.5/39, 40)

*Hemân Allâh efendim ömrün eفزûn eylesin eفزûn
Olur bir gün nümâyân edilen da'vânın âsârı*

(Şeyh Gâlib, K.15/36)

*Hak ömrünü müzdâd ede dâ'im zamîrin şâd ede
Dünyâyı hep âbâd ede olsun berâyâ muğtenem*

(Şeyh Gâlib, K.19/40)

*Zihî devlet o sadr-ı muhterem derse eğer bir kez
Mu‘ammer ol Nedîmâ şâ‘ir-i mu‘ciz-hitâbımsın*

(Nedim, K.17/34)

*Cihân durdukça dur ey nûr-ı çeşm-i mülk ü millet kim
Seninle ‘âlemin hurşîd-i ikbâli fûrûzândır*

(Osman Nevres, K.2/28)

*Şeh-i güzîn ile zât-ı kerîmini dilerim
Hezâr sayfu şitâya yetişdire Yezdân*

(Şeref Hanım, K.21/31)

4.2.9. Memduhun Devletinin ve Devrinin İyiliği İçin Edilen Dualar

*Ravzasına Resûl-i Yezdânın
Erdiğince tahiyât u salavât*

*Hizmetine yakın ola dileğın
Devletinden ırâğ ola nekebât*

(Şeyhî, K.13/40, 41)

*Var ol nice ki terbiyet-i âfitâb ile
Devrân içinde sengi kıla rûzigâr lâ'l*

(Ahmet Paşa, K.12/58)

*Etraf-ı bilâdı ola emn ile müretteb
Esbâb-ı murâdı ola feth ile müheyyâ*

(Necâtî, K.1/31)

*Dilerim hakdan anı kim ebededdehr edesin
Halka sen lûtf u kerem halk sana medh ü senâ*

(Necâtî, K.2/32)

*Ser-sebz-i hurrem ola gülistân- devletin
Devr ettiğince bu yedi dolâb-ı bî-karâr*

(Necâtî, K.8/40)

*Yana pervâne-veş cismi 'adûnun nâr-ı kahrınla
Ola tâbende şâhâ devletin şem'-i şebistânı*

(Hayâlî, K.14/36)

*Du'â-yı devlet-i şâh-ı cihâna başla ey Bâkî
Hudâ pâyende kılsun tâc u taht-ı zill-ı Yezdânı*

(Bâkî, K.5/36)

*Tâl'atın mes'ûd ede gün gibi Allâhü'l-Vedûd
Ola dâyim devletin pâyende ey merd-i 'atâ*

(Yahyâ Bey, K.3/51)

*Seyr etdiğince 'âlem-i seyyâre-i felek
Dâyim devâm-ı devlet ile müstedâm ola*

(Yahyâ Bey, K.24/53)

*Hâtem-i devleti rûzî kıla tâ bir sadra
Cevher-i cân gibi lutf-ı samedi amm-ı nevâl*

*Haşre-dek re'yi gibi muntazamü 'i-hâl olalar
Zıll-ı adline re'âyâ-yı perîşân-ahvâl*

(Nâilî, K.12/85, 86)

*Şikâr-endâz-ı her maksûd ola şeh-bâz-ı devletle
Du'âsın böyle hep pîr ü cüvân leyl ü nehâr eyler*

(Mezâkî, K.8/112)

*Hak ede zât-ı şerîf-bahşını zîb-i devlet
Hep budur vird-i zebân subh ile şâmumda benim*

(Mezâkî, K.13/50)

*Ola a'dası zebûn baht-ı cihangîri kavî
Olmaya lazıme-i devletin noksanı*

(Nefî, K.4/58)

*Nitekim her dıraht-ı pür-şükûfe şâh-ı nevrûzun
Kura çetr-i sefidin sahn-ı bâğ u bûstân üzre*

*Bula zât-ı şerîfinle serîr-i saltanat revnak
Ola devrinde halk âsûde dehr emn ü emân üzre*

(Nefî, K.6/52, 53)

*Nitekim revnak-ı islâm ola şer'-i nebevî
Nitekim müstenid-i halk ola Kur'an-ı mecîd*

*Nesr-i tâyir çemen-i rif'atına bülbül olup
Devletin şem'ine pervâne ola baht-ı sa'id*

(Bağdatlı Rûhî, K.6/30,31)

*Olsun hemîşe çetr-i mu'allâ-yı devleti
Bâlâ-yı çarh-ı himmetine sâyebân gibi*

(Şeyh Gâlib, K.13/40)

*Mülkden dûr olmasın zill-ı hü mâ-yı re'fetin
Dâ'imâ kılsın himâyet şefkatın bî-kesleri*

(Nedim, K.4/52)

4.2.10. Memduhun Ömrünün İyi Geçmesi İçin Edilen Dualar

*Hayrî'l-beşer hakı sana hayr ola hâtimet
Hayrî'd-du'â budur ola hayr ile müstecâb*

(Şeyhî, K.12/39)

*Başlana adın ile nâme-i dibâce-i cûd
Yazıla vasfın ile defter ü divân-ı kerem*

*Dâyim ola tapına ıyd-ı safa vakt-ı sa'id
Eşiğinden verile âb-ı sehâ nân-ı kerem*

(Şeyhî, K.11/21, 22)

*Yer ü gök medhin okusun sen otur devlet ile
Âsumân tahtın ola menzilin eyvân-ı kerem*

(Ahmet Paşa, K.27/42)

*Müdam ayş ü safa ile hoş geçir ömrü
Ki ten otağına nefis-i azizdir mihmân*

(Ahmet Paşa, K.39/22)

*Rûz nevrûz u şebîn kadr ola bahtın pîruz
Her murâdını müyesser ede Allah sana*

(Necâtî, K.2/33)

*Gündüzü ıyd ü gecesi kadr ola dem-be-dem
Bâri katında her dilegi ola müstecâb*

(Necâtî, K.3/50)

*Hüsnün bahârı tâze vü ter bî-hazân olup
Aks-i ruhunla her dem ola lâle-zâr âb*

(Necâtî, K.5/25)

*Olgıl hemîşe işret ü ayş ile ber-devâm
Olgıl hemîşe baht ü sa'adete ber-karâr*

(Necâtî, K.6/37)

*Versin zemâne destine nev nev gül-i murâd
Her subh-dem ki açıla bu köhne merg-zâr*

(Necâtî, K.8/39)

*Iyd ola her günün nitekim rûz-i rûzede
Vakt-i mesâda cû ola vü imtilâ seher*

(Necâtî, K.9/49)

*Cihân oldukca var olsun bu gün dest-i mezelletden
Girib-n-ı dil ü cân hâsıl oldu bu atânın*

(Necâtî, K.13/39)

*'Ömrün nihâli tâze vü ter ola nite kim
Ser-sebz ü ser-firâz ola vü ber-karâr serv*

(Hayâlî, K.11/22)

*Eyyâm-ı 'ömr ü devlet ü iclâl müstedâm
Bünyâd-ı baht u 'izzet ü ikbâl üstivâr*

(Bâkî, K.9/25)

*Var ümîdüm tâ medâr-ı adldir âlem-penâh
Var ümîdim tâ livâ-yı fethdür kişver-sitân*

*Olasın ikbâl ü izz ü rif'at ü iclâl ile
Kâm-gîr ü kâm-yâb ü kâm-kâr ü kâm-rân*

(Fuzûlî, K.23/24, 25)

*Güneş gibi günü günden yeğ olsun ol mâhın
Velâyet ehli erenler ana nigezbândır*

(Yahyâ Bey, K.4/45)

*İhtirâm ile günün gündən yig olsun dâyimâ
Nite kim şâma ola şem'-i şebistân zer livâ*

(Yahyâ Bey, K.15/30)

*Îlâhî her günü gündən yeğ olsun şâh-ı islâmın
Gazâdan olmasın hâlî müdâm ol zıll-i Rahmânî*

(Yahyâ Bey, K.16/45)

*Mu'ammer eylesin zât-ı şerîfin haşre-dek Mevlâ
Sa'âdet bâ-terâkkî izzet vü devlet devâm üzre*

(Nâilî, K.23/55)

*Hak'dan devâm-ı 'ömr-i kıyâm-ı sa'âdetin
Her subh tâ be-gâyet-i her şâm isterin*

(Mezâkî, K.15/51)

*Hakk rûzunu nev-rûz u şebîn kadr ede her sâl
Ol pâyede kim kible-i ikbâl şehândır*

(Nefî, K.10/70)

*Safa ile geçe 'ömrün serîr-i sıhhatde
Nigâhdâr olalar zâtına on iki imâm*

(Bağdatlı Rûhî, K.2/32)

*Hemîşe tâ ki mâh-ı rûzenin îd ola pâyânı
Hilâlin bedr-i tâbân gecenin subh ola ahşamı*

*Makarr-ı matla'ından gün gibi âfâka fer versin
Şeb-i Mi'râc u Kadr u İd ü Nevrûz ola hengâmı*

(Şeyh Gâlib, K.18/16, 17)

*Înâyet-i ezeli feyz-bahş u feyz-resân
Sipih bende-i ferman sitâre hidmetkâr*

(Nedim, K.6/73)

*Ede Hak mes'ûd u sâlin oldukça bedîd
Sâl u mâh âyînesinde mâh u sâlin sureti*

(Osman Nevres, K.1/68)

*Yâ Rab dilerim o zâtın etsin
Zevk ile güzâr mâh u sâli*

(Şeref Hanım, K.23/40)

4.2.11. Memduhun Yeni Zaferler Kazanması İçin Edilen Dualar

Hurrem olsun gül yüzün feth ü zafer tahtında kim

İzz ü devlet bâğının tâze gül-i handanıdır

(Ahmet Paşa, K.15/42)

Nice kim âbın ola dolâbda hükmü revân

Âb-ı tığın hâkim olsun çarh-ı dolâb üstüne

(Ahmet Paşa, K.16/38)

Oldukça cihân bahtı eli eyleye dâ'îm

Feth âyinesin gerd-i sipah ile mücellâ

(Necâtî, K.1/32)

Yanından u elinden ebed eksik olmaya

Bir Keykubâdi câm ile bir Husrevâne tığ

(Necâtî, K.11/64)

Dört yanından du'â-yi Çâr-yâr-i bâ-şafâ

Hem nasir ü hem zahir ü hem şefî ü hem mu'in

(Necâtî, K.20/60)

Düşman hisârı ile kara kâfir illerin

Kalb-i adû gibi ede zür zeber nişân

(Necâtî, K.21/51)

'Alem gibi ser efrâz ol kılıc gibi cihân-gir ol

Siper gibi kaşun çiniyle al Çin ü Horâsânı

(Hayâlî, K.21/20)

Hemîşe feth-i firûzı livânâ iltivâ etsin

Kapına iltica kılsın cihânın hân u hâkânı

(Bâkî, K.14/37)

*Var ümîdim nice kim resm-i medâr-i dehrdir
Yıldı bir kez âleme arz eylemek dîdar gül*

*Feth bâğından ana her dem hilâf-i bâğ-i dehr
Tâze tâze açâ lutf-i îzid-i Cebbâr gül*

(Fuzûlî, K.10/61, 62)

*Bâz-ı nücûm-sayd gibi her seher şehâ
Bu mergzâr-ı dehri kamu edesin şikâr*

(Yahyâ Bey, K.10/44)

*Kılıcı üstün ola gün gibi 'âlemde anın
Emr-i takdîr ile oldukça mürûr-ı meh ü sâl*

(Yahyâ Bey, K.14/38)

*Mihr-i 'âlem-tâb gibi 'âlemi feth ede gör
Çekdiğince 'âleme bu husrev-i hâver livâ*

(Yahyâ Bey, K.15/29)

*Zafer mülâzimi nusret gulâm-ı bârgehi
Kazâ mu'îni kader yâver-i meded-sâzı*

(Nâilî, K.8/38)

*Uyvâr u Novigrad gibi sad-husn-ı hasînin
Kim her biri bir kal'a-i zîbinde binâdır*

*Fethiyle mübeşşer olasın böyle cihânda
Tâ ecr-i gazâ nâm-zed-i rûz-ı cezâdır*

(Mezâkî, K.14/70, 71)

*Kaplaya başdan başa dünyâyı nûr-ı kevkebi
Göstere fermânına şâhân-ı âlem-i inkıyâd*

(Nefî, K.26/52)

*Arz-ı rûmu nice feth etdi ise devlet ile
Eyleye memleket-i Rûma Horasâni da zamm*

(Nefî, K.41/52)

*Kankı kişver fethine kim idesin nusretle 'azm
Hem- 'inânın ola tevîk-i Hudâ-yı zü 'l-celâl*

(Bağdatlı Rûhî, K.12/43)

*O dâverin kılıcın keskin ede Hak her dem
Ki tîğ-ı tîzini bî-gerd ü jeng eder mehtâb*

(Şeyh Gâlib, K.11/35)

*Dûr olmasın elinden o tîğ-i cihân-güşây
Kim ferr ü tâbî âleme emn ü emân verir*

(Nedim, K.3/76)

*Tâ sipeh-dâr-ı felek eyleye hükmün icrâ
Rûz u şeb 'askerine mihr ü meh-i rahşânın*

*Ede Hak kendini hem ceşşini mansûr âmîn
Merkezi eyleye zâtını şükûh u şânın*

(Osman Nevres, K.4/59,60)

*Şeref elden gelir ancak du'âdır dilerim Hak'dan
Olalar Hızr ile dâ'im berâber 'asker-i islâm*

(Şeref Hanım, K.20/18)

5. KASİDELERİN DUA BÖLÜMLERİNE GEÇİŞTE KULLANILAN KALIP İFADELER

Bu tezin, Cem Dilçin'in "Fuzulî'nin Kasidelerinin Dua Bölümleri Üzerine" adlı makalesinden hareketle hazırlanan bu bölümünde çalışmada ele alınan on beş şairin dua bölümlerine geçişte veya dua bölümlerinin içinde kullandıkları kalıp ifadeler tespit edilip incelenerek aşağıda tablolştırılmıştır.

Ko vasfi	K.8/38
Oku du'â-yı devlet	K.8/38
Vakt- 1 du'â erişti	K.10/33
Vaktidir kim du'â yerine yete	K.13/31

Tablo 5.1: Şeyhî'nin Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler

Ümîddir ki	N.1/56
Virdini du'a eyle	K.1/30
Dilerim hakdan / Hakdan dilerem	K.2/32, K.23/47
Dileğim bu ki	K.12/27
Du'a-yi devlete başla	K13/37
Demidir kim el açıp	K.19/45
Edeyim devlet duâsın işitip âmin için	K.20/58

Tablo 5.2: Necâtî'nin Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler

Vird-i zebân et	K.1/8
Umarım	K.7/13, K.8/9, K.20/28
Var ümîdim	K.14/17
Sözü uzatma	K.21/24
Demidir du'âya kıl âheng	K.21/24

Tablo 5.3: Ahmet Paşa'nın Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler

Sözünü kılma dırâz	K.2/41
Recâ olur ki	K.5/51
Budur du'â	K.6/36
Hayr du'âdır maksûd	K.7/42
Du'â-yı devlet oku	K.12/42
Sözü uzatma/ Uzatma sözü	K.13/36, K.25/45, K.26/48
Eyle du'â / Eyle du'â-yı devlet / Du'â-yı devletini eyle / Gel du'â eyle	K.13/36, K.19/53, K.21/30, K.2/41, K.31/19, K.28/38
Du'â vakti durur / Erişdi vakt-i du'â	K.14/37, K.26/48
Kıl bu dem du'â	K.24/52

Tablo 5.4: Taşlıcalı Yahyâ'nın Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler

Budur du'âsı	K.9/20, K.10/25
Eyler du'â	K.13/20

Tablo 5.5: Hayâlî'nin Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler

Du'â edelim	K.3/30
Du'â-yı devlete başla / Du'âya başla	K.5/36, K.20/44
Ümmîd o kim	K.9/23
Münâcât eyle	K.11/13
Du'â kıl	K.12/14
Hakdan niyâzım ol ki	K.16/10
Demidir k'ide du'â	K.18/52
Du'âm ol ki	K.19/57
Dırâz etme kıssayı	K.20/44
El aç	K.20/45
Du'â-yı devletine kıl 'azîmet	K.21/31
Hatm oldu söz / Söz tamâm oldu	K.23/34, K.26/32
Erdi söz gâyete	K.25/39
Niyâz eyleyelim	K.26/32

Tablo 5.6: Bâkî'nin Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler

Ümîd var ki / Var ümîdim/ Ümîdim var	K.1/90, K.1/91, K.3/33, K.8/32, K.10/61, K.11/39, K.12/68, K.17/33, K.20/23, K.21/34, K.22/25, K.23/24, K.24/36, K.25/35, K.28/34, K.29/44, K.31/40, K.34/20, K.34/21, K.35/30, K.37/45, K.40/29, K.42/57, K.44/28
Umduğum oldur ki	K.4/32
Budur ümmîd kim	K.5/31
İltimâsım oldur ki	K.6/27
Virdim du'â-yı devletindir	K.23/23
Eyle du'â	K.43/15

Tablo 5.7: Fuzûlî'nin Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler

Şimdiden sonra du'âyı şâdmânîdir sözüm / Durma şimdengeri sıdk ile du'âya el aç / Du'â et şimdengeri / Şimdiden sonra du'â eyle hemân / Başla şimden sonra du'â-yı devlete / Şimdengeri sıdk ile du'âdır elzem / Yeter şimden geri tasdî'a ruhsat yokdur / Vaktidir şimdengeri etsem du'â	K.1/42, K.8/57, K.13/40, K.38/40, K.15/61, K.26/48, K.41/49, K.48/68, K.57/42
Kâfiye teng oldı âgâz-ı du'â et / Kâfiye teng oldu / Kâfiye teng	K.3/16, K.10/68, K.38/40, K.44/49
Söz tamam oldu / Tamâm oldu suhan / Suhan hatm oldu / Söz tükendi / Yeter söz kalmadı / Söz âhır oldu / Erdi söz pâyâne / Söz erişdi pâyâne / Erdi pâyâna suhan / Erdi söz gayete	K.4/55, K.8/56, K.13/40, K.18/82, K.19/42, K.35/44, K.36/59, K.39/51, K.41/49, K.47/37, K.48/68, K.55/43, K.7/39, K.9/41, K.44/49, K.30/63, K.59/51, K.17/37, K.21/40, K.25/51, K.51/75, K.52/54, K.58/42
Du'a eyleyelim / Du'â eyle/ Bir du'â et / Hayr du'â eyleyelim / Durma du'â kıl / Âheng-i du'â kıl	K.4/55, K.25/51, K.47/37, K.54/47, K.61/41, K.52/54, K.50/52
Nazm âhir oldu	K.5/87
Başlayalım şol du'âya / Başla du'âya / Du'âya başla/ Durma du'âya başla / Başla du'â etmeğe	K.5/87, K.9/41, K.12/48, K.14/57, K.19/42, K.21/40, K.22/49, K.28/52, K.29/69, K.31/62 / K.39/51, K.42/56, K.43/39, K.44/49, K.46/44, K.49/41
Şimdi du'â hengâmıdır / Hengâm-ı du'âdır / Hengâm-ı du'âdır / Du'a demleridir	K.7/39, K.48/68, K.34/51, K.30/63, K.40/50
Buldu kasîde hadd ü pâyânı / Söz buldu hadd ü pâyânı / Buldu kasîden intihâ / Kasîdenin erdi zamân-ı itmâmı / Kasîde gayete erdi / Tamâm oldu kasîde	K.12/48, K.31/62, K.16/37, K.22/49, K.46/44, K.49/41, K.60/39
Elin kaldır du'âya / Kaldır elin eyle du'â	K.12/49, K.16/37
Ko bu da'vâyı / Da'vâyı ko / Kosan bu lâfi / Ko laf etmeği / Ko lâf-ı suhani / Lâfi ko / Koyalım lâfi / Lâfi koyalım / Lâfi ko / Ko tafsîl-i hâli / Gayrı fikri ko / Arz-ı hâli ko / Şimden geri lâfi koyalım / Ko bu tahkîki	K.14/57, K.16/36, K.28/52, K.29/69, K.33/52, K.34/51, K.36/59, K.52/54, K.55/43, K.58/42, K.59/51, K.61/41, K.10/68, K.17/37, K.22/49, K.46/44, K.49/41, K.40/50, K.51/75, K.60/39
Başla sıdk ile du'â-yı devlet / Başla sıdk ile du'â etmeğe / Edelim sıdk ile du'â	K.17/38, K.45/44, K.18/82
Güzâfi koyalım / Lâf u güzâf eyleme /	K.18/82, K.38/40, K.31/62

Uzatma da'vî-i lâf u güzâfi	
Niyâz eyle / Eyle niyâz	K.19/42, K.36/59
Du'â-yı devletin et	K.20/40
Du'âyile sözü hatm edelim / Hatm eyle du'â ile	K.23/38, K.24/41
Uzatma sözü / Uzatma güftârı	K.24/41, K.46/44
Edelim du'âyı tasmîm	K.27/49
El aç du'âya / Du'âya el aç	K.30/63, K.36/60
Yaklaşdı söz itmâme	K.34/51
Da'vâya zaman kalmadı	K.34/51
Budur du'a	K.37/39
Edelim sıdk u niyaz ile du'â şimden geri / Edelim sıdk u niyâz ile du'âya âgâz / El aç sıdk u niyâz ile du'âya / Edelim sıdk ile âgâz-ı du'â	K.53/58, K.58/42, K.55/44, K.51/75
Şimden geri âgâz-ı du'â etmek ehemdir	K.60/39
Hakdan ümmîdim budur	K.62/39
Evvel du'â-yı devletin	K.63/27

Tablo 5.8: Neff'nin Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler

Vaktidir şimden geri etse niyâz ile du'â / Hemân şimden geri vakt-i du'â / Hemân şimden geri kıl bir du'â	K.1/44, K.8/110, K.26/33
Du'â ile hemân verd-i zebândır sūhanım	K.2/33
Eylesin âheng-i du'â-yı hitâm	K.4/37
Hakk'a du'âlar eyleyelim	K.5/40
Du'âdır asıl nazımda ehem	K.5/40

Nice bir lâf u güzâf / Nice bir tâ bu kadar lâf u güzâf / Yeter bu lâf ü güzâf	K.9/81, K.10/79, K.13/48, K.22/52
Eyle du'â / Du'â eyle	K.9/81, K.13/48, K.23/79
Du'â ile olur her sühanın pâyânı	K.9/81
Demidir dest-i du'â eyle / Du'â eyleyecek dem geldi / Erdi dem-i du'â / Vaktidir du'â eyleyim	K.10/79, K.11/35, K.15/50, K.18/117
Hemân el aç der-i Mevlâ'ya/ Hemân el aç du'âya	K.11/35, K.24/47
Umarım / Umarın Hazret-i hak'dan	K.11/37, K.17/81
Şimden geri ihlâs ile hengâm-ı du'âdır	K.12/96
Hep budur vird-i zebân subh ile şâmımda benim	K.13/50
İtmâm-ı sitâyiş olıcak böyle gerekdir	K.14/67
Vâsîtatü'l-'akdi dür-i silk-i du'âdır	K.14/67
Ko bu tasdî'i tâbunu	K.15/50
Şimden geri bu nâmeyi itmâm isterin	K.15/50
Bu temeddüh nice bir eyle du'â	K.17/81
Gel du'â ile eyle hatm-i kelâm	K.21/100
Temme bi'l-hayr ile kıl itmâmı	K.22/52
Senâya başla	K.23/79
Edelim gel du'âya ser-âgâz	K.25/37
Sühan buldu hadd-i imkânı	K.25/37
Du'â-yı 'ömr ü devletle hemân hatm-i kelâm et	K.28/34

Tablo 5.9: Mezâkî'nin Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler

Söz âhır oldu / Söz tamâm oldu / Söz âhır olupdur / Erdi suhan gâyete / Erdi pâyâna suhan / Erişdi gâyete söz / Hatm-ı kelâm et	K.2/30, K.16/43, K.28/13, K.29/29, K.11/43, K.17/31, K.19/27, K.25/33, K.31/32
Du'â-yı cemîle başlayalım / Du'âya başlayalım / Başla du'âya / Du'â eyleyelim / Du'â eyle	K.2/30, K.9/34, K.10/54, K.16/43, K.17/31, K.18/27, K.25/33, K.26/26, K.29/29
Du'â-yı hayra âgâz et / Kıl du'â	K.3/31, K.12/40, K.7/16
Var ümîdim	K.3/32, K.28/15
Sözü hatm eylemek yegdir	K.4/30
Yeter bu bahs	K.10/54
Hayr du'â edelim	K.11/43
Şimdengeri du'â-yı cemîlin zamanıdır / Vakt-i du'âdır	K.13/28, K.16/43
Du'â ile sözü hatm edelim / Du'âyile hemân hatm edelim	K.14/47, K.15/50, K.22/31, K.23/31, K.27/46, K.32/52
Ko bu efkârı / Şikâyeti ko / Sözü ko	K.15/50, K.19/27, K.31/32
Umarız	K.15/53
Du'â mahallidir	K.19/27
Du'âyile ola hatm-i makal	K.21/41
Söz yerin buldu	K.22/31
Budur ümmîdim / Ümmîdim odur/ Ümmîdim budur	K.23/32, K.24/30, K.30/49
Niyâz eyleyelim	K.28/13
Söz âhirinde du'âdır münâsib / Hatm lâzım gelecek söze du'â evlâdır	K.29/29, K.34/37

Tablo 5.10: Bağdatlı Rûhî'nin Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler

Du'âya başla / Eyle du'â / Du'â eyleyeyim	K.8/35, K.17/68, K.18/47, K.27/34
Kıl du'â / Du'â kıl	K.10/36, K.12/83, K.16/39
Erdi nazm nihâyete / Erdi söz pâyâna / Söz gâyete erdi / buldu kasîde gâyeti	K.10/37, K.11/29, K.15/39, K.34/27
Hengâm-ı du'â geldi / Hengâm-ı du'âdır / Erdi hengâm-ı du'â	K.13/46, K.14/88, K.25/53, K.34/27
Açalım dest-i du'âyı	K.15/39
Lafi ko	K.17/68
Nazm ahırır / Söz âhır oldu / Söz erdi pâyâna / Tamâm oldu kasîde	K.17/68 / K.18/47, K.23/52, K.13/46
Lâf-ı suhen-verî yeter	K.20/38
Du'â ile hatm ola	K.20/38
Du'ây-ı devletin etmek ehemmi ü evlâdır	K.21/30
Başla du'â-yı devlet-i mahdûma kim du'â Nazmın nihâyetinde ehemmi-i umûr olur	K.24/37
Du'âya biz de âheng edelim	K.26/66
Kasîde erse pâyâna du'â kılmak mukarerdür	K.26/66
Zeyl et du'â-yı	K.28/78
Buldu kasîdeyle temeddüh pâyân	K.30/33
Bir du'â kaldı	K.30/33

Tablo 5.11: Nâilî'nin Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler

Gayri vakt oldu	K.1/74
Destin aç	K.3/72, K.16/52
Du'â gevherlerin diz	K.5/53
Gayri du'â demleridir / Du'â hengâmıdır	K.14/43, K.16/52
Destini gayri du'âya eyle âmâde	K.15/37
Gâyete erdi söz	K.16/52
Du'â eyle	K.21/27
Meşgul ol du'â-yı devlete	K.36/34

Tablo 5.12: Nedîm'in Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler

Bed' edelim du'âya	K.13/39
Du'â kılınsın / Du'âya başla / Başla du'â-yı devlete	K.15/31, K.16/45, K.18/15, K.19/39
Du'âm oldur	K.17/23
Arz-ı niyâz et	K.19/39
Uzatma kâmet-i da'vâyı	K.20/34
Kıl du'âya şürû'	K.20/34
Hengâm-ı du'â geldi	K.28/37

Tablo 5.13: Şeyh Gâlib'in Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler

Ümmîd budur	K.5/12
Tafsîl-i sühan besdir	M.14/21
'Arz-ı hâl eyle	M.16/35
O da'vâ bitmez	M.16/35

Dilerim / Dilerim Hak'dan	M.18/43, K.20/18, K.23/40
Elden gelir ancak du'âdır	K.20/18
Du'âya başlayalım / Başla du'âya	K.21/30, K.22/38
Gayri vakt-i ihtisâr oldı	K.22/38
Pâyâna erişdi hasb-i hâli	K.23/37
Şimden geri başlasın du'âya	K.23/37

Tablo 5.14: Şeref Hanım'ın Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler

Mir'ât-ı du'âya yüz çevirsin	K.1/65
Söz yeter / Sühan gayrı yeter	K.3/59, K.4/58, K.14/77, K.15/55
Başlayalım gayrı du'âya / Gayrı tertîb edelim du'âsın	K.3/59, K.4/58, K.14/77
Du'âya başla / Başlayalım hayr du'âya / Başlasın du'âya / Du'â eyleyelim	K.5/70, K.15/55, K.17/43, K.13/58
Var ümidim	K.8/15
Bir zamânda edelim sarf-ı du'â vaktimizi	K.10/79
Yetişir gayrı sühan / Artık yetişir kıssa	K.12/46, K.13/58
Anın hayr du'âsı bize evlâ vü ehem	K.14/77
Kıssayı muhtasar et	K.15/55
Du'â-yı hayrıdır şimdi bana emr-i ehem	K.17/43
Başlasın gayrı hulûs ile du'âya	K.18/28
Du'â ile müşeyyed olur erkân-ı kalem	K.18/28

Tablo 5.15: Osman Nevres'in Kasidelerinde Duaya Geçişte Kullandığı Kalıp İfadeler

Klasik Türk şiirinde girizgâh ve tegazzül bölümleri kasidenin iki farklı bölümü arasında köprü vazifesi gören bölümlerdir. Bu bölümlerde iki bölümün birbirine bağlandığını gösteren birçok ifade olduğu gibi kasidelerin dua bölümlerine başlanacağını da belirten kalıp ifadeler Klasik Türk şiiri şairleri tarafından sıklıkla kullanılmıştır.

“Kalıp ifadelerin bir bölümü İran edebiyatından Türk edebiyatına çeviri yoluyla aktarılmış, bir bölümü de ilk kez bir divan şairince kullanılıp başkalarınca da benimsenerek yaygınlaşmış söyleyiş kalıplarıdır.”⁴¹

Dua bölümlerine geçişte kullanılan kalıp ifadeler şiirin konusuna, redifine, şairin hayal dünyasına göre şekillenmekle birlikte Klasik Türk şiiri döneminde eser vermiş şairler tarafından genel olarak benimsenmiş ortak yapılar da bulunmaktadır. Bu ortak yapılar her ne kadar belli bir çerçeve oluştursa da şairlerin kabiliyeti ve ustalığı derecesinde özgün bir söyleyişe kavuşmuştur.

Bu çalışma dâhilinde yapılan incelemeler sonrasıkaside nazım şeklinin ve türünün yeni yaygınlaşmaya başladığı ve henüz olgunluk çağına erişmediği on beşinci yüzyılda kalıp ifadelerin de kısıtlı kullanıldığı görülmektedir. Bu dönem kaside şairlerinden olan Şeyhî'nin şiirlerinde kalıp ifadelere dört yerde rastlanmaktadır. Bunlar: Ko vasfı (K.8/38), oku du'â-yı devlet (K.8/38), vakt- ı du'â erişdi (K.10/33) vaktidir kim du'â yerine yete (K.13/31) şeklindedir.

Necâtî Bey'in kasidelerine baktığımızda Şeyhî'ye oranla kalıp ifadelerin iki katına çıkmış olduğunu görmekteyiz. Ayrıca kalıp ifade kullanımı yönüyle Necâtî'nin şiirlerinin Fuzûlî'nin tarzına daha yakın olduğu anlaşılmaktadır. Bunlar: Ümîddir ki (N.1/56), virdini du'a eyle (K.1/30), dilerim hakdan (K.2/32) Hakdan dilerem (K.23/47), dileğim bu ki (K.12/27), du'a-yi devlete başla (K.13/37), demidir kim el açıp (K.19/45), edeyim devlet duâsın işitip âmin için (K.20/58) şeklindedir.

Ahmet Paşa'nın kasidelerinde kullandığı kalıp ifadeler tıpkı Necâtî Bey gibi Fuzûlî tarzını anımsatmaktadır. Yalnız, incelediğimiz diğer on beşinci yüzyıl şairleri gibi Ahmet Paşa'nın kasidelerinde kullandığı kalıp ifadelerin sayısı da sınırlı sayıdadır. Bunlar: Vird-i zebân et (K.1/8), umarım (K.7/13, K.8/9, K.20/28), var ümidim (K.14/17), sözü uzatma (K.21/24), demidir du'âya kıl âheng (K.21/24) şeklinde yedi defa kullanılmıştır.

---

⁴¹Dilçin, a.g.e.,193-202.

On altıncı yüzyılda yazılan kasidelerde kullanılan kalıp ifadelerin bir önceki döneme nazaran büyük ölçüde arttığı görülmektedir. Yalnız Hayâlî Bey'in kasidelerinde bu kullanım yok denecek kadar azdır. Bunun da şairin şahsi tercihi olduğu kanısına varılabilir. Onun dışında incelenen diğer üç şairin kasidelerinde bol miktarda kalıp ifadeye rastlanmaktadır. Yahya Bey'in kasidelerinde karşılaştığımız kalıp ifadeler artık bu kullanımın benimsenmeye başladığının kanıtıdır. Yahyâ Bey'in on yedi yerde kullandığı kalıp ifadeler şunlardır: Sözü kılma dırâz (K.2/41), recâ olur ki (K.5/51), budur du'â (K.6/36), hayr du'âdır maksûd (K.7/42), du'â-yı devlet oku (K.12/42), sözü uzatma/uzatma sözü (K.13/36, K.25/45, K.26/48), eyle du'â/eyle du'â-yı devlet/du'â-yı devletini eyle/ gel du'â eyle (K.13/36, K.19/53, K.21/30, K.2/41, K.31/19, K.28/38), du'â vakti durur/ erişdi vakt-i du'â (K.14/37, K.26/48), kıl bu dem du'â (K.24/52).

On altıncı yüzyıl şairlerinden Bâkî de kasidelerinin dua bölümüne geçerken çok sayıda kalıp ifade kullanmıştır. Bâkî'nin bu ifadeleri kullanırken tekrara düşmemiş olması ve kalıp ifadelerinin tümünün birbirinden farklı olması onu bu dönem kaside şairlerinden farklı kılan noktalardan biri olduğu söylenebilir. Bunlar: Du'â edelim (K.3/30), du'â-yı devlete başla (K.5/36), du'âya başla (K.20/44), ümmîd o kim (K.9/23), münâcât eyle (K.11/13), du'â kıl (K.12/14), Hakdan niyâzım ol ki (K.16/10), demidir k'ide du'â (K.18/52), du'âm ol ki (K.19/57), dırâz etme kıssayı (K.20/44), el aç (K.20/45), du'â-yı devletine kıl 'azîmet (K.21/31), hatm oldu söz (K.23/34), söz tamâm oldu (K.26/32), erdi söz gâyete (K.25/39), niyâz eyleyim (K.26/32) şeklindedir.

Fuzûlî on altıncı yüzyılın önemli kaside şairlerinden biridir. Onun kasidelerinde kullandığı kalıp ifadeler pek çok yerde aynı şekilde tekrarlanmaktadır. Bunlar: Ümîd var ki / var ümîdim / ümîdim var (K.1/90, K.1/91, K.3/33, K.8/32, K.10/61, K.11/39, K.12/68, K.17/33, K.20/23, K.21/34, K.22/25, K.23/24, K.24/36, K.25/35, K.28/34, K.29/44, K.31/40, K.34/20, K.34/21, K.35/30, K.37/45, K.40/29, K.42/57, K.44/28), umduğum oldur ki (K.4/32), budur ümmîd kim (K.5/31) iltimâsım oldur ki (K.6/27), virdüm du'â-yı devletindir (K.23/23) eyle du'â (K.43/15) şeklindedir.

Yaşadığı dönemde diğer kaside şairlerine göre karşılaştığımızda Hayâlî'nin dua bölümlerine geçişte çok az kalıp ifadeye yer verdiği görülmektedir. Bunlar: Budur du'âsı (K.9/20, K.10/25), eyler du'â (K.13/20) şeklindeki kullanımlarıdır.

On yedinci yüzyıl şairlerinin kasidelerinin sayı yönüyle arttığı buna paralel olarak kullanılan kalıp ifadelerin de büyük oranda çoğaldığı görülmektedir. Bu dönemde eser

veren usta şairlerden biri olan Nefî, kasidelerinde çok sayıda kalıp ifade kullanmıştır. Onun kalıp ifadeleri gerek sayı gerek çeşitlilik açısından kayda değer derecede fazladır. Nefî, dua bölümüne geçerken kalıp ifadeleri büyük bir ustalık ve doğallıkla kullanmıştır. Bu kullanımlar bile onun kaside yazma konusunda ne derece hünarlı bir şair olduğunu kanıtlar niteliktedir. Onun kullandığı kalıp ifadeler şu şekildedir: Şimdiden sonra du'âyı şâdmânîdir sözü/Durma şimdengeri sıdk ile du'âya el aç/Du'â et şimdengeri/Şimdiden sonra du'â eyle hemân/Başla şimden sonra du'â-yı devlete/Şimdengeri sıdk ile du'âdır elzem/ Yeter şimden geri tasdî'a ruhsat yokdur/Vaktidir şimdengeri etsem du'â (K.1/42K.8/57, K.13/40, K.38/40, K.15/61, K.26/48, K.41/49, K.48/68, K.57/42), Kâfiye teng oldu âgâz-ı du'â et/Kâfiye teng oldu/kâfiye teng (K.3/16, K.10/68 K.38/40, K.44/49), Söz tamam oldu/Tamâm oldu suhan/Suhan hatm oldu/Söz tükendi/Yeter söz kalmadı/Söz âhir oldu/Erdi söz pâyâne/Söz erişdi pâyâne/Erdi pâyâna suhan/Erdi söz gâyete (K.4/55, K.8/56, K.13/40, K.18/82, K.19/42 K.35/44, K.36/59, K.39/51, K.41/49, K.47/37, K.48/68, K.55/43, K.7/39 K.9/41, K.44/49, K.30/63, K.59/51, K.17/37, K.21/40, K.25/51, K.51/75 K.52/54, K.58/42), Du'a eyleyelim/Du'â eyle/Bir du'â et/Hayr du'â eyleyelim, Durma du'â kıl/Âheng-i du'â kıl (K.4/55, K.25/51, K.47/37, K.54/47, K.61/41 K.52/54, K.50/52), Nazm âhir oldu (K.5/87), Başlayalım şol du'âya/Başla du'âya, Du'âya başla/Durma du'âya başla/Başla du'â etmeğe (K.5/87, K.9/41, K.12/48 K.14/57, K.19/42, K.21/40, K.22/49, K.28/52, K.29/69, K.31/62/K.39/51 K.42/56, K.43/39, K.44/49, K.46/44, K.49/41), Şimdi du'â hengâmıdır/Hengâm-ı du'âdır/Hengâm-ı du'âdır/Du'a demleridir (K.7/39, K.48/68, K.34/51, K.30/63K.40/50), Buldu kasîde hadd ü pâyânı/Söz buldu hadd ü pâyânı/Buldu kasîden intihâ, Kasîdenin erdi zamân-ı itmâmı/Kasîde gayete erdi/ Tamâm oldu kaside (K.12/48 K.31/62, K.16/37, K.22/49, K.46/44, K.49/41, K.60/39), Elin kaldır du'âya, Kaldır elin eyle du'â (K.12/49, K.16/37), Ko bu da'vâyı/Da'vâyı ko/ Kosan bu lâfi Ko laf etmeği/Ko lâf-ı suhani/Lâfi ko/Koyalım lâfi/Lâfi koyalım/Lâfi ko/Ko tafsîl-i hâli/Gayrı fikri ko/Arz-ı hâli ko/Şimden geri lâfi koyalım/Ko bu tahkiki (K.14/57 K.16/36, K.28/52, K.29/69, K.33/52, K.34/51, K.36/59, K.52/54, K.55/43 K.58/42, K.59/51, K.61/41, K.10/68, K.17/37, K.22/49, K.46/44, K.49/41, K.40/50, K.51/75,K.60/39), Başla sıdk ile du'â-yı devlet/Başla sıdk ile du'â etmeğe/Edelim sıdk ile du'â (K.17/38, K.45/44, K.18/82), Güzâfi koyalım/Lâf u güzâf eyleme/Uzatma da'vî-i lâf u güzâfi(K.18/82, K.38/40, K.31/62), Niyâz eyle/Eyle niyâz (K.19/42, K.36/59), Du'â-yı devletin et (K.20/40), Du'âyile sözü hatm edelim, Hatm eyle du'â ile (K.23/38, K.24/41), Uzatma sözü/Uzatma güftârı (K.24/41, K.46/44), Edelim du'âyı tasim (K.27/49), El aç du'âya/Du'âya el aç (K.30/63 K.36/60) Yaklaşdı söz itmâme (K.34/51), Da'vâyâ zaman

kalmadı (K.34/51), Budur du'a (K.37/39), Edelim sıdk u niyaz ile du'â şimden geri / Edelim sıdk u niyâz ile du'âya âgâz / El aç sıdk u niyâz ile du'âya / Edelim sıdk ile âgâz-ı du'â (K.53/58, K.58/42 K.55/44, K.51/75), Şimden geri âgâz-ı du'â etmek ehemdir (K.60/39), Hakdan ümmîdim budur (K.62/39), Evvel du'â-yı devletin (K.63/27).

On yedinci asır kaside şairlerden olan Mezâkî'nin de divanında tıpkı Nefî gibi çok sayıda kaside ve buna bağlı olarak çok sayıda kalıp ifadesi vardır. Mezâkî'nin kasidelerinin dua bölümlerine geçişteki kalıp ifade seçimleri Bâkî de olduğu gibi tekrara düşmeyecek şekilde düzenlenmiştir. Bunlar: Vaktidir şimden geri etse niyâz ile du'â/Hemân şimden geri vakt-i du'â/Hemân şimden geri kıl bir du'â (K.1/44, K.8/110, K.26/33), Du'â ile hemân verd-i zebândır sühanım (K.2/33), Eylesin âheng-i du'â-yı hitâm (K.4/37) Hakk'a du'âlar eyleyelim (K.5/40), Du'âdır asıl nazımda ehem (K.5/40), Nice bir lâf u güzâf/Nice bir tâ bu kadar lâf u güzâf/Yeter bu lâf ü güzâf (K.9/81, K.10/79 K.13/48, K.22/52), Eyle du'â/Du'â eyle (K.9/81, K.13/48, K.23/79), Du'â ile olur her sühanın pâyânı (K.9/81), Demidir dest-i du'â eyle/Du'â eyleyecek dem geldi/Erdi dem-i du'â/Vaktidir du'â eyleyelim (K.10/79, K.11/35, K.15/50, K.18/117) Hemân el aç der-i Mevlâ'ya/ Hemân el aç du'âya (K.11/35, K.24/47), Umarım/Umarın Hazret-i Hak'dan (K.11/37, K.17/81), Şimden geri ihlâs ile hengâm-ı du'âdır (K.12/96), Hep budur vird-i zebân subh ile şâmımda benim (K.13/50), İtmâm-ı sitâyîş olıcak böyle gerekdir (K.14/67), Vâsîtatü'l-'akdi dür-i silk-i du'âdır (K.14/67), Ko bu tasdf'i tâbını (K.15/50), Şimden geri bu nâme-yi itmâm isterin (K.15/50), Bu temeddüh nice bir eyle du'â (K.17/81), Gel du'â ile eyle hatm-i kelâm (K.21/100), Temme bi'l-hayr ile kıl itmâmı (K.22/52), Senâya başla (K.23/79), Edelim gel du'âya ser-âgâz (K.25/37), Sühan buldu hadd-i imkânı (K.25/37), Du'â-yı 'ömr ü devletle hemân hatm-i kelâm et (K.28/34) şeklinde ifade edilmiştir.

Bağdatlı Ruhî'nin kasidelerine baktığımızda onun da çağdaşı olan diğer şairler gibi dua bölümüne geçişte çok sayıda kalıp ifade kullandığı görülmektedir. Bağdatlı Ruhî'nin kullandığı kalıpların anlam bakımından genellikle birbirine benzer ifadeler olduğu da söylenebilir. Bunlar: Söz âhır oldu/Söz tamâm oldu/Söz âhır olupdur/Erdi suhan gâyete/Erdi pâyâna suhan/Erişdi gâyete söz/Hatm-ı kelâm et (K.2/30, K.16/43, K.28/13 K.29/29, K.11/43, K.17/31, K.19/27, K.25/33, K.31/32), Du'â-yı cemîle başlayalım/Du'âya başlayalım / Başla du'âya / Du'â eyleyelim/Du'â eyle (K.2/30 K.9/34, K.10/54, K.16/43, K.17/31, K.18/27, K.25/33, K.26/26, K.29/29), Du'â-yı hayra âgâz et / Kıl du'â (K.3/31, K.12/40, K.7/16), Var ümîdim (K.3/32, K.28/15), Sözü hatm eylemek yegdir (K.4/30), Yeter bu bahs (K.10/54), Hayr du'â edelim (K.11/43), Şimdengeri du'â-yı cemîlin

zamanıdır/Vakt-i du'âdır (K.13/28, K.16/43), Du'â ile sözi hatm edelim/ Du'âyile hemân hatm edelim (K.14/47, K.15/50, K.22/31, K.23/31, K.27/46, K.32/52), Ko bu efkârı/Şikâyeti ko/Sözü ko (K.15/50, K.19/27, K.31/32), Umarız (K.15/53), Du'â mahallidir (K.19/27), Du'âyile ola hatm-i makal (K.21/41), Söz yerin buldu (K.22/31), Budur ümmîdim/Ümmîdim odur/Ümmîdim budur (K.23/32, K.24/30, K.30/49), Niyâz eyleyelim (K.28/13), Söz âhirinde du'âdır münâsib/Hatm lâzım gelecek söze du'â evlâdır (K.29/29, K.34/37) şeklinde dile getirilmiştir.

On yedinci yüzyıl kaside şairlerinden olan Nâilî'nin kullandığı kalıp ifadelerden bazıları anlam açısından birbiriyle benzerlik gösterse de bunun yanı sıra şairin bu kullanımlara farklı kalıp ifadeler eklemiş olduğu da görülmektedir. Nâilî'nin kalıp ifadeleri şöyledir: Du'âya başla/Eyle du'â/Du'â eyleyeyim (K.8/35, K.17/68, K.18/47 K.27/34), Kıl du'â/Du'â kıl (K.10/36, K.12/83, K.16/39), Erdi nazm nihâyete/Erdi söz pâyâna/Söz gâyete erdi/Buldu kasîde gâyeti (K.10/37, K.11/29, K.15/39, K.34/27), Hengâm-ı du'â geldi/Hengâm-ı du'âdır/Erdi hengâm-ı du'â K.13/46, K.14/88, K.25/53, K.34/27), Açalım dest-i du'âyı (K.15/39), Lafı ko (K.17/68) Nazm ahiridir/Söz âhır oldu/Söz erdi pâyâna/Tamâm oldu kaside (K.17/68 / K.18/47, K.23/52, K.13/46), Lâf-ı suhen-verî yeter (K.20/38), Du'â ile hatm ola (K.20/38), Du'â-yı devletin etmek ehemmi ü evlâdır (K.21/30), Başla du'â-yı devlet-i mahdûma kim du'â nazmın nihâyetine ehemmi-i umûr olur (K.24/37), Du'âya biz de âheng edelim (K.26/66), Kasîde erse pâyâna du'â kılmak mukarrerdir (K.26/66), Buldu kasîdeyle temeddüh pâyân (K.30/33), Bir du'â kaldı (K.30/33).

On sekizinci yüzyıla gelindiğinde bu çalışmada ele alınan on sekizinci yüzyıl kaside şairlerinin şiirlerinden hareketle kalıp ifade kullanımının devam ettiğini ancak on yedinci yüzyıla nazaran örneklerinin önemli ölçüde azaldığını söylemek mümkündür. Örneğin Nedîm'in dua bölümlerine geçerken kullandığı kalıp ifadeler şu şekildedir: Gayri vakt oldu (K.1/74), Destin aç (K.3/72, K.16/52), Du'â gevherlerin diz (K.5/53) Gayrı du'â demleridir / Du'â hengâmıdır (K.14/43, K.16/52), Destini gayri du'âya eyle âmâde (K.15/37), Gâyete erdi söz (K.16/52), Du'â eyle (K.21/27), Meşgul ol du'â-yı devlete (K.36/34).

On sekizinci yüzyıl şairlerinden Şeyh Gâlib'in de Nedîm gibi kalıp ifadeleri önceki döneme göre daha az kulanmış olduğunu söylemek mümkündür: Bed' edelim du'âya (K.13/39), Du'â kılsın / Du'âya başla / Başla du'â-yı devlete (K.15/31, K.16/45, K.18/15,

K.19/39), Du'âm oldur (K.17/23), Arz-ı niyâz et (K.19/39) Uzatma kâmet-i da'vâyı (K.20/34), Kıl du'âya şürû' (K.20/34), Hengâm-ı du'â geldi (K.28/37).

On dokuzuncu yüzyıl kaside şairlerinin de on yedinci yüzyıl şairleri gibi dua bölümüne geçişte kalıp ifade kullanımını devam ettirdiği ve kasidelerinin hemen hepsinde onlara yer verdiği görülmektedir. Şeref Hanım'ın kasidelerinde kullandığı kalıp ifadeler şöyledir: Ümmîd budur (K.5/12), Tafsîl-i sühan besdir (M.14/21), 'Arz-ı hâl eyle (M.16/35), O da'vâ bitmez (M.16/35), Dilerim/Dilerim Hak'dan (M.18/43, K.20/18, K.23/40), Elden gelir ancak du'âdır (K.20/18), Du'âya başlayalım/Başla du'âya (K.21/30, K.22/38), Gayri vakt-i ihtisâr oldu (K.22/38), Pâyâna erişdi hasb-i hâli (K.23/37), Şimden geri başlasın du'âya (K.23/37).

On dokuzuncu yüzyıl şairlerinden Osman Nevres'in de neredeyse tüm kasidelerinin dua bölümlerine geçişte kalıp ifadeler rastlanmaktadır. Bunlar: Mir'ât-ı du'âya yüz çevirsin (K.1/65), Söz yeter/Sühan gayri yeter (K.3/59, K.4/58, K.14/77, K.15/55), Başlayalım gayri du'âya/Gayri tertîb edelim du'âsın (K.3/59, K.4/58, K.14/77), Du'âya başla/Başlayalım hayr du'âya/Başlasın du'âya/Du'â eyleyelim (K.5/70, K.15/55, K.17/43, K.13/58), Var ümidim (K.8/15), Bir zamânda edelim sarf-ı du'â vaktimizi (K.10/79), Yetişir gayri sühan/Artık yetişir kıssa (K.12/46 K.13/58), Anın hayr du'âsı bize evlâ vü ehem (K.14/77), Kıssayı muhtasar et (K.15/55), Du'â-yı hayrıdır şimdi bana emr-i ehem (K.17/43), Başlasın gayri hulûs ile du'âya (K.18/28), Du'â ile müşeyyed olur erkân-ı kalem (K.18/28).

Sonuç olarak, Klasik Türk şiiri geleneğinin başlangıcından itibaren kaside nazım şekli ve türünün gelişimine paralel olarak şairlerin dua bölümlerine geçişte kalıp ifade kullanımlarının da arttığı görülmektedir. Bu kalıp ifadeler, kasidenin son bölümü olan dua bölümünün başladığının habercisi olmakla birlikte yazılan şiirin türünün bir kaside olduğunu okuyucuya aksettirmektedir. Kasidenin türü veya redifıyla bağlantılı olarak oluşturulan bu kalıp ifadeler kimi zaman tek kelimededen kimi zaman da kelime grubu şeklinde oluşturulurken ekseriyetle cümle halinde meydana getirilmiştir. Dua bölümlerine geçişte kullanılan kalıp ifadeleri şairin kullanma amacı artık iyi dileklerin dile getirilme vaktinin geldiğini söylemek, şiirin ya da methiyenin bittiğini anlatmaktır.

6. REDİFLERİN DUA BÖLÜMLERİNE ETKİSİ

Klasik şiirde, “her beytin sonunda kafiyeden sonra tekrarlanan kelime”⁴²lere redif adı verilir. Redifler, edebiyatımızın tarihi seyri içinde tüm dönemlerinde bir ahenk unsuru olarak kullanılmışlardır. Redifler araçlığıyla sağlanan söz tekrarları şiire melodik bir hava ve ayrı bir güzellik katmaktadır. Klasik şiir geleneğinde kasidelerde kullanılan rediflerin bize kasidenin türü hakkında büyük oranda bilgi verdiği söylenebilir. Ayrıca redifler, kasidenin içeriğinin genel çerçevesini anlamamızı sağlamaktadırlar.

Yazılış amacı açısından birer övgü şiiri olan kasidelerin redifleri övülen kişinin övgüsünün nasıl bir manzara içinde yapılacağına bilgisini de verir.

Kasidelerin sonunda yani övgünün bitişinde genellikle dua bölümü bulunur. Dua bölümleri kasidelerin son bölümleridir ve şair burada kasidesinde övdüğü devlet büyüğüne iyi dileklerde bulunarak şiirini bitirir. Kelime halinde kullanılan redifler çeşitli benzetmeler vasıtasıyla dua bölümlerinin ahengine ve anlamına büyük katkı sağlamaktadırlar.

Padişahın cömertliğini anlatan Şeyhî kasidesinin sonunda şöyle dua eder:

*Başlana adın ile nâme-i dibâce-i cûd
Yazıla vasfın ile defter ü divân-ı kerem*

*Dâyim ola tapına ıyd-ı safa vakt-ı sa'id
Eşiğinden verile âb-ı sehâ nân-ı kerem*

(Şeyhî, K.11/21, 22)

Necâtî, duasında yeryüzünün tümünün memduhunun kılıcına itaat etmesini dilemektedir:

*Rûy-ı zemîn kılıcının efgendesi ola
Saldıkca âfitâb zemîn ü zamâna tîğ*

(Necâtî, K.11/65)

Devlet büyüklerin edilen dualarda önemli yere sahip olan hususlardan biri de sultanın düşmanlarına beddua etmektir. Şairler bu şekilde de memduhlarına iyi dileklerde

⁴²Devellioğlu, F. (2010). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Ankara: Aydın Kitabevi.

bulunmuş olurlar. Bu yola başvuran şairlerden biri olan Hayâlî de padişahın düşmanlarının gölge gibi ayaklar altında olmasını isterken padişahın mertebesinin yüksekliğinin güneş kadar olmasını dilemektedir:

Sâye gibi düşmanın olsun ayakda pâ-y-mâl
Sen şehâ eflâk-kadr ol nite kim envar güneş

(Hayâlî, K.5/25)

Nefî, şiirinde ettiği duanın ne zamana kadar sürmesini istediğini anlatırken zamanın ipsiz çadırının ayakları üzerinde durduğu müddeti baz almaktadır:

Sâye-i adli ola pâyende fark-ı âlame
Tâ dura ber-pâ bu çetr-i bî-tınâb-ı rüzgâr

(Nefî, K.17/40)

Osman Nevres ise, dua etmenin öneminden bahsederken onu yazan kalemin kutsallaşacağını söyler:

Başlasın gayrı hulûs ile du'âya Nevres
Ki du'â ile müşeyyed olur erkân-ı kalem

(Osman Nevres, K.18/28)

7. SONUÇ

Bu çalışma sonucunda dua kavramının Türk kültüründe ve edebiyatında buna paralel olarak da Klasik Türk şiirinde birçok yansıması olduğu görülmüştür.

Klasik Türk şiiri şairlerinin kasideleri incelendiğinde onların kaside yazmadaki asıl amaçlarının memduhu övmenin yanı sıra ona dua etmek, bu yolla da iyi dileklerini dile getirmek olduğu söylenebilir. Bu çalışmada başlangıcından sonuna kadar Klasik Türk şiiri geleneği içerisinde şairlerin kasidelerinin dua bölümlerinin içeriği ve gelişimi incelenmiştir. Bu inceleme neticesinde şairlerin duaları iki ana başlığa ayrılmıştır. Böylece şairlerin tevhid, naat türünde yazdıkları kasideler ile din ve tarikat büyükleri için yazmış oldukları kasidelerde memduha dua etmekten çok onlardan manevi anlamda, özellikle de kıyamet gününde kendilerine şefaet etmelerini, günahlarının bağışlanması konusunda dua yoluyla kendilerine yardımcı olmalarını dilediklerini görülmüştür. Şairlerin padişah ve diğer devlet görevlileri için yazdıkları kasidelerde ise memduhlarına dua ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Kaside şairlerinin memduhlarına ettikleri dualar ise bu çalışmada on bir başlık altında toplanmıştır. Şairler genellikle bu on bir konudan birini seçerek dua etmişlerdir. Bunlar: Memduhun sağlığı için edilen dualar, memduhun düşmanları için edilen beddualar, memduhun ailesi ve sevenleri için edilen dualar, memduhun mutluluğu için edilen dualar, memduhun bela ve kazalardan korunması için edilen dualar, memduhun talih ve kaderinin iyi olması için edilen dualar, memduhun makamının devamlılığı için edilen dualar, memduhun uzun ömürlü olması için edilen dualar, memduhun devletinin ve devrinin iyiliği için edilen dualar, memduhun ömrünün iyi geçmesi için edilen dualar, memduhun yeni zaferler kazanması için edilen dualardır. Şairler, her ne kadar bu ortak söyleyişlerinden birini seçip dualarında kullansalar da özgünlüklerinden bir şey kaybetmeden Klasik Türk şiirine birçok farklı söyleyiş kazandırmışlardır.

Cem Dilçin'in fikirlerinden hareketle bu çalışmada dua bölümüne geçişte kullanılan kalıp ifadeler üzerine yapılan incelemeler sonucunda söz konusu ifadelerin Klasik Türk şiiri şairleri tarafından bolca kullanıldığı görülmüş ve bu kullanımlar tablo halinde verilmiştir.

Bu derlemeden çıkacak sonuçları özetleyecek olursak:

1. İnceleme dahilinde ele alınan on beş şairin tümünün dua bölümlerine geçerken kalıp ifadelerden faydalandığı görülmüştür.

2. On beşinci yüzyılda yazılan kasidelerde henüz kaside türü olgunlaşmadığı için kalıp ifade kullanımı da buna bağlı olarak diğer dönemlere göre daha az olmuştur.
3. On altıncı yüzyıldan on dokuzuncu yüzyıla kadar dua bölümlerine geçişte kullanılan kalıp ifadeler kaside şairleri tarafından bu konudaki hünerleri derecesinde bolca yer vermişlerdir. Özellikle Nefî'nin divanındaki kasidelerin çokluğuna paralel olarak dua bölümlerine geçişte kullandığı kalıp ifadeleri de fazladır.
4. Dua bölümlerine giriş sözlerinin kullanımının kaside yazma geleneğinin gelişimine bağlı olarak on beşinci yüzyılda temelleri atılmış, on altıncı yüzyılda ise bu kullanım iyice yaygınlaşmıştır. On yedinci yüzyılda ise Nefî, Mezâkî, Bağdatlı Ruhî, Nâilî gibi usta şairler tarafından bu kullanımlar artırılarak çeşitlendirilmiştir. On sekizinci ve on dokuzuncu yüzyılda dua bölümlerine başlarken kullanılan giriş sözleri kullanılmaya devam etse de on yedinci yüzyıla göre kullanımı daha sınırlı kalmıştır.
5. Dua bölümleri kasidenin ana bölümlerinden biridir. Kaside şairlerinin duaya bakışları hakkında hazırladığımız bölümden de hareketle kaside söylemekteki asıl amaç memduha iyi dileklerde bulunmak yani dua etmektir. Divanlarda yazılan şiirlerin türünün kaside olup olmadığının anlaşılması noktasında dua bölümlerinin ya da dua bölümüne geçişte kullanılan kalıp sözlerin tespiti bu ayrımı yapmada bir ölçü olarak kullanılabilir.

KAYNAKLAR

- Adalıoğlu, H. H. (2009, 26-27 Ekim). *Bir Siyasetnâme Olarak “Kutadgu Bilig”*. Doğumunun 990. Yılında Yusuf Has Hacib ve Eseri Kutadgu Bilig” adlı Uluslararası Sempozyumda sunuldu, İstanbul.
- Ak, C. (2001). *Bağdatlı Ruhi Divanı Karşılaştırmalı Metin*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi, 73-173.
- Akalın, L. S. (1990). *Türk Dilek Sözlerinden Alkışlar ve Kargışlar*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 73-74.
- Akkuş, M. (1993). *Nefî Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 45-255.
- Arslan, M. (2011). *Şeref Hanım Divanı*. İstanbul: Kitabevi Yayınları, 108-150.
- Batislam, D. (2007). “Şeyh Gâlib’in Mevlâna’ya Yazdığı Dört Medhiye”. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16 (2), 75-84.
- Bayraktar, F. (2007). *Dua-Kader İlişkisi*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Binyazar, A. (2004). *Dede Korkut*. (Üçüncü Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 134.
- Cılacı, O. (Ed). (1994). *TDV İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: TDV Yayınları.
- Çavuşoğlu, M. (1971), *Necâti Bey Divanı’nın Tahlili*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Çavuşoğlu, M. (1977). *Yahya Bey Dîvan-Tenkidli Basım*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını, 15-132.
- Çavuşoğlu, M. (1986). Kaside. *Türk Dili Dergisi*, 52 [Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri), 415, 416,417], 17.
- Çelebioglu, A. (1982). *Türk Ninniler Hazinesi*. İstanbul, 47.
- Çınar, M. (2006). “Kaside Nazım Şeklinin Tarihî Gelişimi”. *EKEV Akademi Dergisi*, 27, 203-222.
- Devellioğlu, F. (2010). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi.
- Dilçin, C. (2000). Fuzulî’nin Kasidelerinin Dua Bölümleri Üzerine. *Türkoloji Dergisi*.13 (1), 193-202.
- Dilçin, C. (2009). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*. (9. Baskı). Ankara: TDK Yayınları, 123-124.
- Erdal, M. (1999). “Kur’andaki Bazı Duâlar Üzerine Mülâhazalar”. *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1, 230-245.
- Erdoğan, S. (2010). *Hayali Bey’in Kasideleri Üzerine Yorumlar*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ergin, M. (2016). *Dede Korkut Kitabı 1-2*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Gömeç, S. (2009). *Türk Destanlarına Giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları, 61.
- Güzel, A. (2008). “Dede Korkut Hikâyeleri Bağlamında Dua”. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 3 (2), 438-446.

- İpek, A. (2008). *Klâsik Türk Şiirinde Gül Redifli Kasideler*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- İpekten, H. (1990). *Nailî Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 21-128.
- İsen, M., Kurnaz, C. (1990). *Şeyhî Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 27-71.
- İspir, M. (2008). “Şeyhî Divanı’ndaki kasidelerin Edebî Türler ve Tarzlar Açısından İncelenmesi I (Dinî Türler)”. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 24, 103-126.
- Kalkışım, M. (1994). *Şeyh Gâlib Divânı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kaya, A. (2017). *Osman Nevres Divanı*. İstanbul: Kesit Yayınları, 303-389.
- Kaya, D. (1997). “Dualar ve Beddualar”. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 4, 99-121.
- Küçük, S. (2011). *Bâkî Dîvânı-Tenkidli Basım*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 3-74.
- Macit, M. (1996). *Nedîm Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınevi, 4-112.
- Mermer, A. (1991). *Mezâkî Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı’nın Tenkidli Metni*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını, 167-278.
- Mermer, A., Koç Keskin, N. (2016). *Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*. (3. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları, 51.
- Mevlânâ. (2002). *Konularına Göre Açıklamalı Mesnevi Tercümesi*. C.1. (Çev. Şefik Can). İstanbul: Ötüken Neşriyat, 48.
- Oğuz, M.Ö. (2004). Destan Tanımı ve Eski Türk Destanları. *Millî Folklor*, 16 (62), 5.
- Onay, A. T. (1993). *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar ve İzahı*. (Haz. Cemal Kurnaz). Ankara: TDV Yayınları.
- Özarpınar, Y. (1997). *İslam medeniyeti ve Türk kültürü*. İstanbul, 32-33.
- Pala, İ. (2016). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Parlatır, İ. (2012). *Fuzulî Türkçe Divan*. Ankara: Akçağ Yayınları, 39-179.
- Parlatır, İ. (2006). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Şemseddin Samî. (1999). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul. Çağrı Yayınları.
- Tarlan, A. N. (1992). *Ahmet Paşa Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 23-116.
- Tarlan, A. N. (1992). *Hayâlî Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 27-63.
- Tarlan, A. N. (1992). *Necatî Beg Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları, 44-129.
- Tosun, C. (2000). “Dua Öğretimi”. *Dini Araştırmalar Dergisi*, 2, 6.
- Yıldırım, D. (2003). “Beykanam’dan Öğrendiğim Dualar”. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi Profesör Doktor Ahmet Bican Ercilasun’a Armağan*, 13, 23-28.
- Yılmaz, A. (1996). *Kanunî Sultan Süleyman’a Yazılan Kasideler*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Yılmaz, K. (2010). “Dede Korkut Destanı’nda Dua”. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 144-157.
- Yusuf Has Hacip (1959) *Kutadgu Bilig II Tercüme* (Çev. R.R. Arat). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları II. Seri No: 20, 7.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı,adı :AYDIN Elif Nadime
Uyruğu :T.C.
Doğum tarihi ve yeri :01.05.1992 / Eskişehir
Medeni hali :Evli
Telefon :-
Faks :-
e-mail :t25kasim@outlook.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yükseklisans	Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı	Devam Ediyor
Lisans	Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi	18.06.2015
Lise	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Aydın Germencik Ortaklar Anadolu Öğretmen Lisesi	18.06.2010

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2018-2019	Van/Gürpınar	Türk Dili Ve Edebiyatı Öğretmeni

Yabancı Dil

İNGİLİZCE

Yayımlar

-

Hobiler

Belgesel İzlemek, Satranç Oynamak, Yeni Yer ve Kùltürler Keşfetmek

le.ahbv.edu.tr